

● René Shuman

● Arnold Vanderlijde en de Spelen.

● Cruijff krijgt alsnog trainerslicentie in Spanje.

● Zaalvoetballers in de startblokken.

● Jef Janssen, dressuurcoach voor Spanjaarden.

● Hennie Kuiper, afscheid van peloton.

pagina's 20, 21, 23 en 24

● Hennie Kuiper

● Limburg Kre/Atief, een kijkje in de keuken van de Limburgse creativiteitscentra

pagina's 25, 27, 29, 31, 33 en 36

● Alleen de notaris kan alles overzien

pagina 37

● De sergeant-majoor had willen doorvechten in Vietnam

pagina 41

● Algerije economisch gebonden aan EG

pagina 43

● Tv- en radio-overzicht voor het weekend

pagina's 10 en 11

● Blaasfestival Kerkrade vanavond op tv

● René Shuman wil van 'Elvis'-image af

● Schlagerfestival van start

pagina 12

nder van der Linden: 'Ook wel opgelucht'

sl 'Dat heeft René toch niet verdiend'

us - De 73-jarige Sjeuf van der Linden, vader van de ex-staatssecretaris, was gisteren naar geëmotioneerd toen hij hoorde dat het aftreden definitief was.

an de ene kant vind ik het heel erg. Maar aan de andere kant ben ik opgelucht. Deze week heb ik nog tegen mijn vrouw gezegd: 'Kwam er Godsnaam maar eens een eind aan die slopende onzekerheid. Dit is geen leven meer. Of René nu wegsturen of laten, dat maakt me niet meer uit'.

aar dat maakt het natuurlijk wel. Ik vind het diep triest dat René moet vertrekken. Dat heeft hij niet verdiend. René staat altijd voor iedereen klaar, maar hij heeft één grote fout: hij is te eerlijk. In de politiek moet je kunnen huichelen en dat kan René niet.

volgens mij is René door zijn benen verkeerd voorgegaan. Het zat al fout toen hij aan de zaak begon. Nu heeft hij het eens gedaan. Hier in Eys hebben ze er niets van. Er hebben hier mensen op de stoep staan met tranen in hun ogen. Ook zij snapt niet dat René zo is aangepakt. Voor René is het misschien ook het beste. Hij ging eraan kapot. Maar ik ben ervan overtuigd dat René er weer bovenop komt. Hij heeft niet het karakter om bij de pakken neer te zitten. Binnenkort zullen we weer van René horen.

let weer

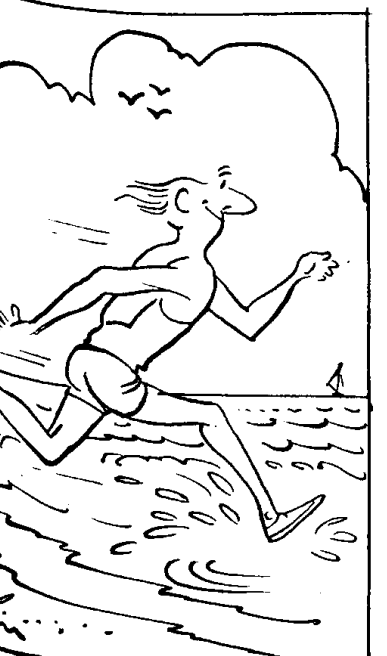
ORGEN MINDER ZONNIG - Vandaag staan we onder invloed van een zwakke westelijke stroming waarin weinig wolking voorkomt. Na het lossen van enkele lokale wolken gaan we een zonnige dag tegemoet met een maximumtemperatuur van 22 graden en een zwakke tot matige wind uit westelijke richting. Vannacht gaat de bewolking echter toenemen op de oever van een zwak front dat er zondag veel bewolking zal zijn waaruit een licht regentje mogelijk is. De wind is zwak tot matig uit het zuiden en de temperatuur loopt op tot 19 graden.

pr actuele informatie betreffende het weer in Limburg kunt u bellen 06-91122346.

ANDAAG: van op: 07.06 onder: 20.06 van op: 06.06 onder: 19.52

ORGEN: van op: 07.08 onder: 20.04 van op: 07.17 onder: 20.01

Eerste prijs stadsloop: weken Amerika

Premier Lubbers en minister Van den Broek blijven hem steunen

Van der Linden gezwicht

Van onze verslaggevers

DEN HAAG/HEERLEN - Staatssecretaris drs René van der Linden, gisteren onder zware druk afgetreden, kan blijven rekenen op de steun van premier Lubbers en minister Van den Broek. Premier Lubbers betreurt het aftreden van de CDA-staatssecretaris. De minister-president verklaarde dit gisteren nadat Van der Linden zijn vertrek schriftelijk bekend had gemaakt. De staatssecretaris is het tweede slachtoffer van de parlementaire enquête naar de paspoortaffaire. Dinsdag diende minister van Defensie Van Eekelen zijn ontslag in.

Minister Van den Broek zei nog steeds volledig achter zijn oud-staatssecretaris te staan. De Tweede kamer debatteert volgende week donderdag voor het eerst over het rapport met de enquêtecommissie. Van der Linden was van plan zich tot in de Kamer te verdedigen tegen de kritiek. Nu zal namens het kabinet alleen minister Van den Broek optreden. Deze kondigde gisteren aan in dat debat het beleid van Van der Linden voluit te zullen verdedigen.

'Verontrust'

Van der Linden schrijft in zijn ontslagbrief de stellige indruk te hebben gekregen dat 'de vertrouwensbasis binnen de CDA-fractie zodanig verminderd is, dat deze in politieke zin als onvoldoende moet worden beschouwd'. Hij meent verder dat de 'buitenproportionele en ongegronde' kritiek

● De wrakstukken van de neergestorte Tupolef 134 in een rijstveld in de buurt van Bangkok. De 'zwarte doos' met de vluchtgegevens werd gisteren al gevonden, evenals de bandrecorder uit de cockpit, waar de conversatie tussen de piloot en de verkeers-toren op is vastgelegd.

Vestiging Meerssen een van succesvolste binnen concern

Bonden kondigen forse looneisen bij KNP aan

Van onze redactie economie

MEERSSEN - De vakbonden gaan volgende jaar forse looneisen stellen als de nieuwe CAO voor de KNP-werknemers moet worden afgesloten. Districtsbestuurders van FNV en CNV zeiden dit gisteren in Meerssen, waar D. Eykel, lid van de raad van bestuur van het papierconcern, nog eens de florissante groei van de KNP-activiteiten benadrukte. In augustus maakte KNP bekend dat de winst over het eerste halfjaar '88 met bijna 50 procent was gestegen.

KNP Meerssen, dat gisteren zijn 150-jarig bestaan vierde, blijkt een belangrijk aandeel in de winstgroei te leveren. Hoewel het de kleinste vestiging binnen de papiergroep is, kan KNP Meerssen toch een goede toekomst tegemoet zien. Eykel: „Dit

is gebaseerd op de goede winstgevoeligheid waardoor Meerssen een van de succesvolste bedrijven binnen de KNP-groep is.”

De KNP-topman voegde daaraan toe dat de fabriek in Meerssen als gespecialiseerde papierproducent een vooraanstaande positie in vele landen heeft opgebouwd. Ook de verdergaande concentratie in de papiersector (door samenwerkingen, fusies etc.) bedreigt het voortbestaan van de kleine papierspecialisten.

Optimisme

„We zien de toekomst met zoveel optimisme tegemoet dat gelden beschikbaar worden gesteld voor verdere expansie in de sector van grafische specialiteiten,” aldus Eykel.

Olympisch stadion echter niet uitverkocht

Nederland-Wales in 24 landen op tv

ZEIST - Er blijkt na het Europees kampioenschap een wereldwijde belangstelling voor het Nederlands elftal te bestaan. De eerste kwalificatiewedstrijd voor het wereldkampioenschap van volgende woensdag tegen Wales wordt in 24 landen (o.a. Italië, Mexico, Venezuela, Peru, China) op de televisie uitgezonden. De NOS heeft nog niet bekend gemaakt dat de interland ook in Nederland live op de tv zal komen. Daartoe kan pas worden besloten, als het Olympisch stadion is uitverkocht.

Hoe het mogelijk is begrijpt men bij de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond ook niet, maar bijna vijftigduizend kaarten waren gisteren nog niet verkocht. Secretaris Jan Huijbregts: „Die kaarten liggen vanaf vandaag bij

een aantal verkooppunten in Amsterdam. Er was vorige maand een enorme interesse voor de interland, maar ik denk dat de mensen te vroeg hun pogingen hebben gestaakt om aan kaarten te komen.”

De KNVB kan in de twee jaar tot de eindronde van het wereldkampioenschap in Italië rekenen op een half miljoen extra aan sponsorinkomsten. Gisteren sloot Nationale Nederlanden, bij het begin van het trainingskamp van Oranje in Noordwijk, zich aan in het rijtje sponsors met een contract voor twee jaar. Het verzekeringsbedrijf betaalt jaarlijks 250.000 gulden. Volgens bondsvoorzitter Jo van Marle staan de sponsors na de successen bij het Europees kampioenschap in de rij voor Oranje.

Viëtnamees vliegtuig neergestort: 75 doden

BANGKOK - Een Viëtnamees verkeersvliegtuig uit Hanoi is gisteren tijdens een hevige regenbui op zes kilometer afstand van de luchthaven van de Thaise hoofdstad Bangkok in een rijstveld gestort en ontploft. Daarbij zijn volgens de autoriteiten 75 van de 81 inzittenden om het leven gekomen. De zes overigen, onder wie twee kinderen, raakten zwaar gewond. Het toestel, een tweemotorig straalvliegtuig van het in de Sovjetunie gebouwde type Toepolev-134, stortte drie minuten voor de verwachte landing.

Onder de dodelijke slachtoffers waren onder anderen de Indiase ambassadeur in Vietnam, Arun Patwardhan, en diens echtgenote en zoon, aldus een functionaris van de ambassade. Onder de inzittenden bevond zich ook een Japanse diplomaat. De oorzaak van het ongeluk is nog niet bekend.

Het is het tweede grote vliegtuigongeluk in Thailand binnen iets meer dan een jaar. Op 31 augustus 1987 stortte een Thaise Boeing 737 tijdens een binnenlandse vlucht bij het eiland Phuket in zee, waarbij alle 83 inzittenden het leven verloren.

Volgend jaar beervriezing minimumloon

DEN HAAG - Het ligt in het voorplan van het kabinet de hoogte van zowel het minimumloon als van de sociale uitkeringen volgend jaar te handhaven op het huidige niveau. Dat is gisteren na afloop van het wekelijks kabinetsberaad meegedeeld.

Het kabinet besloot akkoord te gaan met een voorstel van minister De Koning en staatssecretaris De Graaf (beiden Sociale Zaken) tot het vragen van een advies hierover aan de Sociaal Economische Raad (SER).

Met de voorgaande beervriezing van minimumloon en uitkeringen in 1989 wordt een bijdrage geleverd aan een langdurig beleid van beheersing van de collectieve uitgaven en van beperking van de lastendruk, aldus de toelichting.

Koopkracht

Gesteld wordt dat een dergelijk beleid noodzakelijk is voor herstel van de economie en de werkgelegenheid. Gezien de vooruitzichten voor komend jaar wordt ervan uitgegaan dat de beervriezing mogelijk is met behoud van de koopkracht voor de betrokkenen.

De SER is ook advies gevraagd over de hoogte van de wettelijke minimumvakantiebijslag en over een bijzondere verhoging van de kinderbijslag. Deze verhoging bedraagt gemiddeld vier procent.

(ADVERTENTIE)

Lekker uitslapen, lekker brunchen, heerlijke zondag!

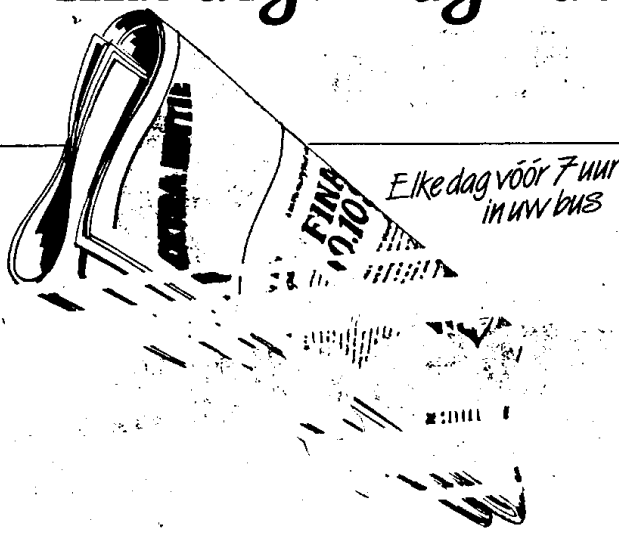
Doe eens wat anders met de zondag. Slaap lekker uit, maak er iets moois van en kom brunchen in het Grand Hotel Heerlen. Tussen 12.00 en 15.00 uur staat een uitgebreid feestelijk buffet voor u klaar, met de lekkerste vis- en vleesgerechten en bijzondere zoete en zoute lekkernijen. Onze pianist zorgt voor de sfeervolle omlijsting.

En toch maar f 32,50 per persoon. Voor kinderen maken wij daar graag 16 gulden plus een kwartje van Heerlijke zondag!

Meesterlijk eten, Vorstelijk slapen.

Grand Hotel Heerlen
Grote Boord 23, 6411 GE Heerlen, tel. 045 713846
Alle kamers voorzien van bad, douche, innt, KTV, radio, telefoon, broekpers, minibar en haardroger.

limburgs agblad Nu 2 weken gratis

Naam: _____
Adres: _____
Postc. + plaats: _____ Tel.: _____
Giro banknr.: _____
abonneert zich en ontvangt het Limburgs Dagblad 2 weken gratis en wenst daarna
☐ Een abonnement met automatische betaling per maand
☐ Een kwartaalabonnement
Deze bon in een open envelop (zonder postzegel) zenden aan:
Limburgs Dagblad, antwoordnummer 46, 6400 VB HEERLEN

Op 15 mei 1939 keerde de heer de Heide, nu Zand in Roermond, aan het hoofd van de naamloze firma onder de naam Lodewijk de Heide terug naar Nederland. Hij was aalmoezenier van de Nederlandse Bond van christelijke arbeiders en verbonden aan de christelijke Arbeidsbond van België. Hij kwam mede tot stand met de afsluiting van het congres van 1939 van de Liefstout. Hij werd ook over België, dat

Louis Wierds (Schinnen 1944) volgde na zijn werktuigbouwkundige opleiding de Stadsacademie voor Toegepaste Kunsten te Maastricht. Hij maakt fijnzinnige beelden in brons, al dan niet in combinatie met kristalglas. Zijn werk is zowel figuratief als abstrakt. Rietje van Meeneer (Bergen op Zoom 1943), specialiseerde zich in Amerika in portretten en – terug in Nederland – in aquatechniek. Het levendige belevings model staat centraal in deze tentoonstelling.

De Limburgse Kunstenaars, die a.l. en v.w. zijn, is een groots verband werken met de kunstenaars die kunstzaken Willem van der Meer, Robert Brouwers, Patrick van Blijst, Jan van Hammeke, Siet Huttenlocher en Martin Linhart. Het zijn kunstenaars kunstenaars, die a.l. en v.w. zijn, en die ook wel betrokkenheid met Limburgse kunstenaars hebben. Het zijn kunstenaars die een groot aantal werken van de kunstenaars van de Limburgse Kunstenaars, die a.l. en v.w. zijn, en die ook wel betrokkenheid met Limburgse kunstenaars hebben. Het zijn kunstenaars die een groot aantal werken van de kunstenaars van de Limburgse Kunstenaars, die a.l. en v.w. zijn, en die ook wel betrokkenheid met Limburgse kunstenaars hebben.

● Charles Vos: Sint Servaas-beeld op Maasbrug (foto: Stefan Graatsma)

In zijn al genoemde monografie voor-
spelt Van Oldenburg Ermke dat de la-
tere kunsthistoricus in het werk van
Vos drie tijperken zal onderscheiden.
de eerste samenvallend met zijn aca-

CRYPTO

niet vol drank stoppen. 4. Is vader gene-
 en om opgesloten te worden? 9. De ont-
 edt als eerste 'n deel van een molecule.
 10. De woede voor het roed voorwerp jaagt
 voor de nokken van het huis. 11. Is 'n in de
 erdeloofst hetzelfde? 12. De gang lag er
 oven op. 13. minder is de academisch
 enoeg. 16. 'n Aantasting van het metaal
 over een neushoorn. 18. 'n Lichaamsdeel
 aan een zeehond. 20. Is potten niet 'n beetje
 verdreven, als je iets achter de hand wilt
 hebben? 22. Hang het sportjasje aan het
 landvat, en luister naar zijn gelaster. 24.
 doet ik voor de bergwerf rustig blijven? 25.
 ga zeer graag tides een kleine rizing
 et water in. 27. Het is erg leuk, en we heb-
 en geen genoeg. 30. Waar de worm om
 not, is slim bekeken. 31. Stuurt moeder de
 eerste juze zak naar Amerika? 32. Als ik 'n
 goed zie, denk ik aan de bevrijding. 33. Is de
 udere een modegeek? Dat vindt geen gena-

Oplossing van gisteren

A 32x32 grid with numbered squares and black dots. The grid is divided into four 16x16 quadrants. The numbers are placed in the top-left corner of each square. The dots are placed in the center of each square. The numbers are: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32.

niet vol drank stoppen. 4. Is vader gene-
 en om opgesloten te worden? 9. De ont-
 edt als eerste 'n deel van een molecule.
 10. De woede voor het roed voorwerp jaagt
 voor de nokken van het huis. 11. Is 'n in de
 erdeloofst hetzelfde? 12. De gang lag er
 oven op. 13. minder is de academisch
 enoeg. 16. 'n Aantasting van het metaal
 over een neushoorn. 18. 'n Lichaamsdeel
 aan een zeehond. 20. Is potten niet 'n beetje
 verdreven, als je iets achter de hand wilt
 hebben? 22. Hang het sportjasje aan het
 landvat, en luister naar zijn gelaster. 24.
 doet ik voor de bergwerf rustig blijven? 25.
 ga zeer graag tides een kleine rizing
 et water in. 27. Het is erg leuk, en we heb-
 en geen genoeg. 30. Waar de worm om
 not, is slim bekeken. 31. Stuurt moeder de
 eerste juze zak naar Amerika? 32. Als ik 'n
 goed zie, denk ik aan de bevrijding. 33. Is de
 udere een modegeek? Dat vindt geen gena-

Bereidingswijze: De paling schoonmaken door de kop eraf te snijden, de buikholte open te snijden en de

ting in noten van ongeveer 6 cm
 lengte snijden, daarna de dichte mo-
 ten schoonmaken door met een
 breinaald langs de graat te prikken.
 De paling wassen. In het water doe-
 u zout en citroensap of azijn. Breng
 dit aan de kook en voeg er dan de
 paling aan toe. De noten ongeveer
 tien minuten laten koken tot ze gaar

Het vocht binden met aangemaakt aardappelmeel. De boter in stukjes door de saus roeren en de fijngesneden peterselie toevoegen. De moten in een voorverwarmde schaal leggen en de saus er overheen gieten.

per kwartaal:

RECHT - Het bewakingsproces in de operatiekamer van een ziekenhuis is verbeterd nadat crematoriumpersoneel bij het verzamelen van de as van een overledene een forse demang had aangevoeld. De regionaal gespecialiseerde inspecteur J.W. Schaper meldt in het artsblad Medisch Contact. De inspecteur was benaderd door de officier van justitie, die op zijn beurt was gealarmeerd door de politie waarmee het crematorium na de vondst van de chirurgische schaar contact had opgenomen.

Het onderzoek van de politie had uitgewezen dat de patiënt aan een kwaadaardige longandoening was overleden. Maar vlak daar-

Chirurgische schaar in as gecremeerde

voor had hij ook nog een buikoperatie ondergaan. Het ziekenhuis verklaarde op de vraag van de inspecteur dat er geen chirurgisch instrument werd vermist. Maar toch is het vol-

gens Schaper waarschijnlijk dat de tang bij de operatie in het lichaam van de patiënt is achtergebleven. „Opmerkelijk was in dit verband,” schrijft hij, „dat bleek dat wanneer op de operatiekamer instrumentarium zoek was, men eerst zocht bij het afval en bij de vuile was. Wordt het instrument daar niet gevonden, dan werd zonder meer aangenomen dat het buiten de operatiekamer was terechtgekomen en werd het instrument vervangen.

Schriftelijke instructies voor het personeel ontbraken.” Steeds weer blijkt hoe moeilijk het is, bij instellingen in de gezondheidszorg schriftelijke instructies vast te leggen over te volgen procedures, aldus Schaper.

Westduitse 'Chaos-club' actief in 27 landen Onderzoek naar kraken computers in Nederland

Van onze Haagse redactie

HAAG - Leden van de Chaos Computerclub (CCC) in West-Duitsland hebben eind vorig jaar geprobeerd in te breken in de computers van bijna dertig bedrijven en instellingen in Nederland. Hieronder bevinden zich ook de PTT, het ruimtevaartcentrum Estec in Noordwijk en enkele universiteiten. De Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) onderzoekt op verzoek van de Duitse justitie of de leden van de Limburgse club hebben gemaakt van de computersystemen van de bedrijven en instellingen. De computerclub zou in 27 landen in honderden computers ingebroken hebben.

Benzine en diesel goedkoper

UTTERDAM - De prijs van benzine en diesel wordt met ingang van maandag met twee cent per liter verlaagd. Dit houdt in dat een liter gelode suurbenzine aan de zelftankpomp twee cent per liter gaat kosten. De prijs van eurosuper ongelood wordt met twee cent verlaagd tot 82,40 cent. De prijs van dieselolie 82,40 cent. In Rotterdam bekend gemaakt. De prijsverlaging is een gevolg van de olienoteringen op de internationale markten en de dollarontwikkeling, aldus de oliehandel. De olieprijs staat al enige tijd onder druk. Gistermiddag noteerde Brentolie uit de Noordzee een prijs van 13,70 dollar per vat.

(ADVERTENTIE)

DE ZOMER

UNSTMANIFESTATIE MAASTRICHT 1988

MUSICA SACRA

Vrijdag 16 september
O.L. Vrouwe Basiliek
UTRECHTS STUDENTEN GREGORIAANS KOOR
18.00 uur toegang vrij

O.L. Vrouwe Basiliek
DURHAM CATHEDRAL KOOR
20.30 uur toegang vrij

Zaterdag 17 september
Lutherse Kerk
LUCY VAN DAEL, BOB VAN ASPEREN, WOUTER MOLLER, STEPHEN STUBBS
15.00 uur f 15,-/f 12,50

O.L. Vrouwe Basiliek
DURHAM CATHEDRAL KOOR
16.30 uur toegang vrij

St. Janskerk
GESUALDO CONSORT EN TRAGICOMEDIA
20.30 uur f 20,-/f 17,50

Zondag 18 september
Lutherse Kerk
ENSEMBLE VENANCE FORTUNAT
16.00 uur f 15,-/f 12,50

St. Janskerk
COLLEGIUM VOCALE GENT
o.l.v. Philippe Herreweghe
20.30 uur f 25,-/f 22,50

Produktie: Cultureel Centrum Maastricht i.s.m. KRO.

Voorverkoop en inlichtingen: Cultureel Centrum, Generaalshuis, Vrijthof 47, tel. 043-293828.

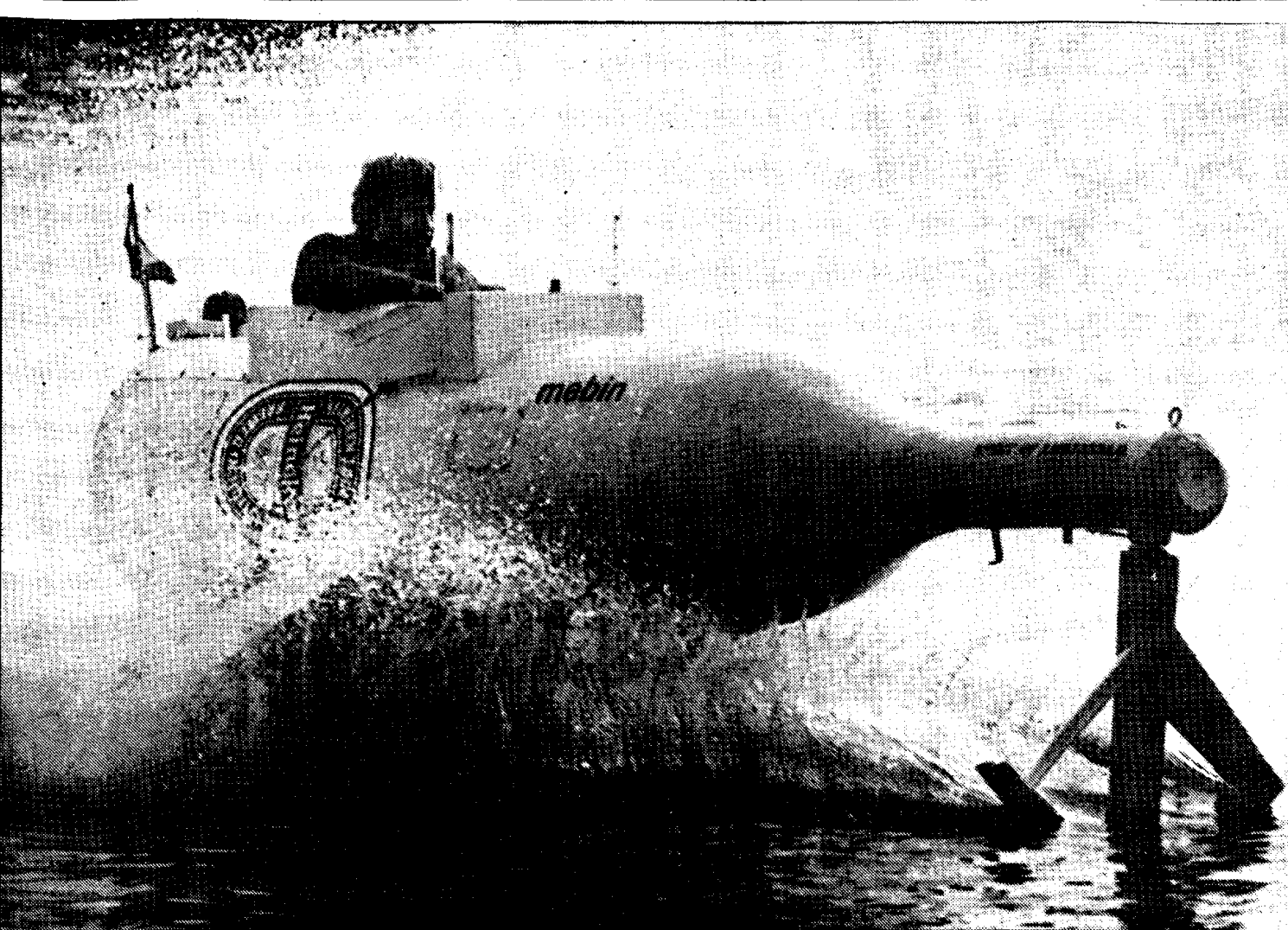
Een woordvoerder van de CRI bevestigde gisterochtend dat de dienst meedoet aan het onderzoek. De CRI heeft deze zomer alle bedrijven en instellingen die op de lijst met mogelijk benadeelden van de Duitse justitie staan, gevraagd om informatie.

Een woordvoerder van Estec bevestigde door de CRI benaderd te zijn om informatie over inbraak in het systeem. Ze ontkennde dat de krakers erin geslaagd zijn binnen te dringen. „We kunnen niet zeggen of ze het geprobeerd hebben, we registreren alleen of iemand van buiten ons systeem daadwerkelijk is binnengedrongen,” aldus de woordvoerder.

Het is niet duidelijk of de krakers uiteindelijk aangepakt kunnen worden. In Nederland is inbreken in computers niet strafbaar en het feit dat de krakers vanuit het buitenland opereerden, maakt de zaak niet eenvoudiger. Volgens CRI wordt ook bekeken of de krakers zich aan andere strafbare feiten schuldig gemaakt hebben. Om kosteloos over de hele wereld te kunnen bellen, bedienen de krakers zich van een telefooncentrale in Denemarken. De beveiliging daarvan laat te wensen over.

NASA

De leden van CCC houden zich al langer bezig met het kraken van computers waarin gevoelige informatie is opgeslagen. Vorig jaar kwam de club in het nieuws toen ze erin geslaagd was een computernetwerk van het Amerikaanse ruimtevaartbureau NASA binnen te dringen. Estec in Noordwijk heeft ook toegang tot dat netwerk.

● Een draagvleugel-'fles' in volle vaart op het Amsterdamse IJ. Het betreft hier een proefvaart met een schaalmodel (1:3). Met de uiteindelijke versie zullen Fons (foto) en Kee Oerlemans de 'snelste' oversteek maken tussen New York en de Engelse zuidkust. Het Nederlandse paar gaat daarmee op de 'Blauwe Wimpel', die sinds 1952 op naam staat van de SS United States, een passagiersschip. De proefvaart gisteren verliep gunstig. De grote reis staat gepland voor juni volgend jaar.

FNV sluit stakingen niet uit Bonden verdeeld na overleg met V&D-top

DEN HAAG - Ruim zeven uur overleg met de directie van V&D over de reorganisatie bij de warenhuizen heeft het gesloten front van de vakbonden gebroken. De Dienstbond FNV wil tot acties overgaan nu V&D niet wil garanderen dat er geen gedwongen ontslagen zullen vallen.

Het CNV beraadt zich nog terwijl de

'Kabinetsoorstel veel te mager' PvdA/D66: betaald ouderschapsverlof

DEN HAAG - De fracties van PvdA en D66 in de Tweede Kamer vinden dat er een wettelijk verplicht, betaald ouderschapsverlof moet komen. De regeling die nu door het kabinet is opgesteld, vinden zij veel te mager en bovendien vrezen ze dat alleen de rijken van die regeling zullen profiteren.

Het kabinet heeft voorgesteld ouders recht op deeltijdverlof gedurende zes maanden te geven. Ouders mogen dit opnemen in de periode tot het moment dat het kind naar de basisschool gaat. Het verlof mag niet meer bedragen dan de helft van de volledige werkweek. Ze moeten dus twintig uur per week blijven werken. Na afloop van het verlof moeten de ouders het recht hebben weer hun volledige baan terug te krijgen.

Minister De Koning (Sociale Zaken) vindt dat de werkgevers de niet-ge-

werkte uren niet hoeven door te betalen. PvdA en D66 zijn het daarmee niet eens. Volgens hen is er voldoende geld beschikbaar om de ouders tijdens het verlof hun volledige salaris door te betalen. Dat zou kunnen door het via de werklozenwet 70 procent doorbetalen van het aantal uren dat ze tijdelijk niet werken. De minister vindt dat de werknemersorganisaties in het CAO-overleg maar moeten proberen een betere regeling met de werkgevers overeen te komen.

CDA en VVD gaan akkoord met de door het kabinet voorgestelde maatregelen. Zij betreuren het, met het kabinet, dat het nodig is gebleken wettelijke voorschriften voor ouderschapsverlof op te stellen. Liever hadden ze het aan werkgevers en werknemers overgelaten, maar daar is tot nu toe niets van terechtgekomen.

Notitie over kunstmatige bevruchting

DEN HAAG - Het kabinet komt in de loop van volgende week met een notitie over kunstmatige bevruchting en draagmoederschap. Premier Lubbers heeft dat gisteren na afloop van het wekelijks kabinetsoverleg meegedeeld. Er is volgens hem een politieke behoefte om op een aantal punten op deze terreinen tot een nadere afweging te komen.

Heerma na kritiek: 'Lage inkomens niet dupe van huurplannen'

UTRECHT - „Als ik hoor en lees dat mensen met lage inkomens de dupe zouden zijn van mijn beleidsvoornemens, bestrijd ik dat.” Dat heeft staatssecretaris Heerma van Volkshuisvesting gisteren gezegd tijdens een bijeenkomst in Utrecht waar zijn eerder deze week gepresenteerde nota volkshuisvesting in de jaren negentig onderwerp van gesprek was.

De bewindsman zei dat iedereen die zichzelf financieel niet kan bedienen met zijn woonlasten, op blijven de steun van de rijksoverheid kan rekenen. Heerma wees erop dat de huursubsidie intact blijft. Hij verklaarde dat de woonlasten van huurders alleen zwaarder worden voor mensen met een inkomen boven 40.000 gulden bruto per jaar. Heerma reageerde met deze uitlatingen op de golf van kritiek die over zijn plannen voor het laatste decennium van deze eeuw heen gerold is. Hij zei: „Ik schrik niet terug voor discussie en kritiek. Maar ik houd me ook aanbevolen voor betere suggesties.”

(ADVERTENTIE)

**MORGEN
ZONDAG
11 SEPTEMBER
VAN 11.00-17.00 U.**

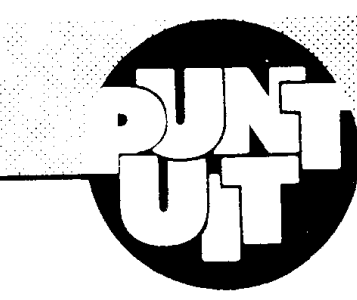
**Open
Huis!**

**SUBEN
MEUBELN
ROERMOND**

Maasnielsterweg 33, Tel. 04750-16141

Roermond - Maasniel nabij Philips

8.9.10.

Visser

● De drie Nederlandse trawlers die dinsdagmiddag werden opgebracht door de Ierse marine, zijn weer naar de viswateren teruggekeerd. De Katwijk 32 en de Scheveningen 24 en 72 kregen gistermiddag van de Ierse regering toestemming te vertrekken. De trawlers waren opgebracht omdat de Ierse inspectie meende dat de logboeken fout waren ingevuld.

Ontslag

● De korpschef van de Rotterdamse politie, hoofdcommissaris J.C. Van Dorp, wordt per 1 oktober ontslag verleend. Naar het oordeel van Van Dijk en diens collega Korthals Altes van justitie is komen vast te staan dat de bestaande verschillen van inzicht tussen de Rotterdamse burgemeester Peper en Van Dorp niet kunnen worden overbrugd. Met Van Dorp is overeengekomen dat hij nog zes jaar zijn huidige salaris krijgt doorbetaald. Dat komt neer op een totale afloeiingsregeling van een miljoen gulden. In maart werd bekend dat de medezeggenschapscommissie van de Rotterdamse politie het vertrouwen in Van Dorp opzegde, omdat men hem niet geschikt vond voor het geven van leiding aan het korps. Burgemeester Peper liet korte tijd later weten de kritiek vanuit het korps op Van Dorp te delen.

Ramstein

● In een militair-ziekenhuis in Koblenz is vrijdag een 67-jarige man overleden aan de verwondingen die hij een tiental dagen geleden had opgelopen bij de ramp tijdens de vliegshow in Ramstein. Dit heeft het ministerie van interne aangelegenheden van de West-Duitse deelstaat Rheinland-Pfalz meegedeeld. Hiermee stijgt het aantal doden tot 57. Ongeveer 160 personen worden nog altijd in meer dan 40 ziekenhuizen behandeld.

Zoekactie

● Militairen van het Israëlische leger hebben gistermorgen een grootscheepse zoekactie gehouden in het dorp Kafr Malek, op de bezette westelijke Jordanoever. In de bezette gebieden hebben radicale islamistische leiders een staking uitgeroepen. Volgens ongetuigenkende de oproep 'enig succes'. Ongeveer 300 Israëlische soldaten, voorafgegaan door een bulldozer, doorzochten in Kafr Malek tal van huizen. Tijdens de actie zijn twaalf Palestijnen opgepakt, die ervan worden verdacht betrokken te zijn geweest bij Palestijnse protesten tegen de Israëlische bezetting van de westelijke Jordanoever en de Gaza-strook.

Vlucht

● Een 21-jarige elektricien uit de DDR is via de Tsjecho-Slowaakse grens naar de Bondsrepubliek gevlucht. Dit heeft de Westduitse politie gisteren meegedeeld. De man slaagde donderdag in zijn streven al hadden Tsjecho-Slowaakse grenswachten hem ontdekt voordat hij de grens gepasseerd was. Tsjecho-Slowaakse is het enige land waarheen vluchtelingen van de DDR zonder visum kunnen reizen.

Verdronken

● Bij zware overstromingen in het zuiden van China zijn 58 mensen omgekomen en meer dan 500 gewond geraakt. Grote stukken landbouwgrond staan onder water. Vooral getroffen is het autonome gebied Guaxi Zhuang, dat aan Vietnam grenst. Daar ontstond voor ruim een half miljard gulden schade aan wegen, oogst en fabrieken. Ongeveer 300.000 mensen zijn door het woeste water geïsoleerd. Naar schatting 1,2 miljoen hectare landbouwgrond staat onder water.

Ariane

● Vanaf de basis in Kourou in Frans-Guyana is in de nacht van donderdag op vrijdag voor de 25ste keer een Europese Ariane-raket gelanceerd. Dat gebeurde precies op tijd om 01.00 uur Nederlandse tijd. Ruim een kwartier later werden twee Amerikaanse telecommunicatiesatellieten uitgezonden. Volgens de vluchtleiding in Kourou is de lancering volledig geslaagd.

Chili

● Meer dan 300 parlementariërs uit 23 landen in Europa, de Verenigde Staten en Latijns-Amerika zullen op 5 oktober in Chili het referendum bijwonen over het aanbevelen van president Augusto Pinochet. Pinochet is de enige kandidaat. Als de 7,3 miljoen kiezers in meerderheid ja stemmen, kan hij tot 1997 aanblijven.

Ex-premier U Nu: volgende maand algemene verkiezingen

Interim-regering in Burma vraagt wereld om erkenning

Van onze correspondent

SINGAPORE - De gisteren door de oppositie gevormde interim-regering in Burma heeft diplomatieke vertegenwoordigers in Rangoon opgeroepen haar als de wettige regering te erkennen. De oproep is gedaan door U Nu, leider van de Alliantie voor Democratie en Vrede, die de voorlopige regering leidt. De interim-regering heeft aangekondigd dat volgende maand verkiezingen zullen worden gehouden. U Nu werd in 1962 als premier afgezet door generaal Ne Win.

De regering van president Maung Maung heeft nog niet op de stap van

U Nu gereageerd. U Nu heeft de grondwet van 1948 weer van stal gehaald en zegt de in 1974 door generaal Ne Win ingestelde grondwet waarin slechts een partij wordt toegestaan, niet te erkennen. Westerse diplomaten zeggen dat de 81-jarige U Nu zijn functie, die hij 26 jaar geleden moest neerleggen, weer heeft opgevat.

Open brief

U Nu maakte in een open brief aan het Burmese volk de vorming van de interim-regering, die de socialistische regering van president Maung Maung moet vervangen, bekend. De secretaris-generaal van de Alliantie, generaal Tin Oo, een voormalig legerchef, is benoemd tot tijdelijk minister van Defensie, terwijl de voorzitter van de Alliantie, Mahn Win Maung, de functie van president op zich heeft genomen, een

post die hij tijdens het bewind van U Nu ook al heeft bekleed. De algemene verkiezingen zullen, volgens westerse diplomaten, op 9 oktober worden gehouden. Details over hoe deze verkiezingen zullen worden gehouden, zijn echter niet bekendgemaakt.

De stap van U Nu komt drie dagen voor de ontmoeting van de regerende Socialistische Programma Partij, waarop zal worden besloten of er een referendum komt voor de invoering van een meer-partijen democratie.

Het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden nam gisteren unaniem een resolutie aan, waarin het regiem in Rangoon wordt opgeroepen om een interim-regering in te stellen die de weg moet effenen voor algemene verkiezingen en de vestiging van een meer-partijen democratie.

Van onze correspondent

LEEWARDEN - Amnesty International heeft in een recent rapport haar ernstige bezorgdheid uitgesproken over de jongste schendingen van de mensenrechten in de Molukken. Volgens het hoofdkantoor van de mensenrechtenorganisatie in Londen zijn er in de Molukken, de oostelijke eilandengroep van Indonesië, de afgelopen maanden zeker tweehonderd arrestaties verricht. Veel gevangenen zouden zijn gemarteld. Volgens tot nu toe onbevestigde berichten zouden twee gevangenen daarbij zijn overleden.

Veel gevangenen worden in volledige afzondering gehouden, zonder dat er een aanklacht is ingediend. Hoewel de meesten na verloop van enkele weken weer zijn vrijgelaten,

Rapport Amnesty International: 'Martelingen door politie in Molukken'

zitten nog zeker veertig mensen vast.

De arrestaties vonden plaats, nadat in april op verscheidene plaatsen in de Molukken vlaggeceremonies werden gehouden. Deze clandestiene plechtigheden worden gehouden om het uitroepen van de Republiek Maluku Selatan op 25 april 1950 te herdenken. Bij deze plechtigheid

wordt de Molukse vierkleur (blauw, wit, groen, rood) gehesen. De eerste groep gevangenen is gearresteerd naar aanleiding van de vlagincidenten, maar later zijn ook Molukkers gearresteerd, omdat ze ervan verdacht werden lid te zijn van de ondergrondse RMS-beweging.

Onder de arrestanten bevindt zich ook de leider van RMS-beweging in

de Molukken, de 67-jarige Michel Wattimena. Hij zou tijdens zijn gevangenschap zo erg op zijn knieën zijn geslagen dat hij nauwelijks meer kan lopen. Andere gevallen van martelingen betreffen het opsluiten in een cel met een grote slang, het uittrekken van vingernagels, neerleggen van de gevangene op ijsblokken, en het slaan met van spijkers voorziene knuppels.

Bezorgdheid

Ook in Molukse kringen in Nederland heerst grote bezorgdheid over de jongste arrestatiegolf in de Molukken. Voor de Molukse belangenorganisatie Badan Persatuan is dit aanleiding geweest premier Lubbers te verzoeken de arrestaties en martelingen onder de aandacht te brengen van de Indonesische autoriteiten in Djakarta.

14 Weken lang Sterren schitteren op CD's van Privé.

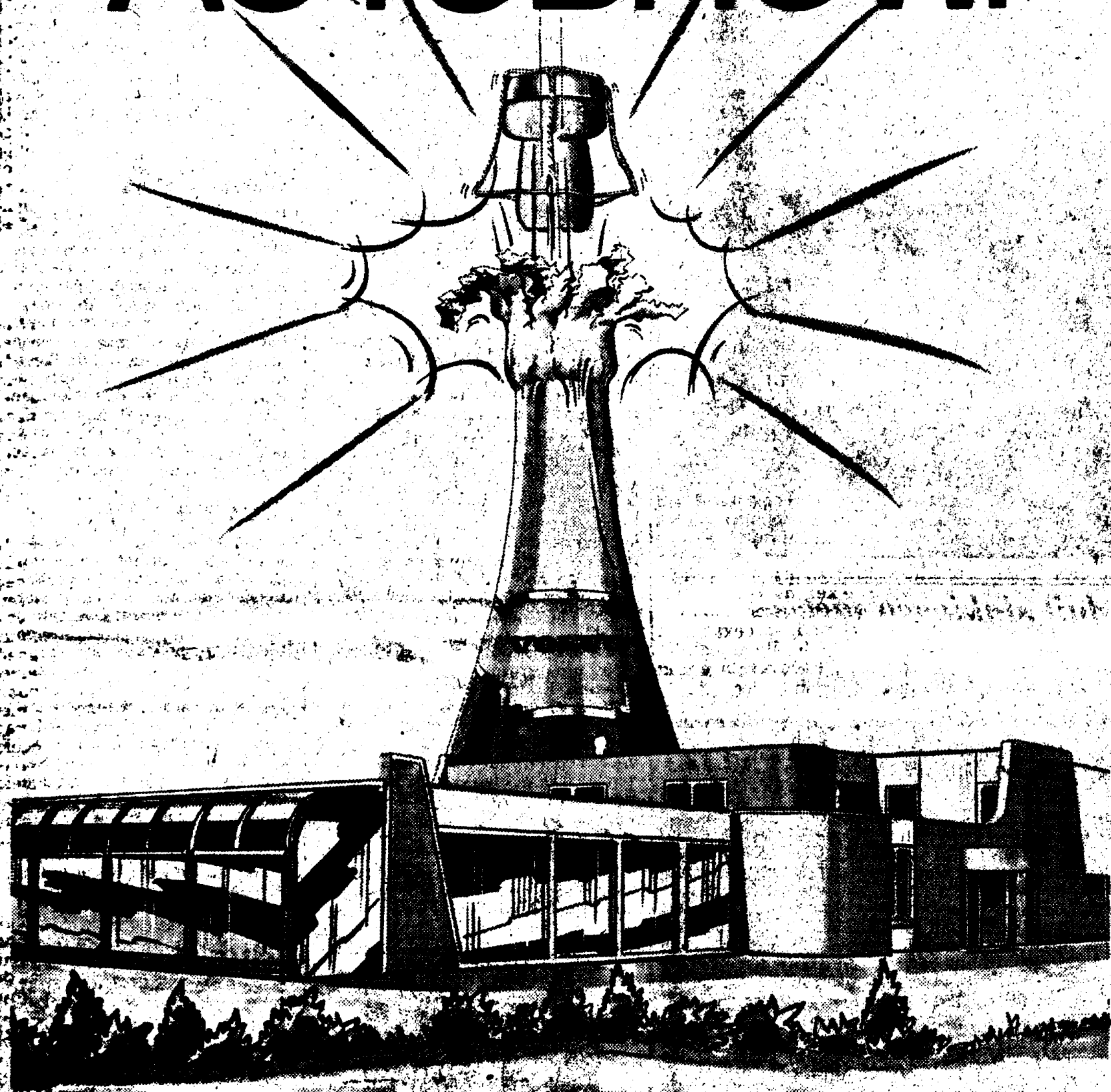
Lees deze week alles over de grote CD-voordeel actie in weekblad Privé. En maak ook kans op een gratis Sony CD-speler.

PRIVÉ

Beleef het mee op een CD van Privé.

AUTO KALLEN OPENT SPRANKLEND MET EEN EXCLUSIEVE AUTOSHOW.

Zojuist is de allerlaatste nieuwe brug binnengebracht. Zojuist is de laatste bezem door het pand gegaan. Kallen is klaar voor de opening van z'n nieuwe Volvo-garage. Een sprankelende opening met een show van Volvo's acht meest exclusieve modellen.

Van de economische 340 tot de 740 GL Sedan en van de 240 Stationcar via de bekende 480 tot Volvo's nieuwste model de 440.

Tijdens ons open huis kunt u kennis maken met het onder architectuur gebouwde futuristische pand dat volledig voldoet aan de eisen gesteld in de jaren '90.

U mag vragen, u mag in alle auto's zitten, u mag er zelfs in rondrijden. Kallen viert feest. Doet u mee?

U bent welkom van 10 t/m 21 september. Tot ziens.

Openingstijden: maandag t/m vrijdag van 09.00 tot 18.00 uur en zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur.

VOLVO
AUTO KALLEN

Rijksweg Zuid 320, Geleen, Tel. 04490-42719.

Onderstaande bedrijven
realiseerden de nieuwbouw van
Automobielbedrijf
J. Kallen b.v. in Geleen.

Opdrachtgever:
Automobielbedrijf J. Kallen b.v.
Ontwerp: Studio voor Architectuur en
stedebouw: **ir. B. Wauben, Geleen**

Heiweg 14, Geleen
Tel. 04490-46900

feliciteert directie en
medewerkers van
Automobielbedrijf J. Kallen b.v.
bij gelegenheid van de opening
van hun nieuwe pand!

DE VERDERE UITVOERING GESCHIEDDE IN SAMENWERKING MET ONDERSTAANDE BEDRIJVEN.

GEHRS DERCKX

Horstweg 1, Neerpoort 04490-92741
Baanhorstrijde

VOGT NV

Schrieversdijk 40, Strijbeek 04490-42088
Aluminium puien

GEHRS MOSS

Meerkerkerweg 6, Geleen 04490-42707
Onderhoud en reparaties

MEYENT

Vollweg 105, Geleen 04490-31678
Medische verpleging

LIJMBURGS ASPHALT BV

Timmerstraat 4, Geleen 04490-43000
Asfaltwerken

AANNEKING- EN HANDELSMAATSCHAPPIJ

Paradijsweg 35b, Geleen 04490-48028
Stalen dak- en gevelbekleding

GUUS WAUBEN BV

Norbertijnestraat 77a, Geleen 04490-42083
Compleet elektrische installatie

TIMMERBEDRIJF JANSSEN STEIN

Meerkerkerweg 1, Geleen 04490-41700
Mechanische timmerwerken

CREMERS

Horstweg 61, Geleen 04490-46081
Schilders, behangers

SILIDUR NEDERLAND BV

Albert Plesmanweg 61, O/H Rotterdam 010-4398511
Monolithische vloeren

TRAPPENSPECIALIST ZELISSEN

Dorpstraat 25, Sittard 04490-10000
Stalen trappen

VOS WOONDESIGN

Horstweg 1a, Nulst 04490-41500
Grindstap, vloerbedekking

W T WILLARD

Driekulenkamp 3, Eiseloo 04490-75000
Plafonds, systeemplafonds

BRAMUCCO BV

Heiweg 1, Geleen 04490-42000
Wegwerken

CEMA BV

Burg. Lommestraat 21a, Geleen 04490-41000
Kleurverven

AANNEKING- EN HANDELSMAATSCHAPPIJ

Grachtste 62, Born 04490-53000
Compleet metaal- en timmerwerk

HERAS HERWERK BORN

Heiweg 1, Geleen 04490-42000
Wegwerken en platen

HUENS BV

Amstelweg 20, Geleen 04490-41000
Hang- en sluitwerk

KEULEN BV. OLIPHANT

Thullweg 1, Geleen 04490-41000
Lucht- en elektrisch installatie

MURIS EN ZN. BOUWMATERIALEN

Rijksweg Noord 40, Geleen 04490-40000
Levering bouwmaterialen

erening Ierland nog even grote illusie als 20 jaar geleden

Londen wil extra troepen in Ulster

Van onze correspondent

Londen – Als uitbreiding van de veiligheidsmaatregelen wil Britse regering meer troepen naar Noord-Ierland sturen. Op ogenblik zijn daar 10.200 militairen gestationeerd, aanged met nog eens 6.500 man van het voornamelijk uit plaatselijke vrijwilligers bestaande Ulster Verdedigings Regiment. beslissing hierover, die op korte termijn genomen zal worden, houdt verband met de verhoogde activiteiten van de IRA. die staan centraal in nu haastig opgezette besprekingen met de regering van Dublin in het kader van de speciale Anglo-Ierse contacten.

De besprekingen, waarvan plaats tijdstip uit veiligheidsoverwegingen tot het laatste moment onzeker blijven, zullen worden gedomineerd door de recente ontwikkelingen die ook een escalatie van het geweld aan de zijde van de Britse militairen in een afgelegen dweeg, midden in Ulster, schoten r militairen in burger drie IRA- en in een gestolen auto dood. kbdij de plek waar eerder de IRA legerbus had opgeblazen, waarbij acht jonge Britse militairen om leven kwamen. De tegenactie het leger droeg alle kenmerken van een zorgvuldig voorbereide actie, uitgevoerd door commando's van de Special Air Service (SAS), die nu het middelpunt van het gerechtelijk onderzoek in Gibraltar naar de wijze waarop in maart van dit jaar drie ongewapende IRA-leden op de Rots werden doodgeschoten.

dens het onderzoek heeft een eren lid van de Britse geheime dienst, MI5, die de operatie tegen de IRA-leden in Gibraltar leidde, al verklaard dat er in de uitvoering van actie drie belangrijke vergissingen zijn gemaakt. Behalve het feit dat de Ieren niet bewapend waren, noemde hij de ontdekking achteraf dat in hun auto geen bom werd afgetroffen en ook geen apparatuur om deze met afstandbediening ontplofing te brengen.

operatie was opgezet door MI5 werd vervolgens uitgevoerd door commando's van de SAS omdat de Ieren in de vaste overtuiging bleefden dat het Ierse drielid, beaande uit Mairead Farrell, Sean Parnell en Danny McCann erop uit was om een bomaanslag te plegen. De dagelijkse militaire ceremonie van de Rots, de altijd met plukje marsmuziek gepaard gaande aflossing van de wacht.

immediëlijk na calamiteiten door de IRA is er de roep om herwaak en worden tegenacties, als de bloedige hinderlaag op het ille landweggetje in Midden-Ulster, met instemming begroet. Niet-min beseffen de autoriteiten heel ed dat er maar een dunne draad op tussen wat het publiek in dit port omstandigheden acceptabel ndt en wat heel snel kan uitloopen tot een diepe afkeer van of heel geweld, dat kennelijk met instemming van bovenaf wordt toegestaan. Het onderzoek in Gibraltar in dit snel duidelijk maken. En in het het gekraak er omheen zal nieuw naar voren komen dat geime commando-operaties, al of als revanche voor bloedige IRA-activiteiten, maar een zielige gng zijn om een probleem op te ssen dat in feite van politieke aard

Politiek
e verantwoordelijke ministers van root-Brittannië en de Ierse republiek weten dat de enige hoop op erstel van de vrede in Noord-Ierland ligt in politieke vooruitgang. n op hun komende besprekingen llen ze dat voor de zoveelste keer rhalen. Ook al is het uitzicht op olitieke vooruitgang kleiner dan it. Zowel Dublin als Londen zullen moeten toegeven dat beide regeringen nog niet erg ver gekomen jn in hun streven om de politieke scussies in Noord-Ierland weer op ang te brengen. Wat dit betreft eeft het Anglo-Iers akkoord van vember 1985 nog niets opgeleerd.

eker, John Hume, leider van oordierlands katholieke Social emocratic and Labour Party, een n de architecten van het akkoord, eeft inmiddels een gespreksronde hter de rug met Sinn Féin, de polieke vleugel van de Provisionele IRA, in de hoop bereidheid te vinen om langs politieke weg in plaats n met geweld te streven naar het

beoogde IRA-doel: een herenigd Ierland. De dialoog is zeker voor John Hume een pijnlijke futiliteit gebleken. Zijn gesprekken met Sinn Féin hebben tot niets geleid. En weer klinken de stemmen die zeggen dat het Anglo-Iers akkoord volstrekt nutteloos is, omdat het in heel zijn verwarrende opzet blijft uitgaan van een vage politieke mogelijkheid voor een herenigd Ierland, als ooit de meerderheid van de Noordieren daartoe nadrukkelijk de wens te kennen geeft.

Illusie

Die mogelijkheid is nog even ver van verwezenlijking als toen zo'n twintig jaar geleden de grote onrust in Noord-Ierland begon. En dus niet meer dan een zwakke illusie, die de protestantse meerderheid op de kast heeft gejaagd en nog altijd geen stap dichterbij heeft gebracht bij de katholieke minderheid. In deze onveranderd sombere ontwikkeling groeit de IRA in zijn niet aflatende campagne van geweld. En zijn aanwijzingen dat het weer succesvol rekruteert voor de aanvulling van zijn door geweld en arrestaties geslonken gelederen. Het is ook daarom dat de autoriteiten in Londen nu sterk overwegen om de militaire aanwezigheid in Noord-Ierland op te voeren.

En met de regering in Dublin zal worden nagegaan in hoeverre het mogelijk is de samenwerking in de strijd tegen het geheime Republikeinse leger en andere republikeinse splintergroepen uit te breiden. In dit verband wordt gezocht naar meer informatie over de activiteiten van terroristische groepen. Daarom wordt nu overwogen om hogere be-

● Twintig jaar geleden begon de IRA een gewelddadige campagne om de hereniging van Ierland te bewerkstelligen. Het ideaal is inmiddels nog geen stap dichterbij verwezenlijking gekomen.

loningen uit te loven voor geheime tipgevers en de bestaande wetten te veranderen zodat het recht van een van terrorisme verdachte arrestant om te zwijgen beperkt wordt.

Niemand echter die daar ingrijpen de verbeteringen van verwacht. De Britten blijven maar hopen dat ooit de gematigden in de verdeelde gemeenschap van Noord-Ierland be-

reid zijn om met elkaar te zoeken naar een vreedzame oplossing. En de leiding van de IRA volhardt in zijn overtuiging dat de campagne van geweld ooit tot de grote doorbraak zal leiden en dat Londen onder druk van de publieke opinie thuis, de kop van het groene eiland loslaat. En dat is dan weer koren op de molen van de harde mannen van het protestantse extremisme, die op

WASHINGTON – Het eerste van de aangekondigde televisiedebatten tussen de Amerikaanse presidentkandidaten George Bush en Michael Dukakis zal zondag 25 september worden gehouden. Het tweede debat volgt dan op 13 of 14 oktober, zo maakten de campagneleiders van Bush en Dukakis bekend. De eveneens beloofde publieke confrontatie tussen de kandidaten voor het vi-

Eerste tv-debat Bush en Dukakis op 25 september

ce-presidentschap. Dan Quayle en Lloyd Bentsen, vindt begin oktober plaats.

Bush ontsloeg intussen

een campagnemedewerker wegens vermeend antemitisme. Jerome Brentar bleek banden te hebben met een organisatie die op-

komt voor de in Israël wegens oorlogsmisdaden ter dood veroordeelde John Demjanjuk.

De 'tipgever' was het blad Washington Jewish Week. Brentar was medevoorzitter van de zogeheten 'Coalitie van Amerikaanse nationaliteiten voor Bush 88' die verschillende etnische bevolkingsgroepen vertegenwoordigde.

Forse kortingen op dienstauto's Mercedes en BMW strijden om gunst politici in Bonn

Van onze correspondent

BONN – In ons land woedde niet zo heel lang geleden een korte, maar vinnige strijd over de bedragen die de hoge bestuurlijke dames en heren aan belastinggeld mogen uitgeven voor hun dienstauto. En menigeen, die zich nu moet 'behelpen' met een behoorlijke middenklasse, zal best eens wat jaloers over de Westduitse grens kijken, waar de collega's in fraaie wagens met de ster uit Baden-Württemberg of met het blauw-wit uit Beieren op de motorkap, over de straten zoeven. Daar hebben ze het beter geregeld, zal ongetwijfeld de gedachte zijn geweest.

Maar zoals zo vaak bedriegt de schijn en het zijn de Westduitse Groenen die dit hebben ontdekt. Zij vonden het opvallend dat zo veel staatssecretarissen zich in BMW's 730 en Mercedesen met 260 SE ach-

terop laten rondrijden. Dat zijn auto's waar de gewone man, als hij al zou kunnen, ruim 62.000 mark voor moet neertellen. Het autobudget van een staatssecretaris is echter precies 42 mille. Hoe kan dat, vroegen de Groenen aan minister van Financiën Stoltenberg. Uit het wat wollige antwoord bleek dat de hoge dames en heren korting kregen. „Een onbedenkkelijk resultaat van een uit concurrentie-overwegingen gebruikelijke prijsdifferentiatie”, schreef het ministerie, dat er wel aan toevoegde dat 'de kortingen de gebruikelijke prijsreductie niet mogen overschrijden'. En gebruikelijk is een voordeel van tien tot 15 procent. Maar de prijzen waarvoor deze staatsdienaars hun wagens aanschaffen, duiden op kortingen tot 40 procent.

Reclame

De volgende vragen zijn eigenlijk logisch: hoe krijgen die politici dat voor elkaar en waarom doen de autofabrikanten mee? Het antwoord ligt voor de hand: reclame. Op honderden foto's en op tv-beelden zijn auto's te zien die voorrijden voor het bureau van kanselier Kohl of voor het parlement. En de reclame die daarvan uit gaat is voor BMW en Mercedes onbetaalbaar.

Tot voor enige tijd domineerde de ster het politieke toneel in Bonn, maar sinds het uitblijven van een opvolger voor de S-serie en de verschijning van de nobele 730- van BMW is de strijd hard geworden. BMW proeft de doorbraak en geeft vol gas. Zo kreeg Kohls reclamachef, staatssecretaris Ost van voorlichting, een fraaie BMW 730 i met extra's voor de vriendenprijs van 41.949 mark. En zijn voorbeeld kreeg navolging. Zeven staatssecretarissen hebben een BMW besteld tegen vier een Mercedes. De ster probeert nu met nog mooiere aanbiedingen terrein terug te winnen.

Schandaal

De Groenen vinden het een schandaal: „De minister van Financiën reduceert de korting die werknemers van autofabrieken krijgen, maar de politici kunnen ongestoord hun gang gaan. Trouwens, is iemand die een auto 25 mille goedkoper koopt, niet chantant?”

Het laatste woord is er nog niet over gesproken. Waarschijnlijk kun je dan toch maar beter net als in ons land in een 'gewone' dienstauto rijden. Het is misschien minder chique, maar zeker minder problematisch.

IRA-aanslag op politiebureau

BELFAST – In Coagh in het Noordierse graafschap Tyrone is donderdag een bomaanslag gepleegd op een politiebureau. Daarbij zijn verscheidene gewonden gevallen, onder wie een agent. Volgens een politiewoordvoerder vallen hun verwondingen mee.

Iemand had gebeld naar een nabijgelegen buurtcentrum dat voor het politiebureau een auto stond geparkeerd, waarin een bom was verborgen. Toen de politie bezig was de wijk te evacueren, ontplofte de bom.

Het Ierse Republikeinse Leger (IRA) heeft zich verantwoordelijk gesteld voor de aanslag.

Volgens een politiewoordvoerder vielen er zeker twaalf gewonden, onder wie vijf agenten en zeven burgers. Twee inwoners van Coagh, op bijna 50 kilometer ten westen van Belfast, kregen een hartaanval. De explosie, die een groot gat sloeg in de weg, richtte enorme schade aan.

Stroomleidingen en telefoonverbindingen werden vernield, ruiten sneuvelden en deuren vlogen uit hun sponningen. Ook het politiebureau, dat zwaar was verstevigd, liep grote schade op.

Dolende schepen raken hun lading niet meer kwijt

Italië stikt in eigen gif

Van onze correspondent

ROME – „Als niemand die vaten gif wil, weet u wat ik dan doe? Dan laat ik ze allemaal in zee gooien”. Aldus een nijdige admiraal Giuseppe Francese, nadat de Italiaanse gemeente Leini bij Turijn weigerde om 1.440 vaten met gif op zijn grondgebied toe te laten. Francese heeft van de Italiaanse regering de opdracht gekregen om de meer dan 20.000 ton giftig afval afkomstig van het schip de 'Zanoobia' te laten sorteren, opnieuw te verpakken en daarna ter verwerking naar Engeland te sturen.

Dolend

Sinds juni dit jaar sjouwt Francese met zijn vracht naar Jstout, maar nog steeds heeft hij geen bedrijf gevonden dat in staat is om 'zonder gevaar voor de bevolking' de lading te sorteren. Het gif bevindt zich daarom nog steeds in de haven van Genua, waar de Zanoobia in mei dit jaar met veel moeite aanlegde, na een zwervtocht van meer dan zestien maanden over de wereldzeeën.

De Zanoobia was het eerste 'dolende' giffschip. Het opvallende aan deze schepen is dat ze elke keer weer geladen blijken met industrieel afval uit Italië. Merkwaardig is ook dat Italië er elke keer weer alles aan doet om te voorkomen dat het de ladingen terugkrijgt. Voor de Franse kust van Le Havre ligt op dit moment het Westduitse schip 'Karin B' met een lading van 2,5 ton Italiaans giftig afval, dat door de Italiaanse oorspronkelijk illegaal in het Afrikaanse land Nigeria was gestort.

De Nederlandse rechter heeft maandag bepaald dat het Rotterdamse bedrijf Tankcleaning in Rotterdam de lading van de Karin B niet mag verwerken omdat de Italiaanse staat had toegezegd dit zelf te doen. Bij de Straat van Gibraltar ligt een tweede schip, de Deep Sea Carrier, dat net zoals de Karin B illegaal in Nigeria gedumpt Italiaans aan boord heeft. Vanuit Libanon, Roemenië en ook vanuit Nigeria zijn er verder nog vijf schepen met Italiaans gif op weg, die door de autoriteiten daar geweigerd zijn.

Is het nu zo dat Italië meer gif heeft dan andere landen, dumpet het meer in het buitenland, of worden de Italianen gewoon eerder ontdekt? „We beseffen niet eens dat we worden

● Duizenden Italianen demonstreerden in augustus tegen het aanleggen van het 'dolende' giffschip Karin B in de haven van Ravenna. Het schip was toen onderweg van Nigeria – waar de lading, zwaar giftig afval – was geweigerd naar Italië.

ontdekt”, lacht Laura Cima, parlementslid van de Italiaanse Groene Partij. „Italië heeft in de afgelopen jaren een gigantische economische 'boom' doorgemaakt”, legt ze uit. „Maar de keerzijde daarvan, de milieuvervuiling en de grote hoeveelheden afval die dat met zich meebrengt, dat is hier nog steeds niet als een probleem onderkend”.

Italië is sinds kort het op vier na rijkste land van de wereld geworden. Jaarlijks produceert het naar schatting veertig miljoen ton afval (dat is bijna één ton afval per inwoner per jaar). Uit rapporten van het ministerie voor Milieuzaken blijkt dat Italië op dit moment slechts in staat is twintig procent van die hoeveelheid zelf te verwerken. Gewoonweg omdat daartoe de installaties ontbreken. En hetzelfde geldt voor de naar schatting tien miljoen ton giftig afval die er jaarlijks in Italië vrijkomen.

Voor de overige tachtig procent blijven er dan maar twee manieren over: ofwel het gif wordt illegaal gedumpt in Italië zelf, of men probeert het te slijten aan het buitenland. „Met name aan arme landen in de derde wereld, die het geld daarvoor goed kunnen gebruiken”, aldus Cima.

Lozen

Aan het eind van de jaren zeventig werd veelvuldig gekozen voor de eerste 'oplossing'. De industrieën

betaalden bedrijfjes of ondernemingen die zeiden gespecialiseerd te zijn in de verwerking van giftig afval. Deze ondernemers laadden de gifvaten op een vrachtauto, en kieperden ze er weer af ergens in een rivier, in de zee, of op een onbewaakt veldje.

Drie jaar geleden kwam de klad in deze 'verwerking' van het gif. Steeds vaker gebeurde het dat de inhoud van de vaten doordrong tot in het grondwater. Als dan de mensen in de dorpen of het stadje in de buurt van zo'n stortplaats de waterkraan opendraaiden, kwam er een stinkend geel-groen goedje uit. Het meest geruchtmakende geval van deze vorm van vergiftiging deed zich voor in 1985 in het Noorditaliaanse plaatsje Casale Monferrato. Wekenlang moesten 40.000 gezinnen van drinkwater voorzien worden, door grote tanks van het leger die de marktpleinen langs gingen. Als gevolg van de illegale giflozingen moest er een heel nieuw drinkwatersysteem worden aangelegd. Sinds het schandaal van Casale Monferrato begonnen de gemeentebesturen in Italië wat beter op te letten en bleken steeds minder bestuurders bereid om voor geld een oogje dicht te doen. Daardoor werden de 'eco-piraten' gedwongen hun werkterrein te verleggen. „We vermoeden dat de grootscheepse Italiaanse gifdumpingen in de derde wereld pas sinds Monferrato op gang zijn gekomen”, zegt men op

het Romeinse hoofdkantoor van de Italiaanse milieuorganisatie 'Lega Ambiente’.

Noodsituatie

Nu diezelfde derde wereld-landen in opstand zijn gekomen en de Italiaanse gifladingen terugsturen, komt in Italië de 'noodsituatie' op het gebied van het gifafval voor het eerst in alle hevigheid aan de oppervlakte: het land heeft geen mogelijkheden om z'n eigen vuil te verwerken.

De Italiaanse milieubeweging en de Groene Partij wijzen met beschuldigende vinger in de richting van de Italiaanse overheid. „Het is de totale afwezigheid elke maatregel, beslissing, coördinatie of richtlijn van de kant van de regering die deze gifpiraterij in de hand heeft gewerkt”, zeggen de Groenen. Laura Cima haalt de ontplofing van de chemische fabriek Icmesa twaalf jaar geleden in het Italiaanse plaatsje Seveso aan: „Italië was het eerste land waar een grote giframp plaatsvond. En het is het laatste land geworden dat er lering uit trekt”.

De Italiaanse minister van Milieuzaken Giorgio Ruffolo heeft inmiddels een aantal maatregelen aangekondigd die ervoor moeten zorgen dat Italië 'waarschijnlijk al over een jaar' zijn eigen afvalproductie aan kan. Maar ondertussen weet admiraal Francese nog steeds niet waar hij met de troep naar toe moet.

(ADVERTENTIE)

BANGLADESH

GIRO 800800. DEN HAAG

Mensen in Nood, Memisa, Novib/Gast aan Tafel, Het Nederlandse Rode Kruis, Stichting Oecumenische Hulp, Terre des Hommes, UNICEF. Secretariaat: Hekellaan 6, Den Bosch.

Meer abonnees en advertenties bij dagbladen

AMSTERDAM - Het bestuur van de Nederlandse Dagbladpers heeft zich tijdens de jaarlijkse openbare jaarvergadering tevreden getoond over de ontwikkeling van de oplage en advertentiemarkt. Bestuursvoorzitter J.A.M. van Tienen constateerde een stijgende lijn in het aantal abonnees en de losse verkoop, mede als gevolg van productverbetering en intensievere marketing. Voor dit jaar verwacht Van Tienen een vooruitgang voor de dagbladen in de oplagemarkt van rond één procent en in het advertentievolume zelfs van zeven procent.

NDP tevreden over ontwikkeling

Hoewel optimisme is gerechtvaardigd, is er echter nog geen reden voor gejuich, aldus Van Tienen. De volumegroei in advertenties is nog niet zodanig dat het verlies van de voorgaande jaren kan worden goedgehaakt. Maar als de voortgaande lijn kan worden vastgehouden, kan worden verwacht dat de dagbladen hun rendement dit jaar kunnen verbeteren. Maar dan mag aan de kostenkant van de dagbladeconomie geen risico worden genomen en

is met name een voortzetting van de loonkostenmatiging geboden, zo voegde hij daar waarschuwend aan toe.

Ook over de werkgelegenheid toonde Van Tienen zich tevreden. Uit een onlangs gehouden enquête blijkt het aantal medewerkers bij de dagbladen de afgelopen twee jaar met 700 te zijn toegenomen tot 14.400, wat neerkomt op een toename van vijf procent, aldus Van Tienen. De toename in de werkgelegenheid kwam voornamelijk voor rekening van de redacties en de acquisitieafdelingen van de kranten.

● Personeel van het V & D-filiaal in Amsterdam-Noord heeft gistermorgen het werk neergelegd. Het filiaal bleef tot tien uur voor zowel klanten als personeel gesloten. Aanleiding tot de actie zijn de onderhandelingen die vandaag beginnen tussen bonden en bedrijfsleiding over de voorgenoemde 950 ontslagen bij Vroom & Dreesmann. Onder de 220 personeelsleden bleek de actiebereidheid groot. Met spandoeken en pamfletten vroeg het personeel buiten het filiaal aandacht en begrip voor hun werkonderbreking (foto). Ook in Emmen onderbrak V & D-personeel voor enige uren het werk.

Unigro daagt Amersfoortse bedrijf voor rechter

Fusie Ahold-Schuitema onder vuur genomen

Van onze correspondent
ECHT - De directie en de van Commissarissen van de rechtse levensmiddelenhandel Unigro heeft gistermiddag besloten de Amersfoortse concurrent Schuitema de rechter te dagen. Unigro is van mening, dat zij bij de fusie van het aandeel van 45 procent in Schuitema, bewust door het Amersfoortse bedrijf om de fusie te leiden. Daardoor werd Ahold mogelijk gemaakt een fusie met Schuitema te gaan. Unigro wil nu proberen via de rechter de fusie terug te draaien. Gistermiddag viel de dagvaarding op Schuitema in de bus. De fusie

sie tussen Ahold en Schuitema ligt dus duidelijk onder vuur.

Unigro verkocht, op verzoek van Schuitema, begin deze maand de 110.000 aandelen die zij in de Amersfoortse concurrent bezat. Een fusie tussen beide concerns zou dan bespreekbaar zijn, had Schuitema-directeur I. Vos Unigro laten weten. Maar in plaats van de aandelen, zoals was afgesproken, in kleine hoeveelheden op de beurs aan te bieden, verkocht Credit Suisse (die als effectenmakelaar was aangekomen) het hele pakket aan Ahold. Aangezien het Zaandams bedrijf al tien procent in Schuitema bezat, kon het concern door deze transactie de groothandel (waarbij andere de supermarktketen C 1000 een groot aantal Spar-zaken is aangesloten) inlijven.

Unigro liep niet alleen een fusie met Schuitema mis, maar werd door deze handelwijze ook een aanzienlijk bedrag door de neus geboord. Had zij geweten dat het pakket aan Ahold zou worden verkocht, dan hadden de aandelen zo'n tachtig miljoen meer moeten opbrengen. In eerste instantie was Unigro dan ook van plan bij Schuitema een schadeclaim in te dienen.

Na een uitgebreid juridisch onderzoek, heeft de directie echter besloten de hele transactie aan te vechten. Het verhinderen van de combinatie Schuitema-Ahold (die goed is voor een derde van de levensmiddelenmarkt) is Unigro meer waard dan een vergoeding van tachtig miljoen.

Intussen wordt binnenkort de uitslag verwacht van een onderzoek, dat het bestuur van de Amsterdamse effectenbeurs naar de gang van zaken rond deze affaire heeft ingesteld. Het onderzoek kwam op gang, nadat de Naardense economie A. Heertje een Nederlandse effectenmakelaar (Credit Suisse First Boston) had beticht van onzuiver handelen.

Plan voor dagbladfusie

ARNHEM/ENSCHDE - De uitgangspunten van de Loeft/uitgeverijmaatschappij, Arnheim, Twentse Courant en Kluer's Courantbedrijf bestuderen de mogelijkheid om tot één combinatie van regionale dagbladen en huis-aan-huisbladen in Gelderland en Overijssel te komen. Vaststaat dat de betrokken kranten hun identiteit behouden, dat het eigen redactionele be-

leid van de betrokken bladen wordt gerespecteerd en dat de werkeigenheid gehandhaafd blijft, aldus de directies van de drie bedrijven.

In de oostelijke krantencombinatie kunnen de belangen van de drie bedrijven op het gebied van de regionale dagbladen en huis-aan-huisbladen in Gelderland en Overijssel worden gebundeld. De voordelen van samenwerking op het gebied van onder meer marketing, advertentieverkoop, nieuwe media, automatisering, administratie, productie en technische ontwikkeling zullen worden onderzocht.

Uitgeverijmaatschappij Van der Loeft geeft, in een gezamenlijke oplage van circa 170.000 exemplaren, de volgende dagbladen uit: Arnhemse Courant, Graafschapbode, Edesse Courant, Nijmeegse Dagblad en Tubantia.

NMB en Postbank willen samenwerken

AMSTERDAM - De Nederlandse Middenstandsbank (NMB) en de Postbank gaan bekijken of samenwerking wenselijk en mogelijk is. Het uitgangspunt is dat door een fusie het specifieke karakter van de beide banken herkenbaar moet blijven. De Postbank en de NMB zouden elkaar goed aanvullen. De Postbank, waarvan de Staat nu enig aandeelhouder is, streeft er al lang naar dat ook zij de mogelijkheid krijgt om alle bankdiensten te verrichten. Dat geldt vooral voor effectenbemiddeling.

In het Europa van 1992 ziet de Postbank zich als een Europese grote regionale bank. Kernbedrijf blijft girale financiële dienstverlening gebaseerd op een dominante positie in het betalingsverkeer. De NMB Bank heeft al langer geleden aangekondigd dat zij samenwerking met een andere bank zoekt. Onlangs maakten beide banken een forse verbetering van de halfjaarlijkse cijfers bekend.

De raden van bestuur van de twee banken denken dat het onderzocht naar samenwerking een paar maanden zal duren. De handel in aandelen NMB is tot maandag 10 uur opgeschort.

De Dienstbond FNV, die gistermorgen bij de NMB werd ontboden, verklaarde in principe positief te staan tegenover een samenwerking tussen de bank en de Postbank. Het is volgens hem nog te vroeg om iets zinnigs te zeggen over eventuele gevolgen voor het personeel. Bij de NMB werken 11.750 mensen en bij de Postbank 10.500.

Bestuurder T. de Leeuw den Bouter van de Dienstbond CNV houdt zijn hart vast voor het verlies aan werkgelegenheid. De Leeuw den Bouter vreest dat het personeel van de Postbank op de lange termijn de dupe wordt van de samenwerking.

De Unie BLHP staat positief tegenover het aangekondigde onderzoek en ziet voordelen voor zowel de NMB als de Postbank. De geprivatiseerde Postbank zal zich een concurrerende positie op de arbeidsmarkt moeten verwerven. Een fusie met de NMB kan dit proces aanzienlijk versnellen. Uniebestuurder P. van der Loos noemt dat van belang voor de toekomst van de medewerkers. Ook de ambtenarenbonden Abvakabo, Ambtenarencentrale, CFO en CMHA zijn gunstig gestemd over een mogelijke samenwerking. De ondernemingsraad van de Postbank staat eveneens positief tegenover het initiatief.

Beurs & Valuta

Goud en zilver

AMSTERDAM - Voorlopige noteringen goud en zilver op 09-09-1988 om 14.00 uur bij de fa. Drijfhout, alles in kg.
Goud: onbewerkt f 28.460 / 28.960, vorige f 28.510 / 29.010; bewerkt verkoop f 30.560, vorige f 30.610 laten.
Zilver: onbewerkt f 405 / 475 vorige f 405 / 475; bewerkt verkoop f 520 laten, vorige f 520 laten.

Advieskoersen

AMSTERDAM - Advieskoersen buitenlandse bankpapier van gisteren:
Amer. dollar 2,02 2,14
Brits pond 3,38 3,48
Belg. frank (100) 5,18 5,46
Duitse mark (100) 110,50 114,50
It. lire (10.000) 14,10 16,10
Port. esc. (100) 1,20 1,55
Can. dollar 1,62 1,74
Frans. fr. (100) 31,75 34,75
Zwits. fr. (100) 131,25 131,75
Zweeds kroon 29,34 33,75
Noorse kr. (100) 28,50 31,50
Deense kr. (100) 27,50 30,50
Oost-schill (100) 15,80 16,30
Spaanse pes (100) 1,56 1,81
Griekse dr. (100) 1,23 1,54
Finse mark (100) 45,75 48,75
Joeg. dinar (100) 0,04 0,10
Iers pond 2,87 3,17
Jap. yen (10.000) 153,00 158,00

Wisselmarkt Amsterdam

AMSTERDAM - Noteringen op de Amsterdamse wisselmarkt per gistermiddag:
Amer. dollar 2,08125-208375
Brits pond 3,5370-5420
Duitse mark 5,18 5,46
Frans. franc 33,155-205
Belg. franc 5,3765-3815
Zwits. franc 133,455-405
Japanse yen 156,30-156,40
Ital. lire 15,080-130
Zweeds kroon 32,500-550
Deense kroon 29,34 33,75
Noorse kroon 30,215-285
Canad. dollar 1,68025-68275
Oost. schill 16,0430-0530
Iers pond 3,0190-0290
Spaanse pes 1,6840-6940
Gr. drachme 1,3400-4400
Austral. dollar 1,6725-6825
Hongk. dollar 26,65-26,90
Nieuwz. dollar 1,2950-3050
Antill. gulden 1,1500-1800
Surin. gulden 1,1500-1900
Saudische rial 55,40-55,65
Ecu gulden 2,3355-3405

INDEX Amsterdam ANP CBS

AMSTERDAM - De jongste ANP/CBS-indices over de Amsterdamse Effectenbeurs per dato gisteren luiden (eerste kolom vorige index, laatste kolom index van gisteren, e.e.a. volgens 1979 = 100):
algemeen 265,7 268,8
alg. lokaal 253,1 253,2
internationals 270,4 281,4
industrie 224,2 223,7
scheepvlucht. 211,1 211,9
banken 343,3 344,9
verzekering 538,4 543,4
handel 439,8 443,9
obst. ind. 115,0 115,2
rend. staatsl. 6,39 6,27
waarv. 3-5 jr 6,10 6,16
waarv. 5-8 jr 6,34 6,31
waarv. 5 langst 6,48 6,45
rend. bng. len. 6,61 6,61
rend. banklen. 6,26 6,29

● Van Besouw (tapijten, kunststoffen) te Gorkle gaat naar de Parallelmarkt van de Amsterdamse effectenbeurs. Het bedrijf was al een jaar al voor klaar, maar door de beurscrash van oktober ging de introductie toen niet door. In totaal worden er bijna 124.000 certificaten van aandelen geplaatst, waarvan ruim 51.000 nieuw uitgegeven. De introductiekoers is vastgesteld op 40 gulden per certificaat.

beurs van amsterdam

Hoofdfondsen	v.k.	s.k.
AEGON	83,30	84,50
Ahold	82,50	82,50
Alko	141,80	141,70
A.B.N.	42,40	42,40
Alreia	150,80	157,20
Amv	50,00	50,10
Amro-Bank	73,20	73,50
Ass. R'dam	123,00	125,00
Bois	132,00	133,00
Borsumij W.	100,00	102,00
Buhrm. Iet.	81,10	81,20
C.S.M. cert.	58,50	58,50
Dordrecht P.	205,50	206,50
Elsevier	56,50	56,00
Fokker cert.	30,40	31,20
Gist-Broc. c.	36,70	35,90
Heineken	135,50	137,00
Hoogovens	81,10	81,20
Immer Dougl.	85,50	85,50
Int. Miller	59,50	60,50
KLM	35,10	34,80
Kon.Ned.Pap.	167,00	168,00
Kon. Olie	224,30	223,60
N.M.B.	62,80	62,40
N.V. Lloyd Gr.	194,50	221,00
Nijv. Cate	87,40	85,00
Oce-v.d. Gr.	253,00	253,00
Pack-Hold.	81,00	82,80
Philips	31,70	31,90
Robeco	92,00	92,00
Rodamco	150,00	150,00
Rolingo	87,40	87,40
Rorand	87,40	87,40
Stork VMP	20,40	20,40
Unilever	112,00	112,30
Vor.Bezit VNU	88,20	88,80
VER	28,70	28,80
Wessanen	73,70	73,70
Wolff Klauer	147,00	148,00

Binnenl. obligaties (staatsleningen)

12% NL 85-86	131,60	131,60
12% NL 86-87	112,20	112,20
12% NL 87-88	109,20	109,20
12% NL 88-89	100,50	100,50
12% NL 89-90	108,80	108,80
12% NL 90-91	110,35	110,35
11% NL 80-80	105,00	105,00
11% NL 81-81	106,00	106,00
11% NL 82-82	106,00	106,00
11% NL 83-83	106,00	106,00
11% NL 84-84	106,00	106,00
11% NL 85-85	106,00	106,00
11% NL 86-86	106,00	106,00
11% NL 87-87	106,00	106,00
11% NL 88-88	106,00	106,00
11% NL 89-89	106,00	106,00
11% NL 90-90	106,00	106,00
11% NL 91-91	106,00	106,00
11% NL 92-92	106,00	106,00
11% NL 93-93	106,00	106,00
11% NL 94-94	106,00	106,00
11% NL 95-95	106,00	106,00
11% NL 96-96	106,00	106,00
11% NL 97-97	106,00	106,00
11% NL 98-98	106,00	106,00
11% NL 99-99	106,00	106,00
11% NL 00-00	106,00	106,00
11% NL 01-01	106,00	106,00
11% NL 02-02	106,00	106,00
11% NL 03-03	106,00	106,00
11% NL 04-04	106,00	106,00
11% NL 05-05	106,00	106,00
11% NL 06-06	106,00	106,00
11% NL 07-07	106,00	106,00
11% NL 08-08	106,00	106,00
11% NL 09-09	106,00	106,00
11% NL 10-10	106,00	106,00
11% NL 11-11	106,00	106,00
11% NL 12-12	106,00	106,00
11% NL 13-13	106,00	106,00
11% NL 14-14	106,00	106,00
11% NL 15-15	106,00	106,00
11% NL 16-16	106,00	106,00
11% NL 17-17	106,00	106,00
11% NL 18-18	106,00	106,00
11% NL 19-19	106,00	106,00
11% NL 20-20	106,00	106,00
11% NL 21-21	106,00	106,00
11% NL 22-22	106,00	106,00
11% NL 23-23	106,00	106,00
11% NL 24-24	106,00	106,00
11% NL 25-25	106,00	106,00
11% NL 26-26	106,00	106,00
11% NL 27-27	106,00	106,00
11% NL 28-28	106,00	106,00
11% NL 29-29	106,00	106,00
11% NL 30-30	106,00	106,00
11% NL 31-31	106,00	106,00
11% NL 32-32	106,00	106,00
11% NL 33-33	106,00	106,00
11% NL 34-34	106,00	106,00
11% NL 35-35	106,00	106,00
11% NL 36-36	106,00	106,00
11% NL 37-37	106,00	106,00
11% NL 38-38	106,00	106,00
11% NL 39-39	106,00	106,00
11% NL 40-40	106,00	106,00
11% NL 41-41	106,00	106,00
11% NL 42-42	106,00	106,00
11% NL 43-43	106,00	106,00
11% NL 44-44	106,00	106,00
11% NL 45-45	106,00	106,00
11% NL 46-46	106,00	106,00
11% NL 47-47	106,00	106,00
11% NL 48-48	106,00	106,00
11% NL 49-49	106,00	106,00
11% NL 50-50	106,00	106,00
11% NL 51-51	106,00	106,00
11% NL 52-52	106,00	106,00
11% NL 53-53	106,00	106,00
11% NL 54-54	106,00	106,00
11% NL 55-55	106,00	106,00
11% NL 56-56	106,00	106,00
11% NL 57-57	106,00	106,00
11% NL 58-58	106,00	106,00
11% NL 59-59	106,00	106,00
11% NL 60-60	106,00	106,00
11% NL 61-61	106,00	106,00
11% NL 62-62	106,00	106,00
11% NL 63-63	106,00	106,00
11% NL 64-64	106,00	106,00
11% NL 65-65	106,00	106,00
11% NL 66-66	106,00	106,00
11% NL 67-67	106,00	106,00
11% NL 68-68	106,00	106,00
11% NL 69-69	106,00	106,00
11% NL 70-70	106,00	106,00
11% NL 71-71	106,00	106,00
11% NL 72-72	106,00	106,00
11% NL 73-73	106,00	106,00
11% NL 74-74	106,00	106,00
11% NL 75-75	106,00	106,00
11% NL 76-76	106,00	106,00
11% NL 77-77	106,00	106,00
11% NL 78-78	106,00	106,00
11% NL 79-79	106,00	106,00
11% NL 80-80	106,00	106,00
11% NL 81-81	106,00	106,00
11% NL 82-82	106,00	106,00
11% NL 83-83	106,00	106,00
11% NL 84-84	106,00	106,00
11% NL 85-85	106,00	106,00
11% NL 86-86	106,00	106,00
11% NL 87-87	106,00	106,00
11% NL 88-88	106,00	106,00
11% NL 89-89	106,00	106,00
11% NL 90-90	106,00	106,00
11% NL 91-91	106,00	106,00
11% NL 92-92	106,00	106,00
11% NL 93-93	106,00	106,00
11% NL 94-94	106,00	106,00
11% NL 95-95	106,00	106,00
11% NL 96-96	106,00	106,00
11% NL 97-97	106,00	106,00
11% NL 98-98	106,00	106,00
11% NL 99-99	106,00	106,00
11% NL 00-00	106,00	106,00
11% NL 01-01	106,00	106,00
11% NL 02-02	106,00	106,00
11% NL 03-03	106,00	106,00
11% NL 04-04	106,00	106,00
11% NL 05-05	106,00	106,00
11% NL 06-06	106,00	106,00
11% NL 07-07	106,00	106,00
11% NL 08-08	106,00	106,00

a.s. MAANDAGMORGEN 12 SEPTEMBER zijn onze winkels tot HALF TWEE **GESLOTEN** in verband met voorraadopname. Vanaf HALF 2 zijn onze winkels **OPEN***

* LET OP: zie a.s. maandag de speciale akties in deze krant!

● Eddy Becker tijdens de prijsuitreiking van het 'Internationaal Blaasfestival 1988'. (Nederland 1 - 19.18 uur)

Nederland 1

13.00-13.05 Nieuws voor doven en slechthorenden.

KRO

14.30 Brabant Perspectief Journaal.

14.40 Brabant Perspectief/Carrière.

Discussieprogramma over carrière maken. Presentatie: Joost Middelhof.

NCRV

15.30 Jacht op de verdwenen honden.

Amerikaanse jeugdfilm met Peter Smith, Sarah Jo Martin, Mickey Rooney e.a. Een groep kinderen ontdekt dat een jeugdbende honden ontvoert om ze te verkopen aan iemand die er experimenten mee uitvoert. Ze stellen alles in het werk om deze handel te stoppen.

17.04 Mezen.

Natuurdocumentaire over één van de aardigste vogelfamilies die in ons land voorkomen.

17.30 Journaal.

17.46 Ferdie de mier. Tekenfilmserie.

18.11 Dit is Disney.

Tekenfilmserie.

19.00 Journaal.

19.18 Internationaal Blaasfestival

1988. Finale vanuit de Rodahal in Kerkrade in samenwerking met het Limburgs Dagblad. Finalisten zijn: 'De Góhtaler Musikanten' uit Hulsberg, 'Die Eifeler Musikanten' uit St. Vith (België), 'Eschländerkapel' uit Hellendoorn, 'De Lamsoren' uit Zeeuws-Vlaanderen en 'Combo E' uit Bree. Het programma wordt omlijst met showoptredens door het ballet Scope uit Voerendaal, Marianne en Michael, Heino, Dennis Christian e.a.

20.41 News at Eleven.

Amerikaanse tv-film uit 1986 van Mike Robe met Martin Sheen, Barbara Babcock, Peter Riegert e.a. Frank Kenley is presentator van een nieuwsprogramma bij een televisiestation in San Diego. Wanneer een leraar van een plaatselijke middelbare school verdacht wordt van ontucht met leerlingen, ziet Frank's baas kans om hoge kijkcijfers te scoren.

22.12 Dag om te delen.

Korte vooruitblik op reportage 'Dag om te delen'.

22.30 Journaal.

22.41 Dag om te delen.

Een verslag van de vandaag in de Amersfoortse binnenstad gehouden 'Dag om te delen', een door de kerken georganiseerde dag over vragen rond zending, werelddiakonaat en ontwikkelingsamenwerking.

23.06-23.53 St. Elsewhere.

Amerikaanse serie. Afl.: Brand new bag. Dr Craig is thuis om te herstellen, maar hij voert niets uit en is iedereen tot last. Luther Hawkins heeft een botsing met de nieuwe dr Griffin, terwijl dr Fiscus een oude man die thuis wil sterven begeleidt.

Nederland 2

13.00-13.05 Nieuws voor doven en slechthorenden.

VERONICA

16.30 Dennis de bengel.

Serie. Afl.: Dennis in wonderland.

16.40 New Wilderness.

Natuurserie. Afl.: De vleermuis. (herh.)

17.05 ●● Crossbow.

Serie. Afl.: Het beloofde land.

17.30 Magnum.

Amerikaanse serie. Afl.: Moord 101. De verloofde van Stacey blijkt spoorloos verdwenen.

18.15 ●● Top 40.

Wekelijks overzicht van de veertig populairste platen. Presentatie: Jeroen van Inkel.

18.55 Fabeltjeskrant.

Afl.: Boom op zette.

19.00 Sport.

19.25 (TT) Bodylijn. Informatief programma over mode en schoonheid.

20.00 (TT) Journaal.

20.29 ●● Family Ties. Serie. Afl.: Eenmaal verlied op Elise. De jonge succesvolle architect Paul is stapelverliefd op Elise. Ze werken al een jaar op hetzelfde kantoor, maar Paul kan zijn gevoelens niet langer voor

● Martin Sheen als Frank Kenley in 'News at Eleven'. (Nederland 1 - 20.41 uur)

haar verbergen. Hij neemt ontslag en gaat een confrontatie aan met Steven.

21.00 Lady Blue.

Amerikaanse serie. Afl.: De huismoordenaar. Katy raakt betrokken bij een zaak van een moordenaar uit Hanoi. Een dierbare kennis is namelijk het slachtoffer van deze maniak geworden.

21.45 ●● Hollandse Hits.

Muziekprogramma gepresenteerd door Chiel van Praag, Will Luikinga e.a. M.m.v. Tol Hansse, Roberto Jaccetti en The Scooters e.v.a.

22.30 Grease.

Amerikaanse speelfilm uit 1978 van Randal Kleiser met John Travolta, Olivia Newton-John, Stockard Channing e.a. Rydell College, de jaren 50. Danny Zuko beleeft een zomerliefde met Sandy Olson. Terug op school ontmoeten ze elkaar weer, maar nu moet Danny zijn imago van stoere bink ophouden.

00.25 Journaal.

VPPO

00.30-01.58 (TT) Zoek. Nederlandse speelfilm uit 1987 van Erik van Zuylen met Hans Dagelet, Felix-Jan Kuypers, Guusje van Tilborgh, e.a. Sowjet-Unie 1943. In de Oeral heeft de neuropsycholoog Luria een kliniek waar soldaten met hersenletsel worden behandeld. Op een dag arriveert een groep variëte-artisten, onder wie geheugenkunstenaar Solomon S. Deze Solomon neemt de therapeut Olga mee op een rondleiding door zijn geest.

Nederland 3

NOS

09.00-09.05 Nieuws voor doven en slechthorenden.

13.00-13.05 Nieuws voor doven en slechthorenden.

17.15 Nieuws voor doven en slechthorenden.

17.30 Journaal.

17.46 Sesamstraat.

18.00 Paspoort (Jaouaz).

Programma in het Marokkaans-Arabisch.

18.30 (TT) Steden en hun verleden.

Cursus stadsgeschiedenis met vanavond aandacht voor Maastricht.

19.00 (TT) Jeugdjournaal Extra.

19.25 ●● 4e EBU jeugdcconcert.

December 1987 Helsinki. Het Fins Radio Symfonia Orkest o.l.v. Jukka Pekka Saraste m.m.v. Hebe Mensinga, viool en Marianne Thorsen, piano. 1. Romance, voor viool en orkest, opus 26 in G gr.t., Svendsen. 2. Rondon, voor piano en orkest in D.gr.t., KV 382, Mozart.

19.46 Trekking van de lottogetallen.

20.00 Journaal.

20.29 Cubagua.

Venezolaanse speelfilm van Michael New met Herbert Gebaldon, Sonia Lopez e.a.

21.57 Studio Sport.

22.30 Journaal.

22.41 Kwartsjal.

Vandaag: De Paus en de Gloria. Filmporret.

23.11-23.16 Nieuws voor doven en slechthorenden.

ne beschaving: lawaai, stinkend afval, een kapotte lift en ruzie met de buren.

21.35 Das Land dazwischen: Südkorea.

Driedelige documentaire serie over Zuid-Korea. Afl.: Im Schatten des Chirisan.

22.20 Traum einer Nacht.

Dansfantasie naar Shakespeare. Choreografie: Lubos Ogoun. Uitgevoerd door het Balletensemble van het Staatstheater Brünn.

23.30 Europalaver.

Cultureel magazine vanuit de audio-video-tentoonstelling in Düsseldorf.

01.00-01.05 Laatste nieuws.

Duitsland 3 SWF

14.50 Sagenhaft.

Afl.: Die weisse Frau von Burg Lahneck; Die Hexe der Rheinnähle bei Ludwigshafen.

15.05 Wildeheuen in Ringenberg.

(Herh.)

16.00 Literatur und Kunst.

Afl.: Op bezoek bij Karin Szekessy en Paul Wunderlich. (herh.)

16.30 Weltumschlungen.

Live-uitzending georganiseerd door de Koreaan Nam June Paik, waarin veertien landen een bijdrage leveren op het gebied van sport en cultuur.

18.00 Sprache und Literatur.

Fussballsprache: Im Gewirr der Beine nehme ich alles zurück.

18.24 Fachwerkhäuser - gestern und heute.

18.30 Anwalt der Einheit. Motor für Veränderung. Reportage over 40 jaar Wereldraad van Kerken.

19.00 Glaskasten.

19.26 Het Zandmannetje.

19.30 Krieg der Bomber.

Vijfdele documentaire serie over bommenwerpers. D1:3: Mit dem Mut der Verzweiflung.

20.10 Notenschlüssel.

Met de klavierspeler Elisabeth Chojnacka en Peter Wapnewski.

21.00 Südwest aktuell - Neues.

21.05 Sommergäste. Duitse speelfilm uit 1976 van Peter Stein met Wolf Reidl, Edith Clever e.a. Aan het begin van deze eeuw brengen 13 mensen een vakantie door in het buitenhuis van een advocaat. Ze zijn er allen van overtuigd dat het leven anders kan. De spanning tussen hen loopt van dag tot dag op.

22.55 Manuel de Falla: Cembalo-konzert.

23.10-23.15 Laatste nieuws.

Duitsland 1

10.00 Heute.

10.03 Sportschau.

10.35 Kinder Kinder.

(Herh.)

11.20 ●● Hitparade im ZDF.

(Herh.)

12.05 Umschau.

12.25 Showfenster-Special

aus Seoul. (Herh.)

12.55 Presseschau.

13.00 Heute.

13.15 Programmaweekoverzicht.

13.45 'Der gute Neger mit der weisen Seele'.

Documentaire over de situatie van de zwarte en gekleurde bevolking van Brazilië, 100 jaar na de afschaffing van de slavernij.

14.30 Hallo Spencer.

Kinderserie. Afl.: Wenn der Nepi schon mal angeht.

15.00 ●● Formel Eins.

Hitparade met Kai Böcking.

15.45 Der Vetter Basilio.

Serie naar de roman J.M. Eça de Queiroz. Met: Diana Körner, Erich Hermann Schleyer, Hans von Borsody e.a. Deel 2. (herh.)

17.25 Hier und Heute unterwegs.

17.55 Tagesschau.

18.00 Sportschau.

19.00 Markt.

19.25 Tiere und Menschen.

Afl.: Der Elefant.

19.58 Programmaweekoverzicht.

20.00 (TT) Tagesschau/Wetter.

20.15 Die Rudi Carrell Show.

21.45 ●● Trekking van de lottogetallen.

21.50 Tagesschau.

22.00 Das Wort zum Sonntag. Meditatie van Isa Vermeulen uit Bonn.

22.05 Frank Patch - Deine Stunden

sind gezählt. Amerikaanse speelfilm uit 1968 van Robert Totten en Don Siegel met Richard Widmark, Lena

Horne e.a. Het bestuur van het stadje Cottonwood is het optreden van marshall Frank Patch meer dan zat. Hij dient te vertrekken. Niet goed-schiks dan kwaadschiks.

23.40 Die schönen Morde des Eric Binford.

Amerikaanse speelfilm uit 1980 van Vernon Zimmerman met Dennis Christopher, Linda Kerridge e.a. De jonge filmfan Eric Binford beleeft thuis en op zijn werk alleen maar nariheid. Daarom vlucht hij in een imaginaire filmwereld, waar hij zich identificeert met de wrakende held.

01.20 Tagesschau.

01.25-01.30 Nachtgedanken.

beschouwingen van Hans Joachim Kulenkampff.

Duitsland 2

09.30 ●● Programmaweekoverzicht.

10.00 Zie Duitsland 1.

12.10 Nachbarn in Europa.

Internationaal magazine. In de studio: Hülja Ozkan.

13.40 (TT) Diese Woche.

Actualiteiten.

14.00 Auf Stippvisite bei Mitmenschen.

Deutsche Ärzte in Manila. Reportage over Duitse artsen in Manila.

14.30 Schamanen unter Wolkenkratzen.

Reportage over aspecten van Korea. (herh.)

15.05 Tandem.

Spelprogramma. Vandaag: Brilon (Sauerland) tegen Heusen (België). Presentatie: Ilona Christen. M.m.v.: Blaasorkest Brilon en Peeewe Blues Gang.

16.05 Kiebitz.

Dierenmagazine met Christian Grizmek.

16.30 (TT) Das Tagebuch der Anne Frank.

Tv-film in vier delen. Deel 2.

● Peter Maffay in 'The Best of Rock-Pop in concert'. (Duitsland 2 - 23.10 uur)

17.00 Heute.

17.05 Unter der Sonne Kaliforniens.

Amerikaanse serie met Ted Shackelford, Joan van Ark, Michele Lee e.a.

18.10 Länderspiegel.

Actualiteiten.

18.57 Programmaweekoverzicht.

19.00 Heute.

19.30 Jakob und Adele.

Drie verhalen met Carl Hein Schroth en Brigitte Horney. 1. Eine persönliche Angelegenheit. 2. Das Geburtstagsständchen. 3. Eine kleine Tragödie. (herh.)

20.15 Der Grosse mit seinem ausserirdischen Kleinen.

Italiaanse speelfilm uit 1978 van Michele Lupo met Bud Spencer, Gary Guffrey e.a. Newnan, een stad in Georgia, is in rep en roer. Er is een UFO gesignaleerd. De dikke sheriff Clark vindt het allemaal nonsens, tot hij oog in oog staat met H-7-25, een ventje met verbluffende

krachten.

21.50 Heute.

21.55 Das aktuelle Sport-Studio.

Met Bernd Heller. Aansl.: Lottotrekking.

23.10 ●● The Best of Rock-Pop in concert.

Gepresenteerd door Peter Illmann. Met: Peter Maffay, Status Quo, Rick Springfield, Huey Lewis, Foreigner e.v.a.

01.10-01.15 Heute.

Duitsland 3 West

09.45 Gymnastik im Alltag II.

10.00-12.30 Schooltelevisie.

16.05 Teletekstoverzicht.

16.30 Weltumschlungen.

'Wrap around the world. Live-uitzending georganiseerd door de Koreaan Nam June Paik waarin veertien verschillende landen een bijdrage leveren op het gebied van sport en cultuur.

18.00 (TT) Lindenstrasse.

Serie. Afl.: Die herrliche Leichtigkeit des Lebens.

18.30 Gut Drauf.

Live vanuit de studio.

19.00 Aktuelle Stunde.

Regionaal magazine.

19.30 Sport im Westen.

20.00 Das Nervenbündel.

Amerikaanse speelfilm uit 1974 van Melvin Frank met Jack Lemmon, Anne Bancroft e.a. Mel Edison woont in een New Yorkse wolkenkrabber en gaat gebukt onder de druk van de moder-

mes. Programma over filosofie. (herh.)

17.00 Noubanimé.

Kinderserie. 17.30 Coup de film. Filmbroek met de nieuwe films van de week. (herh.) 17.50 Mission Casse-cou. Britse serie. Afl.: Pech voor Harriet. 18.40 Jokertrekking. 18.45 Télé-tourisme. 19.20 Paardenkoersen. Lotto- en jokertrekking. 19.30 Journaal. 20.00 Variétés à la une. 20.05 Le Jardin extraordinaire. Serie natuurdocumentaires. 20.35 La nuit de l'évasion. Amerikaanse avonturenfilm uit 1982 van Delbert Mann met John Hurt, Jane Alexander e.a. 22.20 Libre accès. Magazine voor gehandicapten. 23.20-23.50 Journaal.

België/Télé 21

Geen uitzending.

TV5

12.00 Thalassa. 12.45 Jazz Off. 13.00 Nieuws. 13.30 Julien Fontanes Magistral. 15.00 Chances Elysées. 16.05 Visa. 17.20 Ca c'est l'opéra. 17.45 Télé-tourisme. 18.00

Jean Claude Bouillon, Hendrik Martz en Peter Bongartz in 'Patrick Pacard'. (Nederland 1 - 19.05 uur)

Nederland 1

10.00-11.55 Eucharistieviering van uit Den Haag.
10.00-13.05 Nieuws voor doven en slechthorenden.
10.30 Brabant Perspektief Journaal. Presentatie: Derk Bolt.
10.40 Brabant Perspektief. Radio Kamer Orkest o.l.v. David Atherton.
11.30 Terug naar de natuur. Engelse comedyserie. Afl.: Dierenliefde in de praktijk. (herh.)
11.00 Vijftig Jaar Britse film. Documentaire serie. Afl.: Mannen van de maai. Commentaar: Sir John Mills.
11.25 O het is zo zijn, om lekker stouf te zijn. Tekenfilmserie naar het werk van Wilhelm Busch. Afl.: Het zoethoudertje.
11.30 Journaal.

17.35 •• Zomerro(c)k. Popspecial gepresenteerd door Jan Douwe Kroeske. Afl.: In the Mystic.
18.12 Scooby en Scrappy Doo. Tekenfilmserie. Afl.: De notenkraker.
18.36 (TT) Pipo en de Lachplaneet. Afl.: Wat is een ruimteschip? (herh.)
19.00 Journaal.
19.05 Patrick Pacard. Spionageserie voor de jeugd. Afl.: Een nieuwe ontvoering. Dank zij Giovanna's vindingrijkheid is mevrouw Pacard weer vrij, maar Dimitri is Patrik allang weer op het spoor.
20.00 De prijs van de hartstocht. Amerikaanse speelfilm uit 1986 van Larry Elikam met Richard Crenna, Karen Young e.a. Robin Benedict is een aantrekkelijke jonge vrouw die nogal wat eisen aan het leven stelt die handen vol geld kosten. Heel wat mannen zijn dan ook bereid haar daarvan te voorzien als betaling voor zekere diensten. Zo is ook William

Douglas, professor in de biologie, niet meer dan een klant, maar bij Douglas is de hartstocht ontbrand...

21.37 Achter het nieuws. Actualiteitenrubriek.
22.02 Frank's Place. Comedyserie. Afl.: De boksende koks. Een collega-restaurant van Frank komt met haar chef-kok Cyrus Litt bij Frank eten. Toevallig ziet Big Arthur wie er aan het tafeltje zitten...
22.27 Honderd kinderen. Documentaire over de levenssituatie van kinderen in een krottenwijk van Santiago.
23.25-23.30 Journaal.

Nederland 2

VPRO
09.00 Towser. Kinderserie. Afl.: Towser en het ongelukje. (herh.)
09.05 De muis en de motorfiets. Kinderfilm. (herh.)
09.45 Zilveruitjes. Cultureel, informatief programma gepresenteerd door Simon van Leeuwen. (herh.)
10.00 ■ Saps at Sea. Speelfilm uit 1940 met Stan en Laurel. Stan wordt helemaal kierevriet van het testen van de trombones in de fabriek waar hij werkt. Hem wordt geadviseerd er een poesje tussenuit te gaan. Samen met Laurel huurt hij een bootje in de haven met het plan daar rustig te blijven dobberen. Maar wat doet die verstekeling aan boord...?
13.00-13.05 Nieuws voor doven en slechthorenden.
19.00 Bij Lobith. Talkshow gepresenteerd door Ivetta Forster en Guilly Koster. Afl.: Sex en erotiek.
20.00 (TT) Journaal.
20.10 French & Saunders. Engelse comedyserie. De entree van Jennifer mislukt op pijnlijke wijze en vanzelfsprekend gaat er weer van alles mis in hun variëtiesshow.
20.40 Heimwee naar Zuid-Afrika. Reisverslag van Saskia Vredevelde. Afl.: Het verleden.
21.28 The Singing Detective. Engelse serie van Dennis Potter. Afl.: Hitte.

● Richard Crenna in 'De prijs van de hartstocht'. (Nederland 1 - 20.00 uur)

Mark Binney vraagt de singing detective om raad en Marlow brengt zijn eerste bezoek aan dr. Gibson, de hospitaalspsychiater. (herh.)
22.38 De Wording. Documentaire over het ontstaan van 5 kunstwerken.
23.35-23.40 Journaal.

Nederland 3

NOS
09.00-09.05 Nieuws voor doven en slechthorenden.
11.30 Weekjournaal.
12.00 Het Capitool. Rechtstreekse uitzending waarin belangrijk binnen- en buitenlands nieuws wordt geanalyseerd en toegelicht.
12.45 Een glimlach geeft al een beter gevoel. De Nederlandse Stichting Lepra bestrijding.
12.55-13.40 München 1938. Documentaireserie. Afl.: Verwenste vrede.
14.55-16.55 Studio Sport. Autoraces: Grand Prix van Italië op het circuit van Monza...
17.15-17.20 Nieuws voor doven en slechthorenden.
17.30 Journaal.
17.35 Sportuitslagen.
17.45 Sesamstraat.
18.00 Inleiding in de Marketing.
18.30 Algemeen voorlichtingsprogramma seizoen 88/89. Informatie over de cursussen.
19.00 Studio Sport.
20.00 Journaal.
20.10 (TT) Dat overkomt mij niet. Meisjes vertellen waarom zij al jong moeder werden. Afl.: Patricia.
20.40 Panoramiek. Achtergrondinformatie bij actuele ontwikkelingen in de internationale politiek.
21.15 Zomerzongala. Voorstelling van de theatergroep Tender.
22.00 Werken aan werk. Informatieve serie. Afl.: Installatietechniek.
22.30 Journaal.
22.35 Een hertogdom om van te droemen. Documentaire bij de cursus Engels.
23.25-23.30 Nieuws voor doven en slechthorenden.

Duitsland 1

9.30 Programma-weekoverzicht. (Herh.)
10.00 Die Bärenstärke Bärbel. Kinderprogramma.
10.30 Der Herr der Ziegen. Documentaire over het Hamar-volk in het zuiden van Ethiopië.
11.15 Popows Wiederkehr. Bezoek aan het staatscirrus van Moskou.
12.00 •• Presclub.
12.45 Tagesschau.
13.10 Magazin der Woche. Regionaal weekoverzicht.
13.40 Programma-weekoverzicht.
14.45 45 Fieber - special. Kinderprogramma. Afl.: Zwei im Bild.
15.30 Henry und ein linkes Bein. Engelse serie met Courtney Roper, Knight, Jane Wood, Don Henderson, e.a.
16.55 Jean Harlow, Hollywood-Star. Voorbeschouwing op een speelfilm over de actrice Jean Harlow.
17.10 ■ Sexbombe Amerikaanse speelfilm uit 1933 van Victor Fleming met Jean Harlow, Lee Tracy, Frank Morgan e.a.
18.45 Film aktuell. Good Morning, Vietnam. Reportage over het werk van de regisseur Barry Levinson. Wiens film 'Good Morning, Vietnam' in de bioscopen te zien is.
19.00 ARD-Ratgeber. Geld.
19.30 Gleichnisse. Afl.: Der Fall. Moderne vertolking van deze bijbelse gelijknissen met Bernd Spitzer, Edith Hieronimus, Heinz Zuber e.a.
19.00 Tagesschau.
19.05 Wir über uns.
19.10 Sportschau.
19.40 (TT) Lindenstrasse. Serie. Afl.: Haschen in der Grube.
19.10 Weltspiegel. Reportages van buitenland-correspondenten.
19.50 Sportschau-Telegramm.
19.58 Programma-overzicht.
20.00 (TT) Tagesschau.
20.15 Vierzig Wagen Westwärts. Amerikaanse speelfilm uit 1964 van John Sturges met Burt Lancaster, Lee Remick, Brian Keith e.a. Kolonel Gearhart van de Amerikaanse cavalerie heeft zijn handen vol aan een groep strijdlustige dames, die een transport sterke drank willen verhinderen, en aan Sioux-indianen, die wel van een slok houden.
22.35 Titelkampf. Reportage: Wie der 'Stern' mit dem Aufmacher anmacht.
23.05 Tagesschau.
23.10 Hundert Meisterwerke. Van-

avond: Portret van Jean genet, geschilderd door Alberto Giacometti.
23.20 Internationale Filmfestspiele Venedig '88. Informatie van Lido de Venezia over dit internationale film en tv-festival te Venetië.
00.20 Tagesschau.
00.25-00.30 Nachtgedanken. Beschouwing door Hans Joachim Kulenkamp.

Duitsland 2

09.00 •• Programma-weekoverzicht.
09.30 Eucharistieviering. vanuit Flörsheim. Celebrant: Rolf Kaifer.
10.15 Mosaik. Vandaag: Mary Ann en het dagelijks brood. Spiel-Satz-Sieg: tennis van vroeger.
11.00 Augustin Lara. Afl.: Mein Traum stirbt nie. Portret van deze Mexicaanse muzikant.
12.00 •• Das Sonntagskonzert auf Tournee. Vanuit Berlijn-Spandau.
12.45 Heute.
12.47 Sonntagsgespräch.
13.15 Damals. Vor vierzig Jahren. Serie oude weekjournaals. Afl.: Auszug aus dem Roten Rathaus. Presentatie: Hanns Werner Schwarze.
13.30 Die Reisen des Professor Klecks. Serie. Afl.: Die grosse Nudelschlacht.
14.10 Singen macht Spass. Muzikaal avontuur met Rolf Zuckowski.
14.15 Anderland. Serie. Afl.: Der lachende Stern.
14.45 Freiburg - Flucht ins Behagen. Reportage over deze stad.
15.25 Heidi. Oostenrijkse speelfilm uit 1965 van Werner Jacobs met Eva Maria Singhammer, Gustav Knuth, Gertraud Mittermayer e.a.
16.55 Danke schön. Verslag van de actie Sorgenkind. Aansl.: Der grosse Preis, bekendmaking van de prijswinnaars.
17.05 Heute.
17.10 Die Sport-Reportage.
18.10 ML - Mona Lisa. Vrouwenmagazine gepresenteerd door Maria von Welsner.
18.50 Programma-overzicht.
19.00 Heute.
19.10 Bonn direkt. Politiek nieuws. Presentatie: Wolfgang Herles.
19.30 Abenteuer und Legenden. Azalai - Die Salzkarakane. Reportage van een reis met Dieter Kronzucker door Mali.
20.15 Internationale Deutscher Artisten-Preis 1988. Gepresenteerd door Marlène Charell en Peer Augustinski. M.m.v. Buikspreker Fred Rony, jongleur Chris Krems, illusionist Lance Burton e.v.a. Gast: Charles Aznavour.
22.05 Heute/Sport am Sonntag.
22.20 Korea. Korea. Die andere Teilung. Historisch magazine over de ontwikkeling van Korea.
23.20 Liebe vor Gericht. Amerikaanse speelfilm uit 1978 van Jerry Thorpe met Gena Rowlands, Jane Alexander, Josh Albee e.a. Na haar echtscheiding trekt Linda met haar oudste en jongste zoon in bij haar vriendin Barbara. Wanneer blijkt dat de twee vriendinnen een lesbische relatie hebben schakelt de ex-man van Linda de rechter in haar uit de ouderlijke macht te zetten. Er volgt een dramatisch gevecht waarbij Linda het on-

● Charles Aznavour in 'Internationaler Deutscher Artisten-Preis 1988'. (Duitsland 2 - 20.15 uur)

ters. 14.45 Autosport. Grand Prix van Italië Formule 1 races op het circuit van Monza. 16.45 Tekenfilms. 17.00 Visages de Vanuatu. Documentaire over de bijzondere gebruiken van deze stam rond de oogst van de broodvruchten. 17.15 Cinéma à la une. 17.20 Dimanche musique. De stad Praag in muzikaal perspectief. 18.00 Noubanimité. Tekenfilms. 18.30 Le week-end sportif. Sportmagazine. 19.25 Paardenkoersen. 19.30 Journaal. 20.00 Cinéma à la une. 20.05 Copie conforme. Spelprogramma waarin de deelnemers hun idolen imiteren. 20.40 Gaspard de la Meije. Franse tv-film. 22.20 Journaal. 23.00-23.15 Marathon van Brussel. Samenvatting.

derspit delft.
00.55-01.00 Heute.

Duitsland 3 West

11.30 Ihre Heimat - Unsere Heimat. Programma voor werknemers uit Griekenland, Spanje en Joegoslavië.
15.35 Teletekstoverzicht.
16.00 WDR-Publik. Gesprekken en muziek live vanuit Bockleimünd.
17.00 Länder-Menschen-Abenteuer. Die Curadores von Chajaya. Reportage over het leven in een klein Andesdorp.
17.45 Das Internationale TV-Kochbuch. Culinaire serie over de Duitse keuken. Vandaag: Rheinland-Pfalz.
18.00 Auf und davon! Jeugdserie

over Australië in de 19e eeuw. Afl.: Die Macht des Goldes.
18.30 Gott und die Welt. Gebt Muga-be, was Mugabes ist. Reportage over kerk en staat in Zimbabwe.
19.00 Aktuelle Stunde. Regionaal magazine.
20.00 Das Geistertal. Tv-film van Alain Tanner met Jean-Louis Trintignant, Laura Morante, Jacob Berger e.a. Een regisseur, die twijfelt of hij nog wel iets aan de dagelijkse beeldenvervoerd zal toevoegen; een jonge man, die tegen elke prijs bij de film wil en een actrice, die al langere tijd haar buik van het filmmaken vol heeft, beginnen een gezamenlijk project.
21.38 West 3 aktuell.
21.45 Yves Montand International. Flitsen van zijn wereldtournee. (herh.)
23.15 Heimat - und noch Schöner. Portret van de Oostenrijkse kunstenaar Claus Schöner.
00.05-00.10 Laatste nieuws.

Duitsland 3 SWF

11.30 Ihre Heimt - unsere Heimat. Magazine voor gastarbeiders uit Griekenland, Spanje en Joegoslavië.
12.30 Tele-Akademie. Monsieur Teste und der Immoralist. De briefwisseling tussen Paul Valéry en André Gide.
15.00 Reitturnier Donaueschingen.
17.30 T'ai chi chuan. Serie over de 1000 jaar oude Chinese kunst van het schaduwboksen. Afl.: Der Himmel.
17.30 Programma-weekoverzicht.
18.00 Die 60 Jahre. Ich war dabei. Vandaag: Kurt Georg Kiesinger.
18.15 Schüler Open Air auf dem Halberg 1988. Vakantiefeest van de Saarlandische Rundfunk.
19.00 Abendschau/Blick ins Land am Sonntag.
19.30 Ich trage einen grossen Namen. Quiz met Hans Gmür. Aansl.: Europabricke.
20.15 Faszination eines Stromes. Der Rhein. Serie over het Rijnlandschap. Afl.: Van de St. Gotthart tot Pfalz.
21.15 Kultur aus Trümmern. Ein Berliner Bilderbogen 1945-1949.
21.45 Südwest aktuell - Neues.
21.50 Flutlicht. Actuele reportages, nieuws, sport en studiogasten.
22.35 Hoppala. Wat er zoal mis kan gaan bij de productie van films en tv-programmas. Presentatie: Peter Rapp.
23.20-23.25 Laatste nieuws.

RTL Plus

14.10 Heute bei uns.
14.15 Motorsport Extra. De grote prijs van Monza.
16.15 Heimatmelodie - Extra. Volksmuziek Deel 1.
16.30 Finale extra. Live vanuit Brussel de aankomst van de 4e etappe wielrennen Parijs-Luxemburg.
16.45 Heimatmelodie - Extra. Volksmuziek. Deel 2.
17.10 Hallo RTL. De radio- en tv-club uit Luxemburg.
17.20 Kasse hoch. Spelprogramma, gepresenteerd door Ottfried Fischer.
17.50 Action - Neu im Kino. Filmtips met Isoldé Tarrach.
18.35 Ein Tag wie kein anderer. Toeristische kwis. Vandaag: Australië. Presentatie: Jochen Pützenbacher.
19.40 RTL aktuell.
19.55 Kompanie der Knallköpfe. Westduits speelfilm uit 1971 van Rolf Olsen met Eddi Arent, Ilja Richter, Günther Philipp e.a. Heinz von Kattnig moet in de plaats van zijn oude oom naar een kasteeltje in Beieren reizen. Hij heeft daar niet veel zin in, maar uiteindelijk vertrekt hij toch met zijn vriend Wigbert. De twee vrienden willen nog een keer in Hamburg op stap gaan en daar komen ze prompt in een vechtpartij terecht...
21.40 Das Bild als Botschaft. Simon von Zyrene, van Karl Jung (1946).
21.45 Nachrichtenmagazin. Actualiteitenmagazine.
22.10 Finale - Die Sportsendung am Sonntagabend. Sportmagazine. Presentatie: Petra van Oyen. (om 22.29 uur onderbroken voor reclame.)
22.45 Männermagazin 'M'.
23.15 Werbericht.
23.20-23.25 Bethupferl.

SAT 1

09.00 Programma-overzicht. **09.05 Tennis: US-OPEN.** Samenvatting. **11.05 Die Tollkühnen.** Amerikaanse speelfilm, met Lloyd Bridges, Joan Blackman, Mico Minardos, e.a. **12.55 Programma-overzicht.** **13.00 ■ Fuzzy** und das Blutgeld. Amerikaanse western uit 1946 van Sam Newfiel met Buster Crabbe, Slim Whitaker, Bud Osborn, e.a. Aansl.: Fuzzy und die Goldeier. **14.10 Tennis: US-OPEN.** Samenvatting. **16.15 Programma-overzicht.** **16.20 Tier und Wir.** **16.45 Die Spur des Jim Sonnett.** Amerikaanse western van Thomas Carr. Afl.: Die Bankrauber. **17.10 Der letzte Mohikaner.** Duits-/Spaans/Italiaanse speelfilm uit 1965. (om 17.55 uur onderbroken voor reclame.) **18.45 SAT 1 Black.** **19.00 Programma-overzicht.** **19.10 Das Tal der Puppen.** Afl.: Episode 5. (om 19.40 uur onderbroken voor reclame.) **20.00 Werbericht.** **20.05 SAT 1 Black.** **20.10 Försterhiesel.** Duitse speelfilm uit 1956 van H.B. Fredersdorf. (om 20.55 uur onderbroken voor werbericht en reclame.) **21.55 SAT 1 Black.** **22.00 Tennis: US-OPEN.** Live-uitzending vanuit Flushing Meadow: finale heren.

3 SAT

17.20 Mini-Ziss am Sonntag. Jeugdjournaal. **17.30 Am Dam Des.** Jeugdprogramma. Vandaag prentbriefkaarten, comets. **19.00 Heute.** **19.15 Tagebuch.** **19.30 Inter-City.** **20.15 Sereno Variable.** Tv-serie. VT21.15 Im Land der Morgenstille. Reisverslag. **22.00 Duke Ellington.** Documentaire. **22.50 Wie irdisch ist das Himmlische?** **23.35 3sat-Schlagzeilen.**

● Andre Agassi. Als hij gisteren in de halve finale Ivan Lendl verslagen heeft, speelt deze 18-jarige vanavond de finale tijdens de Open Amerikaanse tenniskampioenschappen. (SAT 1 - ca. 21.55 uur)

SSVC

13.30 The Victorian Kitchen. Serie.
14.00 Great Mysteries. Nieuwe serie. Afl.: The Prophecies of Nostradamus.
14.30 Sunday grandstand. Golf.
19.50 Eastenders. Serie.
20.45 New faces of '88.
21.35 Howards way. Serie.
22.25 Abracadagance. Comedy.
23.10 Nieuws en werbericht.
23.25 The Refuge. Serie. Helen, Julia en Dee Dee moeten opnieuw beginnen nadat dieven de hele flat hebben leeggehaald. Maar de sterke arm van de politie rijkt ver.

Sky Channel

07.30 The World Tomorrow.
08.00 Fun Factory. Kinderprogramma.
11.30 The flying kiwi. Avonturenserie.
12.00 •• Countdown.
13.00 •• Made in Germany.
14.00 •• New Music.
14.30 The Volvo Tour.
15.30 Transworld Sport.
16.30 Canon Fashion TV.
17.00 The Race Against Time. Live.
17.30 •• The Coca-Cola Eurochart Top 50.

Super Channel

07.00 Supertime Club.
11.00 Music Box.
13.55 QED.
14.25 Werbericht.
14.30 Motor Cycling Events.
15.30 Gaelic Football '88.
16.30 The Orchestra. Comedy.
17.00 Gi Joe. Actieserie.
17.30 The World Tomorrow.
18.00 The Muppet Show.
18.30 Gillette Soccer Scene.
19.00 The Golden Link.
19.25 Werbericht.
19.30 Prince and the Revolution. Muziekspitaal.
20.30 Feature Film: Dawn.
22.35 Werbericht.
22.40 European Business Weekly.
23.10-01.10 Music Box.

België/TV 1

09.00 Bollie en Billie. Tekenfilmserie. Afl.: De slager. (herh.)
09.05 Beertje Colargol. Kinderserie. (herh.)
09.20 Vrouwje Theelepels. Tekenfilmserie. Afl.: Er kwam een dichter bij. Dr. Klinkhamers prikpet.
09.35 De Smurven. Tekenfilmserie. Afl.: De toverrammelaar. Heb eerbied voor alles wat leeft. (herh.)
10.00 Eucharistieviering. Rechtstreeks vanuit de Kerk O.L.V. van Goede Bijstand in Brussel.
11.00 de zevende dag. Een soort praatcafé met: Blikvanger, confrontatie en zeven op zeven. Presentatie: Etienne van den Bergh.
12.45-13.30 Sunday Proms. Les Préludes van Liszt uitgevoerd door het BRT-Filharmonisch Orkest o.l.v. Ferdinand Terby.
15.00 Jorinde en Joringel. Oostduits jeugdfilm naar een sprookje van Grimm.
16.15 Blikvanger. Modemagazine. Thema: De nieuwe herfst- en wintercollectie. Presentatie: Ghislaine Nuyten. (herh.)
17.00 ■ De jaren zestig: High Chaparral. Amerikaanse westernserie van William F. Claxton. Afl.: De weduwe van Red Rock.
17.55 Nieuws.
18.00 Tik Tak. Animatieserie. (herh.)

18.05 Plons. Plons en het geitje. (herh.)
18.10 Er was een keer... Korte verhalen verteld door Jef Burm. Afl.: Het plaasteren beeld. (herh.)
18.20 Leven... en laten leven. Milieu-programma.
19.40 Mededelingen en programma-overzicht.
19.45 Nieuws.
20.00 Kijk uit! Verkeersstips. Afl.: Ongelukken met automobilisten en bromfietzers.
20.05 Sportweekend.
20.40 Susan wanhopig gezocht. Amerikaanse speelfilm uit 1985 van Susan Seidelman met Rosanna Arquette, Madonna e.a. Roberta Class is uitgekeken op haar monotone huwelijksleven en wordt gefascineerd door een intrigerende contactadvertentie in de krant, waarop ze besluit te reageren. Dit is het begin van een aantal vreemde avonturen.
22.20 De Steek-er-wat-van-ops-show. Praatprogramma met Emiel Goelen.
23.20 Het verhaal van Hollywood. Britse documentaire van Judy Lindsay, gepresenteerd door Barry Norman. Afl.: Van B-film tot kaskraker.
00.10-00.25 Nieuws. Aansl.: Coda.

België/TV 2

15.00-18.00 Stadion. Internationale en nationale sport.

● Madonna in 'Susan wanhopig gezocht'. (België/TV 1-20.40 uur)

België/RTBF 1

10.30 Shema Israël. (herh.) **11.00 Fête de la jeunesse Laïque.** **12.00 Faire le point.** **13.00 Actualités à la Une.** **13.05 Journaal.** **13.25 The Muppet Show.** Gast: Paul Simon. **13.50 Variétés à la une.** (herh.) **13.55 Golf.** European Mas-

ters. **14.45 Autosport.** Grand Prix van Italië Formule 1 races op het circuit van Monza. **16.45 Tekenfilms.** **17.00 Visages de Vanuatu.** Documentaire over de bijzondere gebruiken van deze stam rond de oogst van de broodvruchten. **17.15 Cinéma à la une.** **17.20 Dimanche musique.** De stad Praag in muzikaal perspectief. **18.00 Noubanimité.** Tekenfilms. **18.30 Le week-end sportif.** Sportmagazine. **19.25 Paardenkoersen.** **19.30 Journaal.** **20.00 Cinéma à la une.** **20.05 Copie conforme.** Spelprogramma waarin de deelnemers hun idolen imiteren. **20.40 Gaspard de la Meije.** Franse tv-film. **22.20 Journaal.** **23.00-23.15 Marathon van Brussel.** Samenvatting.

België/Télé 21

Geen uitzending.

TV5

12.00 Assiette anglaise. **13.30 Les cinq dernières minutes.** **13.50 Sacré Soirée.** **16.10 Les carnets de l'aventure.** **16.30 Histoires naturelles.** **17.00 Sports magazine.** Retro. **18.00 Le Sud.** **19.10 La chance aux chansons.** **19.30 Papier glacé.** **20.00 Lahaye d'honneur.** Variété. **22.00 Nieuws.** **22.35-23.30 7/7.** Informatief magazine.

Radio 1

(Ieder heel uur nieuws.) 7.02 Ontbijtshow. 7.53 Ter Overweging. 8.05 Groot nieuws 9.02 Veronica Sport. 10.02 Wegwezen. 11.02 Radio 1 zondageditie. 12.02 Ophef en vertier. 13.05 Hier en nu. 14.02 NOS Langs de lijn. 18.05 Het spoor. 19.02 Leuterkoek en zandgebak. 19.10 Sessie. 19.30 Hersengymnastiek. 20.02 Toppers van toen. 21.02 Play it again. 22.02 Now's the Time. 23.07 Met het oog op morgen. 00.02 De nachtwacht. 4.02-7.00 Knieken met Adje.

Radio 2

(Ieder heel uur nieuws.) 8.02 Vroege vogels. 10.02 Tony van Verre ontmoet Lex Meijer. 10.30 Muziekmozaiek. 12.02 Nederlands op 2. 13.02 Magazine. 14.02 Muziek met... 16.02 Gitaar Special. 16.30 Kom 'ns langs bij de AVRO in de Batouwe. 18.02 Swing low... 19.02-7.00 Zie radio 1

Radio 4

8.00 Nws. 8.02 H Vier. 9.00 Musica

Religiosa et profana. 9.55 Programma-overzicht. 10.00 Eucharistieviering. 11.00 Holland Festival Oude Muziek 13.00 Nieuws. 13.02 Opera Matinee. 14.00 Onder de groene linde. 14.15 Concert op de zondagmiddag. 15.30 Diskotabel. 18.02 Musica Nova. 19.00 Continu klassiek. 20.00 Nieuws. 20.02 Specialiteiten à la carte. 22.00 Kamerconcert. 23.00-24.00 Gewenste intimiteiten.

Radio 5

6.30-6.49 Scheepv. - en marktberichten en uitgebreid werbericht. 9.00 Nws. 9.02 Woord op zondag. 9.30 Te Deum Laudamus. 9.55 Waterstanden. 10.00 Verhalen vooraf. 10.10 Kerkdienst. 10.58 Wilde Ganzen. 11.00 De andere wereld van morgen. 12.00 Nws. 12.05 Het zwarte gat. 14.00 Radio Romantica. 16.55 Meded. en schippersberichten. 17.00 Kerkdienst. 17.58 Wilde Ganzen. 18.00 Nws. 18.10 Liturgie & kerkmuziek. 18.40 De onbekende Islam. 19.00 Progr. voor buiten. werknemers. 19.20 Suara Maluku. 19.55 Tambu. 20.30 Zorg en hoop. 21.20 Cultuur Special. 22.00 Dichter bij de dicht-

ter. 22.10 Jazz uit het historisch archief. 22.40-23.00 Hobbyscoop.

Omroep Limburg

9.02 Postbus 94: Muziek op verzoek. 10.02 Trefpunt Zuid. 11.02 Sport. 12.02-13.00 Het D.S.M.-Limburg-Concert: Concertserie met voorafstaande (amateur)orkesten, ensembles en koren. 18.05-19.00 Sport.

BRT 2

6.30 Goede morgen, morgen. (7.00 Nws) 8.00 Nieuws en lotto-uitslagen. 8.12-Relax. 9.00 Hitrevue. 10.00 Nieuws. 10.03 De pre-historie. 11

Van onze
showpagina-redactie

KERKRADE - Vanuit dezelfde Kerkraadse Rodahal, waar op deze zaterdagavond opnieuw de camera's 'snorren' voor het gisteravond gestarte schlagerfestival, komt vanavond op tv het Internationaal Blaasfestival 1988. Natuurlijk gaat het nu om een tv-registratie die de kijkers vanaf 19.18 uur via Nederland 1 op hun scherm krijgen. De finale van dit tweejaarlijkse gebeuren van de NCRV en het Limburgs Dagblad vond immers al eerder - op 3 juni jongstleden - plaats.

● De ORIGINAL GÖHLTALER MUSIKANTEN, de winnaars van het Internationaal Blaasfestival 1988 van de NCRV-televisie en het Limburgs Dagblad, dat vanavond vanaf 19.18 uur op Nederland 1 wordt uitgezonden.

Limburg voert boventoon op Blaasfestival 1988

Limburg voert in de letterlijke zin van het woord de boventoon tijdens deze zevende editie van het Internationaal Blaasfestival. Voor de tweede maal wordt dit muzikale spektakel gewonnen door de ORIGINAL GÖHLTALER MUSIKANTEN uit het Mergelland. Dat is geen geheim meer, want de uitslag ging na afloop van de finale in juni rond als een 'lopend vuurtje'. Bovendien gingen

dezelfde Göhlalers ook tijdens het voorlaatste festival, in 1986, met de eer strijken. De vreugde bij de Limburgse muzikanten kon dus niet op.

Rock & roll in Tirol

Maar er is méér. Voor nóg een Lim-

burgs tintje zorgt het ballet SCOPE uit Voerendaal. Samen met DENNIE CHRISTIAN, die vanavond in Kerkraade het schlagerfestival presenteert, zorgt men voor een wervende show tijdens het nummer 'Rock & roll in Tirol'. Speciaal voor dit programma ingestudeerd. En ook van de partij zowel tijdens de uitzendingen van het blaas- en schlagerfestival is HEINO. Samen

met het duo MARIANNE & MICHAEL, de Joegoslavische groep MIRO KLINC en het Oostenrijkse trio MAGIC INSTRUMENTS behoort men tot de optredende gasten in dit programma van folklore en volksmuziek. De boventoon wordt echter gevoerd door de vijf finale-rende Belgische en Nederlandse kapellen die tot de tv-finale wisten door te dringen. De winnende Göhlalers, die van de jury 59 punten kregen, worden op de voet gevolgd door de Eschländer kapel uit Helendoorn (58 pt); Eifelers musikanten, St. Vith (43); Combo E., Bree (41) en De Lamsoren uit Lamswaarde in Zeeuws-Vlaanderen (37). De jury bestond uit de Oostenrijkse Karl Moik (presenter van 'Musikantenstadl' op tv), Jos Boudewijn (BRT), Charles Dosquet (BRF), musicus Henk Kleinmeijer en NCRV's Harry de Groot. Net als voor presenter Eddy Becker is dit de laatste daad die men voor deze omroep verricht. Harry de Groot is inmiddels

met pensioen en Eddy Becker begint een eigen videobedrijf. De productie en regie van dit anderhalf uur durende Blaasfestival op tv is in handen van respectievelijk Stef Boers en Wim van Schaik.

Prince: anderhalf miljoen

DORTMUND-HEERLEN - Popster Prince heeft voor de ook in ons land (afgelopen nacht door de KRO) gebrachte televisie-uitzending anderhalf miljoen dollar gekregen. Voor dat bedrag heeft de Amerikaanse popster namelijk de wereldwijde rechten verkocht aan de Italiaanse RAI. De wederverkoop heeft de omroep zelf inmiddels ruim tweehalf miljoen dollar opgebracht.

'Prijs je rijk' (AVRO) verdwijnt

Van onze rtv-redactie

HEERLEN - Het AVRO-programma 'Prijs je rijk', dat twee jaar lang door Fred Oster is gepresenteerd, verdwijnt van de televisie. „Ons beleid is er op gericht om in de komende jaren geen weggeef-shows meer te brengen,” aldus een AVRO-woordvoerder. Fred Oster gaat zich als producer nu bezig houden met enkele korte tv-amusementsprogramma's. En hij blijft radio-presenterator.

Schlagerfestival vlot van start

Van onze showpagina-redactie

KERKRADE - Ruim twee uur brengt de TROS-televisie komende vrijdagavond vanaf 19.00 tot 21.45 uur (met onderbreking voor het Journaal) op Nederland 2 een registratie van Harry Thomas' inmiddels zeventiende Schlagerfestival. De start daarvan vond gisteravond plaats in de Kerkraadse Rodahal.

Dennie Christian zorgde op de hem bekende wijze voor een vlot presentatie van de twintig sterren die door een enthousiast publiek op een warm applaus werden onthaald. Van heinde en verre, uit binnen- en buitenland, zijn duizenden schlagerfans naar Limburg afgezakt om daar ook vanavond nog hun idolen te kunnen bejubelen. Ook voor vanavond is de Rodahal uitverkocht en de optredende artiesten die door floormanager Ton Bourgonje van de NOB opnieuw op de scène worden gehaald, zijn: Bata Illic, Andy Borg, Jonny Hill, Mick Chris Roberts, Bernd Clüver, peter Orloff, Chris Wolff, Freddy Bred, Micha Marah, Tommy Steiner, Camillo Felgen, Klaus Densow, Lef, Valaitis, Dennie Christian, Nina & Mike, Daniel David, Heino, Dant, de Munk en Rex Gildo. Van regisseur Ger Roos, die als zodanig dertien maal alle zorg aan het festival besteedde en nu in de VUT gaat, werd afgelopen nacht tijdens een intieme bijeenkomst in het Bilderberg Motel te Born door de directie van de TROS afscheid genomen. Lof was er alom voor hem door tv- en radiodirecteur Cees den Daas en amusementschef Harry Pohl.

(ADVERTENTIE)

Zeker weten!

"Zomaar" feest
Valkenburgerweg Heerlen
zaterdag 10 september
vanaf 17.00 uur
zondag 11 september
vanaf 10.30 uur tot 1 u.
's nachts
zondag 10.30 uur ontbijt

Non stop feest o.a.
Zuid-Amerikaanse muziek
Dixieland
Blues
Muziek uit 60er jaren
Orgelvirtuoso's, showdans
Springkussen, kinderattracties
IJsbar
Koffiebar
Wijnbar
Mini-restaurant

Entree gratis

● DENNIE CHRISTIAN samen met het ballet SCOPE uit Voerendaal in het nummer 'Rock & roll in Tirol'.

René Shuman wil af van Elvis-image

Van onze
showpagina-redactie

HILVERSUM/BORN - Zanger, tekstdichter, componist en gitarist René Shuman uit Born streeft naar perfectie. De pas 20-jarige liefhebber van rockabilly en rock & roll-muziek houdt niet van half werk en heeft ruim een jaar uitgetrokken om zich in alle stilte voor te bereiden op zijn tweede langspeelplaat 'The Main Language'. Van zijn eerste elpee 'René Shuman' rolden liefst 40.000 exemplaren van de pers. „Dat aantal wordt best overschreden,” is de heilige overtuiging van de in Born wonende zanger, die bekendheid kreeg door de Soundmix-show in '86. Als Elvis-imitator behaalde hij in de finale de tweede plaats na Frank Ashton. „The Main Language is kwalitatief veel beter dan mijn debuut-lp. Eindelijk heb ik mijn eigen ideeën, teksten en muziek op de plaat kunnen zetten. Ik verwacht de definitieve doorbraak.” René Schumans (Shuman is zijn artiestennaam) zat in de derde

klas van de lagere school toen de eerste geluiden uit zijn gitaar klonken. Op 12-jarige leeftijd formeerde hij met twee vrienden, Marcel Koemaat en Marc Rol, de band 'Born Dogs'. „In een afgelegen schuurtje in Grevenbicht werden twee maal per week alle registers opengetrokken. Gekleed in het zwart en een ontzettend vette kuif. Vrij ruig, maar niet negatief bedoeld. Elke repetitie duurde zeker vier uur, want een beetje stevige rock & roll muziek was mijn lust en mijn leven. Bij het muziek maken kon ik mij heerlijk uitleven, de spanningen van mij afzetten. Wij traden met redelijk succes op in jeugd- en jongerencentra in de Westelijke Mijnstreek. Het ging zo goed met de 'Born Dogs', dat wij besloten een single op te nemen met eigen tekst en muziek. Vijfhonderd plaatjes verschenen er op de markt, slechts de helft werd verkocht. Maar het aantal speelde geen rol, het begin was er. Maar aan alle pret kwam snel een einde. Marcel en Marc gaven de voorkeur aan hun studie en na drie jaar viel de band uit elkaar”, vertelt de Limburgse zanger.

„Op dat moment belandde ik in de moeilijkste periode van mijn leven tot dusver. Ik had gewoon het gevoel dat ik op muzikaal gebied een hoop tweeweg kon brengen. Maar ik werd geremd door de omstandigheden,” vervolgt René Shuman. „Born Dogs was verleden tijd en alternatieven lagen niet voor het oprapen. Op de MAVO Sint Jacobus was ik geen uitblinker, maar na veel zwoegen behaalde ik het diploma. Mijn vrije tijd werd helemaal in beslag genomen door de muziek. Op mijn kamertje schreef ik teksten en met de gitaar erbij klonk het fraai. Mijn vader had daarna de moed mij aan te melden voor talentenjachten en met lood in de schoenen ging ik daar dikwijls naar toe. Ik was ontzettend nerveus voor een optreden en soms ben ik zelfs thuis gebleven omdat ik mijn zenuwen niet in bedwang kon houden. Tijdens de voorronden van de Soundmix-show in Valkenburg eind '85 heb ik alle remmen losgelaten. Ondanks een verkoudheid vielen mijn twee nummers van Elvis Presley in de smaak bij de juryleden en mocht ik naar de screen-

● RENÉ SHUMAN

„Eindelijk heb ik mijn eigen ideeën, teksten en muziek op de plaat kunnen zetten”...

test in Utrecht. Daarna ging alles in sneltreinvaart. Ik won de halve finale in Aalsmeer en een paar dagen na de tv-uitzending stonden meerdere producers, platenmaatschappijen en managers op de stoep voor mijn ouderlijk huis.”

Loftuitingen

René Shuman was 18 jaar toen hij na goed overleg besloot in zee

te gaan met Loe Berends, manager bij John de Mol Producties. Shuman kende Berends als een rasechte Limburger en het klikte meteen tussen beiden. „Ik bleef erg nuchter onder alle lofuitingen en ging ook niet overhaast te werk. Mijn eerste langspeelplaat was er echter eerder dan mijn lief was. Bovendien stond ik niet helemaal achter de keuzes van de nummers. Ik kon veel beter, maar door omstandigheden kwam dat niet op de lp. De

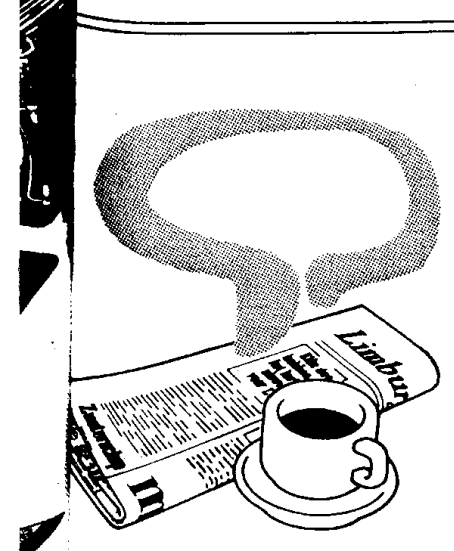
single 'But Where My Love' was een succes. Er werden 30.000 stuks verkocht en de plaat bereikte de zesde plaats in de Top Veertig. Een aardige binnenkomer dacht ik zo”. Het Elvis-image kleefde geruime tijd aan het Bornse popidool. „Veel mensen noemen mij nog in één adem met Elvis, maar ik ben René Shuman. Ik imiteer hem niet meer, ik heb mijn eigen stijl. Het beste bewijs is wel mijn nieuwe lp 'The Main Language'.

Lange tijd werd gezocht naar de juiste begeleidingsband. Het duurde zeker een jaar voordat tevreden was over de samenstelling. Het eindproduct mag er zijn en ik hoop met de single 'Cause You're Not Here' de hitlijsten te veroveren. Er werd niets aan de toeval overgelaten en met een cameraploeg ben ik naar Argentinië gereisd om een bijpassende videoclip op te nemen. De eerste reacties zijn uiterst positief. Het momenteel timmert een CB-promotionteam aan de weg om de clip op tv te krijgen. Afgelopen week was 'Cause You're Not Here' reeds driemaal op de buis. Alles verloopt naar wens,” aldus Shuman.

Eigen band

Met dezelfde stilte waarmee de nieuwste elpee tot stand kwam werkt hij nu aan de samenstelling van een eigen band waarmee hij op toernee door het land wil. Als alles een beetje meezit eind dit jaar het eerste optreden over de scène. „Met manager Loe Berends wil ik een groep formeren met Limburgse muzikanten. Ik heb namelijk een hekel aan het werken met een orkestband. Als ik zo moest optreden, bleef ik liever anoniem. Het klinkt misschien een beetje chauvinistisch, maar ik werk graag met provincie-noten. Goede muziek brengt je alleen ten gehore als de hele entourage sefvoll is. Niet alleen tijdens de optredens, maar ook repetities en besprekingen moeten het klikken.” Ook privé gaat het René Shuman voor de wind. „Ik verdien redelijk goed, maar ik werk er ook keihard voor. Muziek is mijn leven, maar ik neem toch wel een beetje tijd om heerlijk rond te rijden op mijn Harley Davidson motor of in mijn Mercedes. Op de welijksaanzoeken die ik geregeerd krijg, reager ik niet. Ik stuur die brieven netjes retour. Het vrijgezellenleven bevalt mij stekend.”

Best
Er hoeft natuurlijk geen die aanleiding te zijn voor een feest, als je zin hebt in een feest. organiseer je er gewoon een. Dat doen ze vandaag en morgen (10 en 11 september) op de Valkenburgseweg in Heerlen. Tegenover café Schutthof en restaurant De Blauwe Engel worden dan de 'Zet de Feesten' gehouden. Zaterdag is er vanaf 17 uur muziek met name jazz-bandjes) en zondagochtend wordt een gedagte ontbijt geserveerd tegen een kleine betaling (tot 14 uur) en daarna zijn er raddraai-fietswedstrijden, met prominente deelnemers uit de sportwereld. Wie dus zin in een feestje heeft?

Best (2)
Ook feest, maar een tikkie geblimpieerder, wordt er zondagmiddag in de Martinuskerk op de Spekholzerheide. Daar wordt die dag om vijf uur het orgel in gebruik genomen. Pastoor Hausmans zal het orgel Maastrichtenaar Hub van der Velden te bespelen orgel inzegenen. Tevens verleent het Kerkelijk Zangkoor Sint Rochus van Heerlen leiding van Sijf Koniczny de medewerking aan deze plechtigheid.

Pets
Mensen die treuren omdat in de afgelopen maanden fiets of brommer is ontvallen krijgen aanstaande zaterdag de kans om hun kostbare fiets terug te vinden. De Kerkelijke politie aan de Kaalheidesteenweg heeft dan alle gendarmen (brom)fietsen uitgeleend. Natuurlijk moeten zij die in fiets terug willen wel kunnen aantonen dat het hun bezit betreft. 'uikiezen' is hier het wakend oog van de politie ondenkbaar.

Fien
De Openbare Basisschool Hoensbroek viert komende week haar tienjarig bestaan. Het feestprogramma staat erop dat er meer een spellencircus op school, een picknick op de Brunssummerheide, het optreden van het poppentheater 'Stuitermuis en Magic Comedian' en de vertoning van de film 'Albinus'. Op 17 september wordt de feestweek afgesloten met een receptie van 17.30 uur in het gebouw aan de Kerkstraat 2. De Openbare Basisschool Hoensbroek start tien jaar geleden aan de Kerkstraat haar onderwijsactiviteiten. De toenmalige gemeente Hoensbroek had na ruim vijftig jaar geen openbaar onderwijs binnen de grenzen. Tot 1924 bestond namelijk de openbare basisschool aan de Overbroekstraat. Die school werd na enkele strubbelingen met de gemeenteraad door de bijzondere L.V. Vroeschool overgenomen. De huidige school begon in 1978 met 90 leerlingen in noodkassen. Weldra werd wegens tekorten van de St. Jansschool in het centrum van Hoensbroek, inmiddels kreeg de nieuwbouw aan de Steenkoolstraat gestalte. Voor oudleerlingen is er op vrijdag 16 september een reünie. Zij kunnen zich eventueel samen met hun ouders, dagelijkse op school tussen 14.15-16 uur aanmelden voor deelname. Telefoon 045-211623.

Bidden
Volgende week woensdag om half twee komen Duitse bedevaartgangers, die op weg zijn naar het Belgische Maasmechelen, de rozenkrans bidden bij het Christusbeeld op het Tempelsplein. Dat gebeurt de laatste tijd zeer regelmatig. 'Het is zo mooi als er ook Nederlanders zijn, want dan kan de rozenkrans in twee talen worden gelezen en je kunt toch beter met elkaar bidden, dan ruzie maken met elkaar, vindt U. 'Zei ons de inmiddels 80-jarige mevrouw Cuypers. En wie zou haar stelling durven weerleggen?

door richard willems
ONDERBANKEN - Staatssecretaris Jan van Houwelingen (Defensie) zal nog deze maand naar Onderbanken komen om het AWACS-akkoord, dat donderdagavond door de raad van Onderbanken met zeven tegen zes stemmen werd aangenomen, te ondertekenen. Dat heeft een woordvoerder van Defensie gisteren desgevraagd meegedeeld.
Zodra Van Houwelingen zijn handtekening heeft gezet, zal het beheersplan van de Schinveldse bossen in werking treden. Dat wil zeggen dat er bomen gekapt en getopt zullen worden, teneinde de veiligheid voor opstijgende AWACS-Boeings vanaf de Westduifse basis Teveren te vergroten. Daarnaast zullen echter ook

Defensie: vertrouwen weer terug Nog deze maand tekening van AWACS-akkoord

circa drie hectare bos aangeplant worden. Defensie toonde zich gisteren bij monde van een woordvoerder zeer verheugd over de goedkeuring van het akkoord door de raad. „Er is nu veel narigheid uit de wereld, dank zij goed overleg

Overigens heeft burgemeester Ritzer van Onderbanken gisteren laten weten dat in oktober de lokaties bekend worden, waar geluidsmetingen zullen worden doorgevoerd.
In het akkoord met Defensie is namelijk ook opgenomen dat Onderbanken een geluidsbewakingssysteem krijgt om de geluidsoverlast door de overvliegende Boeings te controleren. Aangenomen wordt dat, wanneer in oktober bekend wordt van welke plaatsen dat gaat gebeuren, de definitieve komst van het systeem niet lang meer op zich zal laten wachten.
Ontmoeting op zaterdag, pagina 19.
De stille vreugde van Vincent Ritzer

Arrestant probeerde pistool te stelen

Van onze verslaggever
HEERLEN - Een 23-jarige arrestant is in het Heerlense politiebureau op heterdaad betrapt toen hij tijdens een verhoor het dienstpistool wilde stelen van een rechercheur. Dat is gisteren in Maastricht bekend geworden tijdens een rechtszaak tegen een Heerlenaar die terecht stond voor verschillende diefstallen. Het incident deed zich reeds vier maanden geleden op het hoofdbureau voor, toen hij daar voor één van die diefstallen werd verhoord. De man ontdekte het pistool in een niet afgesloten bureaulade van de dienstdoende rechercheur, die de kamer even had verlaten en nagelaten zijn lade af te sluiten. Officier van justitie mr. L. Ummels gaf gisteren in een toelichting toe dat dat 'slordig' is: „Ik veronderstel dat de man het wapen niet zelf zou hebben gebruikt, maar hij had het wel kunnen verkopen, waardoor het in het illegale circuit terecht was gekomen”.
Mr. Ummels heeft de politie Heerlen nu uitdrukkelijk gevraagd in de toekomst meer op haar qui-vive te zijn. Deze zou zich daar nu volgens hem goed aan houden en verdachten en arrestanten zelfs tot aan de deur brengen als ze weer 'naar buiten' mogen.
Tegen de 23-jarige Heerlenaar werd gisteren zeven maanden gevangenisstraf geëist voor de verschillende diefstallen die hij de afgelopen tijd had gepleegd. De man was - en is nog steeds - verslaafd aan heroïne en kwam door het verkopen van de gestolen spullen, met name autoradio's, aan geld voor verdovende middelen. Zijn advocaat, mr. Luijten, stelde voor dat de Heerlenaar opgenomen wordt in een centrum waar hij onder begeleiding kan afkicken. Uitspraak op 23 september.

Ernstige klachten over verpleging in ziekenhuis Kerkrade Pijnlijk personeelsgebrek

door laurens schellen
KERKRADE - „De patiënten op deze twee afdelingen worden ronduit schandelijk behandeld. De verzorging is gewoonweg beestachtig. Hoe dat komt? 's Avonds bijvoorbeeld lopen hier zegge en schrijve drie verpleegkundigen rond om 35 tot 40 patiënten te verzorgen.” Kerkrade-naar Ad van Brakel, sinds 28 augustus voor een hernia-operatie opgenomen in het Sint Jozef ziekenhuis, noemt de situatie op de afdelingen Neurologie en Orthopedie sinds maandag ondraaglijk en volstrekt onverantwoord.

Volgens Van Brakel heeft zelfs hoofd verplegingsdienst Hoeben gistermiddag in een persoonlijk onderhoud onomwonden toegegeven dat het Kerkrade ziekenhuis kampt met structurele en organisatorische personeelsproblemen. Bovendien zou er volgens Hoeben sprake zijn van moeilijkheden onder het personeel zelf, omdat onderlinge werkafspraken niet (kunnen) worden nageleefd.

Later bekende ook ziekenhuis-directeur Jo Sampermans dat de betrokken afdelingen de laatste dagen zijn getroffen door een hoog ziekteverzuim onder het personeel. „Vanwege de bezuinigingsoperaties kennen ook wij, net als de andere ziekenhuizen, een verminderde personeelsbezetting en een grote werkdruk. Ieder personeelslid is echt broodnodig. En als er onverhoopt meerdere verpleegkundigen tegelijk ziek worden, dan werken we inderdaad met een marginale bezetting. Voor de betrokken afdelingen zullen in elk geval invalskrachten worden opgeroepen,” verzekerde de medisch-directeur.
Van de zijde van het verplegend afdelingspersoneel werd ieder commentaar categorisch geweigerd.

Ingrijpen

Het ingrijpen van Sampermans kwam pas nadat Van Brakel als enige patiënt de moed had getoond om de directie van het Kerkrade ziekenhuis officieel aansprakelijk te stellen voor de onverkijkelijke gebeurtenissen op de beide afdelingen. „De meeste andere patiënten, vooral zij die bedlegerig zijn, klagen hier ook over de ontzettend slechte behandeling. Bijvoorbeeld over het feit dat ze vaak tot 's avonds elf of half twaalf moeten wachten eer ze verzorgd worden of medicijnen krijgen,” vertelt Van Brakel vanaf zijn ziekbed.

Angst

„Zelf moest ik vaak wel drie kwartier wachten eer een verpleegkundige me kwam helpen als ik met de po in bed lag. Zelfs mijn geïnficeerde operatiewond wordt maar één keer per dag verschoond, terwijl dat volgens de specialist drie maal daags moet gebeuren. Uit angst voor de gevolgen voor het personeel of voor

Ultimatum

Afgelopen woensdag had Van Brakel zijn schriftelijke klacht ingediend bij directeur Sampermans. Met daarbij gevoegd een ultimatum dat de directeur vóór gistermiddag 12 uur persoonlijk maatregelen zou nemen om aan de onhoudbare situatie een einde te maken.

Toen het ultimatum zonder enige reactie was verstrekt, nam Van Brakel het heft in eigen handen door telefonisch contact met Sampermans op te nemen. Na eerst door zijn secretaresse te zijn afgewimpeld ('interne bespreking'), lukte het hem uiteindelijk toch de directeur aan de telefoon te krijgen, door melding te maken van het feit dat hij de pers had ingelicht. Tegenover Van Brakel gaf Sampermans vervolgens toe dat de afdelingen inderdaad te kampen hebben met personele onderbezetting, waarop hij de patiënt verzekerde dat hij maatregelen zou nemen.

● Het ziet eruit alsof deze auto pech heeft, maar het is een politiewagen van waaruit de snelheid wordt gecontroleerd.
Foto: 3FOOT/DRIES LINSSEN.

Stadsautoweg: 100 km!

'Pech onderweg'

Van onze verslaggever
HEERLEN - Pech hadden autobestuurders die gisteren met te hoge snelheid over de stadsautoweg in Heerlen reden. Op slinkse wijze had de Heerlense politie zich daar opgesteld voor een verkeerscontrole. Tientallen automobilisten werden bekeurd omdat ze harder dan honderd kilometer per uur reden. De grootscheepse controle werd gistermiddag uitgevoerd in het kader van de landelijke actie '25%' waarmee de politie wil bewerkstelligen dat er minder ongelukken gebeuren.
Politie te motor was gisteren druk doende op de stadsautoweg het vrachtverkeer te controleren op de naleving van de wet. Collega's hielden zich voornamelijk bezig met de personenauto's. Vanuit een normale personenauto, die quasie met pech langs de weg stond, werd met radar de snelheid gemeten.
De stadsautoweg (de N 281) is geen autosnelweg, maar een autoweg. Dat betekent, dat er maar honderd kilometer per uur gereden mag worden. De autoweg van de grens naar Nuth (de A 76) is wel een autosnelweg daar mag 120 kilometer per uur worden gereden.
Vanacht werd ook in Kerkrade een grootscheepse verkeerscontrole gehouden in het kader van de actie '25%'.

● Pastoor Wassenberg tijdens de inzegening van de café/dancing Oud Merkelbeek. Naast hem de eigenaresse Ursula Lindeboom.
Foto: 3FOOT/DRIES LINSSEN.

Pastoor zegent met 'Engelse slag' café in

Van onze correspondent
MERKELBEEK - „God zegene deze plaats en allen die hier verblijven”, sprak pastoor Wassenberg van Merkelbeek gisteravond bij de opening van de café/dancing 'Oud Merkelbeek' aan de Kerkstraat in het gelijknamige Brunssums kerkdorp. De kerkherder was door de eigenaresse van het café, Ursula Lindeboom, uitgenodigd om de vernieuwde lokatie te openen. Pastoor Wassen-

berg gaf hier graag gevolg aan. Niet alledaags dat een geestelijke een café opent en daarbij ook nog Gods zegen uitsprekt. Ook al ligt dit

tuig maar de mensen die erin rijden worden bedoeld.”
De inzegening van het café gebeurde in het Engels tot verbazing van de aanwezigen. „Ik had mijn Nederlands tekstboek vergeten”, verklaarde hij na afloop van de plechtigheid. Pastoor Wassenberg was twaalf jaar aalmoezenier bij Afcant. Hij werkte toen hoofdzakelijk voor de Amerikaanse militairen. Sinds vijf maanden is hij pastoor in Merkelbeek.

Drachtige zeug doodgeschoten

BORN - Het doodschieten van een drachtige zeug in een weiland langs de autobaan betekende niet alleen een schadepost voor veehouder J. uit Holtum, maar ook een levensgroot vraagteken voor de politie. Gistermorgen ontdekte de boer het levenloze kadaver in het weiland gelegen aan het pad tussen Gebroek en Holtum. De zeug heeft op twee plaatsen een kogel door de kop gekregen. Voor de rest werd er geen enkel spoor van 'vernieling' aangetroffen. De Rijkspolitie van Born heeft de kogels die de zeug doorboorden veiliggesteld voor nader onderzoek. Als mogelijk motief deelt de politie mee dat de dader zijn vuurwapen in het weiland moet hebben uitgeprobeerd. Er vertoefden overigens nog meer varkens in het weiland. Waarschijnlijk heeft de schutter in de nachtelijke uren toegeslagen.

Auto gestolen

VOERENDAAL - Een rode personenauto van het merk Mazda (kenteken RB-08-LP) is donderdagavond gestolen vanaf de Retersdijkweg in de gemeente Voerendaal.

(ADVERTENTIE)
OFFICIËLE SHARPKASREGISTER DEALER
betekent niet alleen Sharp machines leveren, maar tevens advies en service bieden.
Roltex adviseurs zijn speciaal door Sharp opgeleid om samen met u te bepalen welke machine het meest geschikt is in uw situatie.
En u hoeft niet van een plaatje te kopen!
Alle modellen in verschillende uitvoeringen staan in de 1000 m2 grote Roltex showroom, t.o. Makro Nuth, opgesteld.
Onze vijf man sterke technische dienst staat van zessen voor u klaar bij storingen en onderhoud en dat 7 dagen per week. Tja, officiële dealer wordt je niet zomaar.
Roltex en Sharp: al jaren een uitstekende combinatie.
Roltex-RCN
Enige officiële dealer van Sharp afrekensystemen in 't Zuiden, Industriepark Honsel t.o. Makro Nuth. Tel.: 045-242880 (10 lijnen)
Daar zijn wij alweer met onze alom bekende
INRUILACTIE
Uw gebruikte meubelen zijn geld waard U wordt vrijblijvend gehaald Eventueel gemakkelijk betalingsvoorwaarden
MOONEN B.V.
Meubelfabriek en Woninginrichting
Houtstraat 24 Klimmen. tel. 04405-1204

Geboren:

Roel

zoon van
Ron en Onny
Kroon-van Rees

broertje van
Elke en Bart

7 september
1988

Getrouwd

Fred Patelski
en
Bea Bertrand

9 september 1988
Staringsstraat 16
5343 GH Oss

Dankbetuiging

Daar het ons onmogelijk is iedereen die ons gelukwensen heeft doen toekomen bij ons huwelijksteest, persoonlijk te bedanken, betogen wij langs deze weg aan allen onze hartelijke dank.

Hanneke
De Waart-Loontjens
en
Patrick De Waart

HOERA

Jannes Bremer
80 jaar jong

Gefeliciteerd
Sjaak, Margriet
en de
kinderen.

Hierbij hebben wij het genoegen u mede te delen, dat onze geliefde ouders en grootouders

Leo Lemlijn
en
Finy Lemlijn-Linden

op donderdag 15 september de dag hopen te herdenken waarop zij vijftig jaren geleden in het huwelijk traden.

Bij gelegenheid hiervan wordt op zaterdag 17 september een eucharistieviering tot dankzegging gehouden in de kerk van St.-Remigius te Klimmen, om 15.00 uur, waarna het feest in besloten familiekring zal worden voortgezet. Wij hopen dat zij nog lang voor ons behouden mogen blijven.

Hun dankbare kinderen en kleinkinderen

Klimmen, Overheek 2, september 1988

DANKBETUIGING

Ons gouden huwelijksfeest is een prachtige, onvergetelijke dag geworden. Mede namens onze kinderen, kleinkinderen en achterkleinkind, danken wij iedereen voor alle belangstelling, bloemen, geschenken en felicitaties.

Wiel Luiten
Mia Luiten-Willems

Hoensbroek, september 1988
Weustenraedstraat 46

Gevestigd:

mr. A.C.A. Schreinemakers
Advocaat en procureur

Hogeweg 34, Voerendaal
Tel. 045-753692
(nog niet vermeld in de gids).

†

Met diepe droefheid delen wij u mede, dat geheel plotseling is overleden mijn lieve vrouw, mijn moeder, schoonmoeder en oma Junke

Leny
Ruiters-Wachelder

* 30-12-1922 * 08-09-1988

Kerkraade: **G.J. Ruiters**
's Hertogenbosch: **Annelie Stevens-Ruiters**
Jean Stevens
Matthys

6461 JH Kerkraade, 8 september 1988
Abtenlaan 24

De plechtige eucharistieviering zal plaatsvinden op dinsdag 13 september as. om 10.00 uur in de parochiekerk St.-Catharina te Kerkraade-Holz, waarna aansluitend begrafenis op de centrale begraafplaats Schifferheide.

Bijeenkomst in voornoemde kerk, alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren.

Voor vervoer van de kerk naar de begraafplaats is gezorgd.

Maandag 12 september zal de overledene, tijdens de avondmis van 19.00 uur, in bovengenoemde kerk bijzonder worden herdacht.

Leny is opgebaard in het streekmortuarium gelegen op het terrein van de Lückerdekliniek, St. Pieterstraat 145 te Kerkraade-Chèvremont. Gelegenheid tot afscheid nemen van 18.00 tot 19.30 uur.

Wilt u, indien wij vergeten zijn u een kennisgeving te zenden, deze aankondiging als zodanig beschouwen.

* Onze nieuwe collectie rotan- en pitrietmeubels is binnen

* Ruime keuze uit exclusieve bekleding- en gordijnstoffen, o.a. Ploeg, Boras, Sanderson

R | O | T | A | N
RENTENAAR

maandag + dinsdag gesloten
Ten Esschen 26, Heerlen. 045-752590

Zekerheid voor 'n waardig afscheid

Een stijlvolle en zorgvuldige begeleiding van begrafenissen en crematies. Begravenis- en crematieverzekeringen. Koopsommen en wilsbeschikkingen.

Begravenis- en crematieverzorging 'HOENSBROEK e.o.' v.h. OTERMANS

Nieuwstraat 118 - 6431 KW Hoensbroek
Telefoon 045-211094. **DAG EN NACHT BEREIKBAAR.**

†

Na een werkzaam en liefdevol leven voor het gezin, dat alles voor haar betekende, geven wij met droefheid kennis, dat geheel onverwacht van ons is heengegaan, mijn lieve vrouw, onze zorgzame moeder, schoonmoeder, oma, overgrootmoeder, zus, schoonzus, tante en nicht

Wilhelmina van der Pennen
echtgenote van
Thijs de Bok

Zij overleed op 73-jarige leeftijd in het St.-Jozefziekenhuis te Kerkraade, voorzien van het h. sacrament der zieken.

Wij bevelen haar in uw gebed aan.

Eygelshoven: **Thijs de Bok**
Eygelshoven: **Antoon de Bok**
Lucy de Bok-op de Kamp
Eygelshoven: **Willy Quaedflieg-de Bok**
Jo Quaedflieg
Eygelshoven: **Adri Kees-de Bok**
Frans Kees
Eygelshoven: **Jos de Bok**
Sonja Lusink
Hopel: **Theo de Bok**
Michelle de Bok-o'Neill
en al haar kleinkinderen en achterkleinkind
Familie van der Pennen
Familie de Bok

6471 GZ Eygelshoven, 8 september 1988
Pastoor Stevenstraat 63

De plechtige uitvaartdienst zal worden gehouden op dinsdag 13 september as. om 11.00 uur in de parochiekerk van Past. van Ars te Kerkraade-Hopel, waarna aansluitend de begrafenis op de r.k. begraafplaats te Eygelshoven.

Bijeenkomst in de kerk, alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren.

Avondmis, maandag 12 september as. om 19.00 uur in voornoemde parochiekerk.

Gelegenheid tot afscheid nemen in het streekmortuarium (gelegen op het terrein van de Lückerdekliniek), St. Pieterstraat 145, Kerkraade-Chèvremont, dagelijks van 18.00 uur tot 19.30 uur.

Voor vervoer kerk - begraafplaats v.v. is gezorgd.

Zij die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annonce als zodanig te willen beschouwen.

†

Bedroefd, maar met grote dankbaarheid voor wat zij voor ons heeft betekend, geef ik u kennis, dat God tot Zich genomen heeft, op de leeftijd van 76 jaar, voorzien van het h. sacrament der zieken, mijn lieve vrouw, onze goede zuster, schoonzuster, tante en nicht

Josephina Debets
echtgenote van
Pieter Aretz

Wij bevelen haar in uw gebed aan.

Chèvremont: **P.J. Aretz**
Familie Debets
Familie Aretz

6464 HG Kerkraade, 8 september 988
Bosweg 69

De plechtige uitvaartdienst zal worden gehouden worden op dinsdag 13 september as. om 11.00 uur in de parochiekerk van St.-Petrus Maria ten Hemelopneming te Chèvremont-Kerkraade, waarna aansluitend de begrafenis op de begraafplaats Schifferheide.

Bijeenkomst in de kerk. Geen condoleren.

Avondmis ter intentie van onze dierbare overledene, maandag 12 september as. om 19.00 uur in voornoemde parochiekerk.

Gelegenheid tot afscheid nemen in het streekmortuarium (gelegen op het terrein van de Lückerdekliniek), St. Pieterstraat 145, Kerkraade-Chèvremont, dagelijks van 18.00 uur tot 19.30 uur.

Voor vervoer kerk - begraafplaats v.v. is gezorgd.

Zij die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annonce als zodanig te willen beschouwen.

†

Heden overleed vrij plotseling op de leeftijd van 66 jaar onze goede en zorgzame vader, schoonvader, opa, broer, zwager, oom en neef

Joseph Theodoor Quadvlieg
weduwenaar van
Carolina Hendrica Peters

Brunssum: **Giel Quadvlieg**
José Roger, Danny en Jimmy
Brunssum: **Jos Quadvlieg**
Brunssum: **Harrie en Hennie**
Quadvlieg-Verkoyen
Angela en Bianca

Schinveld: **Tiny en Leon**
Stevelmans-Quadvlieg
Frans en Erik
Hein Quadvlieg en
Yvonne Theunissen

Brunssum: **Jetje en John**
Verbruggen-Quadvlieg
Barry en Kenny
Brunssum: **Frannie Quadvlieg en**
Eddy Dounen
Tessa

Brunssum: **Lies Quadvlieg en**
Giulio Frau
Familie Quadvlieg
Familie Peters

6443 VR Brunssum, 8 september 1988
Schutterstraat 11

De plechtige uitvaartdienst, gevolgd door de begrafenis, zal plaatsvinden op maandag 12 september as. om 11.00 uur in de St.-Josephkerk op de Egge te Brunssum.

Samenkomst in de kerk, waar gelegenheid tot schriftelijk condoleren.

Heden, zaterdag 10 september, zal tijdens de avondmis om 19.00 uur de overledene worden herdacht in voornoemde kerk.

Vader is opgebaard in de rouwkapel van het ziekenhuis te Brunssum. Gelegenheid om afscheid te nemen dagelijks van 17.30 tot 18.30 uur.

Zij die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annonce als zodanig te beschouwen.

Voor het opgeven van overlijdensadvertenties voor de krant van maandag, bestaat gelegenheid op zondagmiddag tussen 15 en 16 uur op ons hoofdkantoor, of telefonisch uitsluitend op 045-739886.

Limburgs Dagblad

In de Cramer 37, Heerlen.

Je handen hebben voor ons gewerkt
Je hart heeft voor ons geklopt
Je ogen hebben ons tot het laatst gezocht
Rust nu maar uit.

Tot onze grote ontsteltenis is heden volkomen onverwacht van ons heengegaan, mijn lieve vrouw, onze dierbare dochter, schoondochter, zus, schoonzus en tante

Fienie Goebert
echtgenote van
Pierre Ghijsen

Voorzien van de h. sacramenten overleed zij in de leeftijd van 37 jaar.

Kerkraade: **Pierre Ghijsen**
Heerlen: **wed. E. Goebert-v.d. Abeelen**
Schaesberg: **C.A. Goebert**
M.A.J.A. Goebert-Verduin
Angelique
Heerlen: **wed. M.Th. Ghijsen-Franssen**
Heerlen: **J.M. Franssen**
R. Franssen-Ghijsen
Bianca
Heerlen: **J.M.P. Ghijsen**

6466 GT Kerkraade, 8 september 1988
Locht 67

De plechtige eucharistieviering zal gehouden worden op dinsdag 13 september om 11.00 uur in de parochiekerk St. Jozef te Heerlerbaan-Heerlen, waarna de begrafenis zal plaatsvinden op de algemene begraafplaats Imstenrade.

Samenkomst in de kerk, alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren.

We zullen Fienie bijzonder herdenken in de avondmis van maandag om 19.00 uur in voornoemde kerk.

Fienie is opgebaard in het uitvaartcentrum Dela in Heerlen, Grasbroekerweg 20. Gelegenheid tot afscheidnemen heden zaterdag en zondag van 14.00 tot 15.00 uur, maandag van 18.00 tot 19.00 uur.

Wilt u, indien wij vergeten zijn u een kennisgeving te zenden, deze aankondiging als zodanig beschouwen.

Wegens een sterfgeval is onze zaak

Loodgieter- en Installatiewerken
Gebr. Ghijsen b.v.

op dinsdag 13 september a.s.
DE GEHELE DAG GESLOTEN

Gebr. Ghijsen b.v.
Locht 65 - 67 Kerkraade

Met grote verslagenheid hebben wij kennisgenomen van het plotseling overlijden van mevrouw

F. Ghijsen-Goebert

Wij verliezen in haar een stuwende kracht en respectvol persoon.

Personeel en medewerkers
Loodgieter- en Installatiewerken
Gebr. Ghijsen b.v.

Graanhandel
H. Nelissen-Wiertz

Locht-Kerkraade

is op dinsdag 13 september as.
de gehele dag gesloten

†

Dankbaar voor het vele goede dat hij ons tijdens zijn leven heeft gegeven, hebben wij plotseling afscheid moeten nemen van mijn lieve man, onze zorgzame vader, schoonvader, allerliefste opa, broer, zwager, oom en neef

Hendrik Stuit
drager van de eremedaille in zilver,
verbonden aan de orde van Oranje Nassau
bezitter van de plaque de der Gemeente Brunssum
meer dan 50 jaar lid van het Mannenkoor R.M.K.
echtgenoot van

Maria Lucia Ubachs

Hij overleed in de leeftijd van 72 jaar, gesterkt door de h. sacramenten der zieken.

In dankbare herinnering:

Brunssum: **M.L. Stuit-Ubachs**
Ulestraten: **E. Vermazen-Stuit**
C. Vermazen
Jasper
Katlijn
Familie Stuit
Familie Ubachs

6443 EC Brunssum, 8 september 1988
Haansberg 10

De plechtige eucharistieviering zal plaatsvinden op dinsdag 13 september as. om 11.00 uur in de kerk van St.-Vincentius à Paulo te Rumpen, gevolgd door de begrafenis aldaar.

Bijeenkomst in voornoemde kerk.

Daar wij overtuigd zijn van uw medeleven is er geen condoleren, wel gelegenheid tot schriftelijke condoleance achter in de kerk.

Vader is opgebaard in de rouwkapel van het St.-Gregorius-ziekenhuis te Brunssum; bezoeken dagelijks van 17.30 tot 18.30 uur.

Zij die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annonce als zodanig te willen beschouwen.

Met grote verslagenheid hebben wij kennis genomen van het plotseling overlijden van ons lid van verdiensten

Henk Stuit

Ruim 50 jaar was hij lid van ons koor.
Zijn trouwe inzet voor de vereniging zal steeds in onze herinnering blijven.

Bestuur, Dirigent, Leden
Mannenkoor 'RMK 1921'
Brunssum

MEER DAN 90 JAAR ERVARING

soons amby
rolluiken - zonwering bv

HAGENSTRAAT 1-7
6225 ER MAASTRICHT
TELEFOON (043) 622489

REUZEN-PARASOLS
ZWEMBAD-AFDEKKINGEN

BEL NÚ
(043) 622489

†

Met verslagenheid delen wij u mede, dat wij heden afscheid hebben moeten nemen van onze lieve vader, schoonvader, opa, schoonzoon, broer, zwager, oom en neef

Piet Claessens
weduwenaar van
Gisèle Daële

Hij is 71 jaar geworden.

Brussel: **Janine en Lupo**
Hopma-Claessens
Monique
Heerlen: **Monique en Hans**
Wolting-Claessens
Tom, Liz
Robert en Edith
Claessens-Fox
Familie Claessens
Familie Daële

Munstergeleen: **Robert en Edith**
Claessens-Fox
Familie Claessens
Familie Daële

6132 AK Sittard, 8 september 1988
Reubsaelaan 2

De uitvaartdienst zal plaatsvinden op dinsdag 13 september as. om 11.00 uur in de Christus Koningkerk te Leyenbroek-Sittard, waarna de crematieplechtigheid zal plaatshebben te Heerlen, Imstenraderweg 10 om 12.30 uur.

Bijeenkomst in de kerk, alwaar gelegenheid tot schriftelijk condoleren vanaf 10.30 uur.

De dierbare overledene zal bijzonder worden herdacht tijdens de avondmis van maandag 12 september as. om 19.00 uur in bovengenoemde parochiekerk.

Gelegenheid tot afscheid nemen in het mortuarium van het ziekenhuis te Sittard dagelijks van 17.30 tot 19.00 uur.

Zij die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annonce als zodanig te beschouwen.

†

Met verslagenheid hebben wij kennis genomen van het overlijden van oud-notaris

P. Claessens

die in onze herinnering zal blijven voortleven als een zeer gewaardeerd en altijd optimistische persoonlijkheid.

Notaris Mr. Theo Gelissen
en medewerkers
Walramstraat 24
6131 BM Sittard

Met grote verslagenheid hebben wij kennis genomen van het overlijden van onze beschermheer, de heer

J.H.P. Claessens

Te kort hebben wij kunnen genieten van zijn menselijke omgang, enthousiasme en inzet.

Prinsengarde Sittard
De Kroenekrane

†

Na een werkzaam en liefdevol leven voor het gezin, dat alles voor hem betekende, geven wij met droefheid kennis, dat na een langdurig ziekbed heden, toch nog onverwacht van ons is heengegaan, mijn innig geliefde man, onze zorgzame vader, schoonvader, opa, broer, zwager, oom en neef

Theodorus Joseph (Joep) Kemp
begiftigd met de eremedaille verbonden aan de orde van Oranje-Nassau
echtgenoot van

Anna Maria Schoonbrood

Hij overleed op 79-jarige leeftijd in het De Weverziekenhuis te Heerlen. Wij bevelen hem in uw gebed aan.

Schaesberg: **Annie Kemp-Schoonbrood**
Schaesberg: **Martin Kemp**
Cisca Kemp-Jussen
Maurice, René
Schaesberg: **Harry Kemp**
Maria Kemp-Pelzer
Barry, Annerieke
Familie Kemp
Familie Schoonbrood

6372 ER Landgraaf, 9 september 1988
Hoofdstraat 232

De plechtige uitvaartdienst zal gehouden worden op woensdag 14 september as. om 11.00 uur in de dekenale kerk van de H.H. Petrus en Paulus te Schaesberg-Hoofdstraat, waarna aansluitend de begrafenis zal plaatsvinden op het r.k. kerkhof aldaar.

Bijeenkomst in de kerk, alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren. Rozenkransgebed, aansluitend avondmis, dinsdag 13 september om 18.45 uur in voornoemde dekenale kerk.

Gelegenheid tot afscheid nemen in de rouwkapel van het De Weverziekenhuis te Heerlen, dagelijks van 16.00 tot 17.00 uur.

Zij die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annonce als zodanig te willen beschouwen.

Vakantie/recreatie	LAS VEGAS USA te h. zeer luxe 3-sl.woningen, gemeub., 2 badk. + zwemb. \$1900,- p. mnd. Incl. na 18.00 uur 045-217641.	VAKANTIEWONING de Eifel en Belg. Ard. 4-8-pers., ideaal voor 4-8-pers., ideale wandelbied, surien en zeilen 09-4924827276.
CAMPERS te huur, Fiat Hobby 600, Mercedes James Cook. Bastiaans Interrent Heerlen. 045-724141.	Leer nu zwemmen in 2 of 5 dagen Zwemschool Pierre Zenden, Maastricht. 043-217641.	

MODESHOW

door Damesmode

BLEYLEVENS SIMPELVELD

en Herenmode

VANDEWEYER SIMPELVELD

op dinsdag 20 sept. 1988
in zaal Goebels, Bochtoltz, Dr. Nolensstraat 7.
Entree f 7,50, incl. consumptie.
Aanvang 20.00 uur.
Zaal open vanaf 19.00 uur.
Kaarten a.d. zaal verkrijgbaar.
Kaarten reserveren bij bovengenoemde zaken.

Tel. 045-442496 of 045-442704

René van der Linden vocht verbeten een verloren strijd Werk van twaalf jaar in twaalf dagen weg

• Drs René van der Linden, de tweede politicus die ten val kwam door de paspoortaffaire. De tweede politicus ook die na een parlementaire enquête gedwongen werd op te stappen.

door martin huppertz

UITH/HEERLEN - In twaalf dagen heeft drs René van der Linden zijn glanzende politieke loopbaan van twaalf jaar finaal aan diggelen zien gaan. Op 29 augustus presenteerde de enquêtecommissie paspoort haar rapport. In de daarop volgende dagen heeft Van der Linden veel steun binnen en buiten zijn partij verloren. Steeds eenzamer kwam hij te staan, steeds meer politieke vrienden lieten hem vallen. Gedwongen door enkele CDA-topmensen, maar vooral door de kritiek op zijn persoon, moest Van der Linden uiteindelijk het hoofd buigen. Gisteren diende hij zijn ontslag in. Het Haagse toneel moet het voortaan zonder hem doen.

Verbeten heeft René van der Linden gevochten, tot het laatste uur. Het zozeer gevochten om zijn positie als staatssecretaris te handhaven. Zijn verbeten vasthouden en zijn weigeren om op te stappen werden vooral gevoerd door zijn verlangen om zich in de Tweede Kamer te kunnen verdedigen tegen de beschuldigingen, die de enquêtecommissie tegen hem inbracht. Vooral het verwijt dat hij de Kamer onvolledig en onjuist zou hebben ingekocht had Van der Linden diep gekweld. Twijfel aan zijn eerlijkheid en integriteit kan Van der Linden absoluut niet verdragen.

Eerlijkheid

Dat wordt onderstreept in de brief aan de Tweede Kamer, waarin de staatssecretaris zijn aftreden aankondigt. In die brief houdt Van der Linden vol de Kamer steeds naar eer en geweten te hebben ingekocht. „Graag had ik mij in de Kamer persoonlijk verweerd tegen onterechte kritiek. De buitenproportionele en ongegronde kritiek op mijn persoon heeft de politieke atmosfeer danig vertroebeld. Tegen die inbreuk op mijn integriteit moet ik mij met kracht verzetten. Voor mij is nu het moment gekomen dit zwaard te laten wegen dan het aanblijven in mijn functie”, schrijft Van der Linden.

Indernis

Van der Linden is gestruikeld over een hindernis, die zijn voorganger, de begin deze week afgetreden minister Van Eekelen, voor hem had laten liggen: het nieuwe paspoort. Van Eekelen had daar contracten voor getekend met het onbekende bedrijf KEP. Van der Linden nam dat dossier ongezien over en mocht daarna in de Tweede Kamer komen vertellen wat er fout was gegaan. „Een kar met vierkante wielen”, noemde hij het paspoortverhaal daarna.

Van der Linden liet echter na wat Van Eekelen wel zou hebben gedaan: de schuld op anderszins bord schuiven. Hij had de erfenis van zijn voorganger aanvaard. Nu terugkabbelen lag niet in zijn aard.

Integriteit
De rapportage van de parlementaire enquêtecommissie viel hem bijzonder zwaar op de maag. Van der Lin-

den had niet verwacht zo hard gekapt te worden. Bovendien was hij er heilig van overtuigd het parlement te allen tijde juist geïnformeerd te hebben. Woede maakte zich van hem meester toen hij beseftte dat de commissie zodoende zijn politieke integriteit onderuit schoof.

Hij miste echter de politieke boksmentaliteit om terug te slaan. Te lang had hij gewacht met een harde tackle richting Kamer. Teveel had

hij zich door zijn baas minister Van den Broek in bescherming laten nemen. Hij ondervond de laatste dagen dat je vooral in de politiek niet op vrienden moet rekenen. Politieke vrienden bestaan nauwelijks. Het werd duidelijk dat zijn lot bezegeld was. Kranten schreven openlijk dat het een kwestie van uren of dagen was.

Minister Lubbers zei het gisteren onomwonden. René van der Linden is slachtoffer geworden van de poli-

tieke omstandigheden.

„Het is chic dat de staatssecretaris de politieke verantwoordelijkheid op zich heeft genomen en is afgetreden vanwege de voortdurende publiciteit en om een zakelijker debat met de Kamer mogelijk te maken. Maar tegelijk is het verontrustend dat het mechanisme kennelijk zo werkt, dat onjuiste informatie wordt vertaald in termen als leugens”, verdedigde Lubbers zijn staatssecretaris over het politieke 'graf' heen.

Elke bewindsman kan wel voorbeelden kan geven van onjuiste informatie die aan het parlement is verstrekt. Dat hoeft volgens de premier alleen consequenties te hebben als er sprake is van misleiding of van onjuiste informatie op belangrijke punten, die de besluitvorming in de Kamer hebben beïnvloed. Zijn mening hebben René van der Linden niet op zijn post kunnen houden. De tegenwind werd een storm. De (Linde)boom is geknakt.

Tekst ontslagbrief aan premier Lubbers

Amice,

Met pijn in mijn hart schrijf ik je deze brief die de laatste zal zijn in mijn huidige functie van Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken.

Ik heb het als een voorrecht ervaren juist nu in deze functie een bijdrage te hebben mogen leveren aan de totstandkoming van een Verenigd Europa. Ik heb dit met overtuiging gedaan.

Het is een andere kwestie die mij thans noodzaakt tot het schrijven van deze brief. Laat ik voorop stellen dat ik de volle politieke verantwoordelijkheid van mijn ambt volledig aanvaard. Ook ik zie in het verkeer tussen Regering en Staten-Generaal het verstrekken van juiste informatie als het hart van de parlementaire democratie. Daarom wil ik je nogmaals verzekeren dat ik de Kamer steeds naar eer en geweten heb ingekocht.

Graag had ik mij in de Kamer persoonlijk verweerd tegen onterechte kritiek zoals ook moge blijken uit de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken en ondergetekende van 5 september jl.

Zelfs als eenieder van de betrokken leden van de enquêtecommissie zowel als ieder van de be-

trokken leden van de regering meent vanuit de opgedragen verantwoordelijkheid te handelen kan er toch een moment komen waarin rechtvaardigheid en politieke opportuniteit op gespannen voet met elkaar komen te staan. Dit is zo'n moment.

De buitenproportionele en ongegronde kritiek op mijn persoon heeft de politieke atmosfeer danig vertroebeld. Tegen die inbreuk op mijn integriteit moet ik mij met kracht verzetten. Voor mij is nu het moment gekomen dit zwaard te laten wegen dan het aanblijven in mijn functie.

Ik heb het gevoelen dat de conclusies van de enquêtecommissie tot nu toe feitelijk gefunctioneerd hebben alsof het reeds het oordeel van de Kamer zelf betrof. Mij hebben althans geen signalen bereikt waaruit ik mocht afleiden dat niet reeds alles gezegd en gedaan was.

Integendeel. Met mijn terugtreden hoop ik evenwel te bewerkstelligen dat een zakelijke discussie mogelijk wordt, waarbij de kwestie zelf tot zijn ware proporties wordt teruggebracht. Dat belang heb ik zwaar laten wegen.

Voornaamste reden echter om thans mijn ontslag te vragen is het feit dat ik de stellige indruk gekregen heb dat de vertrouwensbasis met de

geestverwante fractie zodanig verminderd is, dat deze in politieke zin als onvoldoende moet worden beschouwd.

De vele reacties die ik in de laatste weken mocht ontvangen heb ik als verrijkend en hartverwarmend ervaren. Zij hebben bij mij het gevoel versterkt dat ik niet alleen voor mijzelf in de politiek sta. Uit de verbondenheid met mensen en organisaties heb ik steeds de inspiratie geput om mijn krachten aan deze en eerdere politieke functies te wijden.

Het was een voorrecht te mogen ervaren hoe belangrijk het is dat een politicus zijn wortels in de samenleving heeft.

Het gaat mij aan het hart dat ik in deze functie geen bijdrage meer kan leveren aan het voor Nederland zo wezenlijke en onomkeerbare proces van de Europese integratie waarbij ik het mede tot mijn taak rekende het draagvlak in de Nederlandse samenleving voor Europa zo breed mogelijk te maken.

Tot slot, bijzondere dank voor je ondbelzinnige steun en het vertrouwen.

met vriendelijke groeten,
René

Gemengeld

De reacties op het aftreden van René van der Linden als staatssecretaris van Buitenlandse Zaken zijn gevoelsmatig in drie categorieën te verdelen: „Ze hebben onze René kapotgemaakt” (CDA-top in Limburg), „Katholieke Limburgse jongen redt het uiteraard niet als staatssecretaris” (een deel van politiek Den Haag) en „Staatssecretaris struikelt over paspoortaffaire” (de media).

Deze reacties zijn alle drie om verschillende redenen even koddig. De provinciale CDA-top lijkt vanuit een nogal nauwe visie te reageren.

Dat bleek al eerder toen men uitriep dat „heel Limburg achter Van der Linden staat.” Het Limburgs Dagblad besloot om namens zijn lezers te vragen: „Klopt dat wel?” Een opinieonderzoek wees uit dat het niet klopte.

Grote woede bij het Limburgse CDA, want nu „pakte” deze krant Van der Linden ook nog een keer in deze moeilijke tijd. Je zou bijna gaan denken dat de media de parlementaire enquêtecommissie zelf uitgevonden hebben.

De tweede reactie, geboren uit leedvermaak omtrent een „jongen uit de provincie”, is typisch randstedelijk. Limburg wordt nog steeds gezien als een folkloristisch Bobbejaanland waar een hek omheen staat en waar je entree moet betalen om vervolgens carnaval, kerken en vlaaien te kunnen zien.

Toen minister Van Eekelen van Defensie deze week aftrad, is er niemand naar zijn thuisprovincie of woonplaats getrokken om te vragen wat men daar van de gang van zaken vond. Het onderzoek van het Limburgs Dagblad naar de beweringen van het CDA in Limburg over de steun voor Van der Linden werden echter in de landelijke media met grote belangstelling geciteerd.

En in Limburg maakt men zich weer schuldig aan overdreven chauvinisme met de klacht dat er nu geen Limburgse bewindsman meer is. Bekwaamheid is nog altijd een beter criterium dan de lokatie van iemands woonplaats, hoe zeer men ook op provinciale belangen geband is.

De derde reactie lijkt de meest zinnige, maar vestigt wel de aandacht op het feit dat een bewindsman die het verder (op het terrein van Europese Zaken) aardig doet, kan vallen over zoiets relatief onbeduidends als het vervaardigen van een nieuw paspoort. In het buitenland raakt men dan ook niet uitgelachen.

Resteert de vraag of Van der Linden een slachtoffer of een kluns is. Het laatste zeer zeker niet – hoewel hij ook weer niet echt blij gegeven heeft van veel politiek instinct – en het eerste gedeeltelijk. De ambtenaren in het eliteaire en besloten clubje dat ministerie van Buitenlandse Zaken heet, accepteren vrijwel geen „buitenstaanders” en hebben Van der Linden graag laten vallen; vooral toen hun eigen stellingen onder vuur kwamen. Ook een deel van Van der Lindens partijgenoten heeft hem maar laten zwemmen en zinken.

Van der Linden heeft de paspoortpuinhoop niet geschapen maar geërd van zijn voorganger. Hij is er echter niet in geslaagd om de KEP-klucht in goede banen te leiden. Sterker nog, in zijn vastberadenheid om greep op de zaak te krijgen, heeft hij de harde realiteit niet gezien of verwoord en taxatiefouten gemaakt. De enquêtecommissie noemt dat thans botweg misleiding van de Tweede Kamer. Een zeer ernstige beschuldiging.

Met een wat beter ontwikkeld politiek instinct had Van der Linden zijn reputatie mogelijk intact kunnen houden. Bijvoorbeeld door de eer aan zichzelf te houden en op te stappen toen minister Van den Broek op aandringen van premier Lubbers de Tweede Kamer vertelde dat hij de paspoortzaak van Van der Linden overnam. Bedoeld of onbedoeld, Van der Linden werd hierdoor gedesavouéerd. „Het wordt nu te moeilijk voor die jongen”, leek de minister te zeggen. Maar Van der Linden zweeg met (misplaatste?) loyaliteit.

Zijn reactie op het rapport van de enquêtecommissie had bovendien gevaarlijk veel weg van zelfbeklag. Het was een verkeerde tactiek: hij weet inmiddels dat politiek Den Haag weinig medeleven kent. Van der Linden is gemengeld tussen ambtenaren en politici en heeft dat gevaar veel te laat onderkend. Waar minister Deetman ondanks een blunderend beleid mag blijven (om van de oude affaire-Van Aardenne maar niet meer te spreken), moet Van der Linden voor een betrekkelijke futiliteit voor de bijl.

Zijn aftreden is een verstandig, zij het pijnlijk besluit. Hier past geen leedvermaak: de politiek waar hij zijn carrière zag liggen en grote ambities koesterde, is een cynisch en opportunistisch métier. Van der Linden heeft de prijs voor zijn enthousiaste ambities betaald. Zijn opvolger is gewaarschuwd.

R.B.

De Vries (CDA) over aftreden: 'Vertrouwenskwestie was niet aan de orde'

DEN HAAG - In de reacties van politieke partijen op het aftreden van staatssecretaris Van der Linden zijn verschillend.

Fractievoorzitter De Vries van het CDA sprak gisteren tegen dat hij, zoals Van der Linden zelf stelde, namens de CDA-fractie in feite het vertrouwen in de eigen staatssecretaris had opgezegd.

„In de CDA-fractie is de vertrouwenskwestie niet aan de orde is geweest. Maar ik heb niet kunnen zeggen: wees maar gerust, in de Kamer kan je op steun van de CDA-fractie rekenen”, aldus De Vries. Zolang Van der Linden geloofde in de eigen zaak en voldoende gemotiveerd bleek zou hij van het CDA desgewenst de ruimte hebben gekregen zich in de Kamer te verdedigen. Van De Vries mag Van der Linden weer in de Tweede Kamerbankjes plaatsnemen zodra er een vacature in de CDA-fractie ontstaat.

VVD

„Het is verstandig dat de heer Van der Linden op deze wijze de discussies rondom zijn functioneren in het paspoortproject beëindigt”, zo luidde het korte commentaar van de VVD-fractie.

De VVD-fractie respecteert het besluit van de staatssecretaris om zijn functie vrijwillig neer te leggen. De liberalen betuigen waardering voor het door hem uitgevoerde Europees beleid.

PvdA

De PvdA-fractie noemde het heengaan van Van der Linden voor de hand liggend, gelet op het gebrek aan vertrouwen dat de ex-bewindsman Europese zaken voelde bij zijn CDA-fractie. Maar de socialistenvragen zich wel af waarop Van der Linden dat onvoldoende vertrouwen nu op baseert, aangezien hij zich dinsdag met minister Van den Broek in een brief aan de Kamer nog vol verve verdedigde tegen de scherpe aantijgingen vanuit de enquêtecommissie paspoortproject.

D66

D66 heeft gisteren weinig woorden vuil gemaakt aan het vertrek van de CDA-er Van der Linden als staatssecretaris Europese zaken. De fractie respecteert het besluit op te stappen, spreekt waardering uit voor de toewijding waarmee Van der Linden zijn specifieke taken heeft vervuld en noemt zijn aftreden omwille van zuivere politieke verhoudingen geboden.

'We gaan er kapot aan'

Osse René.
Zo betitelden vele Limburgers hem. Toen hij Kamerlid werd en later, nog frequenter, nadat hij gepromoveerd was tot staatssecretaris. Sinds gistermiddag heeft hij erme René. Er sprak, al die jaren, een zekere portie trots uit.

De val van een onder-minister is geen politiek drama. En over een maand kraait er geen haan meer na. Menselijk gezien, voor het gezin in kwestie, is het natuurlijk wel een zware klap. Voor Gemma, zijn vrouw, hoefde het niet langer meer. Zij was moe-gevochten, tegen al die verdachtmakingen.

Donderdagmiddag, precies één etmaal voor de 'val', zei zij nog tegen ons: 'We gaan er kapot aan'. Een uiterst pijnlijk moment voor René waren de resultaten die deze krant publiceerde nadat in Zuid-Limburg een opinie-onderzoek was gehouden. Hij heeft, die ochtend, een traan weggepikt. Want hij ervoer het toch als verraad. En zijn vrouw, die zich inmiddels verzoend had met het feit dat René al-

tijd onderweg moest zijn voor de politiek en daardoor alleen de weekends thuis kon zijn, spuwde vuur. Ook en vooral naar deze krant. Want daarin stond 'het' immers. Maar politiek bedrijven en kranten maken zijn nu eenmaal twee verschillende bezigheden met uiteenlopende belangen.

Woensdagavond lachte hij voor het eerst sinds dagen. Toen hij in Kerkrade was, om 'zijn' Roda te zien winnen van de Portugezen. In de bestuurskamer stond hij, glunderend, met een pils in de hand, een sneetje zwart brood belegd met echte Limburgse zult en PvdA-politicus Thijs Wöltgens, zijn vriend-door-dik-en-dun, in zijn directe omgeving. Even had René goede zin. Omdat hij even 'thuis' was, ver weg van dat 'gemeene' Den Haag dat de duimschroeven steeds verder aandraaide. Diverse VIPs, of lieden die daar zo graag voor door willen gaan, stonden – zeer tegen hun gewoonte in – opvallend ver verwijderd van de Genius. Uit pieteit, uit leedver-

• Fotografen stonden gisteren gereed bij de woning van Van der Linden in Nuth. Tevergeefs. De ex-staatssecretaris ging naar 'elders' om op verhaal te komen. Foto: DRIES LINNSEN

maak of gewoon uit puur fatsoen. Dat kon je niet aan de gezichten aflezen.

„Die krijgen ze met geen tien paarden weg”, zei de een. „Hoe het ook uitpakt, hij verliest altijd”, zei de andere zakenman uit Kerkrade die het dus heel goed zag.

Bizarre stemming, die avond in die bestuurskamer, rondom Van der Linden, een sfeer die je wel eens aantreft in de aula van een crematorium. „Sterkte René”, zei de een die hem de hand schudde. „Kop op, jong!”, zei de ander. Alsof er iemand overleden was. Er wa-

ren er ook die hem enigszins medediden, want tja, een politicus die dusdanig ter discussie staat... het kan ooit tegen je gebruikt worden.

Even na tien en de avond is hij naar huis, naar Nuth, gegaan. Is het dat allemaal waard?, heeft hij zich voor de open haard hardop afgevraagd. En denkend aan de dag erna, weer dat circus in Den Haag, en weer die krantekoppen, en zijn kinderen die op school al dagen geen leven meer hadden, en Gemma, die het echt teveel was geworden, de twijfels over zijn eerlijkheid, hoe durfden ze! Dag en nacht in de weer, geen normaal gezinsleven, toch nog even een spreekbeurt doen voor Limburgse boeren (‘Dat kan ik niet weigeren’) op een late vrijdagavond en dat na een 80-urige werkwEEK in Den Haag en toen ook nog Lot Van der Linden laat Limburg koud in de krant... opeens was de politicus, die eerst nog uitriep met geen derig paarden zijn Haagse post af te staan, die mens was uiteindelijk murw geslagen, geestelijk gesloopt. En hij gooide de handdoek in de ring, nog vóór het weekend. Om gisteravond, bij echte vrienden, op verhaal te komen. Maar ook in Nuth draait de wereld vandaag al weer vrolijk verder.

Jos van Wersch

Na een leven dat getekend werd door geloof, liefde, goedheid en eenvoud, berichten wij u dat heden op 75-jarige leeftijd plotseling van ons is heengegaan, mijn lieve man, onze zorgzame vader, opa, schoonvader, broer en zwager

Martin Rauch

echtgenoot van

Trijntje van Dijk

In dankbare herinnering:

Zwijnrecht: **R.O. Rauch**
G. Gonzales Munoz
Paula en Sara
Zwijnrecht: **E.T. Rauch**
G.J. de Groot
Marjolijn en Jeanette
Landgraaf: **E.M. Kuyper-Rauch**
T. Kuyper
Esther en Nicole
Bunnik: **L. van Dijk**
C. Aalten
Kerkrade: **G. van Dijk**

Eygelshoven, 8 september 1988

De plechtige uitvaartdienst zal gehouden worden op dinsdag 13 september om 14.00 uur in de Ned. Hervormde Kerk te Chèvremont, waarna de begrafenis zal plaatsvinden op de begraafplaats in Eygelshoven.

Gelegenheid tot schriftelijk condoleren in de kerk.

Vader ligt opgebaard in het streekmortuarium bij de Lückerkheidekliniek, St.-Pieterstraat 145 Chèvremont. Gelegenheid tot afscheidnemen dagelijks van 18.00 tot 19.30 uur.

Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annonce als zodanig te beschouwen.

De leegte die hij achterliet kan niemand wegnemen. In blijvende liefde denken wij wat hij voor ons betekende.

Voor hem een zegen, voor ons te vroeg, is heden nacht van ons heengegaan, voorzien van het sacrament der zieken, in de leeftijd van 82 jaar, mijn dierbare man, onze zorgzame vader, schoonvader en opa

Chris Dahmen

echtgenoot van

Siang Hoei Nio

Sittard: **H.N. Dahmen-Siang**
Rob en Chicky
Patrick, Sabrina
Von en Lei
Maureen (Oela) en Janny
Familie Dahmen
Familie Siang

6137 TZ Sittard, 7 september 1988
Vermeerstraat 6

De plechtige eucharistieviering zal gehouden worden op maandag 12 september om 11.00 uur in de parochiekerk van de H. Joseph te Sittard-Stadbroek, waarna de begrafenis zal plaatsvinden op de algemene begraafplaats te Broeksittard.

Bijeenkomst in de kerk, alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren vanaf 10.30 uur.

De avondmis zal gehouden worden op zaterdag 10 september om 19.00 uur in voornoemde kerk.

Pap is opgebaard in het mortuarium van het Maaslandziekenhuis te Sittard; gelegenheid tot afscheid nemen aldaar, dagelijks van 17.30 tot 19.00 uur.

Wilt u, indien wij vergeten zijn u een kennisgeving te zenden, deze annonce als zodanig beschouwen.

Vandaag overleed tot onze droefheid, in de verpleegkliniek te Heerlen, in de leeftijd van 73 jaar, onze lieve en zorgzame vader, schoonvader, opa, broer, zwager, oom en neef

Bertus Rook

weduwnaar van

Mathilde Martha Dijkstra

Landgraaf: **J. Rook**
L. Rook-Reuvers
Roberto, Elroy en Miranda
Kerkrade: **B.T. Rook**
en Ivo
Meijel: **T. Rook**
M. Rook-v. Lierop
Marloes en Sarah
Familie Rook
Familie Dijkstra

6415 GP Heerlen, 9 september 1988
Groen van Prinstererstraat 6

De crematieplechtigheid zal gehouden worden op woensdag 14 september as. om 14.30 uur in het crematorium te Heerlen, Imstenraderweg 10. Bijeenkomst in het crematorium om 14.00 uur, waar gelegenheid tot schriftelijk condoleren. Vader is opgebaard in de rouwkapel van de verpleegkliniek te Heerlen. Bezoek van 14.00 tot 16.00 uur.

Zij die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annonce als zodanig te willen beschouwen.

Het is een jaar geleden dat wij afscheid moesten nemen van onze lieve moeder, schoonmoeder en oma

Jeanny

Steinbusch-Borghans

Ter gedachtenis aan haar zal de plechtige eerste jaardienst gehouden worden op zondag 11 september 1988 om 9.30 uur in de parochiekerk St.-Martinus te Spekholzerheide.

Kinderen Steinbusch

Diversen

Gevestigd
mevr. M. Bollen-Denaux

psychologe/hypnotherapeute
El. van Barstraat 241, 6131 CE Sittard
Tel. 04490-16031

Mevr. L. Bögemann

Hypnotherapeute
Beukenberg 49, 6438 GB Oirsbeek
Tel. 04492-1757

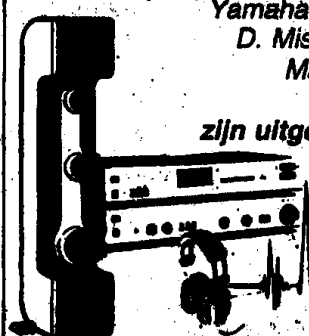
Praktijk voor hypnotherapie

Kortdurende behandelingen voor psychosomatische klachten, angsten, stress, lusteloosheid, slaapproblemen, gebrek aan zelfvertrouwen, contactproblemen, problemen op school of werk e.d.
Schriftelijke informatie op aanvraag.
Afspraken:
telefonisch maandag en woensdag 17.30 - 18.30 uur.

Alle betere HIFI-merken...

Yamaha, Luxman, Harman-Kardon, N.A.
D. Mission, B+W, KEF, Quad, Onkyo,
Marantz, JVC, Nakamichi, Bang &
Olufsen enz. enz.

zijn uitgebreid te beluisteren in onze 5 luisterkamers.

Kohnen Hifi

Planckstraat 10, Maastricht
(bij O.L. Vrouweplein) Tel. 043-211133
Openingstijden:
di. t/m vr. 9.30-18.00 u., do. koopavond, za. van 9.30-17.00 u.

Nieuw bij de 7 ambachten: ROVAN EN DANKERS

De grootste ledergigant van de Benelux opent in Belgisch-Limburg met speciale openings-aanbiedingen:

Lammycoats NU VANAF	299,90 en 599,90	Leren broeken NU VANAF	189,90
Pilotenjacks NU VANAF	149,90	Truien NU VANAF	39,90
3/4 damesjassen NU VANAF	179,90 en 399,90		
Dames en heren lerenjacks NU VANAF	249,90		
Leren rokken NU VANAF	49,90 en 99,90		

- Ook gespecialiseerd in grote maten.
- Inruil van lederen kleding en bont mogelijk.
- Iedere dag geopend van 10.00 tot 19.00 uur.
- Iedere zondag geopend van 10.00 tot 18.00 uur.

Venlosesteenweg 17.
Ophoven (autobaan afslag Thom)
Voor inlichtingen: tel. 09.32.11.564479.

VORMINGSJAAR

voor meisjes die zich binnen de sector verzorgende beroepen aangetrokken voelen tot de huishoudelijke dienst, maar nog te jong zijn voor de gekozen vervolgoeding, of geen baan in het voorzicht hebben en hun kansen op de arbeidsmarkt willen vergroten.
Er is een gunstige financiële regeling en de mogelijkheid bestaat om intern te wonen. Aanvang september 1988. Het aantal plaatsen is beperkt.
Voor degenen die dat wensen wordt aanvullende algemene en godsdienstige vorming geboden. De laatste is toevertrouwd aan de Profeet Opus Dei. Inschrijving: Amsterdam, Maastricht of Utrecht. Inlichtingen: Concertgebouwplein 17, 1071 LM Amsterdam, tel. 020-753660 (tussen 9.00 en 12.00 uur en na 19.00 uur).

Te koop aangeboden:

KEUKENS, keukenapparatuur. Laag in prijs, met garantie. **RJ Handelsonderneming**, Stationstraat 294, Nuth. Tel. 045-242602.

Te k. goedonderh. **STU-DIEPIANO**, kls. model, 243934 pr. f.2500,-; 045-

Te k. **VIDEO'S VHS**, Panasonic, Fischer, JVC, Hitachi, va. f.398,-, 3 mnd. garantie. Inl. 045-220902.

Te k. diverse **BABYSPUL-LAEN**. Tel. 045-462637, na 18.00 u.

Te k. **WASAUTOM.** Miele en Marjinen diepvrieskist 260 l. 2 jr. m. gar. Tev. rep. 045-325819 of 255489.

WASAUTOMATEN, wasmachines. Watautomaten vanaf f.100,-. Tel. 045-725595.

Voor alle 2e hands **MET-BELS**, Kouvenstr. 208 Hoensbroek.

Erkende relatie-bemiddelingsbureaus

Stichting **KOMMUNIKAL**. Landelijk computersysteem voor actieve partnerzoekenden. Kosten f.65,-/f.185,-. Gratis info: PB 8212, 3009 AB Rotterdam. Info-lijn: 01807-10108.

Stichting Mens en Relatie

Postbus 5050, 6401 GB Heerlen

Dirk, 31 jr., serieuze j.man, middelb. opl. en baan, houdt v. autorijden, tuinieren, zkt. vrouw. 045-726539.

Kees, 28 jr., sportieve actieve man, heeft hond, zkt. rustige vrouw, geen uitgaanstype. 045-726539.

Ineke, 50 jr., vlotte ondernemende vrouw, jeugdig gekleed, zachtmoedig en doortastend, zkt. man. 045-726539.

Henk, 35 jr., rustige bescheiden man, huisl., houdt o.a. y. dagtochten met de auto, 1.90 m. r.k., rookt niet, zkt. lieve vrouw. 045-726539.

Deze en vele andere ingeschrevenen uit Zuid- en Oost-Nederland zoeken een partner voor een duurzame relatie.
Reacties en info:
045-726539

(mevr. Luchtman) of 043-620886 (mevr. Wagelaar)
Stichting Mens en Relatie is erkend RVT, een extra zekerheid voor een zorgvuldige werkwijze. Persoonlijke bemiddeling. Hoog slagingspercentage!

PRACHTIG EN DAN DIE PRIJS!

Woonkultuur in een apart ingerichte ruime woning met een prachtige tuin en een prachtig uitzicht op de rivier. De woning is gelegen in een rustige woonwijk en is voorzien van alle moderne gemakken. De prijs is zeer aantrekkelijk.

Woonkultuur zutendaal

Iedere zondag open van 10 tot 18 uur

Woonkultuur zutendaal, Centrum Zutendaal aan de Oude Maas, 1017 AB H. van der Maas, 35 km van Maastricht. Geopend: dagelijks van 10.00 tot 18.00 uur, zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur. Levering franco aan huis zonder grenskosten.

Limburgs Dagblad

PRESENTEERT:

KOMBIO KOMPETITIE

Vandaag, zaterdag 10 september van 10.00 tot 16.00 uur, tijdens de

Feestmarkt

140 + 3 jaar groentemarkt

Heerlen

l.s.m. De Maatbülle en Gemeente Heerlen.

De speciaalzaak

- * sinds jaren een begrip in Kerkrade en omstreken
- * bekend door goede kwaliteit en persoonlijke service
- * groot assortiment in wol, handwerkstoffen, tafelkleden Smirna en Gobelins
- * uit eigen atelier: handgebreide truien, vesten enz. voor dames, heren en kinderen.

Wol- en handwerkhuis "Irene"

Akerstraat 97, Kerkrade-West, tel. 045-413985

Modehuis Kohnen
MODESHOW
dinsdag 13 september
in hotel Kerkveld
aanvang 20.00 uur
kaarten reserveren in de zaak.
MODEHUIS KOHNEN
Promenade 184-186
Brussel - 045-251635

Landbouw
Te h. gevr. **LANDBO**
GROND, pr. en bet. n.
Tel. 04492-1864.
WERKLEDING n.
F. Raeven, tel. 045-322
Te k. f. 20 kilo **WO**
LEN f. 8,-. Eussen-R.
Veldhofstr. 28, Eygelshoven.
Te k. mooie **RAMLAR**
REN van het Gotland
schaap, iets apart.
uur. Tel. 043-648832.
Te koop **AARDAP**
ROOIER. Tel. 045-751
Gevr. f. 800 pakken
WESTRO. 045-443732.
Te k. gevr. **KERSTBO**
met en zonder kluit 19
cm tel. 043-645365.
Te k. 5 **LAMMEREN**
045-254907.
Te k. **CITROEN HY**
denvervoer pr. n.o.t.h.
04493-4717.
DUS voor Stihl bos
ers, heggenscharen, m.
zagen Frissen/Tuin &
BV 0406-40253.

• Waar koeien staan liggen ook 'flaters'

Minke Ubachs gaf reeds 130.000 liter melk Provinciale titels bleven in 't zuiden

Van onze verslaggever

VALKENBURG/HOUTHEM - Als eerste koe in Limburg en als tweede in Nederland heeft Minke Ubachs uit Epen 130.000 liter melk gegeven.

Ze was daarom gisteren eregast op de Centrale Fokveedag voor zwart-borsten in Valkenburg/Houthem. Samen met Cobie Soogele uit Ransdaal die reeds meer dan 110.000 liter gaf. Cobie is twee jaar jonger dan Minke die opnieuw drachtig is.

„Gezien haar benen en haar uiers moet zij aan 150.000 liter kunnen komen”, profeteerde Jan Brands uit Lemiers, voorzitter van de commissie die de fokdag voor de 52-ste keer organiseerde.

Jeugdkampioene werd Gina van Jef Kallen en Wim Heitzer uit Noorbeek. In de middenklasse legde Conny van de gebroeders Harrie, Jan en Peter Bisschoff uit Vaals beslag op de Limburgse titel en als kampioene van de oudere koeien werd Bella van Jo Lippertz uit Eijsden gelauwerd.

Reservekampioenen waren: Karien van Jo Lippertz uit Eijsden, Maren van H. van der Heijden uit America en Sonja van J. van der Hoff uit Vredepeel.

Broeder Willy Gruntjes van de paters Oblaten uit Ravenbosch moest

jammerlijk verstek laten gaan. Gezondheidsredenen heeft hij veeshouder moeten verkopen. Hij vanaf zijn ziekbed echter voor land weer gezorgd.

In de ring ontbrak ook Schoonbroodt uit Vaals. Hij veeshouder gestopt. Op ludieke wijze werd de stille prominent u luid.

„Opmerkelijk” vond ir Jo de J. consultant voor de veehouder Limburg, „de wijze waarop Noordlimburgse fokkers zich re festerden bij de eigenaarsgra met vijf stuks”. Die Weijers, een vedette onder de roodbou kers, legde beslag op de 1-a-pla en de gebroeders John, Mauri Wiel Linders uit Bergen op de premie.

Een 1-a-premie behaalden ver bij de eigenaarsgroepen met: 3 stuks: W. Souren, Ingber; 4 stuks: J. Lippertz, Eijsden; 5 stuks: A. Maas, Elsloo; en in de rubrieken:

M. Allelijn, Epen (2x); Maas Bisschoff, Vaals; W. Bruls, Be v.d. Heijde, America; J. van de Vredepeel; fa. Kallen-Heitzer, beek (3x); Maatschap Linders gen (2x); J. Lippertz, Eijsden (3 Lipsch, Meerssen; A. Maas, E. W. Souren, Ingber; E. Vande den, Mechelen; J. Verh Lomm; D. Weijers, Geysteren.

Open dagen bij opleiding hovenier SCAS

LANDGRAAF - De komende weken worden diverse 'open dagen' georganiseerd in het 'Landpark' van de Stichting SCAS Heerlen, op de voormalige boomkwekerij van de ZOL-bedrijven in Landgraaf. Sinds enkele jaren worden mensen die werkloos zijn en belangstelling hebben voor werken in de buitenlucht opgeleid tot assistent-hovenier.

Hoewel het hier om een groep werklozen gaat met buitengewoon kleine kans op een baan, heeft de helft van de groep die vorig jaar de cursus volgde in korte tijd een betrekking gevonden, voor een deel zelfs buiten de branche.

De 'open dagen' zijn in de eerste plaats bedoeld om hoveniers in de regio meer bekend te maken met de mogelijkheden die de mensen hebben die door SCAS zijn opgeleid. Dit geldt met name voor 16 en 17 september. Komende vrijdag en zaterdag, en ook op 22 en 23 september is het 'Landpark' toegankelijk voor het publiek.

In het park zijn diverse voorbeeldtuinen te zien die door de cursisten zijn aangelegd en onderhouden worden.

Maestral hebben de cursisten maar lagere school, en zijn meer dan 28 jaar gemiddeld. De cursus iets meer wil kan v cursussen volgen in het leel sel, maar dan moet de betro uiteraard een baan hebben.

De SCAS heeft het Landpark ruim zes hectare samen met kantoren gehuurd van de ZOL der is er met het tuincentrum v ZOL geen relatie. Mochten de dagen voor bezoekers van het centrum aanslaan dan zal het de komende jaren wellicht v uitbreiden.

bioscopen

● HEERLEN

Royal: Deadly Pursuit, dag. 15.18.30 en 21.15 uur. Rivoli: Salsa, dag. 15.17.19 en 20.45 uur. Maxim: Crocodile Dundee 2, dag. 15.30.18.15 en 20.30 uur. H5: The unbearable lightness of being, to vrij ma di 14 en 20 uur, za zo wo 16 en 20 uur. Blue jeans cop, dag. 14.15.17.15 en 21.15 uur, za zo wo ook 16.15 uur. Rambo 3, dag. 14.30.19.30 en 21.30 uur, za zo wo ook 16.30 uur. Police academy 5, dag. 14.19 en 21 uur, za zo wo ook 16 uur. Jungle book, za zo wo 14.30 uur. Three men and a baby, dag. 14.19 en 21 uur, za zo wo ook 16 uur. De Spiegel: Goodmorning Babylon, vrij t/m ma 21 uur.

● SCHAESBERG

Autokinet: Crocodile Dundee 2, dag. 21 uur. Police Academy 5, vrij t/m zo 23.15 uur.

● AKEN

Bavaria: Crocodile Dundee 2, dag. 15.17.30 en 20.30 uur, vrij za ook 23 uur. Elvise: Der Prinz aus Zamunda, dag. 15.17.30 en 20.30 uur, vrij za ook 23 uur. Intimes: Milagro, der Krieg im Bohnenfeld, dag. 15.17.30 en 20.30 uur, vrij za ook 23 uur. Capitol: Filmfestival, dag. 18.20.30 en 23 uur. Gloria: Vision de Dunkelheit, dag. 15.17.30 en 20.30 uur. Eden-Palast: Frantic, dag. 14.30.17.20 en 23 uur. Die Venusfalle, dag. 15.30.18.20.30 en 22.45 uur. Casablanca: Wish you were here, dag. 15.17.30 en 20.30 uur. Die unerträgliche Leichtigkeit des Seins, dag. 22 uur. City: Das siebte Zeichen, dag. 15.17.30 en 20.30 uur, vrij za ook 22.30 uur. Rambo 3, dag. 15.30.18 en 20.30 uur, vrij za ook 23 uur.

● MAASTRICHT

Mabi: The couch trip, dag. 14.30 en 20.30 uur, za zo ook 18.15 uur. Daedly pursuit, dag. 14.30 en 21 uur, za zo ook 18.30 uur. My little pony, za zo wo 14.30 uur. Bright lights big city, do vrij ma di 14.30 en 21 uur, za zo 18.30 en 21 uur, wo 21 uur. Salsa, dag. 14.30 en 21 uur, za zo ook 18.30 uur. Festival, Palace 1 en Studio: Rambo 3, dag. 16.30.19 en 21.30 uur, za ook 14 uur. Jungle book, dag. beh. zo 16.30 uur, za 14.30 uur. De ondraaglijke lichtheid van het bestaan, dag. 20.15 uur, za ook 14.30 uur. Can't buy me love, dag. 14.30.19 en 21.30 uur, za ook 14 uur. Palace 2: Pornoprogramma, dag. doorl. v.a. 13.30 uur, za zo v.a. 16 uur. Lumière: Cannot run away, do t/m zo 20.30 uur. Komedie om geld, do 21 uur. Rubber, vrij t/m zo 21 uur. Felix, ma t/m wo 20 uur. Pygmalion, ma t/m wo 21 uur. Good morning Babylon, dag. 22 uur. Kinderfilmhuis Zoem: Stormboy, zo 14 uur. Ciné-K: Prince: sign o' the times, dag. 20.30 uur. The last Emperor, dag. 21.30 uur.

● GELEEN

Roxy: Colors, do t/m di 20.30 uur, za ook 15 uur. Studio Anders: Crocodile Dundee 2, do t/m di 20.30 uur, za ook 15 uur.

● SITTARD

Forum: Rambo 3, do t/m di 20.30 uur, za ook 17 uur. Teyv mamma from the train, do 21.30 uur, za ook 15 uur.

● ROERMOND

Royal: Three men and a baby, dag. 20.30 uur, za ook 14.30 en 17 uur. Royaline: Honneponnetje, dag. 19.30 uur, za zo ook 17 uur. Prince: sign o' the times, dag. 21.30 uur, za ook 14.30 uur. Filmhuis: Barfly, zo 20.30 uur.

● ECHT

Royal, Microroyal: Rambo 3, do t/m di 20.30 uur, za ook 18 uur. Honneponnetje, do t/m di 20.30 uur, za ook 18 uur.

● VENLO

OOC Zienema: Goodmorning Babylon, wo 20.30 uur.

exposities

● HEERLEN

Stadsgalerij, Raadhuisplein 19. Autobiografische architectuur. T/m 21.0. Open di t/m vr 11-17 uur, za en zo 14-17 uur. Thermenmuseum. Coriovallumstraat 9. Stadbeeld, beelden van plannen van Nic Tummers. T/m 11.9. Open di t/m vr 10-17 uur, za en zo 14-17 uur. Bezoekerscentrum Schrieversheide, Schaapskooiweg 99. Landinrichting in Zuid-Limburg. T/m 30.10. Open dag. 10-18 uur. Galerie Signe, Akerstraat 32a. Werk van Charles Vos en oud-leerlingen. Van 11/9 t/m 21/10. Open do t/m zo 14-17 uur. Filmhuis de Spiegel, Akerstraat 88. Werk van Graziella Tomasi. T/m 22/9. Open do tot 22 uur, vr t/m zo tot 20 uur. LMB, Op de Bongerd. Werk van Elly Horsten-Klören. Tot 28/9.

● BRUNSSUM

d'r Brikke-oave, Werk van Paulette Snijders-Bremen. T/m 3/10, open ma t/m vr 14-17 uur, za en zo 14-17 uur.

● HOENSBOEK

Fotogalerie 68. Foto's van Bert Hartkamp. T/m 2/10, open ma t/m vr 10-12 en 13.30-17 uur, za en zo 13.30-17 uur.

● LANDGRAAF

Raadsch. Werk van Wim Claessen. Van 16/9 t/m 5/10, open tijdens kantooruren en 24/9 en 1/10 van 14-16 uur.

● GELEEN

CZF, Elisabethstraat 9. Werk van Henk Ebersson. T/m 22/9. Galerie Elma, Mauritslaan 37. Werk van Frans Diederer. T/m 21/10.

● SITTARD

Galerie Michel, Steenweg 44. Werk van Felix Wijn. T/m 25/9, open wo t/m zo 14-17 uur. Venster, Steenweg 86. Grafiek van Vincent Ritzer. T/m 24/9, open do t/m za 12-17 uur. Kritzaedhuis, Rosmolenstraat 2. Werk van Mak Camps, Frans Lagro, Nicolas van Ronkenstein en Lou Thissen. T/m 2/10, open di t/m vr 10-17 uur, za en zo 14-17 uur. Den Tempel, Gruizenstraat 27. Foto's van Cas Oorhuys. T/m 28/9, open di t/m vr 10-17 uur, za en zo 14-17 uur.

● LIMBICHT

Limburgs Volkskundig museum, Allee 1a. Gebruiksmail. T/m 11/9, open di t/m vr 13-17 uur, za en zo 14-17 uur.

● ELSLOO

Maaslandcentrum. Werk van Louis Wierts en Rietje van Mechelen. T/m 9/10.

● NOORBEEK

Anne Visser Art Gallery, Dorpstraat 19. 21. Werk van Peter Vlot. De hele maand september.

● MAASTRICHT

Bonnefontenmuseum. Maastrichts aardewerk. T/m 23/10. Open di t/m vr 10-17 uur, za en zo 11-17 uur. Jan van Eyck Academie, Academieplein. Werk van Charles Vos. T/m 21/9, open op werkdagen 9-17 uur, za en zo 14-17 uur. Kamer van Koophandel, Het Bat 2. Schilderijen van Jan Peulen. T/m 6/10, open werkdagen 8.30-16 uur. Stichting Plons, Mariabastion 18. Werk van Ellen Rongen. T/m 28/9, open do t/m zo 14-18 uur. Omroep Limburg. Bankstraat 3. Foto's van Gustaaf Begas. T/m 31/8, open werkdagen 10-18 uur. Verpleegklinik Klevarie, Polvertorenstraat. Werk van Yvonne Grootelaars. T/m 30/9, open dag. 10-22 uur. Academisch Ziekenhuis Maastricht, Houtsneden van Noor Smals. T/m 7/10. Galerie Dis, Tafelstraat 28. Werk van Piet Stockmans. T/m 21/9, open wo t/m zo 13-18 uur. Galerie Signature, Kapoenstraat 24. Werk van Mike Kerstgens en Leo Martens. T/m 25/9, open wo t/m vr 13-18 uur, za en zo 13-17 uur.

'Het zijn warme mensen die soms teveel op elkaars lip zitten'

De stille vreugde van Vincent Ritzer

• vervolg van pagina 13

ONDERBANKEN – Geen bruisende champagne. Geen feestelijke franse cognac in een royaal glas. Alleen een pilsje. En dan ook nog louter voor de dorst.

Burgemeester Vincent Ritzer van Onderbanken heeft zich donderdagavond niet verwend, na afloop van het even zwaar bevochten als het uiterst magere 'ja' van de Onderbankse raad tegen het veelbesproken AWACS-akkoord.

Zelfs de ochtend na de beslissende vergadering danst Limburgs enige D'66-burgemeester niet uit vreugde door het gemeentehuis.

Hinder

Er hangt geen vlag in top; er is koffie zonder vla en de burgemeester straalt dezelfde zakelijke nuchterheid uit, waarmee hij bijna altijd voor de dag komt: „We zijn er nog lang niet,” relateert hij de overwinning, die als een persoonlijke zege van de burgemeester gezien mag worden. „De vliegtuigen zullen namelijk blijven vliegen en onze gemeenschap zal er hinder van blijven onderhouden.”

Brullen

Inderdaad, de Boeings blijven brullen boven Onderbanken en AWACS zal voorlopig wel nog gesprekstema nummer een blijven in de grensgemeente. Ritzer is zich daarvan bewust, maar weet evengoed dat de belangrijkste strijd rond de AWACS-perikelen nu gestreden is.

Sinds begin dit jaar is de bestuurder vrijwel dagelijks bezig geweest met het AWACS-ak-

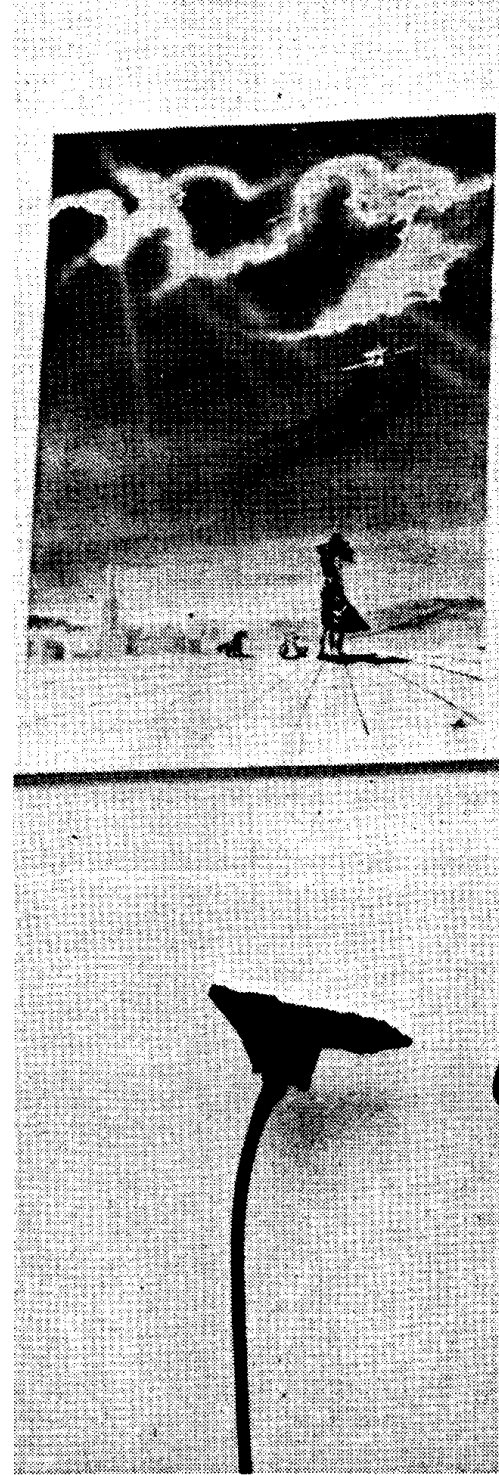
koord. Voortdurend op en neer naar Den Haag, tot in den treure overleggen met de raad, de verschillende raadsfracties en GS van Limburg. Altijd vechten voor iets waar de bevolking van vond dat het er al jaren geleden recht op had.

Daarna volgden twee chaotische en bijzonder emotionele raadsvergaderingen, waarin duidelijk werd dat een meerderheid van de raad tegen het convenant zou stemmen. Uiteindelijk, toen Ritzer niet meer dacht aan goedkeuring van het akkoord, werd het voorstel toch aangenomen. „Ik was donderdag niet optimistisch over de afloop. Maar alles is toch goed terechtgekomen. Hoewel, het was een dubbeltje op zijn kant.”

Deuken

Dat donderdagavond (althans in de optiek van Ritzer) alles goed terecht kwam, staat natuurlijk als een paal boven water. Maar hoe ziet de toekomst eruit? De AWACS-kwestie heeft immers diepe, zoals de burgemeester zelf zegt, deuken getrap in de op vier dorpen leunende gemeente Onderbanken.

Denk bijvoorbeeld aan de anonieme telefonische bedreigingen die voor de tweede AWACS-vergadering aan het adres van de burgervader en twee raadsleden werden gericht. Ritzer: „Och, we leven in een hechte, warme gemeenschap, waar de mensen misschien net iets teveel op elkaars lip zitten. Emoties lopen dan al gauw hoog op, hoewel natuurlijk niet met zekerheid gezegd kan worden of die bedreigingen geuit zijn door mensen uit Onderbanken. Sommige dreigbrieven zijn namelijk in Den Haag op de post gedaan. En het onderzoek naar eventuele daders hier in de buurt, heeft niets opgeleverd.”

• De burgemeester blikt terug op de AWACS-problematiek, gezeten tussen een pas uit de kast gehaald schilderij dat een overvliegende Boeing toont en een luchtopname van het heetste hangijzer in de AWACS-zaak: de Schinveldse bossen.

Inhalen

„En wat de toekomst betreft, tja, nu de AWACS-kwestie is afgehandeld kunnen we eindelijk het inhaalprogramma verwezenlijken. De AWACS-affaire heeft zich namelijk zolang voortgesleept, dat andere beleidszaken behoorlijk werden opgehouden. Onderbanken kan zich nu, ook dank zij de tien miljoen gulden van Defensie en GS, buigen over de werkgelegenheids- en de woningbouw-situatie en de voorberei-

ding van de bouw van het nieuwe gemeentehuis en het bejaardenverzorgingsstehuis.”

Ijskast

Als het gesprek weer aankomt bij de voorbije raadsvergaderingen en de felle tegenstanders van het akkoord, verandert de sobere maar smaakvol ingerichte burgemeesterskamer in een ijskast.

Als de naam Jo Theunissen valt, ex-wethouder en een van de ferventste tegenstanders van het AWACS-convenant, valt de anders zo makkelijk pratende Ritzer volledig stil. Gebeten reageert hij op de vraag of hij verwacht binnenkort weer een hand te krijgen van de ex-wethouder. Mompelend: „Dat ligt aan hem. Ik blijf anderszins mening gewoon respecteren.

En meer wil ik erover niet kwijt.”

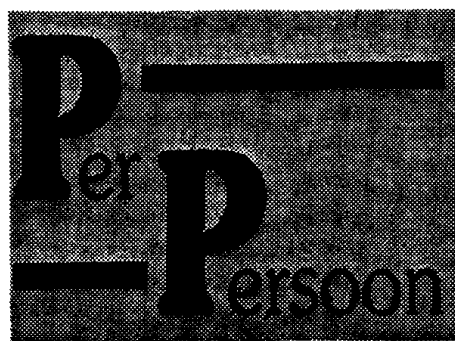
Ondanks talloze vervelende herinneringen overheerst bij Ritzer toch de vreugde, hoewel hij dat niet bovenhuids laat weten. Maar je ziet het aan zijn gemak, waarmee hij de AWACS-problematiek glimlachend voor de zoveelste keer uitlegt.

Al met al kan dus gezegd worden dat Vincent Ritzer momenteel van een bijzonder stille vreugde geniet over de afloop van een zaak, waar heel wat decibellen aan verbonden waren en in toekomst zullen zijn...

Ontmoeting op zaterdag

Brunssum gaat riool en wegen fors verbeteren

Benoeming

De heer G.R. Geursen is door het Brunssumse college van b&w per 1 november benoemd tot hoofd van de afdeling Welzijn en Onderwijs, tevens interim-sectorleider Burgerzaken. Tot de sector Burgerzaken behoren de afdelingen: Bevolking, Sociale Zaken en Welzijn/Onderwijs.

De heer Geursen is nu werkzaam als hoofd van de sectie Volks-huisvesting, Ruimtelijke Ordening, Bouw- en Woningtoezicht en Milieuzaken. Met zijn aanstelling volgt hij de heer J. Cuijpers op, die op dezelfde datum benoemd is tot gemeentesecretaris.

Geslaagd

Hans Gribnau, fiscaal econoom, slaagde aan de Katholieke Universiteit Brabant voor het doctoraal examen filosofie.

Paul Nieswand uit Landgraaf slaagde aan de Katholieke Uni-

versiteit te Nijmegen en aan de Westfälische Wilhelmsuniversität te Münster voor het doctoraal examen Duitse taal en letterkunde.

Johan Pelzer uit Maastricht is sinds kort meester in de rechten. Hij studeerde aan de Rijksuniversiteit Limburg.

Roger Dassen uit Kerkrade slaagde aan de Rijksuniversiteit Limburg cum laude voor het doctoraal examen economische wetenschappen.

Jos van Mil, eveneens uit Kerkrade, haalde een ingenieurstitel met eervolle vermelding aan de Technische Universiteit van Eindhoven.

Dirigent

Paul Lemmens van het jeugdkoor Klimmender Nachtgeelen neemt in oktober afscheid. Paul Lemmens is sinds 1982 dirigent van het koor waarmee hij diverse successen behaalde. Zoals onlangs te Boshoven-Weert waar hij een eerste prijs behaalde in de hoogste klasse voor jeugdkoren. Hij wordt opgevolgd door mevrouw Hanna Smeets die het Maastrichtse Conservatorium doorliep in het vak piano en aan de Beekse muziekschool slaagde als dirigente.

Zilveren jubileum drumband Voerendaal

VOERENDAAL - Drumband St David Voerendaal viert dit weekeinde het 25-jarig bestaansfeest. Hoogtepunt van de feestelijkheden wordt het drumbandfestival: een twintigtal drumbands en majorettegroepen uit Zuid-Limburg trekt zondag door de straten van Voerendaal.

Receptie

De feestelijkheden worden zaterdagavond geopend met een receptie in huize St Laurentius, aanvang half acht. Tevens is er een reünie voor oud-leden.

Zondag volgt dan het drumbandfestivalin en rond huize St Laurentius, gelegen aan de Spekhouwersstraat, dat voor deze gelegenheid uitgebreid wordt met een feesttent.

Van onze verslaggever

BRUNSSUM – De gemeente Brunssum wil het komende jaar haar wegen- en rioleringsnet ingrijpend verbeteren. Dat staat in de beleidsnota voor het komend jaar.

De verbetering van de verkeerscirculatie, vooral in de kern Treebeek, alsmede gedegen onderhoud aan wegen en voetpaden, moet in eerste instantie resulteren in een bevordering van de verkeersveiligheid en het woonmilieu.

Veiligheidsplan

Om de verbetering van de wegen en de verhoging van de veiligheid in goede banen te leiden, zal een begin worden gemaakt met de opstelling van een gemeentelijk verkeersveiligheidsplan. Dit plan omvat onder meer een onderzoek naar plaatsen waar veel ongelukken gebeuren en een onderzoek naar mogelijke relaties tussen ongevallen en de hoedanigheid van de weg.

Riool

Ook het rioleringsstelsel zal komend jaar fors verbeterd moeten worden. Temeer omdat de eisen van het Waterzuiveringschap Limburg steeds hoger worden. Allereerst zal de capaciteit uitgebreid worden. Daarna wordt bekeken in hoeverre de kwaliteitsveranderingen nodig en haalbaar zijn. Brunssum hoopt voor deze aanpassingen op aanzienlijke subsidies van derden.

Burenruzie op straat beslecht

HEERLEN – Een vrouw (77) is deze week op de Benzenraderweg mishandeld door een buurtjongen (20). Na een woordenwisseling raakten beiden slaags. De vrouw viel en een brak een heup. Een al jaren voort-slepend conflict was de aanleiding van de ruzie. De jongeman is door de politie aangehouden en er is proces-verbaal opgemaakt.

OOSTELIJKE MIJNSTREEK

REDACTIE: 739282

JOURNAAL

Heerlen

• Wie deel wil nemen aan de reünie, die op 17 december wordt gehouden in het kader van het 75-jarig bestaan van de LTS, kan zich tot 15 november aanmelden. Voor informatie: Th. Knarren, Altaarstraat 52 Schinnen.

• In het kader van het eenjarig bestaan van de buurtvereniging Muscheming wordt vanavond een feestavond gehouden in café Stad Heerlen. Nieuwe leden kunnen zich aanmelden bij de heer Kessen, ☎ 720988.

• Het COC is op 1 september weer met haar activiteiten begonnen. Het kantoor is van dinsdag tot en met donderdag te bereiken via ☎ 045-717387. Begin oktober gaan de gespreksgroepen weer van start.

Brunssum

• In De Brikke-oave wordt morgen om 11.30 uur geconcerteerd door de fanfare St. Clemens uit Arenshout o.l.v. Anton Gelissen en door de fanfare Kunst en Vriendenschap uit Partij-Wittem o.l.v. Jo Kohl. Beide korpsen komen op het bondsconcours, dat op 23 oktober gehouden wordt in Susteren, uit in de superieure afdeling.

Hoensbroek

• Morgen om 11 uur luistert het St. Petruskoor uit Sittard de mis op in de dekenale kerk te Hoensbroek. Uitgevoerd wordt de Missa Festiva van Gretchaninov.

• Tot en met twee oktober wordt in Kasteel Hoensbroek een expositie Limburgse landschappen gehouden. De exposanten zijn Ben Ab-bink uit Hoensbroek, Ton Vranken uit Elsloo, Frans de Jongh uit Maas-tricht en Alfons Stadhouders uit Heerlen. De expositie is dagelijks open van 10 tot 17.30 uur. Voor meer informatie: ☎ 045-211182.

• De EHBO-vereniging Nieuw Lotbroek begint op dinsdag 25 oktober om 19 uur met een nieuwe cursus. Deelnemers kunnen zich

aanmelden via ☎ 220063, 212039 of 218712.

• De veteranen van de VV Mariara-de viëren op 1 oktober het 25-jarig bestaansfeest met een grote feest-avond met reünie in gemeenschaps-huis Mariarade. Oudleden die hier-voor nog niet zijn benaderd, worden verzocht contact op te nemen met Charles van der Mark, ☎ 045-224990.

Onderbanken

• De EHBO-vereniging Onderban-ken houdt komende week haar jaar-lijkse pleisteraktie.

• Schutterij St. Eligius houdt van-daag vanaf 16 uur aan de Provincia-leweg het kopingschieten. Na bij-eenkomst in het schutterslokaal wordt om 14.30 de huidige koning Boy Goossens afgehaald.

• In verband met de Nationale Zie-kenkade bezorgen dames van Hooze-/Zonnebloem morgen tussen 14-17 uur bij zieken, eenzamen en minder mobiele mensen een aardige atten-tie.

• De tekeningen van het nieuwe gemeentehuis van Onderbanken liggen ter inzage in het gemeen-schapshuis te Schinveld. Elke werk-dag tijdens de normale ope-ningstijden.

• Fanfare St.Lambertus viert mor-gen haar naamsfeest. Van 11.30-12.30 uur bestaat er gelegenheid de verenigingsjubilarissen te felicite-ren. Het zijn: Jan Herings (40 jaar), Karien Schillings-Van Geffen en Astrid Wijsman-Raes (12,5 jaar).

Kerkrade

• In en rond de gebouwen van de Nederlandse Hervormde kerk te Chèvermont wordt vandaag van 10 tot 17 uur de jaarlijkse fancy fair ge-houden.

• Het Vrouwenplatform opent maandag haar najaarsprogramma met het tonewelstuk 'Rouwden's'. De voorstelling vindt om 20 uur plaats in café Herpers aan de Markt 56. De entree is f2,50. Ook wordt er dan informatie gegeven over het cursusprogramma.

• In het St. Jozefziekenhuis Kerkrade vindt vanaf vandaag en met zondag 18 september op het motto 'Kunst uit eigen huis' een expositie plaats met werken van medewerkers van het ziekenhuis. De expositie is ingericht in de grote conferentiezaal. Dagelijks te bezichtigen van 9-19.30 uur. In de weekenden tijdens de bezoeken.

Eygelsloven

• De harmonie St. Caecilia en VV Laura houden dit weekeinde Puthofffeesten op het Juliaterrein aan de Putstraat. Vanavond om 20 uur zorgen de Wurmter Musikanten voor het juiste sfeertje. Morgen spelen de Kalkdörfler vanaf 12 uur en om 17 uur is het podium vrij voor Los Pajaros.

Nieuwenhagen

• De ouderraad van de openbare Jenaplanschool houdt op 17 september van 11 tot 17 uur een fair/rommelmarkt. Spullen en materiaal kan men afgeven in het schoolgebouw Aan de Voegelsjan 12. Van maandag van 13.30 tot 20 uur en dinsdag van 15 tot 17 uur en woensdag van 12 tot 14 uur.

Onderzoek openbare city-school

Van onze verslaggever
HEERLEN – Wethouder Jos Zu-geest heeft dinsdagavond de ra-ten laten weten dat de gemeente be-lijft met een onderzoek naar de mo-likheid van de stichting van een openbare basisschool in het ce-trum van Heerlen.
„Maar we verwachten niet veel sultaat van dat onderzoek, want zijn te weinig leerlingen in dat gebied. Dat neemt echter niet weg-ten de zaak toch eens wilden on-zoeken,” aldus wethouder Jos Zu-geest. Hij zei dit naar aanleiding v-ragen van het CDA-raadslid Evers, die zich afvroeg hoe de gemeente nu een onderzoek kan s-ten naar de stichting van een ch-school als op last van het ministe- van Onderwijs de laatste city-sch- – dat was de Jan-Willem Be- school – net vorig schooljaar de de- ren heeft moeten sluiten.

Concert voor kankerfolder

HEERLEN/MAASTRICHT - Om het benodigde geld te komen voor een speciale folder voor kankerpatiënten, wordt op 26 september in de stadsschouwburg een benefietconcert gegeven. Kiwanis-Koningin Wilhelmina Fonds en het Integraal Kankercentrum Maastricht (IKL) tekenen voor de organisatie van het concert, dat wordt door de Koninklijke Philharmonie van Bocholtz, Mannen Cantus ex Corde en de solisten Heerle v.d. Eijnden en Harry Pee-

het IKL te Maastricht, een samenwerkingsverband van acht kankerziekenhuizen, het Raadtherapeutisch Instituut Limburg en de Medische Faculteit van de RLU. In de folder ontwikkeld die kankerpatiënten moet helpen bij de formulering van vragen over hun ziekte. Mensen die horen krijgen dat ze kanker hebben, nemen ze direct meer informatie meer op. Het onderzoek heeft uitgewezen dat wat een huisarts of specialist na de eerste mededeling zegt, slecht procent blijft hangen. De folder de patiënt duidelijk maken - en meer door beeld dan door tekst - dat voor vragen naderhand ge- kunnen worden en op welke aan informatie gekomen kan den. De folder is toegespitst op Limburgse situatie, aldus drs. H. Visschers, directeur van het

instituut had echter geen geld voor de productie van de folder die weg 12.500 gulden gaat kosten. Vanis in Heerlen was echter be- een benefietconcert te organi- en in samenwerking met het Kon- gini Wilhelminafonds, het natio- instituut voor de kankerbestrij- g. Uit de opbrengst van dat con- kan de folder betaald worden.

arten voor het concert kosten 40 gulden en zijn te krijgen bij de sa van de stadsschouwburg te erlen of telefonisch te bestellen telefoonnummer 045-713044.

Rijkswaterstaat exposeert in Maastricht

MAASTRICHT - Onder het motto 'Weg naar 2000' houdt Rijkswaterstaat Limburg zaterdag 10 september een manifestatie op Vrijthof in Maastricht. Daarbij wordt een exposé gegeven van het de scala van taken van deze dienst. Dat gebeurt in het kader van het 190-jarig bestaan van Rijkswaterstaat.

twee tenten en in een zogenaam- expobus wordt de bezoekers aan hand van een grote variteit aan positiemateriaal een blik gegund de keukens van Rijkswaterstaat. zijn er onder meer te zien een aas-expositie, werkende model- van sluis en baggermolens, de kwette van de hoge-snelheid weg, de systematiek van de deheidsmeldingen en de 'wagen en zes miljoen', een zeer geavan- erde meetwagen voor het bepalen de stroefheid en gladheid van gekeken. Voorts is er informatie der de A 73 en de te bouwen Zui- erbrug in Venlo.

eze uitgebreide expositie op de Vrijthof, die van 9 tot 17.30 uur, is gratis toegankelijk.

Informatiedag OU in Sittard

SITTARD - Vandaag houdt het Centrum Sittard van de Open Universiteit een open dag.

Tijdens deze bijeenkomst zal algemene informatie worden verstrekt over het studeren aan de Open Universiteit en vak- houdelijke informatie worden gegeven over zeven leerstofge-ieden waarbinnen de open universiteit cursussen uit- brengt.

Plaats Mavo 'Land van Gu- nek', Engelenkampstraat 25 Sittard van 10.00 tot 12.30 uur.

HEERLEN - In Heerlen en Roermond hebben 33 cursisten met succes het examen Vakdiploma Aannemer AVVB afgelegd. De gediplomeerden hebben de aannemerscursus gevolgd bij Stichting Kader- en Ondernemers-opleiding Bouwbedrijf (KOB).

Het KOB, één van de twee opleidingsinsti- tuten van het Algemeen Verbond Bouwbedrijf bestaat dit seizoen 50 jaar. Daarom kreeg de diploma-uitreiking gis- teren in Roosteren een feestelijk tintje.

Van de kandidaten die examens doen voor het diploma aannemer

Aannemers slagen voor vakdiploma

slaagt de eerste keer nog niet de helft. In de sector burgerlijke en utiliteitsbouw (woning- en kantoren) heeft dit jaar 45 procent het vakbekwaamheidsbe- wijs gekregen, van de kandidaten voor grond-, water- en wegenbouw 48 procent. Dit heeft het Algemeen Verbond Bouwbedrijf maandag bekendgemaakt.

De geslaagden bestaan voor de helft uit voormalige timmerlui of metselaars. Bijna een derde was uitvoerder,

dertien procent bouw- kundig tekenaar en zes procent was al onder- nemer.

De Limburgse geslaagden zijn: R.J.B.M. Cor- rent en L.J. Hermans (Elsloo), H.H.J. Dijk en R.A.J. Verspagen (Hoensbroek), C.P. Hamstra (Geleen), L.A.H. Kraft en J.F.M. (Maastricht), H.M.H. Jonkhout (Geulle), P.A.C. Klinkenberg (Ubachsberg), J.P.A.L. Jungblut (Eijsden), R.J. Klinkenberg (Nuth), W.E.A.J. Marx (Brunsum), H.M.J. Janken

(Mheer), B.J. van den Berg (Sittard), C.J.G. Theunissen (Venlo), J.G.G.M. Bercken, P.C. Boers en R.A.M. Willemse (Grubbenvorst), R.A.H. van Berlo (Seve- num), K.H.H. Clabbers (Tegelen), G.P.A. Mar- tens (Horst), J.C.M. Samers (Linne), T.M.H. Stultjens (Nederweert), J.W. Teeu- wen (Helden), R.J.A. Thijssen (broekhuizen- vorst), G.H.J. Tinne- mans (Maasbracht), C.M.P.H.G. Vergoosen (Maria Hoop), W.H.G. Vollenberg (Venray), A.M.Wiermans (Weert), P.C.H.M. Bont (Echt), R.A.N. Zoggel (Somer- heide), J.M.G. Linssen (Blerick-Venlo) en G.A. Daemen (Maas- bracht).

De dierenarts in Genk voorziet Petruschka van een gipsverband rond zijn linkerarm.

Ongelukkige apenstreek

GENK/ZWARTBERG - Ook vader en moeder baviaan hebben het dikwijls moeilijk om hun kinderen in toom te houden. In de dierenkliniek van Genk/Zwart- berg liep de 1-jarige baviaan Petruschka een dubbele onder- armbreuk op, tijdens een vechtpartijtje met zijn soortgenoten. Maar na een korte verdoving en het plaatsen van een gipsverband voelt Petruschka zich al weer een stuk beter. Hij kreeg wel vier weken absolute rust voorgeschreven, en moet een maandje, helemaal alleen, in een hok zitten. Vader baviaan zou anders met alle geweld het gipsverband rond de arm van zijn jong willen verwijderen...

Surseance van betaling wordt volgende week opgeheven

Werkgelegenheid Teska Kerkrade veilig gesteld

KERKRADE - Mede dank zij bemoeienissen van de NV Industriebank Liof is de werk- gelegenheid voor 80 personen bij Teska International in Kerkrade veilig gesteld. De rechtbank in Maastricht heeft het aan de crediteuren aangeboden akkoord in de surseance van betaling goed gekeurd. Dit houdt een betaling van 25% van het door de concurrente crediteuren in totaal van de BV Teska International te vorderen bedrag. De surseance van betaling wordt op 17 september opge- heven.

Teska produceert bovenkleding- stoffen voor heren- en damescon- fectie. Bijna driekwart van de productie is bestemd voor de export met België en West-Duitsland als grootste afnemers. Door het continueren van de kredietfaciliteiten van de huisbankier en een omzetting van de leningen in aandelenkapitaal, gelijktijdig met een additionele kapitaalstorting, zijn de balansverhoudingen weer gezond. Hierdoor is Teska weer in staat de activiteiten voort te zetten en te investeren in moderne weef- touwen.

Op 17 oktober 1985 werd aan het Kerkraadse bedrijf surseance van betaling verleend met als doel oplossingen te zoeken voor het saneren en afbouwen van de schulden- positie. Sinds oktober '85 hebben bewindvoerder mr Th. Oostdijk, directie van Teska en financiers gewerkt aan het overlevingsplan dat nu is goed gekeurd. Liof, tot voor kort met 80% grootste aandeelhou- der, heeft intensief meegewerkt aan het voortbestaan van het bedrijf in Kerkrade.

Studie Limburgs katholicisme

HEERLEN - 'Van katholiek Limburg naar Katholiek in Limburg'. Onder deze titel is in boekvorm een studie verschenen over de culturele en godsdienstige ontwikkelingen in het hedendaagse Limburgse rooms-katholicisme. Het boek zal als leidraad fungeren voor een symposium dat op 1 december wordt gehouden aan de Universiteit voor Theologie en Pastoraat (UTP) in Heerlen. In het boek wordt nageoogd al het hedendaags onderzoek bijge- bracht naar de culturele en gods- dienstige ontwikkelingen in het Limburgse rooms-katholicisme. Het geeft een scherp beeld van de veranderingen en geeft een analyse hiervan.

Tijdens de feestelijke heringebruikname van het gerenoveerde gebouw van de eveneens vernieuwde Dienst Sociale Zaken en Welzijn Maastricht werd een oud reliëf onthuld met een afbeelding van Elisabeth Strouwen.

Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

Maatschappelijk hulpbehoevende en uitkeringsgerechtigde is nu 'cliënt'

Sociale Dienst van Maastricht wil meer dan alleen uitkeren

MAASTRICHT - Sociale Zaken en Welzijn. Voor Maastricht, een stad met hoge werkloosheid en behoor- lijk wat sociaal-maatschappelijk- heid in de marge, betekenen dat voorzieningen waar zwaar op wordt geleund. Bijna een kwart van de burgerij heeft er direct en indirect mee te maken. Een somber gegeven, waar de gemeente Maas- tricht fors aan tilt. Vandaar dat he- vig is gesleuteld om structuur en opzet van deze hulpverlening te enten op het huidige tijdsbeeld. De toech al in familiair vlak opereren- de diensten van Sociale Zaken en Welzijn zijn thans gekoppeld tot één. Ze zijn zeer recent tevens collectief ondergebracht in een gere- noverd en riant onderdak zonder 'drempel'. Bij deze organisatori- sche en materiële facelift van Maastrichts SZW is bovenal een nieuw accent geplaatst: de uitke-

ringsgerechtigde en de maatschap- pelijk hulpbehoevende is 'cliënt' geworden.

„De Sociale Dienst Maastricht is geen uitkeringsfabriek. Geen mas- sale benadering meer, maar een per- soonlijke. Geen bureaucratische be- handeling, maar een menselijke.” Deze nogal snorrende tekst, neerge- legd in een nieuwe brochure, mag dan overkomen als geldt het een wervingsactie van een particulier service-instituut, hij geeft op zijn minst de intentie weer die de Dienst Sociale Zaken en Welzijn Maas- tricht voorstaat bij de financiële en maatschappelijke hulpverlening aan zijn zeer uitgebreide cliënteel. Dat zijn een kleine 12.000 Maas- trichtse ingezetenen met aanhang!

Kreten

„Het zijn geen loze kreten,” bena- drukt wethouder Jan Hoen, die in de afgelopen jaren niet heeft nagela- tten zijn portefeuille inhoudelijk bin- nen de marge van de (beperkende) wettelijke spelregels bij te stellen. „Er is een tijd geweest dat sociale diensten vooral keken naar wat niet kon. Dus wat financieel voor de overheid kon worden uitgepaard en daarmee ten koste van de cliënt. Die tijd ligt gelukkig achter ons. Nu kijken we wat er, let wel, binnen de gegeven speelruimte, wel kan. Dat is een totaal andere benadering, die tevens het uitgangspunt van het gemeentelijk sociaal beleid is ge- worden. Daarin ligt tevens besloten dat wij niet uitsluitend uitkeren sec. We willen ook met de cliënt meedenken om hem of haar zo optimaal moge- lijk te helpen, dus zonodig ook maatschappelijk en als het even kan direct of indirect extra financieel. Dat laatste is uiteraard gebonden aan de specifieke en individuele si- tuatie van de betrokkene. Kortom: een vernieuwing van uitkeringsfa- briek tot dienstverlenend instituut. Daar is de bijgestuurde organisatie- structuur thans geheel op afge- stemd.”

Blijkt voor minima de lengte van de polsstok tekort om uitsluitend met

een uitkering over een zeer moeilij- ke situatie heen te kunnen komen dan kan er, zoals de wethouder stel- de, in individuele gevallen enig soe- laas worden geboden. Maastricht beschikt daartoe over een in ons land uniek fenomeen: het stuw- meer. Geld als water zit er slechts in bescheiden mate in, maar het vormt niettemin in bijzonder benarde ge- vallen een appeltje voor de ergste dorst. Een soort fonds, verkregen uit gemeentelijke belastingen en geldelijke bijdragen van particu- liere instellingen, dat als basis dient voor het gemeentelijk minimabe- leid. Inventiviteit, gelegen binnen de (beperkte) ruimte van de wette- lijke spelregels.

Symboliek

Sinds kort is de Sociale Dienst (en Welzijn) verhuisd van de Abtstraat 2 naar de Calvariestraat 11. Een nieuw adres, dat slechts vijftig pas- sen verderop is gelegen van het oude. Ondanks die geringe afstand lijkt het een aangebroken tijdperk van vernieuwd sociaal dienstbetoon te illustreren. Er is voor drie miljoen gulden vermindert aan dit monu- mentale, voormalige complex van het Burgerlijk Ambestuur annex kanunnikenhuis met kapel. Bur- gemeester mr Philip Houben stelde het gisteren feestelijk in gebruik. De regentenkamer van weleer is er, als betreft het een symbolische in- greep, verdwenen door een opde- ling in meerdere kantoorruimten. De inrichting van het gebouw is na- drukklijk geheel naar de geest van het nieuwe consigne van de Dienst Sociale Zaken en Welzijn: klant- vriendelijk en individueel gericht. Meer dan symboliek is de vervan- ging door spreekkamers van de lo- ketten met gepantserd glas ter af- scheiding, waarbij een gesprek tus- sen cliënt en ambtenaar slechts via een microfoon mogelijk was.

Directeur drs Piet Lijtjens heeft in- tensief gebeiteld aan een zo opti- maal mogelijke pasvorm voor zijn dienst-nieuwe-stijl. Daarin past te- vens een hoge graad van efficiency dank zij een flinke brok electronica. „Een sociale dienst dient te funge-

ren als een toevertrouwde en ade- quate hulpverlening en niet te werken als een forse drempel, zekei niet voor mensen die in moeilijke- den verkeren. Niemand stapt hier voor de lol binnen. Die oude entou- rage was niet meer van deze tijd en stond volkomen haaks op werk- wijze van onze dienst. Vooral als je daarbij aanmerking neemt dat on- geveer 25 procent van de Maas- trichtse bevolking op een of andere manier met onze dienst te maken heeft. Er is ooit een tijd geweest dat ambtenaren vaak beslissingen over uitkeringen namen zonder dat er een persoonlijk consult met de be- trokken cliënt aan te pas was geko- men. In de context van onze huidige dienstverlening was dat een onvoor- stelbare gang van zaken.”

Omzet

Binnen de gemeente Maastricht heeft zijn dienst met 165 ambtena- ren - betiteld als bijstandsmachts- appelijk werkers - de grootste 'om- zet'; jaarlijks ruim 200 miljoen gul- den, waarvan 90 procent voor reke- ning rijk. Daar komen nog eens zo'n

bracht in de basisschool Joppenhof te Heer, de 'secondary school' in het Jeanne d'Arc College in datzelfde stadsdeel.

Volgroei

Zeer onlangs stemden, zoals eerder bericht, het ministerie van Onder- wijs en Wetenschappen in Zoeter- meer en het in Genève gevestigd IB- Office er in toe de middelbare oplei- ding te bekronen met een tweeja- ge pre-universitaire cursus voor het internationaal baccalaureaat. In on- derwijskundige zin is het Maas- trichtse instituut daarmee vol- groeid.

Op dit moment volgen 105 kinderen Engelstalig basis- en 55 leerlingen Engelstalig middelbaar onderwijs. Voor het internationaal baccalaure-aat hebben thans veertien jongens en meisjes ingeschreven.

tien miljoen bij aan Welzijn, be- heerd door mede-directeur drs Lou Stouthart. De Welzijns-poot is zo omvangrijk en gedifferentieerd dat er maar weinig Maastrichtenaars zijn die niet vroeg of laat met dit ser- vice-instituut van doen krijgen, niet alleen in de sfeer van subsidies maar ook vaak in de vorm van ad- viezen en begeleiding.

Van doen heeft de Sociale Dienst zelf inmiddels met een Klachtenbu- reau en een Cliëntenraad. Twee door het gemeentebestuur in het le- ven geroepen toetsingsorganen, die fungeren als luizen in de pels van de SF-ambtenaren. Op die manier pas- sen ze op de winkel bij het democra- tiseringsproces binnen het sociaal beleid. Ook in dit opzicht behoort Maastricht tot de koplopers van ons land.

Mep

De nog vrij prille Cliëntenraad heeft zijn eerste mep inmiddels uitge- deeld. De Sociale Dienst zou onvol- doende voorlichting aan de uitke- ringsgerechtigde verstrekken. In de anderhalf jaar dat het Klachtenbu- reau bestaat, zijn er tot dusver 85 in- gediend. Geen overdreven aantal, gegeven de omstandigheid dat er dagelijks zo'n honderd 'cliënten- contacten' worden geboekt. Direc- teur Lijtjens: „Om enig respect mag ik wel vragen. Er is de laatste tijd nogal wat op de heiling gezet om de vernieuwde opzet van onze dienst gestalte te geven. Een half jaar tot een jaar als inloopperiode van de vernieuwde situatie lijkt mij wel ge- rechtvaardigd.”

Bèr Dohmen

(ADVERTENTIE)

DOFA EXCLUSIEF

PERZISCHE TAPIJTEN

Uitnodiging.....

Op 3 september 1988 waren wij 1 jaar in Heerlen gevestigd!

Wij gaan dit feit ook nog op een andere manier groots vieren. In de periode van 3 september tot en met 15 september 1988 geven wij grote eenmalige kortingen van 20%, 30% en 40% op onze prijzen.

Iedereen, die in deze feestperiode voor f 500,- (of meer) in onze zaak koopt, neemt automatisch deel in een prijsstrekking op 15 september 1988 om 20.00 uur in onze zaak.

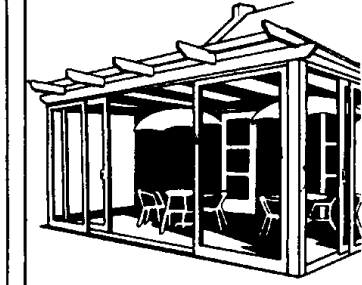
Hij maakt daarbij kans één van de drie originele Perzische tapijten (totale waarde f 7000,-) te winnen.

DOFA verkoopt uitsluitend originele Perzische tapijten van een soort, zoals u deze de laatste tien jaren in Europa niet meer kon kopen.

Honigmanstraat 43 - Heerlen - Tel. 045-740491

(ADVERTENTIE)

Steeds meer mensen gaan 'buiten' wonen, in hun eigen tuin.

Met 'n originele VERANDALUX-terrasoverkapping woont u 12 maanden per jaar behaaglijk in uw tuin. En geniet u het hele jaar door van uw tuinmeubelen.

BON Vertel mij alles over terrasoverkappingen:

Naam _____
Adres _____
Postcode _____ Tel _____
Plaats _____
2.04

In gefrankeerde envelop versturen naar VERANDALUX BV, Postbus 324, 5600 AA Best.

Bezoek de Verandalux-showroom in Ittervoort.

Margarethastraat 2, Ittervoort (bij Thorn). Telefoon 04756-5215. Dagelijks geopend van 9.00 tot 17.00 uur, zaterdags van 10.00 tot 15.00 uur.

Wereldrecord nu tachtig meter precies Speerwerpster Felke doorbreekt droomgrens

POTSDAM - Petra Felke is de eerste atlete die de speer tachtig meter heeft geworpen. De Oostduitse doorbrak vrijdag tijdens testwedstrijden in Potsdam een „droomgrens”. Felke verbeterde het wereldrecord met 78,90 meter op haar naam. De atlete uit Jena bereikte die afstand op 27 juli 1987 in Leipzig.

Het is de derde recordverbetering van de 29-jarige Oostduitse. In 1985 kwam zij met 75,40 meter in het bezit van het wereldrecord. Dat werd haar een jaar later ontfoetseld, toen de Britse Fatima Whitbread tijdens de kwalificatie van de Europese titelstrijd in Stuttgart tot een afstand van 77,44 meter kwam. „Dit was mijn eerste grote doel. Nu nog goud in Seoel”, was de reactie van Felke.

De atletes hebben niet meer dan acht jaar nodig gehad om het mondiale record tien meter verder te helpen. In 1980 passeerde

● De Oostduitse Petra Felke, goed voor 80.00 meter.

Tatjana Birjoelina uit de Sovjetunie als eerste de barrière van zeventig meter. Dat gebeurde kort voor aanvang van de Olympische Spelen in Moskou. De oudere clubgenote van Felke, Ruth Fuchs, die tegenwoordig een hoge functie bekleedt in de Oostduitse sportwereld, heeft vergeefs op die grens gemikt. In de jaren zeventig was Fuchs 5 werelds beste speerwerpster.

Felke is nu de grote favoriete voor Olympisch goud. Whitbread

wordt dit seizoen voortdurend gehinderd door blessures. De Engelse veroverde in 1986 de Europese titel. Een jaar later liet de donkere Britse Felke het zilver tijdens de wereldtitelstrijd in Rome.

Felke was met 78,14 al aanvoerder van de wereldranglijst van dit seizoen. Haar serie in Potsdam was 77,16 - 0 - 0 - 73,92 - 77,62 - 80,00. Felkes clubgenote Beate Koch eindigde als tweede met 68,80. De derde plaats was voor Silke Renk met 64,34.

Zaterdag 10 september 1988 ● Pagina 20

Springpaarden goedgekeurd

DEN HAAG - Olympic Treffer en Doreen la Silla, de springpaarden van respectievelijk Wout-Jan van der Schans en Jan Tops, vertrekken dinsdag gewoon naar Seoel om met de ruiters deel te nemen aan de Olympische Spelen. De veterinaire commissie van de Nederlandsche Hippische Sportbond achtte de conditie van de twee paarden gisteren na een uitgebreid onderzoek voldoende om afvaardiging

naar Zuid-Korea te rechtvaardigen. Slechts als de uitslag van het bloedonderzoek niet goed is, wordt de beslissing herzien. Eerder deze week was er onzekerheid ontstaan over de fitheid van beide paarden. Een lichte vorm van kreupelheid zou niet voldoende of slechts met het toepassen van middelen die op de zwarte lijst van het IOC staan, te genezen zijn.

'Ik twijfel nog tussen profcarrière in Amerika en Europa' Seoel kruispunt in leven Arnold Vanderlijde

Van onze medewerker PIERRE FRAMBACH

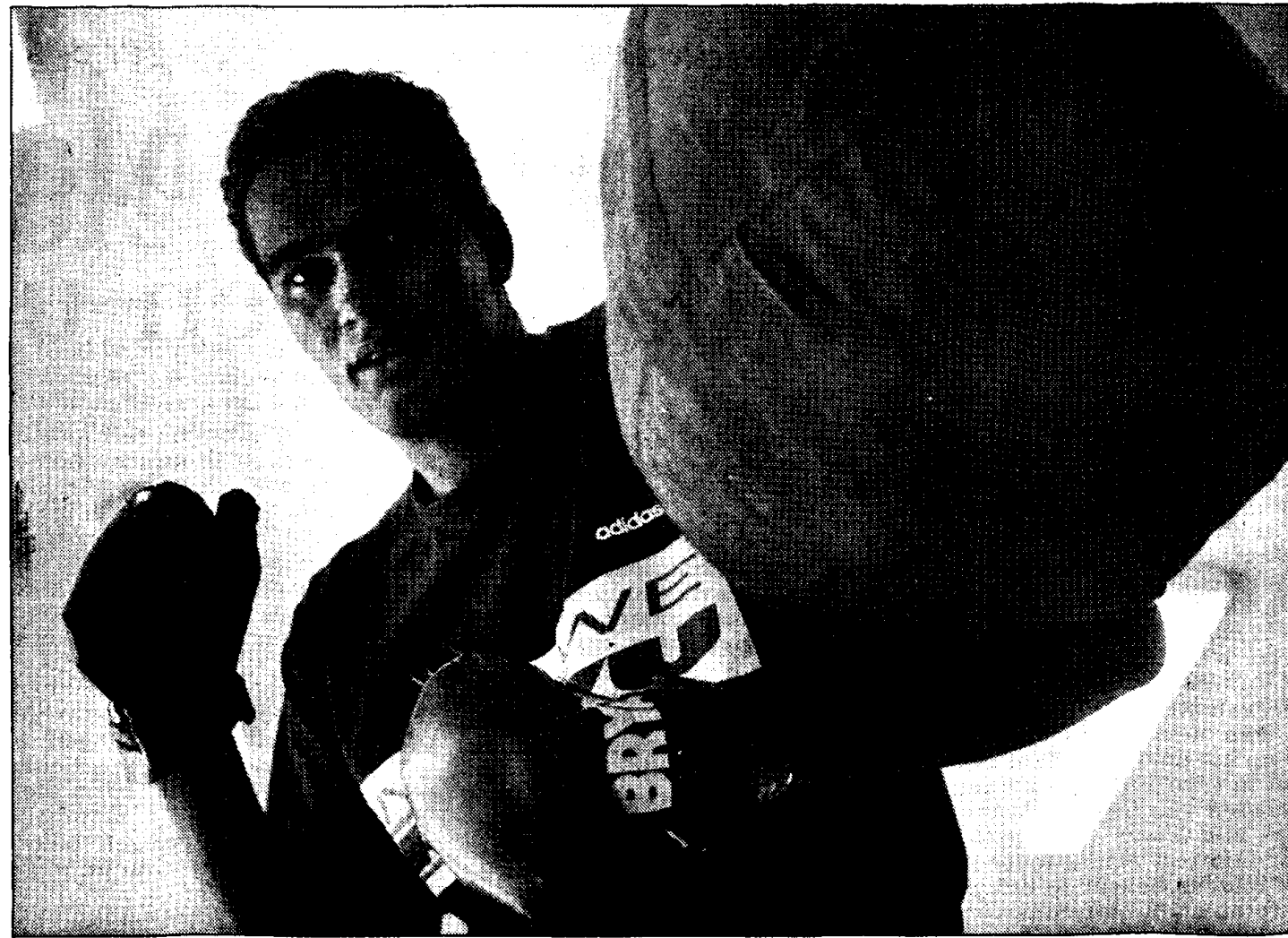
SITTARD - „Seoel is mijn doel”. Plotselinge laat Arnold Vanderlijde zich toch ongewild die zin ontvallen. Zijn grimas op het gezicht verhuult dat hij uit de school is geklapt. Liever neemt hij aan de vooravond van de Olympische Spelen afstand van alles wat ook maar enigszins met de Spelen iets van doen heeft. Even die goudkoorts van zich afzetten, even met iets anders bezig zijn. Maar toch, hij kan er nauwelijks omheen. Arnold Vanderlijde staat voor het kruispunt in zijn leven. Zijn toekomst hangt mogelijk af van een eventuele gouden plak in Seoel. „Ik heb drie mogelijkheden”, meent Vanderlijde, vlak voor zijn vertrek naar het Verre Oosten. „Profbokser worden, doorgaan als amateur of zelfs stoppen met boksen. Ik weet nog niet wat ik zal doen, ik zal er na de Spelen nog heel lang over na gaan denken”.

Vanderlijde is een zeer druk persoon in de weken voor de Olympische Spelen. Verplichtingen hier, fotootjes daar. Vanderlijde: „Ik heb het ontzettend druk met nevenactiviteiten. Ik heb ook mijn verplichtingen aan mijn sponsors zoals Philips, Nieuwe Revue, Adidas enz. Die moet ik nakomen en dat komt niet altijd goed uit met mijn trainingen. Daar moet ik nu juist voor waken want als mijn opbouw niet goed blijft dat zou dat wel eens kwalijke gevolgen kunnen hebben. Daarom ben ik ook zo blij dat we al zo vroeg naar Seoel vertrekken. Als je eenmaal in het Olympisch dorp bent, dan kom je veel vlugger tot de regelmaat. Hoe eerder dat je weet waar je aan toe bent, des te beter. Nu voor mijn vertrek is alles zo rommelig. Er moet aan zoveel gedacht worden. Eenmaal ginds dan kun je je geheel op het boksen instellen. Ik ben een gevoelsmens die heel erg op regelmaat gesteld is”.

Onwillekeurig dringen zich parallellen op met het Olympisch toernooi in Los Angeles 1984. „Toen was ik in feite te jong. Eigenlijk een „boksbaby”, omschrijft Vanderlijde zichzelf. „Toch wist ik destijds al bij voorbaat dat ik mogelijkheden had. In januari van dat jaar had ik de wereldkampioen Willy de Witt verslagen. Ik kon me daarna in alle rust voorbereiden. Nu ligt er een bepaalde druk op me. Er wordt veel van mij verwacht en dat doe ik trouwens ook van mijzelf. Er is een bepaalde gezonde spanning. Ik zit lekker in m'n vel en dat geeft een geruststellend gevoel”.

Arnold Vanderlijde's bokscarrière is na de Olympische Spelen van '84 in een stroomversnelling geraakt. Toen kon hij na een vijfjarige boksloopbaan bogen op 57 duels waarvan hij er vijftig had gewonnen. Nu, vier jaar later, liggen de cijfers duidelijk anders. 147 Gevechten met een winstsaldo van 133. Nu traint hij praktisch als een professional. Hij heeft zijn eigen privé-trainer (de sympathieke Hongaar Guyula Bódis) en wordt vaak op zijn wensen bediend. Zelfs het NOC ging voor hem door de knieën en liet Arnold zijn eigen verzorger, Jau Joris meenemen. Daar waar in '84 de Sittardse bokser zijn toenmalige trainer Jan Derhaag noodgedwongen aan de ring moest missen, staan nu zijn persoonlijke secundanten Bódis en Joris.

„Daar ben ik dan ook bijzonder blij mee”, onderstreept Vanderlijde de dubbele hulp. „Laten we eerlijk zijn. De resultaten in het verleden hebben aangetoond dat ik een kanshebber ben op een gouden medaille. Zo een mogelijkheid moet ook het NOC aangrijpen en ondersteunen. We zijn toch allemaal gebaat bij een goed

resultaat?”.

Slechts heel even verwijst Vanderlijde door deze uitspraak naar Olympisch goud. Iets wat hij gedurende het gesprek steeds probeert te vermijden. Ook wilde hij liever niet direct ingaan op een mogelijke profcarrière in Amerika. Als de naam van Angelo Dundee, de ex-trainer/manager van Mohammed Ali valt, wil hij even 'happen'. „O.k., ik ben benaderd vanuit Amerika en Canada. Daarbij is ook de naam van Dundee genoemd als trainer. Maar er zijn meerdere contacten en daar wil ik nu niet direct op ingaan. Ik ontken niet dat ik aspiraties in een profloopbaan heb, maar daar komt zo ontzettend veel bij kijken. Ik ben een eerzuchtig mannetje dat bij de amateurs de top wil halen, maar dan ook hetzelfde wil doen bij de profs. Ik twijfel tussen Amerika en Europa. Amerika is financieel veel interessanter. Ik kan daar ook een grote worden, maar laten we eerlijk zijn: die Amerikanen zijn chauvinisten en geven niet graag de hegemonie bij de zwaargewichten uit handen. Dus wordt het meteen flink uitkijken. Anderzijds is het zo dat er ook wel degelijk mogelijkheden hier in Europa liggen. Daarbij denk ik

bijvoorbeeld aan landen als Engeland, Italië en Duitsland. Maar neem wel van me aan, dat als ik een contract teken dan wil ik er financieel flink beter op word. Het is voor mij de mogelijkheid om onafhankelijk te worden. Maar ik wil er verder niet te veel meer over kwijt. Duidelijk bepaald bij alles is: welke prestatie lever ik in Seoel”.

De weg naar Seoel is overigens voor Arnold Vanderlijde moeilijker verlopen dan menigen denkt. Zijn grootste probleem was het vinden van trainingsaccommodaties. Vanderlijde: „Dat blijft hier in Nederland toch een echt probleem, ondanks het feit dat ik door een aantal mensen flink geholpen ben. Zo heb ik tussen de bedrijven door nog mogen gebruik maken van de sportaccommodaties van Peter Wewengkan in Beek, Sauna Sana en van bokscub De Landgraaf. Het ging niet allemaal super, maar ik ben die mensen echt dankbaar voor hun hulp”.

In eerste instantie trainde Vanderlijde zo'n drie uur per dag, maar geleidelijk aan werd dat opgevoerd tot zo'n vijf uur. Nu in de laatste weken is het weer enigszins teruggebracht tot 'normale'

trainingsproporties omdat anders het gevaar ontstond dat de Sittardenaar 'opgebrand' was voor Seoel. Het vinden van sparringpartners vormde voor hem weinig problemen. John Emmen, Dick Stappers, John van Elteren, John Huveners, Marco Veurink alsmede een aantal jongens van BC Landgraaf, onder leiding van trainer Joseph Moonen, waren altijd wel bereid om Vanderlijde weerwerk te bezorgen.

„Alleen al vanwege die fijne hulp ben ik wel verplicht om in Seoel een goede prestatie neer te zetten”, lacht de 1.94 meter lange reus. „Toch zal het er moeilijker worden dan menigen verwacht”, filosofeert hij voor zich heen. Er komen bij zijn weten zo'n zestal bokkers in het zwaar-gewicht voor die gouden plak in aanmerking. Dat zijn bijvoorbeeld die Afrikaan, die Amerikaan en een Zuid-Koreaan. Namen zeggen me nu nog niks, want wie weet welke bokkers nu plots uit het niks naar voren komen? Daarom blijf ik mezelf en ga ik bij de wedstrijden alleen maar van mijn eigen, sterke punten uit. Hoe sterk die zijn zullen we dan na afloop van de Spelen wel zien”.

SPORT KORT

● GÖTEBORG - De Zweedse politie heeft twintig personen gearresteerd, die er van worden verdacht meer dan 200 kilo aan anabole steroïden, amfetaminen en ook cocaïne het land te hebben binnegesmokkeld. Onder de klanten van de handelaars bevinden zich volgens de politie verschillende sporters die voor Zweden deel zullen nemen aan de Olympische Spelen. Een van de smokkelaars was een ex-lid van de Olympische skiploep. De smokkelwaar werd op 13 augustus ontdekt in de haven van Helsingborg.

● ULESTRATEN - Dinsdag 13 september zal Raymond Ceulemans met zijn zonen een biljarddemonstratie verzorgen in het biljardhome Walk Inn in Ulestraten. Zij zullen een wedstrijd driebanden spelen tegen het team van Holland Casino waarin uitkomen Laurent Boulanger, Ad Broeders, Jean Bessems en Arie Weijenberg. De demonstratie begint om 19.30 uur.

● HEERLEN - Vandaag start voor vier Limburgse damverenigingen de nationale competitie. Het Heerlense Eureka komt in de eerste klasse A uit tegen het Brabantse Excelsior, terwijl promovendus de Ridder (Brunssum) Schiedam als tegenstander heeft. In de tweede klasse speelt het eerste tental van Schaesberg tegen nieuweling Middeburg. Voor De Vaste Zet (Geleen) staat het duel tegen Gorinchem op het programma. Alle Limburgse teams spelen de eerste ronde thuis. Aanvang 12.00 uur.

● ZWOLLE - Uitslagen daminterland Nederland-Sovjetunie: Wiersma - Baljakin 1-1, Krajenbrink - Tsjitsov 1-1, Hans Jansen - Valneris 1-1, Van der Wal - Gantwarg 1-1, Stokkel - Korenevski 1-1, Clerc - Virny 1-1, Gerard Jansen - Mitsjanski 1-1, Van der Zee - Schwarzman 0-2, Scholma - Vertsjovits 1-1. Stand 9-11. Eindstand 33-47.

Belg Bruyneel leider EG-ronde

DOUAI - Johan Bruyneel is de eerste leider in de gisteren gestarte open wielerronde van Europese Gemeenschap. De Belg was in de etappe van Franconville naar Douai over 194 kilometer de snelste uit een kopgroep van vier renners.

Bruyneel versloeg in de eindsprint zijn concurrenten de Noor Lurvik en de Fransman Rue en Huger. Anthony Theus was de beste Nederlandse op de zesde plaats.

Het peloton, waarin ook Theus zich bevond, finishte op ruim één minuut van de etappewinnaar. Door de tijdvergoeding bezet Bruyneel de eerste plaats in het algemeen klassement. Hij wordt op drie seconden gevolgd door Lurvik.

Uitslag eerste etappe: 1. Bruyneel 194 km in 4.41.06; 2. Lurvik z.t.; 3. Rue, 4. Huger, 5. Jalabert op 1.13; 6. Theus, 7. Van Itterbeek 8. Poelnikov, 9. Eickelbeck, 10. Clay, 11. Morel, 12. Masson, 13. Kozarek, 14. Fignon, 15. MacLoughlin, 17. Rozendal allen z.t. als Jalabert.

● LA SPEZIA - Ook in de vierde etappe van de Giro della Lunigiana voor junioren-wielrenners is Danny Nelissen als best geklasseerde Nederlander uit de bus gekomen. De Sittardenaar werd negende met een rit-tiempo van 33 seconden op ritwinnaar Sartori uit Italië, die de 110 kilometer aflegde in 2.48.17. Patrick Strouken werd 43-ste op 4.20 min. Er staan nog twee koersdagen op het programma.

Worstelcompetitie morgen van start

SCHAESBERG - Vandaag gaat worstelcompetitie van start. A ploegen maken deel uit van de hoofdklasse: Simson Schaesberg, Halter Utrecht, Hercules sterdam, Olympia Utrecht, Alkmaar, Simson KDO Den Helder, SDZ Utrecht en Hercules drecht.

In de eerste klasse is het met Limburgse deelname droevig steld. Goliath Brunssum heeft uit de competitie teruggetrokken op het laatste moment nam Venlo hetzelfde besluit. Simson Schaesberg is nu het enige worstelbolwerk in het zuiden. Simson in de reserveklasse ingedeeld zeven andere ploegen. De junioren van Simson worstelen in de latere hoofdklasse junioren.

Het worstelprogramma start met de hoofdklasse twee zeer interessante wedstrijden. Kamp Olympia treedt aan tegen Hercules Amsterdam. Voorts staat in Utrecht nog de worstelderby De Halter van SDZ op het programma.

Titelstrijd ponyruiters

WANROY - In het recreatie-trium De Bergen in Wanroy beleefden de ponyruiters en amazones van NKB dit weekeinde het hoogtepunt van het seizoen. Dan worden namelijk de nationale van de NKB gewonnen. Omdat de NKB dit jaar vijftig bestaat heeft men besloten zo mogelijk combinaties aan de wedstrijd te laten doen. Er zijn nog oog daarop dan ook niet alleen ploegen maar titelwedstrijden in alle klassen en disciplines worden geschreven. De consequentie daarvan is wel dat men het programma meer op een dag af kan werken. Daarvoor heeft men nu een vol weekend nodig: zaterdag 10 en zondag 11 september, beide dagen beginnend vanaf 10.00 uur 's ochttens.

Verzoeningspoging Cricquielion-Bauer

AALSMEER - Het rondcom Aalsmeer gaat op 24 september de Canadees Steve Bauer en Belg Claude Cricquielion met elkaar verzoenen. Beide wielrenners lagen in de clinch tijdens de sprint van het wereldkampioenschap in Ronse eind augustus. Cricquielion kwam ten val, Bauer werd gediskwalificeerd. In het Italiaan Fondriest ging met wereldtitel heen. Het wielersmité Aalsmeer heeft via coördinator Gerrie van Gerwen beide wielrenners weten te contracteren voor het criterium in de velinghal op zaterdag 24 september. Bauer en Cricquielion klaarden zich bereid te starten met het peloton naast Tourwin Delgado, Rooks, Theunisse, V. Poppel, Nijdam, Maassen Planckaert. Het verzoeningsbedraagt voor beiden meer 5000 gulden.

Competitievoetbal

Uitslagen: DAMESVOETBAL Derde klasse A: Helios - Wellania 2-0. A-JUNIOREN Iste Klasse A (Noord): Sparta - HBSV 3-1. Iste Klasse A (Zuid): Groene Ster - Miranda 11-0. RKHSB - Voerendaal 1-3. KVC Orange - Geleen 0-2. A-GROEP 2: Lindenheuvel - RKSVN 3-0. Laura - RKONS 1-5. Haanrade - Bekkerveld 3-2. RKTSV - Sp. Caberg 1-3, gestaakt we duisternis.

Programma betaald voetbal

Eredivisie

De wedstrijden in verband met Lissabon Oranje (dinsdag) en Nederland-Wales (woensdag).

stand	5	4	0	1	8	12	6
recht	5	3	2	0	8	7	2
rente	4	3	1	0	7	11	4
la	5	2	2	1	6	10	7
ria	5	2	1	6	7	5	
genoord	5	2	1	6	8	8	
ningen	5	2	1	2	5	13	8
tdc	5	2	1	2	5	12	7
ndam	5	2	1	2	5	8	8
una Sittard	5	2	1	2	5	7	8
ndem	5	2	1	2	5	6	8
trac	4	2	0	2	4	8	5
WZwolle	4	2	0	2	4	6	7
liem II	5	1	2	2	4	6	8
in Bosch	5	1	2	2	4	7	10
IV	4	1	1	2	3	4	8
IV	5	0	1	4	1	2	13
ndam	5	0	0	5	0	2	14

Eerste divisie

Vrijdag, 19.30 uur

Albion - Eindhoven

Albion - Heracles

Albion - Ahead Eagles - SVV

Zaterdag, 14.30 uur

Albion - Graafschap Emmen

Albion - Haag - Vitesse

Albion - Helmond Sport

Albion - RBC

Albion - Heerenveen

Albion - Veenendaal - AZ

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

Albion - Heerenveen

Albion - Vitesse

Albion - Graafschap

Albion - AC

Albion - Haag

Albion - Heerenveen

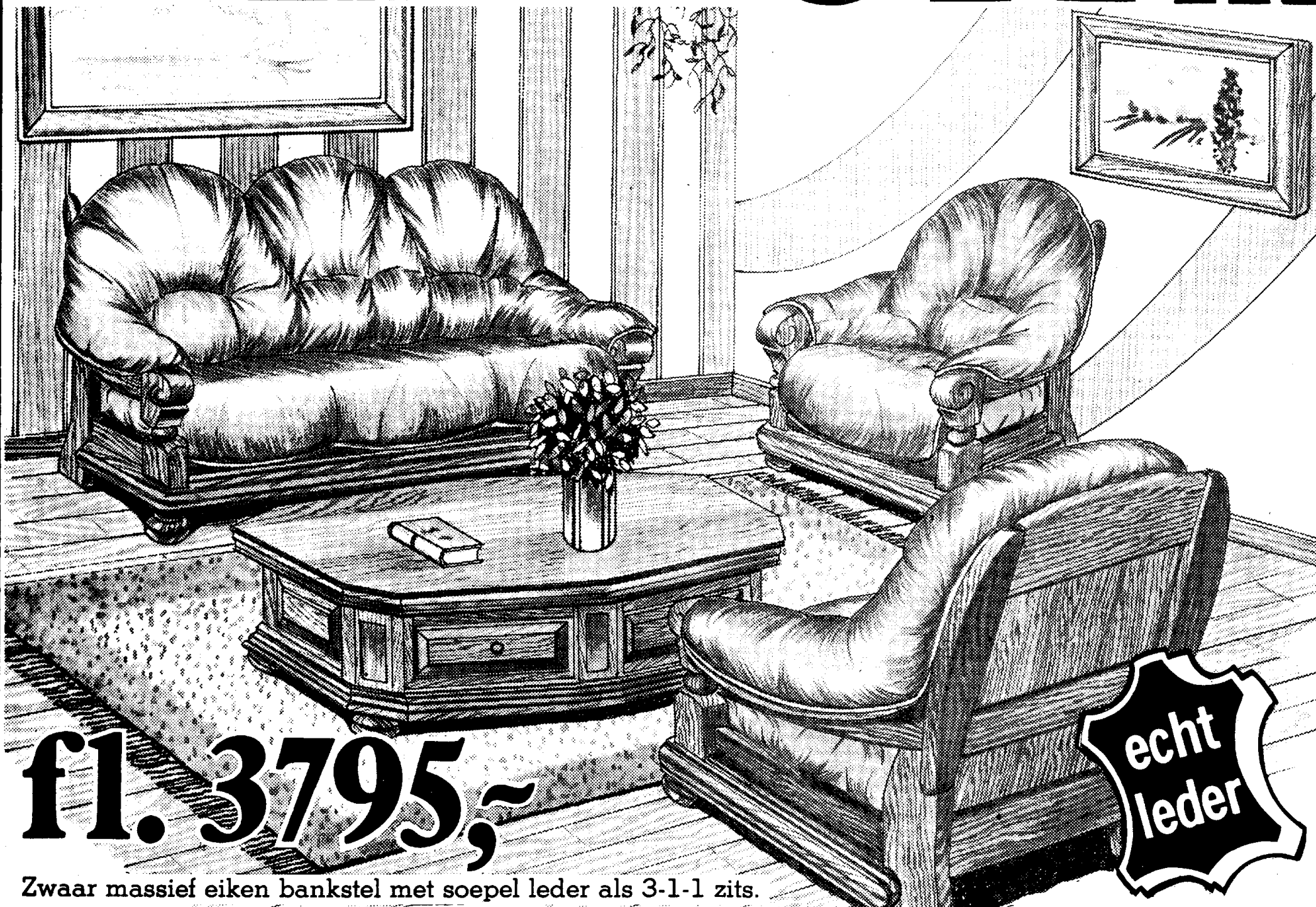
Albion - Albion

Albion - Stand

Albion - Kester

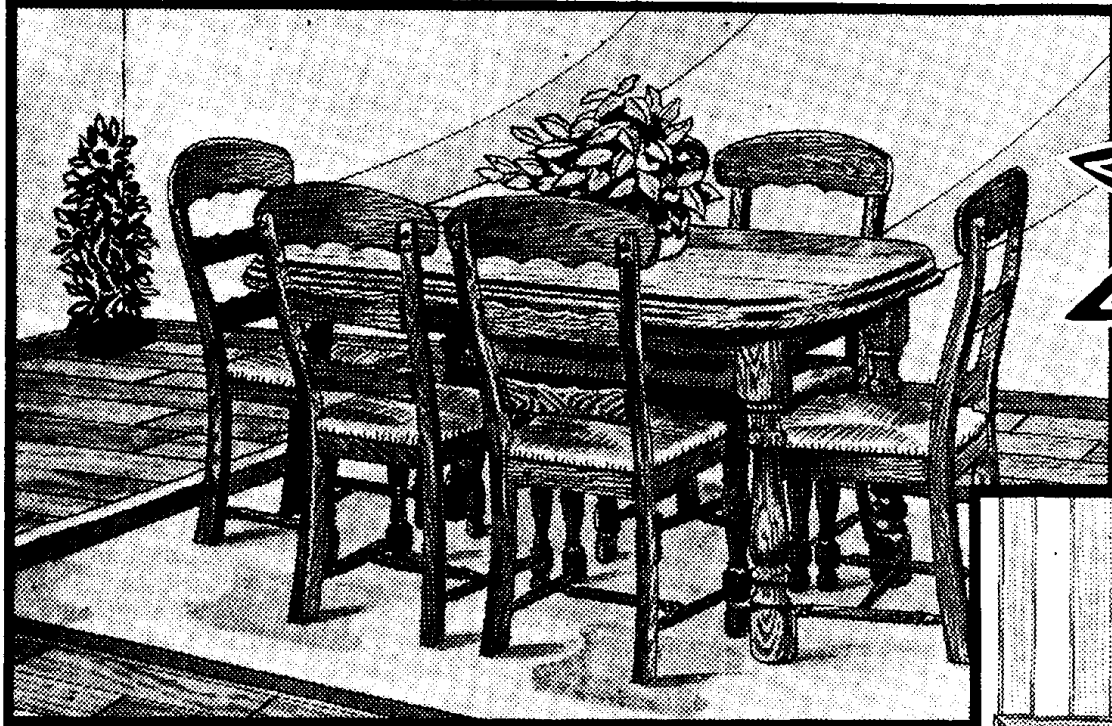
WENMEEKERS PAKT UIT...

f1. 3795,-

Zwaar massief eiken bankstel met soepel leder als 3-1-1 zits.

MET PUUR EIKEN

Zeer royale, massief eiken eethoek met bruine, comfortabele stoelen van eerste klas kwaliteit en voorzien van biezen, degelijke zittingen. Nu geheel compleet

f1. 2554,-

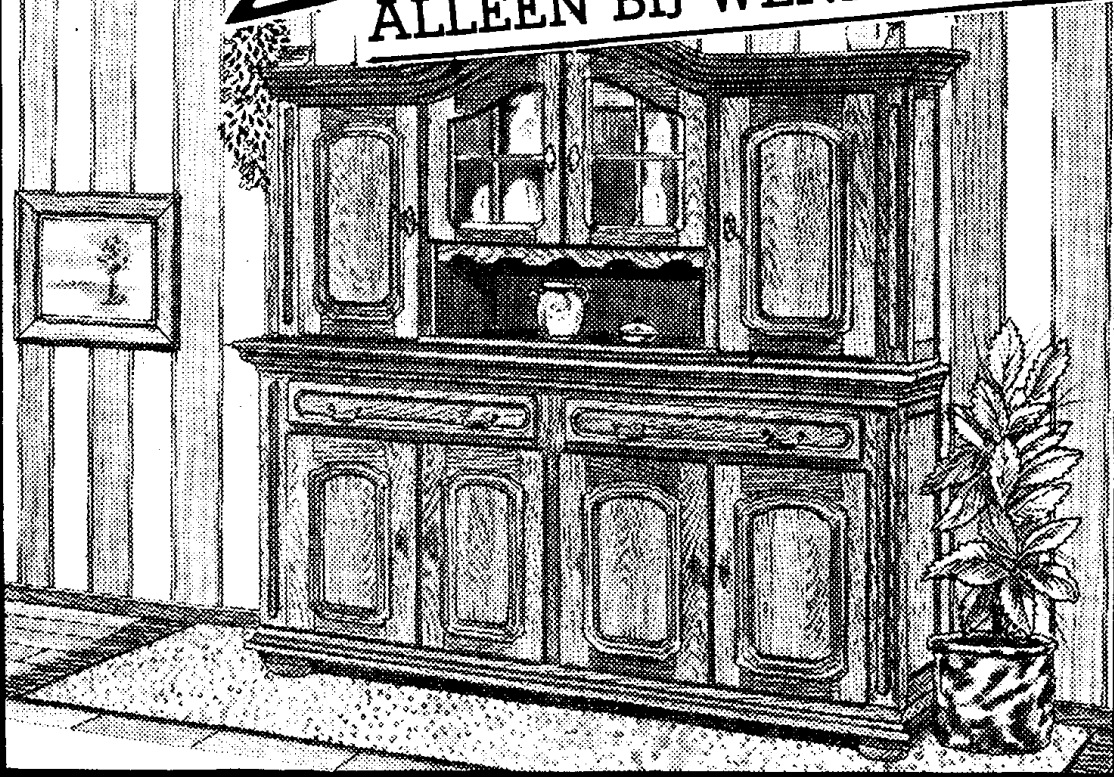
Een wandmeubel met alure, uitgevoerd in massief eiken. Dit pracht-exemplaar biedt U veel berg-ruimte achter de deuren en laden.

Voor U een trots bezit voor een kleine prijs. NU

f1. 2417,-

Wegens kollektie-wisseling
gigantische uitverkoop
OOSTERSE TAPITEN
Wenmeekers biedt U nu de mogelijk-
heid om voor een superlage prijs het
tapijt aan te schaffen dat U al jaren
wenst. De kollektie is overstelpend.

**OOSTERSE TAPITEN
ALLEEN BIJ WENMEEKERS**

WENMEEKERS

Maaseik eiken meubelen België

Industrieterrein Jagersborg, 3680 Tel. 09-32.11.56.57.15. Wenmeekers is bereikbaar via de borden Jagersborg.
OPENINGSTIJDEN: maandag, woensdag, donderdag, zaterdag van 10-17 uur / dinsdag en vrijdag van 10-22 uur ZONDAG van 10-18 uur

Contacten/clubs

De **NATIONALE** Life Lijn, tel. 013-321395 7 dagen per week geopend.
VIDEOCLUB Frimousses, Welkom bij ons. Open dagelijks van 11.00 tot 02.00 uur, zondag van 14.00 tot 02.00 uur. Kleine Gracht 10, Maastricht.
Escortservise Diana, Tel. 045-320905. Dagelijks geopend. Ook zat. en zond. Nieuw: Gladys.
Man zoekt **VRIENDIN** of echtpaar voor moderne vriendschap. Br. o. no. HO 572 LD Kouwendestr. 215, 6431 HE Hoensbroek.

Nu bij **DIANA** privé, 045-320905. Ma. t/m vrijd. v. 11 tot 18 uur. Leuke meisjes. Ook 's zondags overdag.
J.man 28 jr. verw. **VRUWEN** tegen vergoeding bij u thuis. Diskretie en hygiëne verzekerd. Reacties met tel.nr. naar Postbus 497, 6160 AL Geleen.
Heren welkom bij **AMMANDA** en Melany vanaf 10 uur, ook zat. en zond. Tel. 045-721759.
KITTIE privé en escort, nieuwe meisjes vanaf 12 uur. Tel. 04490-52044.
Aachen: **SUPERGIRL** verwacht uw bezoek. Tel. 0949-24127176.

Erotel

06-320.320.20

Een nummertje om nooit te vergeten.

06-320.320.91

Wij zijn jong en we willen wat! 50 ct. p.m.

PRIVE + escort, iedere dag. Tel. 045-220866.

Tieners

50 ct. p. min. 06-320.320.10

Gratis 06-stickers

Geheel nieuw bij **JOLANDA**, Rita met haar specialiteiten, 4 meisjes aanw. Ook voor paren + vrouwen alleen. Bel v. info 04492-3198.

ESCORTSERVICE, charmante jonge dame komt bij u thuis 045-717778.

ESCORTSERVICE, leuk meisje komt bij u thuis of in hotel 045-228586.

BOYS voor heren, privé en escort, tel. 040-517097.

Kanjers!

06-32033072

Tatiana - 50 cent per min.

Gratis surprise

06-320.330.71

120 stoten per dag 50 cent per min.

Sweetlips

06-320.320.50

50 cent per min.

Relax-line
06-320.320.06

50 ct. p. min.

ESCORTSERVICE, charmante dames bij u thuis of in hotel. Tel. 045-728577.

echt Live
06-320.322.89
(50 ct. p.m.)

„DE JACHTHUT“, Haanrade-Kerkrade, Grensstraat 23. Gabi, Regina, Karin, Heike, Maria en Martina. Ma.-zo. van 20.00 tot 4.00 uur. Tel. 045-463943.

Knuffel me maar!

Ik lig lekker in bad, oh wat heet. Wil je me lekker inzeppen? 06-

320.325.25

320.325.25

320.325.25

320.325.25

320.325.25

Topsex 50 ct. p.m.

Gay 05

06-320.324.05

Heat-Line

06-320.322.30

Pour Toi

06-320.320.05

Dreamline

06-320.320.68

Lesbi 28

06-320.320.28

3 hotshots p.d. 50 ct. p. m.

06-lijnen

Diana de Koning's Call Up Club De beste live-sex.

06-320.321.50

SM-Varia De enige echte gewijde SM-lijn.

06-320.325.70

Buurman Buurvrouw Gluren bij je hete buren.

06-320.330.80

Sex Kontakt Club Voor de sexpartner van je droom!

06-320.321.05

H-O-M-O-B-O-X

06-320.325.50

PROFUN PRODUCTIONS I.P.B. 600 1000 A.P. Amsterdam

50 ct. p. m.

Standje 555

06-320.325.55

50 ct. p. min.

Tieners

Nieuw 06 Nieuw

320.323.10

10 meisjes

100 verhalen p.d.

50 ct. p. min.

Gratis

surprisepakket

De zevende

hemel, 06-

320.320.07

50 ct. p. min.

Sexlijn 14

Debbie 14?

06-

320.320.14

50 ct. p. min.

Tieners

50 ct. p. min. 06-

320.321.10

Gratis 06-stickers

Pussy Cat

06-

320.320.09

Gina - hoe zo?

50 ct. p. min.

Wij doen het graag en goed...

de meisjes van

Club Bubbles

Rijksweg-Zuid 131, Geleen

04490-42313

tevens meisje gevraagd.

06-320.330.07. Non-stop

EROTISCHE verhalen.

f. 0,50 per minuut.

Non-stop **SEXVERHALEN**

Retinafoon 06-32032103,

50 ct. per min.

Jong, jonger... jongst!

06-

320.320.13

Callcutta

50 c. p.m.

Nombre Hombre

Pure Porno

06-

320.320.23

50 c. p.m.

Bakka-Bana

06-

320.325.22

Zoenbabwe

50 c. p.m.

Do it Frençy!

06-

320.325.33

Soixante

50 c. p.m.

Club 2000

Gewoon goed met leuke

jonge dames. Nieuw Diana

en Mariëlla. Rijksweg Nrd.

22a, Geleen, tel. 04490-

42315. Dag. 11-24 u. Zat.

tot 18 u. Meisje gevr.

Niet blozen hoor!

!!Erotifoon!!

06-320.320.12

Luisteren naar meisjes die

zich nergens voor

schamen. 50 ct. p. min.

Viditel pag. 3690

The Love-Lijn

Tel. 06-

32032061

f. 0,50 per minuut

ESCORT-SERVICE: 045-

321038. Iedere dag ge-

opend; ook weekend.

Sex - non-stop

06-

320.320.08

200 verhalen p.d.

50 ct. p. min.

Sexclusief

06-320.323.23

Sex Royal

06-320.320.24

50 cent per min.

ZOMAAR?

Diversen

GEBIT gebroken? Klaar

terwijl u wacht. Borsboom

en Moers, Streperstr. 29,

Schaesberg. 045-315921.

GEBIT gebroken? Klaar

terwijl u wacht. Hoonhout.

Akerstraat Nrd. 328. Hoens-

broek. Tel. 045-228211.

Voor alle koelkast- en diepvriesreparaties. **VRKO**, 045-441566 of 461658.

TV-REPARATIE zonder voorrijkosten. Z-Limburg tv-service. Tel. 045-314122.

Reparatie's van alle merken **VIDEO(CAMERA'S)**, kltv's. Van Houtum video. Markt 26, Sittard. 04490-26107.

STOELMATTERIJ vernieuwt rieten, biezen en rotan stoelen, met gar. Tel. 045-418820.

Te k. antieke **EETHOEK**, Fr. Halsstr. 42, Meezenbroek-Heerlen, na 17.00 uur.

Praktijk voor alternatieve **GENEZING** en helderziend. Tel. afspr. 043-631994 b.g.g. 043-473468.

Uw **DIEPVRIES**, koelkast, ook bedr. install. of wasautomaat. defect!!! Garantie op de reparatie. Geen voorrijkosten en korting op onderd. Bel direct. 045-726206.

LANGLAUF-SKITTRAI-NING nu op rolski's. Ski-verhuur voor mooie tochten bij Mouschau. Gratis Ned. talige instr. Info. Humphreys. Tel. 0949-24721225.

Diepvries- en **KOELKAST-REPARATIE** zonder voorrijkosten. Bel Geleen 04490-45230. 24 uur service.

ZOMAAR!

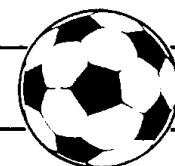
MECC

9 t/m 12 september

Opentingsstijden Zaterdag en zondag van 11.00 - 18.00 uur
Werkdagen van 14.00 - 22.00 uur

mecc Maastricht

Landelijke competitie gaat volgende week van start

Zaalvoetbal: volop favorieten

Van onze medewerker
JOHN BANNIER

LEN - Maandag 19 september is het eindelijk zover: de landelijke zaalvoetbalcompetitie gaat dan van start. Klassen zijn er gevormd. Het west I en II, noord, oost I en II. De kampioenen van de districten zullen uiteindelijk op landelijk niveau strijden om het algemeen kampioenschap. Deze competitieopzet is een oplossing om uiteindelijk, in het seizoen 1990/1991, komen tot een landelijke competitie naar het voorbeeld van de ere- en eerste divisie in het voetbal.

De klasse zuid II bestaat uit Limburgse clubs. De verdeling opzet van de zaalvoetbalcompetitie heeft in de voorgaande maanden geleid tot een aantal mutaties bij de ploegen. Als winnaar lijkt de Geleense Bouwfonds uit de te zijn gekomen. Nadat Jo Beckers (Damien Knabterug naar Genk) opvolgde, de het bestuur van Bouwfonds er in om Chris Luyten (s), Frank Visser (Keelkamers), Henny Bastiaans (Rous), en Marcel Loosveld (Rous) en Demandt (beiden Cevernaar Geleen te halen. Alle toppers die er borg voor ten staan dat het team uiteindelijk de plek terecht gaat ko- waar het vooruitstrevend en essioneel denkend bestuur ellog graag zou zien staan: maan.

tegenstand zal Bouwfonds twijfeld te duchten krijgen Sphinx Maastricht, Keel- pers, Varenbeuk, Bastings, lierts. Van de kampioenen van lopen jaar, Haantjes uit 4, mag komend seizoen niet verwacht worden. Nage- de voltallige selectie vetrok trainer Vic Hermans hoopt een groep jonge spelers toch 1 voor de dag te komen. „De zal het leren. De groep is er- giteus. Misschien dat we er- ng tekort komen maar ik k zeker dat de ploeg zich er heen zal slaan”, aldus tra- Vic Hermans. Overigens zal Hermans niet als coach op de k zitten. Vanwege zijn bezig- en bij de KNVB neemt Cor zijn taak als coach over.

• ZVV Bouwfonds, een van de titelkandidaten in de nieuw gevormde districtsklasse zuid II.
Foto: PETER ROOZEN

De opvolger van Haantjes wordt Bouwfonds. Dat is althans de opinie bij de meeste zaalvoetbalclubs. Navraag bij de Geleense ploeg leert echter dat men daar nog niet zo zeker van is. Coach Jo Beckers: „Natuurlijk willen we komend seizoen graag kampioen worden. Met die instelling begin- nen we ook aan de competitie. Maar welke ploeg doet dit in feite niet. Het is ook logisch dat de buitenwacht ons tot kampioen bombardeert. Het spelersmate- riaal is er ook zeker voor aanwe- zig maar je bent van ontzettend veel factoren afhankelijk. Kwaliteit is er meer dan voldoende, maar dat wil nog geen garantie zijn”.

Aantrekkelijk voetbal. Een slo- gan binnen het zaalvoetbal. Bomvolle sporthallen. Iedere week was er wel ergens (in de po- sitieve zin van het woord) sensa- tie te beleven. De laatste jaren

was het echter kwakkelen. Te- veel overheerste het tactische element. Uitslagen van 1-0 of zelfs 0-0 horen niet thuis bij het zaalvoetbal. De mensen komen voor de doelpunten en het is te hopen dat de Limburgse ploegen in de nieuwe districtsklasse zuid II zich daarvan bewust zijn. Al- leen op die manier haal je de mensen terug naar de haal.

Naast Bouwfonds is Sphinx Maastricht een van de titelkandi- daten. Het vorig seizoen ver- speelde de Maastrichtse ploeg in de laatste competitiewedstrijd de titel door met 0-2 van Keel- kampers te verliezen. Sphinx was de meest scorende ploeg verleden jaar. Maar liefst 100 keer werd in de 26 wedstrijden gescoord. Ook dit seizoen mogen we dat van Sphinx verwachten want met het aantrekken van Ron Schoens en Eric Merk (bei- den kwamen van Haantjes)

kwam er nog meer schotkracht in de ploeg. En dan ZVV Bastings, het vroe- gere Rousseau. Na een periode van acht jaar besloot Walter Rousseau, de hoofdsponsor, een stapje terug te doen. Als opvol- ger vond het bestuur de firma Bastings uit Maastricht. Chris Dekker blijft verantwoordelijk voor het technische werk. Op twee spelers na werd de hele se- lectie gewijzigd.

Van de Noordlimburgse ploegen lijkt alleen een rol van betekenis te zijn weggelegd voor het am- bitieuze Berben-Wierts. De Weert- se ploeg werd vorig seizoen kam- pioen in de noordelijke klasse, maar moest in de Limburgse ti- telstrijd de eer laten aan Haantjes. Naast Rob Ehlen (Van Meyers) kwam er versterking van Dave Tokaya en Anton Bilo- ro van Mierpati. Leeuwen haalde Glen Goulding (Sphinx) en

Huub Driessen (Haantjes) bin- nen, terwijl bij Heel en Posno Sport praktisch geen enkele wij- ziging kwam.

De selecties:

HAANTJES
Alfons Housen, Michel Deckers, Roel Jacobs, Cernie Onnou, Mike Venho- vens, Medi van de Tempel, Rudi Bre- poels, Ronald Schobben, Eddie Pinc- kers. Coach: Cor Sep.

BOUWFONDS
Chris Luyten, Frank Visser, Eduard De- mandt, Raymond Schwidder, Marcel Loosveld, Willy Maes, Henny Bastiaans. Coach: Jo Beckers.

BASTINGS
Jean Thijs, Guido Rousseau, Ed Brae- ken, Marco Loontjes, Tiny Ruys, Pa- trick Kraus, Hay Dolmans, Freddy Wi- jnen, William van Heck. Coach: Chris Dekker.

SPHINX MAASTRICHT
Ronald Gielen, Patrick Duyzings, Mat de Bruin, Lex Wijnands, Peter van Wis- sem, Tum Reynaerts, Ron Schoens, Erik Merk, Eugene Dirjens. Coach: Jo- han Dijkstra.

BRUNSSUM
Jan Smit, Bart Vreuls, René Bergsma, John Bachaus, Hein Hassink, Marcel Gerards, Guido Hogervorst, Ger van Well, Leon van Melick, Marcel Hamers, Maarten Stoelers. Coach: Cor van Schendel.

KEELKAMPERS
Leon Sijmensen, Max Ruwette, Wally Grenda, Bert Hollanders, Rick Kleintjes, John Massot, Paul Lenferink, Paul Hendriks, Nico Ruwette. Coach: Jan Bruls.

VAARENBEUK/SCC
John Frauenrath, Willy Trags, Wil Ja- cobs, Hub Gulpen, Lex Boerema, Dir- Benders, Marcel Dirksen, Humphrey van de Broeck. Coach: Cor Fockens.

HEEL
Wil Leduc, Jack Dirx, Maurice Seegers, Geert Suylen, Gee de Renet, John Jan- sen, Lex Quadvlieg, Jerry Sarusiwaie. Coach: Harrie Seuren.

YERNA
Jos Knolmuller, Jau Leenders, Jo Bex, Nico Duykers, Paul Hermans, Hugo Ha- bels, Math Ditz, Theo van Helvert, Mar- cel Reynen. Coach: Hans Beck.

POSNO SPORT
Rick Janssen, Rolf Bonten, Leo Berns, Thijs Verdonchot, Patrick Wagemans, Peter Wagemans, Sil Stijnen, Willy van de Meer, Abby Linssen, Marcel Boe- laars. Coach: Jacky Berghs.

LEEUVEN
Jos Permont, Mannie Holten, Glen Goulding, Janny Sangers, Henk Stij- phout, Marcel Janssen, Ruud Keizers, Eric de Kriger, Roy Sahusalawane, Henri Driessen. Coach: Con van Kee- ken.

• Trainer Jos Gelissen (met stroppdas) tussen zijn gereduceer- de spelersgroep.
Foto: 3-POOT/FRANS RADE

Veel nieuwkomers bij Schuttersveld

Van onze medewerker

BRUNSSUM - Schuttersveldvoor- zitter Gerard Oostdam zal de ko- mende algemene ledenvergade- ring van zijn club het een en ander moeten uitleggen. Het eerste elftal onderling een forse afslating. Maar liefst vier basisspelers ver- trokken. Hieronder doelman Jan Smid. Dat laatste doet pijn bij veel supporters. Een sublieme doelver- dediger die ruim vijftientig jaar lid is van de vereniging.

Trainer Jos Gelissen, hij volgt Sijf Derks op die naar Kolonia verhuis- de, maakt er geen tragedie van dat er naast Jan Smid ook andere waar- devolle spelers hun biezen pakten. Volgens Oostdam is er dit seizoen een forse toeloop geweest van jeug- dige voetballers. Opmerkelijk in een wijk als Schuttersveld die nogal vergrisd is. „Er zijn de laatste tijd wat jonge gezinnen bijgekomen. Misschien dat hier de oorzaak ligt”.

De acht pupillen- en juniorenteams worden deels door oudspelers ge- traind. Een jeugdspeler maakte de volledige oefencampagne van Schuttersveld mee. Trainer Jos Gelissen zal hem waarschijnlijk nodig hebben door de vele geblesseerden. Waar Schuttersveld gaat eindigen? „Dat moet je me nog maar eens vra- gen als we vijf competitiewedstrij- den in de benen hebben”, zegt hij.

Hoe de aanhang van de voetbalvere- ning op de Peerdendries zal reage- ren op het vertrek van 'hun' doel- man zal moeten blijken. Dit zonder de nieuwe man, Rob van Mierlo, ook maar iets tekort te doen. Nieuw zijn verder: Harrie Mulders, Eddie Thiessen, André Hofland, Peter Schachtschneider en Pascal Crijns.

Vanavond derby Limburgia-EHC

Van onze medewerker

HEERLEN - In Brunssum wordt vanavond om 19.00 uur al het duel tussen Limburgia en EHC gespeeld. Een tiental jaren geleden was deze mijnstreekderby goed voor enkele duizenden toeschou- wers. De laatste jaren zijn de pre- staties van de voormalige kampioe- nen in de hoofdklasse echter van een bedenkelijk niveau. Niet het voetballen stond voorop, maar het sprokelen van punten. Daarom stond vorig seizoen bij twee bloe- deloze en doelpuntloze derby's ook maar een handjevol mensen langs de kant.

EHC er ook een open wedstrijd van probeert te maken”. Als alles normaal is verlopen maakt Marcel Adam vanavond zijn debuut in de EHC-ploeg. Adams oude club in Basel heeft beloofd om mee te werken, zodat hij zo snel mogelijk kan spelen. Dat komt EHC zeker goed uit, want de start tegen Venray was niet al te best. „EHC gaat naar Brunssum met de intentie te win- nen en gokt zeker niet op een gelijk- spel”, aldus EHC-woordvoerder Ka- rel Bauling. Ondanks goed voetbal, beleefde SVN afgelopen zondag een desilli- sie in het duel tegen Geldrop. Mor- gen staat in Venray al de tweede krachtmeting op het programma. Toch is trainer Jan Vleugels opti- mistisch gestemd. „Afgelopen za- terdag heb ik niet het echte Venray gezien. Dat zien we morgen echter wel, als de ploeg voor eigen publiek speelt. Maar iedere goede ploeg is een keer te pakken. Ook Venray”. Overige duels: Waubach-Halsteren, Vlissingen-Wilhelmina'08, Longa- Sittard, Geldrop-DESK en TOP- TSC.

Dressuurrutter uit Ulestraten als coach van Spaanse ploeg naar Seoel

Van onze medewerker
TOINE RAMAEKERS

Jef Janssen: temmer van de furie

seoel 88

pe op de been brengen voor Bar- celona, dan zal er snel iets moe- ten gebeuren. De tijd hiervoor is maar erg kort. In twee jaar zou een equipe op Grand Prix-ni- veau moeten kunnen rijden om zich in de daarop volgende twee jaar op wedstrijden te kunnen preventeren. Het is dus kort dag. Ik neem aan dat er in Seoel nade- re afspraken gemaakt zullen worden”.

Nu Janssen niet als actief ruit- naar de Spelen kan, betekent dit dat hij voor de tweede keer ach- ter het net vist. In 1983 maakte hij met zijn paard Oron nog deel uit van de succesvolle dressu- re-equipe die in Aken vijfde werd. Tijdens het WK voor Los Ange- les viel hij echter buiten de boot. Dat hij daarom zijn paard naar Amerika verkocht, wordt door hem ontkend. „Oran zat aan zijn top. Hij was elf jaar en ik kon hem goed verkopen. Met Oran zou ik altijd in de grijze midden- moot blijven hangen. Dat wilde ik niet”.

Na deze teleurstelling ging Jef Janssen zich bezighouden met het klaarmaken van jonge paar- den, die hij tot in de lichte-toe- reed. Daarna werden ze ver- kocht. Hij verdween uit het licht van de schijnwerpers en geleide- lijk aan werd de handelsgeest in hem wakker. Gedurende de laa- ste twee jaar is hij al 25 keer naar Amerika gevlagen voor de paar- denhandel. Daarnaast legt hij nog zo'n 100.000 kilometer per jaar in zijn auto af. De dressu- re-wereld kent Jef Janssen dus nog wel degelijk. Van Denemarken tot Spanje wordt hij met de voor- naam aangesproken. Toch is Janssen nu weer meer thuis.

„Ik heb hier een stel paarden op stal staan die getraind moeten worden en ik geef nu ook weer wat lessen. Daar komt bij dat ik ook de wedstrijdrijd sport wil blijven beoefenen. Hiervoor heb je veel

• Jef Janssen: „Tevreden als Spanje in middenmoot eindigt.”
Foto: WIDDERSHOVEN

tijd nodig. Ik geef me altijd voor de volle honderd procent. Dat neemt niet weg dat ik kan relati- veren. Maar als ik iets doe dan doe ik het goed”. Naast het fanatiek beoefenen van de paarden- sport geniet hij ook van de ge- neugten des levens. „Natuurlijk leef ik graag en ik hou van gezell- igheid. Dat moet kunnen. Ik ben aan niemand gebonden”. Het paard van Juan Matute is in- middels weer hersteld van een blessure. In de quarantaine pe- riode betekende dit dat Janssen dagelijks voor de training naar Luik moet. Gisteren vertrok het gezelschap vanaf Frankfurt naar Seoel. „In Moskou wordt een tus-

senland gemaakt. Lufthansa heeft daar landingsrechten ge- kregen op voorwaarde dat daar ook de Russische paarden wor- den opgeladen. Die hebben geen geld voor het vervoer en geen bo- xen om de paarden in te vervoe- ren”. Ondanks optimistische geluiden in Nederland ziet de Limburger geen medaille-kansen voor de Nederlandse dressuurequipe. „Dat wordt een harde dobber en volgens mij zelfs onmogelijk. Wanneer ze een vierde of vijfde plaats behalen mogen ze blij zijn. Ellen Bontje zie ik wel bij de be- ste twaalf eindigen. De spring- equipe geef ik veel meer kans”.

Zondagmiddag half drie

Hoofdklasse C
Waubach-Halsteren
Vlissingen-Wilmina'08
Limburgia-EHC
(zat. 19.00 uur)

Venray-SVN
Geldrop-DESK
Longa-Sittard
TOP-TSC

Eerste klasse F
Panningen-SCG
Volharding-Voerendaal
RKONS-Caesar
Born-Veritas
Heer-Meeressen
Vinkensalg-Almania

Tweede klasse A
Eijsden-Leonidas
MKC-Miranda
Heerlen Sport-Minor
De Ster-Hop
Kolonia-RKVCL
RKHSV-RKVCL

Tweede klasse B
Geleen-FCV
Belfeldia-IVO
Sparta'18-Blerick
Venlo-Boys-MVC'19
Helden-Obicht
Roermond-Tigleja

Derde klasse A
RVU-Haslou
SC WVU'28-Keer
Polaris-Rapid

Lindenheuvel-Kluis
Bunde-Scharn

Derde klasse B
Groene Ster-RKBSV
Vaersrade-Treebeek
Chevreumont-FC Gracht
Schuttersveld-SVK
Bekkerveld-Heksenberg
Wetania-SVM

Derde klasse C
Brevendia-Armada
Maasbracht-Buchten
Megacles-PSV'35
FC Oda-Moesel
Crescentia-Merfeldia
EVV-Susteren

Derde klasse D
Venlo-VOS
Vitesse'08-Wittenhorst
RKDEV-Stormvogels'28
RKMSV-Swift'36
SC Irene-GFC'33
VV'03-Excelsior

Vierde klasse A
Caber-Standaard
Amelie-RKASV
MVV'02-Iteren
Vilt-SVME
Walram-RKBFC

Vierde klasse B
GSV'28-Nijswiller
Vlijen-Banholtia
Mheerder-B-Wit Groen
RKMYC-Hulsberg
Klimmaria-Schmelt'25
RKUCV-Sportclub

Vierde klasse C
RKHSB-Centrum Boys
Simpelveld-VCT
RKSVB-KVC Oranje
Rimburg-Heilust
Abdissen-Waub.B
Laura-Nieuw Einde

Vierde klasse D
Mariarade-RKDPC
Sanderbout-FC h'broek
Kaspora-De Leeuw
Sweikhuizen-Boys-KEV
Langeberg-Helios'23
Corioallum-LHB/MC

Vierde klasse E
Stevensweert-Urmondia
Roosteren-SVE
Holtum-Linne
Vlodrop-Vesta
St.Joost-Walburgia
DVO-GVCG

Vierde klasse F
Eindse Boys-Leveroy
RKESV-Heel
DKSM-RKAVC
RKVB-Victoria
SVH'39-RKSVO
Leeuwen-Thorn

Vierde klasse G
Reuver-Baarlo
VCH-SVVH
Roggel-Heijthuisen
HBSV-Egchel
FC Steyl-Bevo
RKSVN-Swalmen

Drukte aan atletiekfront Voor zesde keer Strijthagenloop

LANDGRAAF - Vandaag vindt in de gemeente Landgraaf de zesde Strijthagenloop plaats onder auspici- en van Achilles Top. Het program- ma omvat een halve marathon, een 5 km-loop en twee jeugdllopen. Plaats van handeling is de draf- en renbaan in Schaesberg. Opgeven tot drie kwartier voor de start. De aanvangs- tijden: 500 meter t/m 8 jaar: 10.00; 1000 meter 9 t/m 12 jaar 10.30; 5 km trimloop 10.45; halve marathon 11.45 uur.

• **HEERLEN - Vandaag wordt onder auspici- en van de KNAU in Win- schoten de dertiende RUN georga-**

niseerd. De RUN is een zogenaam- de ultralooop; een 100 km wedstrijd die meetelt voor de Europacup 1988. Van Nederlandse zijde loopt onder andere de winnaar van het vorig jaar, Bruno Joppen, mee.

Slechts drie Limburgers komen aan de start: Han Franken (Stein), Leon Dodemont (Simpelveld) en Mathieu Simons (Heerlen). Han Franken uit Stein heeft de laatste maand 130 tot 140 km per week getraind. De laa- ste tijd heeft hij 12 marathons vol- tooid en overbrugde in de Schiphol- loop de 61 km in 4.59.

• **EIJSDEN - De atletiekvereniging Maasrunners houdt morgen een 10 mijl-wedstrijd over alleen ver- harden wegen. Inschrijven tussen 13.00 en 14.00 uur in café Het Liew- ke. Tevens zijn er jeugdllopen over 1 en 3 km.**

PUTTE – Nog een paar weken. Een of twee najaarsklassiekers, enkele criteria en kermiskoersen. Dan is het voorbij. Op bijna 40-jarige leeftijd verruult Hennie Kuiper de fiets voor de volgauto. De strijder en doordouwer bij uitstek gaat heen. Als ploegleider keert hij volgend seizoen terug. Een Duitse bouwfirmant is de voornaamste geldschieter van het nieuwe team, dat de Bondsrepubliek als thuishaven krijgt. Voornamelijk kersverse beroepsrenners worden onder contract genomen. „Ik hoop”, zegt de toekomstige chef d'équipe, „dat mijn ervaring de sleutel wordt voor hun succes.”

● Hennie Kuiper: „Een renner houdt ook genoegdoening over aan verrichtingen waarover de massa amper spreekt. Je voelt zelf het beste wat je hebt moeten doen om een bepaald resultaat te behalen.”

Het succes van de ene was, vanzelfsprekend, voor de anderen een reden om er nog eens extra tegengaan te gaan. Spanningen bleven dit alles niet achterwege, maar de drijfveer was eelucht. Het kwartel wist wat het aan elkaar had.

„Vóór onze tijd werden er door Nederlandse renners ook topprestaties geleverd, denk maar eens aan Jan Janssen, die bijna mijn buurman is, of aan Jo de Roo, de klassiekerkoning uit het begin van de jaren zestig. Toch is nooit eerder als door onze generatie op zo breed front een doorbraak geïmplementeerd. De wielersport in Nederland heeft een ongekennde populariteit bereikt. Ik ben blij, dat ik hieraan mijn steentje heb mogen bijdragen.”

De roem, in vele jaren vergaard, veranderde Hennie Kuiper niet. Zijn heldere kijk op alles wat zich in de buiten het peloton afspeelde was spreekwoordelijk voor hem. De openheid eveneens. Niemand, die ooit tevergeefs een beroep op hem deed. Hij doorgrondde de gedachten van hen, die hem bejubelden, maar die hem ook steken onder water gaven als hij niet had kunnen realiseren wat hij zich ten doel had gesteld. Daarnaast, hij besefte beter dan wie ook, dat zelfs in de mondiale top van het cyclisme bewondering en anonimiteit dicht bij elkaar liggen.

„In 1977 werd ik achter Thevenet tweede in de Tour. De mensen vonden als het ware over me heen van enthousiasme. Ik was hun held.” Drie jaar later, Kuiper reed toen in Peugeot, werd hij weer tweede. Het was het jaar waarin Joop Zoetemelk de eindzege behaalde. „Dezelfde mensen, die mij bij mijn tweede plaats van 1977 hadden bejubeld liepen mij in Parijs, bij wijlen van spreken, bijna van het podium af om bij Joop te komen. Zo ging het vaak ook in de reeks criteria in La Grande Boucle. Open was de tweede plaats in de Ronde van Frankrijk een stuk minder waard. Het heeft mij nooit uit mijn evenwicht gebracht, maar pijn deed het toch. Het maakte duidelijk hoe hard je mentaal moet zijn in dit beroep.”

Tweede in de Tour, moet je niet gaan. Alsof het geen wereldprestatie is. Hennie Kuiper gaf antwoord op zijn manier. Hij trok alweer de overgave naar een andere wedstrijd, naar een ander wapenfeit. „Ik zei toch al, dat je voor je zeevenzeer voldoende aan minder sprekende resultaten kunt overhouden”, merkt hij op. „Een paar jaar geleden, bijvoorbeeld, ging het mij goed mis in het voorseizoen. Dat was vooral vervelend omdat ik een jaar eerder twee van de meest begeerde koersen, de Ronde van Vlaanderen en Ronde van Lombardije, had kunnen winnen. De meeste klassiekers waren in het jaar daarop al verreden, zonder dat ik een keer echt had kunnen schitteren. Nu eens was ik ziek of geblesseerd; een andere keer viel tegen de slag mij ten deel”. Toen kwam op dag, halverwege mei, dat de Grote Prijs van Wallonië werd verreden. Bij de start al voelde hij: „Hennie, is jouw wedstrijd”.

„Ik streed vanaf het begin in de voorste gelederen en ik won deze zware koers, die qua parcours een afstand zeker niet onderdoet voor een klassieker. Voor mij was het net alsof ik, zoals in het voorgaande seizoen, een A-klassieker had gemaakt. Hetzelfde gevoel, dezelfde vreemde omdat je de sterkste bent geweest.”

Zo heeft in feite iedere koers een eigen verhaal. Ook voor Hennie Kuiper. Neem Parijs-Roubaix van vijf jaar geleden. Miljoenen TV-kijkers hebben hem in de slotfase van de heliotocht zien staan, zwaaiend met een defect wiel en schreeuwend om de materiaalwagen van ploegleider Fred de Bruyne, die maar niet opdaagde omdat hij in de chaos van de hel was opgehouden door opstoppingen, valpartijen en alles wat zich in het inferno allemaal kan afspelen. Kuiper kreeg tenslotte toch de hulp. De miljoenen aan het TV-toestel duwden hem mee toen hij zijn zegevierende tocht naar de grauw Noordfranse stad kon voortzetten. Zij duwden ook met hem mee in die onvergetelijke finale van Milaan-Sanremo, weér enkele jaren later.

„Alles was die dag in mijn voordeel”, zegt hij. „Wind op kop. Stormachtige aanvallen. Ricco, de Italiaan, alsmede Teun van Vliet, destijds mijn ploegmakker, passeerden ik op de Poggio waar ik eerst moest afhaken. Zo ben ik altijd geweest. Nooit opgeven, al lijkt het alsof je naast de hoofdprijs grapt. Dat wil ik ook overbrengen op jongeren, die straks onder mijn ding koersen.”

Hennie Kuiper, de doorzetter bij uitstek, stopt binnenkort als renner. De nieuwe uitdaging ligt al op hem te wachten.

Kuiper op keerpunt

Deze week was het zestien jaar geleden, dat Hennie Kuiper op de Olympische Spelen van München goud veroverde. Een solovlucht van meer dan veertig kilometer sloot hij af met een halve minuut voorsprong. Het succes in de wegkoersen nabij de Beierse hoofdstad was de bekroning van een paar fantastische jaren als amateur. De gouden plak betekende tevens een binnenkomer voor 1973 bij de profs, ofschoon dat niet gebeurde in de ene Nederlandse ploeg van toentertijd (Canada Dry), maar in de hoofdzakelijk uit neoprofs bestaande formatie Haro van hoofdsponsor Rokado. Net als volgend jaar, wanneer Kuiper zijn opwachting maakt als ploegleider, een Duits bedrijf.

„Met de Spelen in Seoel voor de deur gaan mijn gedachten in deze dagen vaak naar München”, zegt hij. „Tegelijk met de herinnering daaraan komen ook weer de beelden terug rond de overval op de Israëlische ploeg. Vanuit ons onderkomen in het Olympische dorp zag ik hoe af en toe een van de gijzelaars, wapen in de hand en een doek rond zijn gezicht, voor het raam van het gebouw verscheen.” Van daaruit vertrok men naderhand met de gijzelden naar het vliegveld. De gevang is bekend. Er vielen vele doden.

door
wiel
verheesen

Vreemd, maar het drama, dat de wereld schokte heeft Hennie Kuiper toch pas naderhand diep aangegrepen. Het was alsof hij bij de gebeurtenissen ter plekke in een soort coma verkeerde.

„Je moet dat zien tegen de achtergrond van een jonge sportman zoals ik toen was. Maanden, nee, jaren had ik intensief naar de Olympische Spelen toegeleefd. Ik had grote wedstrijden gereden, zoals de Ronde van Bulgarije, Tour de l'Avenir, Olympia's Tour door Nederland, Milkace van Engeland, die ik trouwens had gewonnen, Ronde van Joegoslavië en noem maar op. Wijlen Joop Middelink was de coach.”

Tot Kuipers ploegmakkers in München behoorden Cees Priem, Fedor den Hertog, Piet van Katwijk en Aad van den Hoek. Ineens, met de wedstrijd waarvan zij zich alles hadden voorgesteld voor de deur, vond toen de dramatische overval op de Israëlische ploeg plaats.

„Je bent verbijsterd”, aldus Kuiper, „maar tegelijk ook zozeer met jezelf en het programma bezig, dat je maar half beseft wat zich in je onmiddellijke nabijheid afspeelt. Ik heb daar jaren later nog vaak aan moeten denken. Overigens, de wielersport werd als gevolg van de gijzeling een paar dagen verschoven. Hoe ik de finale naar mijn hand zette zal ik nooit vergeten. Bij het bereiken van de finish ging van alles door mij heen. Ik voelde mij de gelukkigste mens op aarde.”

Topper als hij in die jaren al was, had Hennie Kuiper (met een MTS-diploma op zak) zijn baan nog niet opgegeven. Dat deed hij pas enkele maanden na München. Met echt-

genote Ine woonde hij toen nog in Oldenzaal, niet ver van zijn geboorteplaats Denekamp. „Ik was”, zegt Ine Kuiper, „in verwachting van onze oudste zoon toen wij naar Putte in West-Brabant verhuisden. De inrichting van het huis kwam grotereels op mij neer. Hennie zat als jonge prof in een of andere etappewedstrijd.”

Tussen het eerste optreden bij de beroepsrenners en zijn naderend afscheid liggen zestien wiekijaren van strijd en glorie, maar ook van teleurstelling. Cadeaux werden niet uitgedeeld.

Kuiper heeft vele renners zien komen, maar ook velen weer vroegtijdig zien vertrekken. Hij bleef, zoals hijzelf zegt, nuchter bij alle daden van medestrijders, die ten koste van alles hun loopbaan meer glans of een verlengstuk daarvan wilden geven.

Kuiper kreeg anderzijds toch wel zijn deel van het allesvergeende beroep. Zware valpartijen hebben zo nu en dan voor intermezzo's gezorgd, die allesbehalve geprogrammeerd waren. „In de Tour 1976 kwam ik in het ziekenhuis terecht na een smak in een van de Pyreneeënetappes. Ik zal het nooit vergeten. Men bracht mij naar Saint Gaudens, maar het ziekenhuis aldaar had allesbehalve de kwalificatie eerste klasse. Nauwelijks had een verpleegster mij eten gebracht of er zwermen een paar katten rond mijn bed.”

Allicht, dat hij blij was toen men hem naar Nederland kon overbrengen. Het seizoen, waarin hij notabene regerend wereldkampioen was sedert hij een jaar eerder in Yvoir de regenboogtrui had veroverd door weg te springen uit een kopgroep met Merckx, De Vlaeminck, Thevenet en andere kanjers was niettemin toch voor een groot deel naar de knoppen.

„Vlak vóór mijn onfortuinlijke Tour,

waarin ik overigens voor het eerst een etappe op mijn naam schreef, had ik de Ronde van Zwitserland gewonnen. Zwitserland is een zware ronde. Enkele maanden eerder, na de tweede plaats in Parijs-Nice, was ik in de Ronde van Spanje, enkele dagen vóór het einde, naar de leiding opgerukt.

Luis Ocana en zijn landgenoot Pe-

sarrodona waren mijn felste belagers. Ik hield stand, maar een valpartij op de voorlaatste dag bracht zoveel pijn teweeg, dat ik in de afsluitende etappe, een tijdje, amper op mijn fiets kon blijven. Didi Thurau, toen nog een ploegmakker van mij bij Raleigh, won de etappe. Ik werd negentiende of daaromtrent. De leiderstrui, die ik bij het bereiken van het eindpunt nog droeg, was ik kwijt. Pesarrodona werd eindwinnaar, Ocana tweede, ik zesde.”

Verleden tijd, allemaal, zoals alle gebeurtenissen alleen nog in de herinnering voortleven. „Ik kon een boek schrijven over alles wat ik meemaakte. Ik zou de mensen dan ook duidelijk maken, dat je als renner niet alleen de grote voldoening overhoudt aan successen waarover de massa jaren later nog spreekt. Het hoeft niet eens altijd een overwinning te zijn. Als tweehonderd man aan een koers beginnen zijn er toch zeker geen honderdnegeennegentig, die zich na afloop allemaal als verliezer beschouwen? Kom nou. Van jezelf weet je beter dan wie ook, wat je hebt moeten doen om de pijngrens steeds weer te verleggen. Zelfs een wedstrijd in clubverband, wanneer je nog aan het begin van je carrière staat, kan verschrikkelijk lastig zijn. Het is maar de vraag hoe diep je kunt gaan. Wat zijn je mogelijkheden?”

Hoe dan ook, het zal wennen zijn in de nabije toekomst. Hennie Kuiper niet meer in het peloton. Met hem verdwijnt na Jan Raas en Joop Zoetemelk de voorlaatste van het gouden kwartet, dat - evenals chef d'équipe Peter Post - van Nederland een vooraanstaande wielernatie maakte.

Knetemann blijft vooralsnog de enige van het roemruchte gezelschap, die ook volgend jaar in wedstrijden uitkomt. Anderen, zoals Van der Velde, Lubberding, Van der Poel, Winnen, Breukink, Rooks, Teun van Vliet, Theunisse, Maassen,

Wijnands, De Rooy, Talen etcetera, de een meer dan de ander, hebben nog een aantal seizoenen voor de boeg. Weer anderen, die ook hun loopbaan kenden in het tijdperk van de Grote Vier, beoefenen reeds een ander vak.

„Knetemann is nog steeds een vaste trainingsmakker van mij. Naarmate het einde van onze carrière in zicht kwam werd de evolutie van de wielersport steeds vaker een gesprekstema. Toen wij destijds de overstap naar de profs maakten, waren we bijna gedwongen om in een buitenlandse ploeg aan de slag te gaan. Nederland had weinig te bieden. Daarin is een enorme verandering gekomen. Als je nu de Tour de France alleen maar uitrijdt, staan de ploegleiders reeds in de rij” merkte de Kneet dezer dagen nog op.

Zestien jaren was Hennie Kuiper beroeps wielrenner. Zijn strijdwijze, zijn ambitie en zijn plichtsbetrachting waren in deze periode net zo spreekwoordelijk als de trainingswijze. Nog meer dan zijn natuurlijke aanleg vormden deze karakteristieken de hoekstenen van de schitterende staat van dienst, zowel sportief als materieel. Bovendien, nog niet zo lang geleden werd Kuiper ook anderszins gewaardeerd. Bij de jaarlijkse lintjesregen ontving hij een koninklijke onderscheiding. De vroegere Tukker is er trots op, zoals hij terecht trots is op alles wat hij door wilskracht presteerde.

„Ik had”, benadrukt hij ten overvloede en met een knipoog naar echtgenote Ine, „bovendien de steun van het thuisfront. Vergeet het anders in dit beroep. Als het gezin (Ine en Hennie Kuiper hebben twee zonen, red.) in mijn nieuwe job ook niet achter mij zou staan hoefde ik er niet eens aan te beginnen.”

Olympische titel, wereldtitel 1975, nationaal kampioenschap, overwinningen in Ronde van

● Thuis in Putte. Bladeren in de plakboeken van papa is ook voor de twee zonen van Hennie Kuiper een aangename bezigheid.

Foto's: PETER DEJONG.

Vlaanderen, Parijs-Roubaix, Milaan-Sanremo, Ronde van Lombardije, Ronde van Zwitserland, twee tweede plaatsen en één vierde stelling in de Tour de France, alsmede de op de valreep gemiste eindzege in de Ronde van Spanje. De erelijst van Kuiper heeft enorme afmetingen.

„Misschien”, zegt hij, „zou de succesreeks nog groter zijn geweest als ik minder hooi op mijn vork had genomen, maar ik kon niet anders. Ik wilde altijd koersen. Klassiekers, etappewedstrijden, semiklassiekers, criteria, maar ook op. Zo was ik als amateur; zo bleef ik als professional.”

Twaalf keer nam hij deel aan de Tour de France, vier keer aan Giro d'Italia, driemaal aan Ronde van Spanje. Over de andere meerdagse krachtmetingen waarin hij jaarlijks present was, hoeft hij dan niet eens meer te spreken.

„Zelfs dit jaar reed ik een tiental etappewedstrijden. Ik voel me echt nog geen negenendertig. Trainen doe ik net zo graag als vroeger en ik ging ook net zo enthousiast als wel eer naar mijn laatste Ronde van Frankrijk. Ik ging er vooral graag heen, omdat ik een jaar geleden, toen ik voor Roland/Skala uitkwam, moest thuisblijven.”

Kuiper ten voeten uit. „Altijd een doel voor ogen”, zegt hij. „Ik heb het in de loop der jaren steeds weer opnieuw gemerkt. Als je iets in je hoofd hebt gezet kun je veel. Voor Raas, Knetemann en Zoetemelk gold hetzelfde. Wij prikelden elkaar; wij gaven altijd waar voor ons geld.”

● WK 1975 in Yvoir, één van de vele hoogtepunten.

De negen Limburgse creativiteitscentra en de vele tientallen dependances zorgen voor een uitstekend voorzieningsniveau in de hele provincie. De centra, die alle een streekfunctie bezitten, zijn gevestigd in de volgende plaatsen:

Brunssum - Creatief Centrum Stichting Vrije Uren (045-251703).

Geleen - Kreatief Centrum Zuid-Limburg West (04490-50112).

Heerlen - Stichting Kreatief Centrum (045-718072).

Kerkrade - Vrije Akademie Zuid-Oostelijke Mijnstreek (045-456468).

Maastricht - Stichting Culturele en Creatieve Vorming (043-251951).

Roermond - Stichting Vrije Akademie (04750-18966).

Venlo - Stichting Kunstzinnige Vorming Noord-Limburg (077-540241).

Thorn - Stichting voor Creativiteitsontwikkeling Midden-Limburg (04756-1946).

Weert - Stichting Vrije Uren Streekgewest Weert (04950-33665).

De Limburgse creativiteitscentra waren aanvankelijk verenigd in de Limburgse Federatie van Stichtingen Vrije Uren, die diende als een subsidiesluis naar de academies. Toen de gemeenten rechtstreeks gingen subsidiëren, kwam daarvoor in de plaats de Stichting Contactgroep Limburgse Creativiteitscentra, een centraal overlegorgaan met een minder formele status.

Landelijk zijn de creativiteitscentra - samen met de muziek scholen - verenigd in de VKV, de Vereniging voor Kunstzinnige Vorming, een soort belangenorganisatie, die CAO-technische en rechtspositionele zaken in haar takenpakket heeft. Landelijke ondersteuning op inhoudelijk gebied krijgen de creativiteitscentra van de LOKV, de Landelijke Ondersteuning Kunstzinnige Vorming. Voor de kwaliteitsbeoordeling draagt de Rijksinspectie voor de Kunstzinnige Vorming zorg.

Dans, fotografie, gedichten schrijven, schilderen, pottenbakken... noem het maar en je kunt ervoor terecht bij een creativiteitscentrum. Waarom zou u er niet eens gewoon gaan kijken? Of luisteren? Er is er altijd wel een bij u in de buurt? Met dit soort teksten in brochures en TV-spots in 'Postbus 51' voeren de Nederlandse creativiteitscentra al enige tijd op landelijk niveau campagne.

En dat was nodig ook, want de jaren tachtig hebben deze Stichtingen Vrije Uren van weleer bepaald geen voorspoed gebracht. Met de 'no nonsense'-politiek van het kabinet Lubbers, de spreekwoordelijke buikpijn en de algehele teneur van 'het gaat slechter' kwamen de vrije academies in de hoek te zitten waar de klappen vielen. Juist in een

periode, dat er steeds meer - bijvoorbeeld vanuit het onderwijs en het sociaal-cultureel werk - een beroep op werd gedaan.

Maar de creativiteitscentra bleven ondanks alle tegenspoed overeind, door eigen inventiviteit maar ook door het publiek, waarbij de behoefte om voor je

plezier creatief bezig te zijn, aanwezig bleef. De cijfers maken dat duidelijk; ook in Limburg, waar negen centra met streekfunctie aan klandizie geen gebrek hebben: ruim 7.000 cursisten, die rechtstreeks intekenen voor de open cursussen en meer dan 34.000 mensen, die direct of indirect via de steunfuncties onderwijs en

sociaal-cultureel werk worden bereikt. Een indrukwekkend en bijzonder gemêleerd gezelschap van jongeren, volwassenen, kinderen en ouderen, uit alle geledingen van de bevolking, dat nog veel groter zou zijn als er meer financiële middelen ter beschikking zouden staan. Deze bijlage van het Limburgs Dagblad geeft u een kijkje in de keuken van de Limburgse creativiteitscentra, toont u een beeld van de enorme bedrijvigheid en het veelzijdig aanbod, confronteert u ook met de problemen op het gebied van organisatie en financiën, maar laat u vooral zien met hoeveel enthousiasme professionele kunstenaars al docerend met amateurs bezig zijn en hoeveel plezier mensen aan hun creatieve hobby kunnen beleven.

De eerste creativiteitscentra verschenen in Nederland eind veertiger, begin vijftiger jaren. Een instelling als 'De werkschuit' in Amsterdam bijvoorbeeld was even befaamd als berucht om zijn voor die dagen progressieve aanpak, waarin fantasie, initiatief en eigen uitdrukking van het kind centraal stonden.

In die periode ontstonden ook in Venlo en Roermond soortgelijke academies, maar de grote doorbraak in Limburg kwam onder invloed van de mijnsluitingen in de zestiger jaren. De mijnwerkers moesten van straat gehouden worden, was de algemene opinie in Den Haag en de Stichtingen Vrije Uren (let op de naam) moesten daar mede voor gaan zorgen. Na een periode van opbouw na de Tweede Wereldoorlog kon er voor het eerst weer worden gekeken naar zaken als onderwijs, kunst en vrije tijd en met een goed gevulde buidel geld togen vertegenwoordigers van het ministerie langs de gemeenten om hen van de noodzaak van een en ander te overtuigen.

zuinigingen een stokje voor. Een cruciaal moment voor de creativiteitscentra vormde de opheffing van de rechtstreekse subsidiëring door het Rijk, die in 1979 in het kader van een algehele decentralisatie gestalte kreeg. Vanaf dat moment kregen de gemeenten de subsidiegelden, die intern konden worden verdeeld. Niet zozeer in de grote, maar vooral in de kleine gemeenten kwamen de prioriteiten veelal elders te liggen, wat resulteerde in kortingen ten opzichte van de Rijkssubsidiëregeling van soms wel veertig procent.

Dat de creativiteitscentra desondanks het hoofd boven water konden blijven houden, is voor een belangrijk deel te danken aan de besturen en de directies van de centra zelf, die door allerlei kunstgrepen de begrotingen ook nu nog sluitend proberen te krijgen. Geen gemakkelijke opgave, wanneer U bedenkt, dat door de streekfunctie van de centra met de grillen van meerdere gemeenten rekening gehouden moet worden. De afnemers worden daarbij zo veel mogelijk buiten schot gehouden. De financiële drempel, die door verhoogde deelnemersbijdragen - vooral voor mensen op bijstandsniveau wordt opgeworpen, wordt door middel van allerlei regelingen zo veel mogelijk genivelleerd.

Ook wat de vorm van de lessen betreft hebben zich in de loop der tijden veranderingen voorgedaan. Naast de cursussen (kort of lang, op thema, of in een bepaalde periode, bv. de zomercursussen) worden door de creativiteitscentra exposities georganiseerd, concerten gegeven, bezoeken aan voorstellingen gebracht, kunstreizen gemaakt en museumbezoeken begeleid. Een heel scala van activiteiten, waardoor niet alleen een steeds groter aantal mensen wordt bereikt, maar ook kwalitatief een diepgaander en veelzijdiger aanbod gegarandeerd kan worden.

Functies

De creativiteitscentra hebben een viertal hoofdfuncties, die in de praktijk meestal nauw met elkaar verweven zijn: de vormgevende, educatieve, recreatieve en sociale functie. Het leren vormgeven neemt binnen dit pakket een centrale plaats in, waarbij het in de eerste plaats gaat om de vaardigheid eigen ideeën te ontwikkelen en daar uiting aan te geven.

Binnen het geheel van educatieve voorzieningen kan het creativiteitscentrum een belangrijke rol vervullen: er wordt een beroep gedaan op originaliteit, creativiteit wordt ontwikkeld en van daaruit een persoonlijke ontplooiing gestimuleerd. Bovendien bieden de activiteiten van de creativiteitscentra de mogelijkheid tot een zinvolle vrijetijdsbesteding, waardoor de sleur van alledag doorbroken wordt. Tenslotte kan het centrum een ontmoetingsplaats zijn, waar men zich vindt op basis van gemeenschappelijke belangstelling, zonder dat verschillen in maatschappelijke achtergrond daarbij een rol spelen.

Activiteiten

In het activiteitenpakket neemt het cursuswerk de belangrijkste plaats in. Individuele deelnemers kunnen een keuze maken uit een zeer gevarieerd aanbod: er zijn cursussen voor alle leeftijdsgroepen, voor beginners en gevorderden en ook voor bepaalde doelgroepen - werklozen, gehandicapten, culturele minderheden. Daarnaast richt de aandacht van de creativiteitscentra zich op het onderwijs, zij het dat om financiële redenen het aantal activiteiten noodgedwongen beperkt blijft.

Vanuit de creativiteitscentra probeert men het onderwijskader zodanige steun te bieden, dat het zelf beter met kunstzinnige vorming op school om kan gaan. Dit in de vorm van projecten (workshops), begeleiding en kunstschool activiteiten als toneel, dans- en muziekvoorstellingen, poppentheater en tentoonstellingen. Bovendien begeleiden de creativiteitscentra de vrijwilligers, die samen met beroepskrachten allerlei activiteiten ontplooiën binnen het sociaal-cultureel werk: in club- en buurthuizen, jongeren- en bejaardencentra, peuterspeelzalen en bij verenigingen op het gebied van de amateuristische kunstbeoefening; schilderclubs, toneelverenigingen en foto- en filmclubs.

Op de volgende pagina's kunt u nader kennis maken met mensen, die hetzij beroepshalve, hetzij als 'afnemer' bij de activiteiten van de Limburgse creativiteitscentra betrokken zijn. U krijgt een beeld van de manier, waarop er in de centra gewerkt wordt. Hoe er rekening wordt gehouden met de individuele wensen van de cursisten.

Wat mensen ertoe aanzet zich creatief bezig te gaan houden en wat voor soort mensen deze niet altijd gemakkelijke stap durven nemen. Maar vooral zal U een indruk worden gegeven van de ongedwongen sfeer en het enthousiasme waarmee mensen in groepsverband of meer individueel hun hobby bedrijven.

COLOFON

Deze bijlage is gemaakt door de kunstreclatie van het Limburgs Dagblad. Zij kwam tot stand in nauwe samenwerking met de Stichting Contactgroep Limburgse Creativiteitscentra.

Coördinatie en eindredactie: Jos Frusch

Teksten: Jeanine Drost (dans), Mya Maas (beeldende vorming, audio-visuele vorming) en Jos Frusch

Foto's: Jean Paul Kuit, Frits Widdershoven en Peter Rozen

Lay-out: Sijf Smeets en Willy Gubbels

Ontwerp front: Ontwerpburo Rob Vermeulen

Glück auf

Tot het einde van de zeventiger jaren ging het 'glück auf' met de stichtingen Vrije Uren. Geld was er genoeg en belangstelling eveneens. Met name kwam er vanuit het onderwijs steeds meer vraag. Men had behoefte aan ondersteuning, omdat men zich bewust werd van de eigen tekortkomingen en het gebrek aan vaardigheden.

Een compleet nieuw gebied ging er voor de creativiteitscentra open, maar tot een volledige exploitatie zou het nooit komen. Daar staken de algehele recessie en de daaruit voortvloeiende be-

DE LIMBURGSE PERSONEELSGIDS

GEMEENTE HUNSEL

Hunsel is een landelijke gemeente in Midden-Limburg, gelegen tussen de Belgische grens, de winkkelsteden Weert en Roermond, dichtbij het 'witte stadje' Thorn. De gemeente bestaat uit vijf verspreid liggende kernen: Ell, Haler, Hunsel, IJervoorst en Neeritter, en telt 6.400 inwoners. Het beleid is erop gericht om Hunsel verder te ontwikkelen tot een aantrekkelijke woon- werkplaats. Binnen het gemeentelijke apparaat, dat bestaat uit vier afdelingen - financiën en welzijn, algemene zaken, sociale zaken en openbare werken - krijgt de automatisering en verbetering van de informatievoorziening veel aandacht. De begrote omzet van de gemeente bedraagt circa f 10 miljoen.

Bij de afdeling Financiën en Welzijn komt, wegens benoeming van de huidige functionaris in een andere gemeente, de functie vrij van:

financieel beleidsmedewerk(st)er

Functie-informatie:

de te benoemen functionaris zal worden belast met:

- de financiële beleidsadviesgeving,
- de samenstelling van de (meerjaren)begroting,
- mee opstellen van de gemeentefinanciën,
- de opstelling van exploitatieberekeningen bestemmingsplannen,
- deelname aan project- en werkgroepen,
- het redigeren van gemeentelijke belastingverordeningen.

Functie-eisen:

- bezit van het diploma FBA, studerende voor HFBA, dan wel de bereidheid hebben zich anderszins verder te bekwalen,
- ruime ervaring op het terrein van de gemeentefinanciën,
- inzicht in de gemeentelijke automatiseringsproblematiek,
- goede mondelinge en schriftelijke uitdrukingsvaardigheid.

Salaris:

Voor deze functie wordt, afhankelijk van opleiding en ervaring, een salaris geboden in schaal 8 of 9 (maksimaal f 4.724). De gebruikelijk rechtspositieregelingen zijn van toepassing.

Sollicitatie:

Belangstellenden worden verzocht hun schriftelijke sollicitatie met uitvoerige inlichtingen omtrent persoon, opleiding en ervaring binnen tien dagen na verschijning van dit blad te zenden aan: **burgemeester en wethouders van Hunsel, Postbus 2449, 6013 ZG Hunsel.** U gelieve op de enveloppe te vermelden: „sollicitatie”.

Nadere inlichtingen over deze functie kunnen worden ingewonnen bij het hoofd van de afdeling, telefoon: 04786-5100.

42390

ACCOUNTANTSKANTOOR SALVINO drs. B.M.P. Salvino REGISTERACCOUNTANT

6374 VT Landgraaf,
6370 KA Landgraaf,
tel. 045-321999

Aan de Put 44
postbus 30028

Wij zijn een kleinschalig kantoor, waar de klant persoonlijk aandacht krijgt.

In verband met de handhaving van deze klantgerichtheid, zijn wij op zoek naar een enthousiaste medewerker

op H.B.O.-niveau

of

met ruime praktijkervaring

met grote betrokkenheid met ons vakgebied.

Wij verwachten uw handgeschreven sollicitatiebrief op bovenstaand adres.

SMITFORT-STAAAL BV

ZWIJNDRECHT

ENSCHDE

SMITFORT-STAAAL is een energiek en snel groeiend bedrijf met vestigingen in Zwijndrecht, Enschede en Herentals (Belgie).

Ruim 40 jaar is SMITFORT-STAAAL op Europees niveau een begrip in de staalwereld.

SMITFORT-STAAAL wenst zo spoedig mogelijk in contact te komen met een enthousiaste kandidaat voor de functie van:

BUITENDIENST MEDEWERKER VOOR HET RAYON LIMBURG.

Gedacht wordt aan:

- Een jonge man tot ca. 35 jaar die;
- In het bezit is van een HAVO-diploma en het rijbewijs B-E;
- Beschikt over uitstekende contactuele eigenschappen en commercieel inzicht (branche ervaring strekt tot aanbeveling);
- Na een inwerkperiode op ons hoofdkantoor te Zwijndrecht in staat is zelfstandig te kunnen werken.

Wij bieden u:

- Een goede salariering;
- Uitstekende secundaire arbeidsvoorwaarden.

U kunt uw sollicitatie uitsluitend schriftelijk richten aan:

Directie SMITFORT-STAAAL
Postbus 218, 3330 AE Zwijndrecht.

De Nationale Stichting Casinospelen is een organisatie met casinovestigingen in Amsterdam, Breda, Rotterdam, Scheveningen, Valkenburg en Zandvoort en een hoofdkantoor in Hoofddorp. Eind 1988 zal in Groningen het officiële casino van Nederland worden geopend.

Ten behoeve van Casino Valkenburg zoeken wij contact met kandidaten voor de functie van

Dienstdoende Chef Algemene Zaken

(m/v)

De afdeling is verantwoordelijk voor de algemene dienstverlening richting casinogast en eigen organisatie. De belangrijkste werkzaamheden liggen op het terrein van de horeca, het bedrijfsrestaurant, algemene inkoop, technisch onderhoud en beheer.

Taak:

De Dienstdoende Chef Algemene Zaken is voornamelijk belast met begeleidende en controlerende taken bij de uitvoering van het dienstpakket van de afdeling Algemene Zaken.

De Dienstdoende Chef Algemene Zaken geeft mede leiding aan een zestal subafdelingen, waaronder horeca,

technische dienst, receptie, controleurs en zaalassistenten.

De omvang van de afdeling Algemene Zaken varieert van 50 tot 65 medewerkers, exclusief personeel van derden.

Vereisten:

- Voor deze interessante functie zoeken wij kandidaten met:
- een middelbare beroepsopleiding, bijv. M.B.O. CD, M.H.S.;
  - ervaring in een leidinggevende functie, bij voorkeur in de commerciële dienstverlening;
  - representatief voorkomen;
  - goede contactuele eigenschappen;
  - enige administratieve ervaring;
  - goede beheersing van de

Duitse en Engelse taal; bereidheid tot het verrichten van werkzaamheden in wisseldiensten, inclusief weekenden; leeftijd 25-35 jaar.

Geboden wordt:

Goede salariering en goede secundaire arbeidsvoorwaarden, waaronder een 13e maand, 8,3% vakantietoeslag en 25 vakantiedagen.

Sollicitatie:

Schriftelijke sollicitatie, voorzien van een curriculum vitae en een recente pasfoto, te richten aan de Chef Personeel en Organisatie Casino Valkenburg, de heer L.M. Humblot.

Casino Valkenburg

Afdeling Personeel en Organisatie, Postbus 807, 6300 AV Valkenburg.

ZOMAAR?

Kunst antiek

Schilderijen

50% korting vanaf 25,- romant. werk. 043-434815. te k. Lodewijk XV, XVI en Biedermeier in perf. st. Tel. 0492-2512.

Gratis kunnen wij ons mooie ANTIEK natuurlijk niet verkopen. Onze prijzen zijn gunstig en onze keus is overweldigend. Wijnhoff Antiques, Amstenraderweg 9, Hoensbroek-Centrum, Tel. 045-211976. Geopend dond. vrijd. zaterd.

Te k. MEUBILAIR Lodewijk XV, XVI en Biedermeier in perf. staat. Tel. 0492-2512.

ANTIEKHANDEL Sitons, Dorpsk. 45, Nuth, t.o. kerk. Door eigen import Franse en Engelse meubels. Groot assort. Gunstige prijzen. Do. koopavond. Tel. 045-243437.

te k. antieke Mechelse KAST. Tel. 045-421413.

Te k.3 antieke ALLES-BRANDERS tel. 04490-21179.

Te k. antieke Henri II KAST f 1750,- Broekstr. 62, Schinveld.

1600 m2 ANTIEKSHOW in Stein, bij Pierre Coumans, Heerstr. nrd. 144 en Industrieweg 15, Stein, richting Haven. Nieuwe import uit Engeland en Frankrijk is binnen. Zat., zon. en ma. 10-11 en 12 sept.

Uw MEUBELS binnen een week nieuw bekleed! Klassiek of modern. Stoffeerdery Klopogge, Akerstr. 70, Kerkrade-W., tel. 045-412735.

Te k. MECHELSE eeth. en kast. Tel. 04490-17185.

RTV muziek

Te k. VLEUGEL, mahonie met inlegwerk, i.z.g.st., Philips-Frankfurt, 170x155 cm, f 5900,-. Tel. 045-455693.

Voor REPARATIE v. uw defecte autoradio etc. tel. 045-323282.

Te k. PIANO kl. bruin, i.p.r.st. V.r.pr. f 1600,-. Tel. 04490-50314.

ZOMAAR!

DE LUCHTMACHT HEEFT OOG VOOR

Wie denkt dat vrouwen niets te zoeken hebben bij de luchtmacht, heeft het bij het verkeerde eind. Bij de Koninklijke luchtmacht werken op dit moment al heel wat vrouwen in de meest uiteenlopende functies.

Van administratief medewerksters tot helikoptervliegers. Aantrekkelijke banen met relatief kortlopende contracten. En een goede interne opleiding die perspectief biedt voor de toekomst. De Koninklijke luchtmacht is een boeiend bedrijf. Een immense organisatie zorgt ervoor dat 100 helikopters en meer dan 200 gevechtsvliegtuigen startklaar staan en in een perfecte staat van onderhoud verkeren.

Het overgrote deel van de banen bij de luchtmacht zijn "grondfuncties": onderhoud, administratie, wegtransport, beveiliging, brandweer, electronica, verbindingen, etc.

Stuk voor stuk verantwoordelijke jobs, waarbij veel teamgeest en improvisatietalent wordt gevraagd.

Op dit moment zoekt de luchtmacht 24 vrouwen voor korporeels-functies. De eisen: leeftijd van 17 tot en met 23 jaar, een vooropleiding Mavo of LBO-B met Engels, een goede gezondheid en de Nederlandse nationaliteit.

En natuurlijk moet je instemmen met de doelstellingen van de luchtmacht. Om deze banen gaat het:

1. Hulp administratieve zaken.

Voor deze kantoorfunctie zoeken we vrouwen die gestationeerd zullen worden in Soesterberg en in Brunssum.

In die laatste plaats werk je samen met luchtmaatschappijen uit België, West-Duitsland en Engeland.

2. Geneeskundig verzorgster.

Banen in de verzorgende sfeer: het bijstaan van het geneeskundig personeel, onderhoud eerste hulp uitrusting, vervoer patiënten, etc.

De standplaatsen zijn Volkel, Glize-Rijen, Eindhoven en Woensdrecht in West-Duitsland.

Blomberg en Stolzenau.

3. Chauffeur.

Chauffeurs (rijbewijs B vereist) voor verschillende regio's. Drie hiervan worden in ieder geval in het zuiden van het land gestationeerd.

Werken bij de luchtmacht is een echte uitdaging. Als één van de functies hierboven je aanspreekt, kun je met behulp van de bon meer informatie aanvragen. Doe het vandaag nog, in ieder geval voor 20 september. Belen kan ook: tel. 070-493422.

- Ik ben geïnteresseerd in:
- ☐ Hulp administratieve zaken.
  - ☐ Geneeskundig verzorgster.
  - ☐ Chauffeur.
  - ☐ Meer informatie over de luchtmacht.

Naam:

Voornamen:

Straat:

Postcode:

Plaats:

Tel.:

Geboortedatum:

Genoten onderwijs:

Diploma's:

Deze bon in een ongefrankeerde envelop opsturen naar: Koninklijke luchtmacht, afd. Personeelsvoorziening, Antwoordnummer 10023, 2500 VB Den Haag.

DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT GEEFT VROUWEN DE RUIMTE

Balletdocente Nica van der Windt moet improviseren in Venray

Jazzballet op Gregoriaans gezang

„Toen ik hier zes jaar geleden begon als balletdocente was er nog vrijwel niets. Ik ben toen begonnen met het geven van twee lessen per week. Nu zijn dat 22 uren voor totaal rond de 300 leerlingen.“ Aan het woord is Nica van der Windt (29), docente dansante vorming aan het creativiteitscentrum te Venray. „Al sinds mijn kinderjaren wil ik eigenlijk al 'balletjuf' worden en ik vind het nog steeds een fantastisch beroep; veel afwisseling en werken met gemotiveerde mensen.“

Zelf afkomstig uit Rotterdam, volgde Nica haar opleiding aan de toenmalige dansacademie van het Stedelijk Conservatorium in Arnhem. „Vóór die tijd heb ik les gehad aan de muziekschool in Venlo, nadat mijn ouders toen ik dertien was naar Noord-Limburg verhuisden.“ Het werk in Venray is wat betreft de balletlessen helemaal door Nica zelf opgebouwd. De 22 lessen die ze nu wekelijks verzorgt worden gegeven aan uiteenlopende groepen: kinderen, tieners en volwassenen, en in verschillende categorieën: klassiek en jazzballet. „Ik geef bovendien ook één uur per week 'Character-dans', dat is een soort toneelvorm van volksdansen met een opbouw die volgens het klassieke ballet verloopt. Het is hier in Nederland niet zo bekend, maar als je bijvoorbeeld in Rusland kijkt zul je zien dat alle groepen daar voor een deel zo werken.“

Druk

Kinderen kunnen vanaf hun vijfde jaar terecht voor balletles bij 'Juffrouw Nica'. „Jonger kan bijna niet. Ik stel dan ook over het algemeen als eis dat kinderen minstens één jaar kleuterschool achter de rug hebben voordat ze op les komen. Kijk, te jonge kinderen zijn

● Moeder en dochter eensgezind aan het werk aan de barre in het klooster te Venray.

nog veel te druk met zichzelf bezig en hebben nog niet geleerd in een groep te werken. Dan kun je veel beter een jaartje wachten. Met jazzballet begin ik liever niet eerder dan een jaar of veertien. Kinderen zijn nog niet volgroeid en

dan is de belasting die jazzballet oplevert te zwaar.“

„Weet je wat wel een beetje frustrerend is? Je hebt kinderen een aantal jaren onder je hoede, ze zijn goed gemotiveerd, en dan worden ze een jaar of zeventien, achttien en is het afgelopen. Tenminste, dat is meestal zo hier in Venray. Er zijn hier geen HBO-opleidingen, dus veel jongeren gaan na hun middelbare school toch het huis én Venray uit. Daarna komen ze misschien nog wel een keertje kijken als ze weer eens thuis zijn, maar het echte contact is weg. Aan de andere kant krijg je in een plaats als Venray en directe omgeving te maken met mensen, die vroeger nooit de kans hebben gehad om met dansen bezig te zijn. Het is heel dankbaar werk om die mensen les te geven. Je kunt op latere leeftijd natuurlijk niet meer

van je lichaam vragen wat je als kind of tiener wel had gekund, maar als je echt wilt kan er nog ontzettend veel bereikt worden.“

Nadeel

Een enkele keer maakt Nica het mee dat een van haar leerlingen echt verder gaat met ballet. „Ik heb nu een leerlinge die balletdocent wil worden en één meisje, dat audities gaat doen voor de kleine kunstacademie. Het is gewoon erg moeilijk om door te gaan en ik moet toegeven dat kinderen die hier wonen erg in het nadeel zijn ten opzichte van kinderen uit bijvoorbeeld de Randstad. Wil je namelijk echt van ballet je beroep maken, dan moet je al jong naar één van de grote balletopleidingen, en als je uit Venray komt betekent dat automatisch van huis

weg moeten. Bovendien merk je dat er bij veel mensen nog een vooroordeel bestaat over ballet en lesgeven. Ik had een leerlinge die op de Mavo zat en graag naar de open dag van de dansacademie in Tilburg wilde omdat ze geïnteresseerd was in de docentenopleiding. Ze kreeg geen vrij van school om er naar toe te gaan want '...dat is geen beroep'. Natuurlijk te gek om los te lopen“.

Onontbeerlijk

Eén keer per twee jaar wordt er door het creativiteitscentrum een grote uitvoering verzorgd in de Stadsschouwburg van Venray. Een project waar toch minstens een jaar werk in zit. Nica: „Je begint met een idee en vervolgens ga je muziek zoeken die bij je thema past. Soms hoor ik op de radio,

vooral in licht klassieke programma's, een leuk stukje muziek. Dat noteer ik dan even, zonder er op het moment zelf iets mee te doen. Tegen de tijd dat ik muziek nodig heb voor een uitvoering, probeer ik dan die muziek te pakken te krijgen. Ongeveer een half jaar van tevoren beginnen we al voorzichtig met het instuderen van de dansen en het uitzoeken van de kostuums.“ Creativiteit is onontbeerlijk in dit geval. Niet alleen verzorgt Nica de choreografie van de dansen, ook de ideeën voor de belichting komen voor een groot deel van haar hand – „ik heb daar ooit nog eens een cursus voor gevolgd“ – en de kostuums worden geheel zelfgemaakt: „Ik knip alles zelf, en dan zetten de moeders het thuis hopenlijk goed in elkaar!“.

Contact met collega's in den lande is er niet overmatig veel. Wel op een sporadische vergadering of tijdens een cursus. „Maar als je zelf niet ergens naar toe gaat zit je in dit deel van het land en van de provincie behoorlijk geïsoleerd. Daarom probeer ik in mijn vakanties zoveel mogelijk (internationale) cursussen te volgen. Ik ben een keer naar Moskou geweest, naar Londen, naar Antwerpen. En behalve het onderlinge contact en de ervaring die je tijdens zo'n reis opdoet is het ook vruchtbaar voor het opdoen van nieuwe ideeën. Voor lessen, voor uitvoeringen, voor kostuums, enfin, je kunt het zo gek nog niet bedenken. Ik heb nog steeds contact met twee oud-klassiekenoten van de Academie in Arnhem en je helpt elkaar als de mogelijkheden er zijn.“

Gregoriaans

De omstandigheden waaronder Nica werkt zijn niet ideaal. De lessen worden gegeven in een oude gymzaal, waar Nica na jaren eindelijk voor elkaar heeft gekregen dat er een spiegelwand werd geïnstalleerd. De hal dient als provisorische kleedruimte en de muziek komt uit een soundmixer. „Tja...ik zou natuurlijk graag een pianist hebben. Maar daar is moeilijk aan te komen, dus voorlopig doen we het maar zo.“

Boven de gymzaal ligt een klooster en de rust van de zusters wordt zodoende 22 uur per week verstoord door de balletleerlingen uit Venray. Nica: „Vooral met Kerst heeft dat nogal eens tot leuke tegenstellingen geleid... Soms ben ik met een groep aan het 'jazzen' en op het moment dat de muziek stopt horen we uit de andere kant van het klooster het Gregoriaans van de zusters die voor de nachtmis aan het oefenen zijn! Maar we krijgen echt alle medewerking en tijdens onze uitvoeringen zijn de zusters eragasten.“

„Ik kan nog steeds in zwijm vallen voor klassiek ballet“

Ria en Carole Swinckels: zo moeder, zo dochter

„Als ik de kans had gehad, was ik met dansen doorgegaan. Maar ja, ik kwam uit een dorp en de kansen die je op dat gebied kreeg waren gewoon niet zo groot.“ Dat heeft Ria Swinckels (32) er echter niet van weerhouden nog steeds enthousiast met ballet bezig te zijn. Een passie die ze in ieder geval op haar jongste dochter Carole (9) heeft overgedragen. Moeder en dochter volgen al jaren de balletlessen van Nica van der Windt in Venray.

Ria: „Ik ben zelf op mijn vierde jaar begonnen met ballet en behalve een 'pauze' van vijf jaar tussen mijn zestiende en eenentwintigste ben ik er daarna niet meer mee gestopt. Ik kan nog steeds helemaal in zwijm vallen als ik klassiek ballet op de TV zie. Misschien gek, maar jazz heeft me nooit zo aangesproken. In eerste instantie was hier in Venray voor volwassenen alleen maar jazzballet, maar ik ben zelf op een gegeven moment eens gaan informeren of er geen mogelijkheid bestond voor klassiek balletlessen voor volwassenen en dat bleek zo te zijn.“

Dochter Carole is, net als haar moeder, jong begonnen: op haar zesde. En ook zij heeft dromen over een toekomst als ballerina. „Maar ik denk niet dat ik daar goed genoeg voor ben.“

Zowel Ria als Carole hebben een keer per week les, Carole op woensdagmiddag en Ria op vrijdagavond. „Eigenlijk net iets te weinig, maar ja. Ik heb er nog wel eens over gedacht om op zolder zelf een spiegelwand te maken, maar aangezien we nu met ver-

huisd zijn, zal dat even moeten wachten.“

Glimmend

Ook de oudste dochter, Susanne, die nu bijna veertien is, heeft lange tijd bij 'Juffrouw Nica' op les gezeten. Ria: „Ik geloof wel dat ik een beetje 'gepushed' heb in die richting. Ook omdat zowel Carole als Susanne last hebben van een holle rug, en ballet kan daar een gunstige invloed op hebben. Maar als ze het zelf niet leuk vinden, komt er toch niets van terecht.“ Carole is voorlopig enthousiast genoeg over de lessen. „Juffrouw Nica heeft meestal goede zin en is niet vaak streng, tenminste, als je goed je best doet“, haast ze zich eraan toe te voegen. „Het leukste vind ik 'muziek met stop'. Dan mag je dansen wat je wilt tot de soundmixer stop gezet wordt. Wie dan nog beweegt, moet gaan zitten.“ Maar ook de rest van de les kan haar goedkeuring wel krijgen. En niet te vergeten de balletpakjes. Nu wordt Carole echt enthousiast. „Ik heb nu nog een blauw balletpakje, maar straks krijgen we een zwart

pakje van glimmende stof, een beetje zoals mama heeft.“

Drukte

Woensdagmiddag om kwart over vier is het tijd voor de les van Carole. In de hal annex kleedruimte is het een drukte van jewelste als twaalf meisjes in de leeftijd van negen à tien jaar hun blauwe ballettenues aantrekken en een even grote groep kleintjes, die het uur daarvoor aan de beurt waren, de pakjes weer verwisselt voor de dagelijkse kledij. Geen schoenen in de zaal, en... geen ouders. Behalve tijdens de 'open lessen' die af en toe gehouden worden, en waar de trotse ouders hun kroost aan het werk kunnen zien. De aanwijzingen van Nica worden vlekkeloos opgevolgd.

Na de les wordt er nog een kwartiertje geoefend voor de uitvoering die in november op het programma staat. Een uitvoering waaraan zowel moeder als dochter Swinckels hun bijdrage leveren. Ria heeft twee jaar geleden niet meegedaan. „Ik wilde Carole toen graag een keer zien dansen, en als je zelf moet optreden gaat dat bijna niet. Het is toch een zenuwtoestand, zo'n uitvoering, en ik heb er toen van een andere kant van kunnen genieten. Maar deze keer ben ik weer van de partij.“ Carole vindt de uitvoering eigenlijk het leukste van de balletlessen. „Het is leuk om voor allemaal mensen op te treden, maar ik ben

er wel een beetje zenuwachtig voor. Tijdens de voorstelling zelf mogen we niets zien van de andere groepen die optreden, want dan zouden we tussen het publiek moeten zitten en het is leuk als de mensen onze kostuums al zien. Maar we hebben tijdens de generale repetitie de anderen toch al gezien, dus het is niet zo erg dat we de echte voorstelling missen.“ Ria: „Het is leuk om te zien dat er in een plaats als Venray veel belangstelling voor ballet en dansen is. Je merkt dat bijvoorbeeld bij uitvoeringen en trouwen ook aan de interesse voor de lessen. Ik weet niet in hoeverre de aerobische dancing-rage van een paar jaar geleden mensen bij het ballet heeft weggetrokken, maar het lijkt me niet dat dat een groot negatief effect heeft gehad. Ik geloof tenminste niet dat er een teruggang in leerlingen is opgetreden in die tijd. In verhouding zijn de balletlessen ook niet zo duur. Zeker niet als je het vergelijkt met de meeste sporten.“ Ria hoopt dat haar dochters met ballet blijven doorgaan. „Misschien omdat ik er zelf enthousiast over ben.“ Zoon Jan heeft geen aspiraties in die richting. Maar dat is geen onbekend verschijnsel voor balletdocenten: mannen en jongens komen niet of nauwelijks op balletles. Een vooroordeel waar moeilijk tegen te vechten valt? Hoe het ook zij, voorlopig blijft het grootste deel van de balletleerlingenpopulatie van het vrouwelijke geslacht.

● 'Juffrouw Nica' in actie met een groep leerlingen.

Chirurg Tonino snijdt in hout

„Mijn hobby
is een
verlengstuk
van mijn
beroep”

● Chirurg Fons Tonino, echtgenote Ariane en docente Juul Sadee bespreken een werkstuk.

„Mijn cursisten zijn qua achtergrond en inzicht van diverse pluimage. De meesten zijn boven de veertig. Ze willen materiaal leren kennen, technische vaardigheden verwerven”, zo legt beeldhouwster Juul Sadee (30) uit. Bij het CCV Maastricht begeleidt ze cursisten die gekozen hebben voor boetseren of beeldhouwen in hout en steen. Ze studeerde af aan de stadsacademie en de kunstacademie Jan van Eyck. Een frêle typetje, dat men de geweldige energie die ze tentoonspreekt niet aanziet. Het is haar derde seizoen bij het CCV, waar ze onder anderen de chirurg Fons Tonino, verbonden aan het De Wever-zi ekenhuis van Heerler, helpt bij het serieus uitoefenen van zijn hobby. Tonino (46) koos voor houtbewerking nadat hij daar tijdens een ‘Open Dag’ in het CCV kennis mee had gemaakt.

„In mijn beroep maak ik veelvuldig gebruik van de beitel”, lacht de orthopeed, „in feite borduur ik daar dus op door, zij het met wat meer kunstzin”. Zijn echtgenote, Ariane van Rijkevorsel, is overigens ook al voor het vierde seizoen cursiste bij het CCV. Zij wordt er begeleid door de kunstenaar Peter Bertus. Mevrouw van R. heeft altijd getekend en geknutseld. Tien jaar geleden volgde ze een cursus meubelbeschilderen in Oostenrijk. Kortgeleden een zomercursus schilderen en boetseren aan de kunstacademie van Perugia in Italië. Ze is dus op vele fronten kunstzinnig bezig. Zo schiep ze, denken wij, onbewust het klimaat waarin ook de kunst van haar echtgenoot kon gaan gedijen. Dr. Tonino heeft in het ziekenhuis zijn handen vol. Meer dan één avond in de week kan hij voor zijn kunstvorming niet vrijmaken, maar juist het feit dat er van enige dwang geen sprake is, werkt ontspannend. Vordering kunnen er, langzaam maar gesta-dig, toch worden gemaakt.

Tonino: „Het is heel plezierig om in de winteravonden tijdens de lessen met beeldsnijden bezig te zijn. Je ontmoet mensen waarmee je over je vak kunt praten. Ik ben begonnen abstract te werken. Het is een interessante gewaarwording dat je een idee hebt en dat idee te zien veranderen, terwijl je bezig bent het uit te werken”. Liefdevol neemt Tonino een beeldje ter hand. Het half-abstrakte plastic stelt een prehistorisch vrouwtje voor, waarvan de vorm aan voor-en achterkant dezelfde is. Opmerkelijk is, dat Tonino hier-

bij is uitgegaan van de vorm van een wervel. Ook dat is immers terug te voeren op zijn dagelijkse arbeid als chirurg. Hij gebruikt er een stammetje van een appelboom voor. De rest van het beeldje is uit eikenhout gebeiteld.

Rode draad

Docente Juul Sadee heeft kenpe-lijk voldoening van de prestaties van haar cursist. „Fons Tonino is enthousiast en heeft een goede kijk op kunst”, zegt ze. „Hij is verkennend bezig en mag dan ook wel eens misslaan”. De docente, die met groepen van ongeveer acht cursisten werkt, heeft een basiscursus geschreven die de 15 dinsdagavonden van het eerste cursusjaar beslaat. Doel van dit basisprogramma is de cursisten via een aantal korte opdrachten in hout kennis te laten maken met het materiaal en zijn bewerkingswijzen. Voorts om de cursisten de verschillende gereedschappen, gebruikswijze en verzorging bij te brengen. Pas daarna komt het ontwerpen van werkstukken.

Ook Jules Sadee huldigt de opvatting, die als een rode draad door de creativiteitscentra loopt, dat na het bijbrengen van de eerste beginselen, geen druk op de cursist moet worden uitgeoefend. Cursisten worden gestimuleerd om hun eigen werkstuk te ontwerpen, een compositie te creëren. Wel wordt getracht hen los te maken van vastgeroeste ideeën. Als de cursist zich daarvoor open stelt, is er al voortgang geboekt!

● Marguerite Diederiks siert zich met sieraden. Ze smeedt ze zelf o.l.v. edelsmid Ben Wisman.

Gek op sieraden? Dan word je toch edelsmid!

Marguerite Diederiks is haar naam. Ze woont in Maastricht, zit in het onderwijs, is 44 jaar, gehuwd en moeder van drie kinderen. Sinds 1976 bezoekt ze eenmaal per week het CCV, waar docent Ben Wisman (35) haar momenteel begeleidt. Het was een advertentie die haar op het spoor zette van de cursussen metaalbewerking bij het CCV, destijds gegeven door Ed Slijpen. Twaalf jaar lang nu smeedt Marguerite haar eigen exclusieve sieraden. Haar motivatie: „Ik houd van mooie dingen, ik ben gek op sieraden”. Die ‘gekte’ steekt ze niet onder stoelen of banken. Aan iedere vinger van beide handen draagt ze ringen. Ook aan haar oren bungelen sieraden, haar hals vestigt de aandacht op een hanger met siersteen. Mevrouw Diederiks maakt ook haar eigen kleren. Het liefst werkt ze geheel vrij, naar persoonlijke ideeën, met zelfgekozen materialen. Dat kan zilver zijn, afvalgoud, maar evengoed plexiglas of titanium.

„Ik draag sieraden naar gelang de stemming waarin ik verkeer. Soms is het uitgangspunt een steen, waarbij een ring wordt ontworpen, of omgekeerd. Ik pas een sieraad aan bij een japon, maar ontwerp ook wel eens een japon bij een sieraad”. Zo ontwierp Marguerite Diederiks, daarbij begeleid door edelsmid-docent Ben Wisman, op ingenieuze wijze een grote speld, die dient om een jasje van blauwe Chinese zijde te sluiten. Een halsketting heeft zij samengesteld uit twee helften van een zilveren fruitmesje, gecombineerd met een compositie waarin amethyst is verwerkt. Zeer fantasieerijk allemaal. Die fantasie komt ook tot uiting in een armband van plexiglas, waarin een piepklein batterijtje ervoor zorgt dat een steentje gaat oplichten. De armband van titanium omsluit een gedeelte van pols of onderarm. Dat kan omdat dit materiaal heel buigzaam is. Ontwerp, materiaal, techniek in dienst van een persoonlijke smaak, maken van het edelsmeden een uiting van kunst.

Mevrouw Diederiks: „Edelsmeden

is een prachtige hobby, waarin ik mij volledig kan ontspannen. Het voordeel van zo’n vrijetijdscursus is, dat er geen dwang wordt uitgeoefend, je hebt de tijd om langzaam aan niveau te bereiken. Er zijn cursisten die thuis een atelier hebben ingericht, om buiten de lessen verder te werken. Mevrouw D. werkt uitsluitend tijdens de lessen, het enige wat ze thuis wel eens doet is solderen.

Wisselwerking

Ben Wisman (35) studeerde af aan de Stadsacademie. Vanaf 1978 is hij als docent edelsmeden aan het CCV verbonden. Hij geeft zes cursussen aan groepen van elf tot twaalf cursisten. Daarvan een basiscursus en vijf cursussen voor gevorderden. De bezetting man/vrouw is fifty-fifty, de leeftijden variëren van 15 tot 75 jaar. De basiscursus is bedoeld om de beginners techniek bij te brengen, ze

werken allemaal dezelfde opdracht uit. Daarna geeft de cursist zelf het niveau aan waarop hij zich bewegen kan of wil. De docent oefent geen drang uit in een bepaalde richting, hij stimuleert het eigene.

Persoonlijk werkt Wisman nog uitsluitend met afvalmaterialen. Doorgaans niet naar opdracht, maar geheel vrij. In de Serafingalerie in Utrecht exposeerde hij recentelijk. Eerder in galerieën in Duitsland, Zweden, Noorwegen en Amerika. Ben Wisman: „Als je gewoon in het eigen atelier werkt, weet je weinig van wat om je heen gebeurt. Als docent krijg je signalen van een publiek dat geïnteresseerd is in edelsmeedkunst. Je neemt kennis van de eisen die ze stellen, je voert gesprekken, beluistert meningen, krijgt reacties. Daardoor heb je weliswaar minder tijd voor je eigen werk, maar die tijd wordt dan ook beter benut, hij wordt ingedeeld”.

● Docent Jannel begeleidt Bob Rosier, Nicole Groenendal en Ben Wijs bij hun boeiend kunstzinnig avontuur.

Schilderen en tekenen: een boeiend kunstzinnig avontuur

groep het erg druk heeft met werken-om-den-brode en carrière maken. De uitgangspunten zijn ook in deze tak van creativiteitsbeoefening verschillend. Cursisten willen leuk, ontspannend, zinvol tot professioneel bezig zijn. Ze komen uit alle lagen van de bevolking. Ook afgestudeerden van de kunstacademie doen nog wel iets op het CCV, zoals modeltekenen.

Technieken

Bob Rosier heeft gekozen voor schildertechniek, olieverf en acryl. Hij heeft de stadsacademie afgevolgd, maar is daarna in het bedrijfsleven beland. In geen 25 jaar heeft hij nog iets aan kunst gedaan, maar de wens is sluimerend aanwezig gebleven. Sinds 1982 houdt hij zich nu intensief met schilderen en tekenen bezig. „De intensiteit waarmee je werkt is bepalend voor je ontwikkeling”, zegt Rosier. Hij wijdt zich dan ook vier dagen per week aan zijn ‘oude liefde’. Enthousiast vertelt hij: „We maken groepsgewijs studiereizen en bezoeken musea, zijn naar Toscane en Schotland geweest. We maken er dan twee werkweken van. Dat reizen met

een gelijkgestemde groep is niet alleen plezierig, het wordt daardoor financieel ook een stuk aantrekkelijker. We zoeken bewust een thema, maken aantekeningen en schetsen, die we nadien in het atelier uitwerken. Je moet immers steeds nieuwe impulsen zoeken om fris te blijven. Daarom ook maken we excursies naar België en Duitsland, waar we exposities bezoeken en kennis nemen van de cultuur”.

Steun

Nicole Groenendal: „In ‘t algemeen zijn de mannen op de diverse cursussen enigszins in de minderheid. Onze groep is hecht, we zijn al lang bij elkaar. De cursisten komen uit Vaals, Heerlen, Roermond, Maastricht, Horn. Docent Jannel is een geweldige steun. Hij levert zoveel bijdragen! Video over schilders van naam, bijvoorbeeld. Hij stimuleert je op momenten dat je ‘t nodig hebt, zonder zelf in ‘t werk in te grijpen”.

Het gemiddelde niveau van de diverse groepen verschilt. Van de categorie die zichzelf onderschat krijgt Jannel grijze haren. Ze heb-

ben een afgebakend beeld van kunst. Dat frustreert hem wel. Huisje, boompje, beestje, punt-uit. Het ‘einde’ zijn zonnebloemen, die schilder Van Gogh immers ook! Jannel probeert desondanks te infiltreren in de gedachten van de cursisten en daarbij creatieve bronnen aan te boren. Als enkele mensen in de groep wat meer presteren, werkt dat stimulerend. Jannel: „Er wordt iets aan hun leven toegevoegd. Dat geldt zeker ook voor de ouderen. Ze gaan meer openstaan, verruimen zichzelf”. Ondanks subsidie, bedragen de cursuskosten 295 gulden per seizoen, plus ‘t materiaal. Bij modeltekenen komen er nog kosten bij. De behoefte is groeiende, de wachtlijsten lang. „Als ik lees dat het museumbezoek in Nederland voor ‘t eerst boven de voetbalcijfers is uitgekomen, vind ik dat toch een verrassende ontwikkeling. De amateurkunst komt in contact met de professionele kunstwereld van vandaag. Al doende kun je met je kunstzinnige ontwikkeling heel ver komen, kwalitatief een uitstekend niveau bereiken. Er komt een persoonlijke stijl tot ontwikkeling. Kunst is leeftijdloos, je kunt er ein-

deloos mee doorgaan in het tempo dat je zelf aangeeft”.

Nicole Groenendal werkt parttime als secretaresse bij het academisch ziekenhuis. Zeven jaar geleden begon ze bij het CCV bij wijze van vrijetijdsbesteding met tekenen. Tekenend heeft ze altijd graag gedaan. Die liefde is langzaam maar uitgegroeid tot een zekere drang of noodzaak. „Ik ben van binnenuit expressief, ik kan er niet meer zonder”, zegt Nicole Groenendal. Toen ze nog fulltime in dienst van het ziekenhuis was kon ze zich alleen in de avonden aan haar hobby wijden. Nu twee of drie dagen per week. De cursusperiode bij het CCV loopt slechts tot mei. De cursisten vinden hun kunstzinnig avontuur zo boeiend, dat ze mogelijkheden zochten om te kunnen doorwerken. Vandaar dat gezamenlijk atelier. Nicole Groenendal, die zich in verschillende technieken heeft verdiept, werkt momenteel in acryl. „Talent, passie en behoeften lopen parallel”, is de gevelgelugde uitspraak van Jannel. Om de kosten van hun materialen te dekken verkopen de cursisten af en toe wel een werkstuk.

nder het begrip ‘Beeldende Vorming’ valt een groot aantal activiteiten die alle hun oorsprong vinden in de Beeldende Kunst. Daaronder een breed scala van technieken. Tot de technieken in het platte vlak rekent men tekenen, grafiek, schilderen, aquarellen. Tot de ruimtelijke technieken het werken met klei, op wel keramisch als plastisch, hout, metaal, kunststoffen, textiel en allerlei andere materialen.

De beeldende vorming is sprake van een nauwe samenhang tussen ‘zien’ en ‘doen’. Met weinig beheersing van een techniek kan men zich snel expressief laten. Dat neemt niet weg dat het mogelijk is om met beeldende middelen door voortdurend herhalen en oefenen, een hoge graad van perfectie te bereiken bij een product.

het basisprogramma omvat tekenen en schilderen met diverse zwart/wit- en kleurmaterialen, ruimtelijk vormen met klei, papier, clips en eenvoudige grafische technieken. Kinderen worden spelenderwijs vertrouwd gemaakt met allerlei materialen en beeldende technieken. Onder de beeldende technieken vallen naast tekenen, schilderen en grafiek, het werken met klei, ook werken met hout en met metaal. Voorts zandgieten. Eerst worden modellen ontworpen en uitgevoerd, zoals pennen en kleiplastieken in klei, hout of gips. Daarna volgt het vervaardigen van de gietvorm en het afgieten van het onderwerp in aluminium, brons of zilver. Een introductiecursus algemene textieloriëntatie is er voor diegenen die willen kennismaken met verschillende technieken binnen de textiele werkvormen, zoals appliceren, macramé, patchwork, batikken enz. Weven en spinnen vraagt vaardigheid met draad en getouw. Het uitvoeren van eigen ontwerpen is doelstelling. Verder leert men het spinnen van garens uit de ruwe vacht en het verven van gesponnen garens.

Experimenteren met kleding is het uitgangspunt van een cursus die het creatief ‘ombouwen’ van bestaande kleding beoogt. En wel met de technieken stofdrukken, batikken, appliceren en borduren. Poppenmaken is een andere specifieke cursus. In de cursus Binnenhuisarchitectuur houdt de cursist zich bezig met het creatief vormgeven van eigen woon- en/of werkomgeving. Excursies maken deel uit van het cursusprogramma. Kantklossen, zijdeschilderen, bloemsierkunst, de mogelijkheden bij de diverse creativiteitscentra zijn legio.

Cursisten uit de sectoren schilderen en tekenen, houtbewerken en edelsmeden, vertellen op deze pagina hoe zij hun kunsthobby beoefenen en ervaren. Zij doen dat in aanwezigheid van hun docenten, allen verbonden aan de Stichting Culturele en Creatieve Vorming Maastricht.

Jan Nelissen (45), docent; Nicole Groenendal, 28, Ben Rosier (59), twee van zijn cursisten. Wij ontmoeten het drietal in hun gemeenschappelijk atelier aan de Stensingel in Maastricht. Jan Nelissen geeft 20 uur per week beeldende vorming, tekenen en schilderen en glastechnieken aan het CCV Maastricht.

Volgens Jannel (zoals Jan Nelissen zich noemt) is het aanbod en de variëteit binnen het Maastrichtse CCV de belangrijkste en de grootste. Dat heeft te maken met de invloed die van de universiteit uitgaat, is zijn mening. Het CCV hanteert geen strikt opgelegd begeleidingsstelsel, maar past zich aan aan de bestaande behoefte. Er is een wachtlijst van een groep van maximaal vijftien. Per week begeleidt Jannel zo’n 75 cursisten. Hun talent, hun aanleg, hun instelling is variabel. Ook de leeftijden variëren. Van 20 tot 100, kun je wel zeggen, want er zijn er bij van over de tachtig. De leeftijdsgroep 30 tot 40 jaar is echter zwak vertegenwoordigd, vooral de mannen ontbreken. Dat is, volgens Jannel, het gevolg van het feit dat deze leeftijds-

**DE LIMBURGSE
PERSONEELS GIDS**

**Bouwvereniging
Sint Servatius**

HERHAALDE OPROEP

Bouwvereniging Sint Servatius heeft het beheer over en het onderhoud van ruim 12.000 verhuurseenheden in de stad Maastricht.

Aan gevraagd van opleiding, ervaring en ontwikkelings binnen de organisatie van de Technische Dienst, omvattende de afdelingen: Inhouding, Inspectie en Projecten, Bureau van de Technische Dienst, zoeken wij kandidaten voor de volgende functies:

HOOFD INSPECTIE M/V

De functie van hoofdinspectie bestaat uit de technische controle van de technische dienst en het beheer van de technische dienst. De functie is een belangrijke functie in de organisatie van de Technische Dienst.

De functie van hoofdinspectie bestaat uit de technische controle van de technische dienst en het beheer van de technische dienst. De functie is een belangrijke functie in de organisatie van de Technische Dienst.

De functie van hoofdinspectie bestaat uit de technische controle van de technische dienst en het beheer van de technische dienst. De functie is een belangrijke functie in de organisatie van de Technische Dienst.

De functie van hoofdinspectie bestaat uit de technische controle van de technische dienst en het beheer van de technische dienst. De functie is een belangrijke functie in de organisatie van de Technische Dienst.

De functie van hoofdinspectie bestaat uit de technische controle van de technische dienst en het beheer van de technische dienst. De functie is een belangrijke functie in de organisatie van de Technische Dienst.

Functie-eisen:
- HTS-Bouwkunde of Opzichter B.N.A. met eventueel aanvullende cursussen.
- organisatorische en leidinggevende kwaliteiten.
- goede contactuele en redactionele vaardigheden.
- in staat zijn goed te functioneren in teamverband.
- ervaring op het gebied van onderhoud van woningen is vereist.

Arbeidsvoorwaarden:

Het salaris en overige arbeidsvoorwaarden worden vastgesteld conform de C.A.O. voor woningcorporaties. Aanstelling vindt plaats voor de periode van één jaar, met een proeftijd van twee maanden. Bij gelijke geschiktheid vindt daarna aanstelling voor onbepaalde tijd plaats.

Sollicitatie:

Bewijs van inschrijving bij de gemeente Maastricht, vóór de afsluiting van de selectieprocedure op zaterdag 26 september 1988 vóór 10.00 uur 's ochtonds worden gezonden aan de directie van Bouwvereniging Sint Servatius, Postbus 1150, 6201 BD MAASTRICHT.

Een psychologisch onderzoek en een medische keuring maken deel uit van de selectieprocedure.

HTS'ers W m/v

die recent hun einddiploma hebben behaald

DSM is één der grootste chemische industrieën in Europa. De onderneming werkt sterk internationaal. De hoofdactiviteiten van de onderneming zijn ondergebracht in zes divisies. Het zwaartepunt van de DSM-activiteiten ligt in Zuid-Limburg.

Wij hebben vacatures voor:

Werktuigbouwkundige constructeurs

die tot taak krijgen:

- het verzorgen van de 'detailed engineering' t.b.v. piping, toestellen onder druk, rotating equipment en andere machines;
- het begeleiden van engineeringbureaus bij de uitwerking van uit te besteden engineeringwerkzaamheden;
- het bewaken van engineeringkosten en planning.

Werktuigbouwkundige engineers

die tot taak hebben het in teamverband verzorgen van:

- het basisonderwerp/lay out, plotplan, engineeringsschema's, specificaties van apparatuur, studies t.a.v. kritieke apparatuur en piping;
- 'scope of work' van de uit te besteden werkzaamheden;
- ontwerp-specificaties en voorschriften;
- het technisch begeleiden van contractors bij de uitwerking van de engineering en bij de bouw van installaties.

Maintenance-engineers bij productiegroepen

zich richten op het uitvoeren, ontwikkelen en bevorderen van een preventief onderhoudssysteem en analyseren in onderhoudssysteem opzicht de uitvoering en het functioneren van de apparatuur.

Stafmedewerkers

in de Technologische staf met als taken:

- het bestuderen en analyseren van werktuigkundige processen en het doen van berekeningen;
- het maken van storingsanalyses en het bestuderen en uitwerken van wijzigingen.

Research-medewerkers

in een o.a. worden geplaatst als:

- medewerkers van werkgroepen belast met de ontwikkeling van nieuwe verwerkingstechnieken voor het vervaardigen van kunststofmaterialen;
- medewerkers van de werkgroep belast met het ontwikkelen van testmethoden voor mechanische eigenschappen en onderzoek naar de vertaalbaarheid van kleine schaal experimenten naar grootschalige apparaten.

Technical Service Engineers

worden geplaatst als Research Technical Service (RTS).

• HTS'ers worden geplaatst op het gebied van commerciële en technische dienstverlening.

Voor de Technical Service Engineers geldt dat een goed technisch niveau wordt gecombineerd met een commerciële 'touch'.

• U kunt geplaatst worden als: Processing en Application Engineer en wordt dan belast met het richting geven aan onderzoek met betrekking tot verwerking c.q. eigenschappen en toepassingen van kunststoffen.

Vanuit deze startfunctie, waarin u zodig verder wordt opgeleid voor het gebied van kunststoffen en kunststofverwerking, kan een opstap worden gemaakt naar functies als:

- Field Service Engineer;
- Project Manager Technical Service.

Wij vragen HTS'ers:

- die actief en zelfstandig kunnen handelen, die het potentieel hebben om te kunnen doorgroeien naar kaderfuncties en daarop aangesproken willen worden;
- die bekwaamheid en personeel-eigenschappen bezitten, noodzakelijk voor een verdere door groei in de organisatie.

Wij bieden:

- een goed salaris;
- aantrekkelijke voorzieningen in de secundaire sfeer, zoals o.a. een bedrijfspaarregeling met 50% premie op het spaarbedrag;
- een eigentijds personeelsbeleid waarbij onderwerpen zoals loopbaan, begeleiding, inspraak en welzijnsbeleid gewenste aandacht krijgen.

Standplaats: Geleen

Selectieprocedure

Tot de selectieprocedure behoort een gesprek met een medewerker van de afdeling Personeelsvoorziening. Tevens vinden er gesprekken plaats met een personeelsfunctionaris en het management van de betrokken afdeling.

Een psychologisch en medisch onderzoek zal bij voortzetting van de selectieprocedure plaatsvinden.

Sollicitaties

Belangstellenden worden verzocht hun sollicitatie met vermelding van de opleidingsdifferentiatie, interessegebied en andere van belang zijnde gegevens.

Nadere informatie kan telefonisch worden ingewonnen, tijdens kantooruren, bij de heer A. Schreuders, tel. 04490-64028.

Richt uw schriftelijke sollicitatie, onder vermelding van nr. 38/88

P.V.B. aan: de heer A. Schreuders, afd. Personeelsvoorziening en Beheer DSM Limburg BV, Mauritspark 1, 6163 HM Geleen.

We hebben een oplossing of we vinden er een.

DATA PRODUCTIONS

Dette Productions, producent van voorgeprogrammeerde videobanden, zoekt personeel voor de volgende functies op korte termijn:

- administratief medewerker (m/v)
- binnen een dynamische en afwisselende werkomgeving
- goede contactuele en redactionele vaardigheden
- in staat zijn goed te functioneren in teamverband
- ervaring op het gebied van onderhoud van woningen is vereist

Bewijs van inschrijving bij de gemeente Maastricht, vóór de afsluiting van de selectieprocedure op zaterdag 26 september 1988 vóór 10.00 uur 's ochtonds worden gezonden aan de directie van Bouwvereniging Sint Servatius, Postbus 1150, 6201 BD MAASTRICHT.

Een psychologisch onderzoek en een medische keuring maken deel uit van de selectieprocedure.

DATA PRODUCTIONS

Dette Productions b.v.
Nieuwe Markt 3
6385 BG Schinnen

MULDER LIFTSERVICE B.V.

werkt op korte termijn een

M.T.S.-er E

t.b.v. meegewerkzaamheden en om opgeleid te worden tot monteurs

H.T.S.-er

Electrotechniek E

Sollicitatie schriftelijk richten aan:

Mulder Liftservice B.V.
c.a.v. de heer R. Verbeek
Handwerf 5
6381 KC Nuth.

PEUGEOT - COLLARIS HEERLEN

vraagt per 1-10-1988

AUTOMOBIELVERKOPER M/V

Moet zelfstandig kunnen werken en heeft bij voorkeur een middelbare opleiding genoten, gevolgd door een gedegen branchetraining.

Autocentrum Collaris B.V. bestaat 28 jaar en is reeds 23 jaar Peugeot-dealer voor Heerlen en omgeving.

Sollicitatie schriftelijk aan directie

AUTOCENTRUM COLLARIS BV
Schiedamsedijk 45, 6413 AA Heerlen

M/V '72 TAALTRAININGEN/VERTALINGEN

zoekt voor de regio Zuid-Limburg contact met

toegevoegde

doctoren Duits en Engels

t.b.v. in-company taaltrainingen.

Adres: Tuinlaan 60,
3111 AW Schiedam,
tel. 010-4735359.

ZOMAAR? ZOMAAR!

Stichting Reparaties en Omschakelen

Voor de centrale keuren van Behoudensverzekering huis Elvira zoekt de Stichting keurders met een

KOK A.O.

Functie: Het assisteren van het hoofd van de keuren bij zijn werkzaamheden en de afsluiting van de keuren.

Gevraagd wordt: 2 keurders met een HBO-opleiding en 2 keurders met een MBO-opleiding en 2 keurders met een VBO-opleiding.

Gedetailleerde informatie wordt u verzonden na ontvangst van uw sollicitatie. De sollicitatie moet u richten aan de Stichting Reparaties en Omschakelen, Postbus 10, 1000 AA Amsterdam.

LEVENSMIDDELENTENOLOGOOG M/V

Mora Snacks B.V. te Maastricht is een lang en dynamisch bedrijf met meer dan 50 medewerkers (m/v) die een jaaromzet van ruim 90 miljoen maken. Een van de topbedrijven van Nederland. Het totale assortiment bestaat uit 60 verschillende producten. Voortdurend worden nieuwe producten ontwikkeld ter versterking van de tot nu toe verworven marktpositie in binnen- en buitenland. Om een constante levertijd te kunnen waarborgen investeert Mora niet alleen in producten en markten maar ook in vooral in goed personeel.

Voor de afdeling Productontwikkeling/Kwaliteitsdienst van een Productie-Unit zoeken wij een **Levensmiddelentechnoloog M/V**.

De functie bevat een drietal hoofdtaken: ondersteunen en begeleiden van de productie bij invoering van nieuwe of gewijzigde recepturen/processen, alsmede het verbeteren van bestaande producten binnen een Productie Unit; verantwoordelijkheid voor kwaliteitsbewaking met inbegrip van de kwaliteitscontrole in de Unit.

leiding geven aan de groeiing binnen de Unit en de coördinatie met de centrale afdeling Productontwikkeling/Kwaliteitsdienst.

Voor deze functie zoeken wij een creatieve man of vrouw met een HBO-opleiding op het gebied van levensmiddelentechnologie. Tenminste drie jaar ervaring op ontwikkelings-, kwaliteitszorg-, productie- en organisatiegebied. Een goede uitdrukkingvaardigheid in woord en geschrift. Leefijd van 27 tot 40 jaar.

Nadere informatie kan worden ingewonnen bij:

Ir. R.L. de Boer, afd. Personeel
Telefoon 043 - 62 62 62 tussen 2 en 4 uur 's ocht.

Belangstellenden voor deze functie kunnen hun sollicitatie richten aan onderstaand adres t.a.v. de heer L.D.G.P. Coninx.

mora

Regenweg 53, 6222 NZ Maastricht

Fotograaf en docent Theo Derksen praat over zijn beroep

„Creativiteitscentra zijn de laatste mogelijkheid waar mensen terecht kunnen voor hun cultureel-kunstzinnige ontwikkeling. Naar de professionele opleiding kunnen ze niet, privées is niet te betalen, 't is voor velen van hen vaak een tweedekans onderwijs. 't Zou een groot gat betekenen in 't maatschappelijk gebeuren als de creativiteitscentra als gevolg van bezuinigingen hun activiteiten zouden moeten beperken. De gemeente Weert is altijd behoorlijk positief geweest, op cultureel gebied gebeurt hier 'n heleboel". Aan het woord is Theo Derksen (33) uit Nederweert. Hij is als docent fotografie verbonden aan de Stichting Vrije Uren aan de Muntpassage in Weert en de Putgraaf in Heerlen. De fotograaf studeerde af aan de St. Joost Academie in Breda. In Venetië was de bekende, inmiddels overleden Amerikaanse fotograaf Ernst Haas zijn leermeester.

Derksen: „Fotografie als kunstuiting zit de laatste vier jaar erg in de lift. Ik denk dat dat komt omdat 't een snel medium is. Fotograferen is een beeld maken zonder geluid. Veel mensen zijn visueel ingesteld, maar kunnen 't niet vertalen in beelden. In de basiscursus fotografie worden ze daarin getraind. Ze leren vaardig om te gaan met camera, lenzen, ontwikkelaars etc., ze leren het materiaal kennen. Cursisten kiezen voor fotografie als uitdrukkingvorm. Je moet niet onderschatten hoeveel mensen met fotografie bezig zijn. Als ze rijp zijn voor een tentoonstelling presenteren ze hun werk aan de buitenwereld".

Inhoud

In de basiscursussen fotografie leert de cursist de globale opname en donkere kamertechniek in theorie en praktijk. De leerstof omvat o.m. de verkenning van de camera, de films, en het technische proces van ontwikkelen en vergrotingen maken. In de vervolgcursus Fotografie Zwart-Wit volgen thematische opdrachten. Er kan gekozen worden voor reportage, architectuur, portret, sport, landschap, natuur enz. In de meer gespecialiseerde cursussen fotografie voor gevorderden kunnen de cursisten zich verder ontplooiën, wordt gepraat over het beeld-inhoudelijke van de fotografie. Deze specialisatie is in feite eindeloos. Er zijn cursisten die al vijftien jaar in het vak zitten. Enkele cursisten van Derksen volgen de Rietveldacademie of studeren bij St. Joost.

Derksen: „Je komt met je cursisten tot persoonlijke gesprekken. Hoe beleef je iets? Daar komt muziek bij kijken, literatuur, kunstgeschiedenis, het werk van andere fotografen wordt besproken. Je geeft de cursist bagage mee waaruit hij kan putten. Iedereen die zich met dit medium wil gaan bezig houden kan bij de creativiteitscentra terecht. De leeftijden per groep, vijftien tot achtentien personen, zijn variabel, tussen 12 en 65 jaar, of ouder.

De belangstelling voor video en fotografie loopt parallel. De kosten

van 26 lessen zijn in feite niet hoger dan drie pils per avond. De drempel is laag, kinderen kunnen evengoed deelnemen. Beginners zijn vaak mensen waarvan de vakantiefoto's mislukken. Zeventig procent hiervan krijgt al doende de smaak te pakken en wil zich verder ontwikkelen. De cursisten gaan anders reageren op dingen, gaan gevoeliger worden. Als ze denken aan het plafond van hun kunnen te zitten, kan de docent ze stimuleren. Over vooroordelen moet de cursist vaak heen zien te groeien.

Vooroordelen afbreken geeft een meerwaarde aan de fotografie. Cursisten werken zowel in kleur als in zwart-wit. Deze laatste is minder kostbaar, beide hebben hun eigen regels, hun eigen charme. De creativiteitscentra beschikken over donkere kamers, er zijn studio's, fotograferen doet men elders. In tegenstelling tot het maken van video, is fotograferen als kunst een eenzaam avontuur.

De hoofdmoot van het werk moet buiten de lessen gemaakt worden. Er zijn cursisten die 'n week met een vrachtwagenchauffeur op reis gaan om te fotograferen. Het is introvers werk, maar dit wil niet zeggen dat het resultaat best spectaculair kan zijn. En het resultaat, daar is het toch om te doen."

Zijn eigen werk bedrijft Derksen met hoogwaardige camera's. Maar in feite maakt dat weinig uit. Mensen groeien met hun werk mee. Ze beginnen met een rits-rats camera en kopen later een betere. Degenen die met een dure camera van start gaan, moeten evengoed experimenteren. In Heerlen en Weert geeft Derksen lessen aan 80 tot 90 cursisten. Er zijn weekenden en workshops op thema's. „Tussen mijn eigen werk en lesgeven bestaat een wisselwerking. Je kunt jezelf blijven ontplooiën omdat de lessen seizoensgebonden zijn.

Kunstofografie

Theo Derksen werd op zijn achtenti  jaar al geboeid door fotografie. Hoewel hij vier jaar bouwkunde studeerde, kroop het bloed waar het niet kon gaan. Hij stu-

Fotograferen, eenzaam maar fascinerend

• Het was niet Theo Derksen die voor kunstfotografie koos, de kunstfotografie koos voor hem.

deerde af aan de St. Joost Academie in Breda. In Venetië was Ernst Haas zijn leermeester. Derksen kiest voor een afgebakend gebied. Niets wordt nadrukkelijk naar voren gebracht. Hij streeft naar een duidelijke licht en donker-verhouding.

Voor 80 procent werkt hij in zwart-wit, alleen bij commerciële opdrachten in kleur. In zijn werk vindt men de mens niet als individu verkunde studeerde, kroop het bloed waar het niet kon gaan. Hij stu-

derwerpen zoekt hij, al reizend in het buitenland, vooral in Oosterse landen. De fotograaf staat soms wel een uur te wachten om 'n foto te maken, op compositie en licht. De opname moet raak zijn, hij maakt ook maar één negatief. Componeren doet hij tot in de uiterste hoeken.

Op dit moment staat Derksen in de startblokken voor een studiereis van zes weken naar Algerije. Naast reisfotografie beoefent Derksen de geësceneerde fotografie, met zand en stenen in zijn atelier. Zijn

reisidee n worden evengoed in de eigen wereld uitgewerkt. Bij het opklappen van de foto's en het inkaderen binnen aluminium lijsten, wordt rekening gehouden met langdurige houdbaarheid. Opklappen gebeurt met zuurvrije lijm op speciaal zuurvrij museum-karton.

Voor zijn werk bestaat veel belangstelling bij particulieren, collectors en musea. De nationale bibliotheek van Parijs en de stad Arles willen zijn werk in collectie hebben.

Derksen exposeerde recentelijk op de tentoonstelling Vormen van Nederlands Landschap in het Gouvernement te Maastricht. Herfst 1980 onder de titel 'Geliefde personen' in het Stedelijk museum Amsterdam. In de Tiendenschuur, Weert, museum De Tempel, Sittard. Met geësceneerde fotografie werd hij eerste in de Kodakprijsvraag voor professionele fotografen. Dat leverde 5000 gulden op en een reis door Amerika.

Mensen staan te trappelen voor vrij experimentele richting

Video; hobby met toekomst

De fotografie is lang bekend, video, althans de cursus, is bij de Stichting Welzijnsopbouw Weert nog vrij nieuw. Sinds twee jaar maakt dit medium deel uit van het lesprogramma. Er wordt nog druk mee geëxperimenteerd. Dat is het gevolg van financiële beperkingen. Er werd voor 20 mille apparatuur aangeschaft, monitoren, camera's, maar met twaalf deelnemers per groep betekent dit toch nog dat een aantal van hen de eigen camera moet meebrengen. Man achter de videovorming in Weert is docent Ton Nijssen. Welzijnsopbouwwerker Pierre Sniijders (45) is een van zijn cursisten. Sniijders houdt zich al jarenlang bezig met fotograferen en filmen.

De belangstelling voor de videocursussen bij het Welzijnsopbouwwerk Weert komt voornamelijk uit kringen van organisaties en clubs. Leden die persoonlijk geïnteresseerd zijn in dit medium, zien daarbij ook kans aan te wenden in het belang van hun organisatie. Deelnemende organisaties waren, met een of enkele leden, reeds het Martinus Verpleeghuis Weert, het Jongeren Centrum Bramproy, het Jeugdcentrum Ittervoort, het Openbaar Vrouwen Werk en de EHBO Weert en het gehandicaptenwerk. Een groep uit Kelpen maakt video-opnamen van de eigen jeugdactiviteiten. Aan de cursus 1987-1988 namen 23 cursisten deel, voor de cursus van het nieuwe seizoen staan nog diverse groepen te trappelen om aan de bak te komen, er zijn wachtlijsten.

Sniijders: „Video-apparatuur aan-schaffen is duur. Het betekent kosten van minimaal 4000 gulden.

Daarom is huren vaak de aangewezen weg. Mensen van vrijwilligersorganisaties die de videocursus gevolgd hebben, kunnen bij het Welzijnsopbouwwerk video-apparatuur huren. Het huurbedrag is hier de helft lager dan in videowinkels of gespecialiseerde zaken. Er staat ook een audio-videokast ter beschikking van degenen die willen monitoren, geluid inbrengen etc. Zowel de Stichting Vrije Uren als de Stichting Welzijnsopbouw verlenen faciliteiten op dit gebied.

Ontwikkelingen

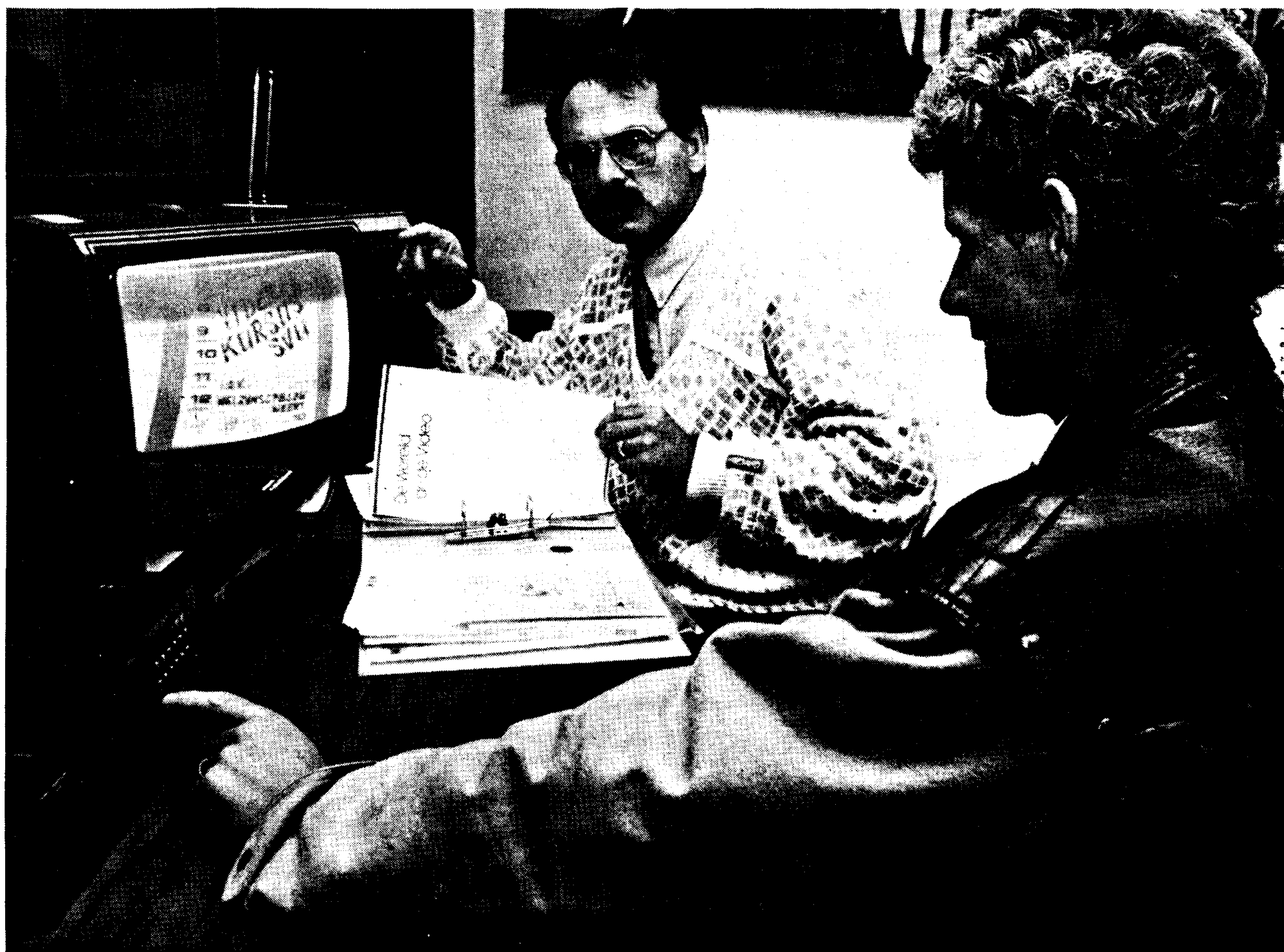
Sniijders: „De apparatuur maakt een snelle ontwikkeling door, ze wordt van jaar tot jaar beter en goedkoper. In de videowereld kent men een aantal hoofdsystemen. Het Philips 2000 systeem is inmiddels verdwenen. Ook het Bèta-maxsysteem van Sony is op zijn retour. Het meest gebruikte systeem van dit moment is de VHS.

Een super-VHS systeem staat eraan te komen. Maar daar zijn dan wel weer veel grotere beeldschermen bij nodig.

„De systemen met 8 mm banden zijn voor amateurs interessant. Bij een beroep als reclamemaker heb je nu ook video nodig. In Nederland worden al jarenlang filmadagen georganiseerd. Langzamerhand begint er echter ook iets te groeien op het gebied van videodagen en videoclubs, vaak gekoppeld aan filmclubs. Video is eigenlijk een afgietsel van film, met andere technische mogelijkheden. Film is erg duur aan materiaal, bij video is de band goedkoop. Je kunt hem langdurig hergebruiken. In de video-cursus komen diverse aspecten aan de orde. Er moeten ideeën worden uitgewerkt, mensen geïnstrueerd met betrekking tot script, regie, geluid, opname, montage. Aan een filmpje van vijf minuten zijn wij binnen de cursus, in groepen van twee en drie personen, mooi acht ochtenden bezig geweest".

Toekomst

De hulpmiddelen bij de audio-visuele apparaten worden steeds lichter en kleiner, er wordt met chips gewerkt in de videocamera's. Voorheen moest ook alles met de hand worden bediend. Nu gaat dat automatisch, zoals bij fototoestellen. „Persoonlijk verkies ik met zo weinig mogelijk automa-

• Video-docent Ton Nijssen van Welzijnsopbouw Weert kijkt cursist Pierre Sniijders op de vingers.

tiekjes te werken, ik wil zelf bepalen hoe ik het hebben wil", zegt deze cursist. „Of je iets presteert is niet alleen een kwestie van behoorlijk materiaal hebben, maar ook van gevoel voor wat je moet filmen. Je moet leren met anderen samen te werken, voor licht en ge-

luid, of voor het script, als je dat zelf niet doet. De docent gaat niet zo ver dat hij een activiteit registreert. Iedere cursist moet zijn eigen kijk op het onderwerp uitwerken. Mensen die al jaren filmen, hebben van zo'n video-kadercursus evengoed nut. Ze kun-

nen er alleen maar van leren. Of je met je video privédoeleinden nastreeft, dan wel een gemeenschapsdoel wilt dienen, het is een interessante bezigheid". Als voorbeeld daarvan mag het, één uur durende, filmpje gelden dat Sniijders maakt bij gelegenheid

vanhet 60-jarig huwelijksfeest van zijn ouders. Met de muziek en de zang van de feestdag, de toespraken, opgevuld met landschap, gebouwen en familiebetrekkingen. Ook oude foto's worden in zijn videofilm geïntegreerd. Hierbij komt de kunst om de hoek kijken.

Marion Gerards propageert al zes jaar een andere aanpak Taaldrukken, alternatief en creatief taalonderwijs

Eigenlijk is Marion Gerards (28) uit Bemelen docente beeldende kunst, maar van de zes jaar, dat ze werkzaam is op het CCV te Maastricht, heeft ze zich – als onderdeel van literaire vorming – vijf jaar intensief met taaldrukprojecten bezig gehouden. Met haar opleiding – Pedagogische Academie (de huidige Pabo) en MO A handvaardigheid – is ze in meer disciplines inzetbaar. Na de PA werd ze werkloos en ging ze in de avonduren naar de Stadsacademie in Maastricht. Nog tijdens deze studie solliciteerde ze bij het creativiteitscentrum Maastricht, waar ze samen met een graficus het taaldrukproject op touw zou gaan zetten. „Het was toen en het is ook nu nog niet helemaal duidelijk wie literaire vorming nu eigenlijk moet geven”, licht Marion toe. „Een docent Nederlands, een docent drama? Er zijn nog geen specifieke eisen, maar de invalshoek moet creativiteit zijn. Het is niet voor niets dat de creativiteitscentra ermee bezig zijn. Vanwege mijn achtergrond op taalpedagogisch en creatief gebied ben ik hier ingerold”.

Zo kwam Marion Gerards min of meer toevallig terecht in een discipline, die haar na aan het hart zou gaan liggen. Inmiddels heeft zij zich ontwikkeld tot een ervaren docente op dit gebied, die niet alleen het taalpedagogische aspect, maar ook het ambachtelijke – het drukken zelf – volledig beheerst.

Na aanvankelijk met een graficus als duo te hebben gewerkt, vult zij haar functie momenteel geheel zelfstandig in. Volgens haar is taaldrukken een ideale manier om creatief met taal om te gaan. „Het kind wordt in zijn creatieve ontwikkeling niet alleen gestimuleerd door de schrijfoefeningen, die de schrijfangst moeten wegnemen, maar ook door het bezig zijn met het drukproces zelf en met de vormgeving. Daarbij wordt steeds uitgegaan van de belevingswereld van het kind. Ik weet wel dat dat zo langzamerhand een cliché begint te worden, maar ik vraag mij af hoeveel leerkrachten er werkelijk van uitgaan.”

den, maar ik vraag mij af hoeveel leerkrachten er werkelijk van uitgaan.”

Rijk geschakeerd

Het aanbod aan literaire vorming, waaruit scholen – al naar gelang hun behoefte en financiële situatie – kunnen kiezen is rijk geschakeerd. Het varieert van bemiddeling en informatie (bv. op

het gebied van kinderliteratuur) via dagprojecten, die door het CCV kant en klaar worden aangeleverd tot intensieve begeleiding, waarbij voorbeelden worden in de klas gegeven worden.

In dat laatste geval – zoals bijvoorbeeld bij taaldrukken – wordt het programma geheel aangepast aan de wensen van een bepaalde school. „Er is dan

sprake van een overlegsituatie tussen het CCV en de betreffende school”, aldus Marion Gerards. „Er worden afspraken gemaakt, over en weer meningen uitgewisseld en suggesties gedaan. Dan wordt door ons een concreet plan op tafel gelegd, waarmee een half jaar gewerkt wordt. Er volgt dan een evaluatie en het vervolg wordt besproken. Steeds wordt rekening gehouden

● Marion Gerards leert Anja van Nispen de kneepjes van het vak.

met de wensen van het team en met die van de leerkrachten individueel. Wij zijn per slot van rekening een ondersteunend instituut, dat de leerkracht zelfstandig moet proberen te maken. De een

heert daarbij meer hulp nodig op het gebied van het drukken, omdat zijn interesse vooral is gericht op het creatieve schrijfsproces, de ander vindt het drukken geweldig, maar heeft specifieke problemen met het aanzetten van de kinderen tot creatief schrijven”. Dat betekent niet, dat de begeleiding alleen om de leerkracht is gericht. „Het gaat om de leerkracht én de klas”, verduidelijkt Marion Gerards. „Ze zullen het samen moeten doen. De persoonlijke interesse van de leerkracht alleen is onvoldoende”. Vandaar dat Marion geregeld in de klas aanwezig is om voorbeelden te geven, bijvoorbeeld om kinderen creatief aan het schrijven te krijgen. „De kinderen moesten vroeger één keer in de twee maanden een opstel maken, vaak zonder nadere toelichting en voorbereiding. Vele kinderen kwamen niet los, omdat ze angst hadden om te schrijven. Het is echter belangrijk zo iets goed in te leiden, bijvoorbeeld door vanuit een thema te werken, of vanuit de kinderliteratuur of door vooraf kringgesprekken te houden. De fantasie van de kinderen wordt op die manier geprikkeld en de schrijfsresultaten zijn over het algemeen stukken beter”.

Samenwerking

Wat betreft de steunfunctie naar het onderwijs toe werkt het CCV – ook op het gebied van de literaire vorming – nauw samen met de schoolbegeleidingsdiensten, waardoor optimale resultaten behaald kunnen worden. En ook blijkt de aard van de school van invloed op de resultaten die bereikt worden.

In een basisschool met een star, traditioneel systeem zal alles minder soepel verlopen (en het rendement waarschijnlijk ook geringer zijn) dan in een school als openbare basisschool De Kring in De Heeg, waar men de beste elementen uit alternatieve schooltypen als Vrije School, Je-naplanschool, het Freinet- en Montessori-onderwijs heeft overgenomen.

In de vijf jaar dat Marion Gerards intensief met taaldrukken is bezig geweest, heeft ze meer dan eens ervaren, welke positieve invloed er van taaldrukken uit kan gaan. „Ik hoor regelmatig van leerkrachten: 'Dat kind deed nooit zijn mond open, maar nu jij in de klas bent geweest ineens wel'. Dan weet je dat je op de goede weg bezig bent. Maar ook de reacties van de kinderen zijn tekenend. Het is echt feest in de klas als je komt. Je moet natuurlijk zelf wel geïnteresseerd zijn in kinderen en een bepaald enthousiasme tonen in datgene wat je doet.

Hoewel creativiteit en het rendement daarvan niet meetbaar zijn, ben ik ervan overtuigd, dat de kinderen zich beter en vollediger ontplooiën. Wanneer ik zelf een klas zou hebben, dan zou ik zeker met taaldrukken starten.”

Iemand, die al jaren vertrouwd is met de activiteiten van de Stichting Culturele en Creatieve Vorming Maastricht is Anja van Nispen (29), sinds negen jaar lerares aan de openbare basisschool De Kring in De Heeg. Een school, die het woord creativiteit hoog in het vaandel heeft geschreven en dat niet alleen met betrekking tot vakken als tekenen, handvaardigheid of muziek. De Kring maakt dan ook regelmatig een keuze uit het aanbod van het creativiteitscentrum, in teamverband of door leerkrachten individueel. Anja zelf volgde onder meer een cursus drama en maakt ook nu nog regelmatig gebruik van allerlei kortere projecten van het CCV op het gebied van toneel en beeldende kunst. „Het CCV geeft je steeds opnieuw impulsen op het gebied van creatief bezig zijn” is haar mening. „Dat vind ik heel belangrijk, omdat je eigen ideeën daardoor nieuw en fris blijven”.

pen. „Het was van meet af aan onze bedoeling taaldrukken in alle klassen in te voeren, waardoor je een bepaald niveau kunt bereiken. Op de laagste klassen worden al diverse vaardigheden en technieken aangeleerd, zoals het werken in groepsverband en het omgaan met eenvoudige drukmaterialen. Van de leerkrachten vereist het een bepaalde instelling: het meewerken aan buitenschoolse activiteiten is noodzakelijk, alsook openstaan voor ouderparticipatie en een algemene belangstelling voor een creatieve aanpak in het onderwijs.”

Attitude

Zo'n drie à vier jaar lang werd het team van basisschool De Kring begeleid door het CCV. In het eerste stadium leerden de Maastrichtse leerkrachten in het creativiteitscentrum zelf met de drukpers en de linograaf om te gaan. Vervolgens werden zij geadviseerd bij de aanschaf van de materialen en tenslotte werden zij twee jaar lang één ochtend in de week klassikaal bijgestaan; een heel persoonlijke begeleiding van de leerkracht in de klas.

Inmiddels is het team zelf in staat om taaldrukken te geven, al moet ook Anja van Nispen bekennen, dat dat niet altijd meevalt: „Zodra de mensen van het CCV er niet meer bij zijn, mis je toch de hulp. De hele organisatie is dan toch weer een stuk moeilijker. Bovendien worden de klassen alsmat groter, wat de zaak er ook niet gemakkelijker op maakt.

En ook nieuwe leerkrachten kunnen voor extra moeilijkheden zorgen. Het is nl. belangrijk dat iedere docent zijn steentje bijdraagt. Het gaat echter om een algehele attitude: je moet het fijn vinden creatief met kinderen bezig te zijn”.

Loont zich al die moeite eigenlijk wel, is een vraag, die men kan stellen, wanneer men als buitenstaander met deze aanpak geconfronteerd wordt. Anja van Nispen hoeft over het antwoord niet lang na te denken. „Als taaldrukken goed wordt aangepakt is het rendement aantoonbaar. Niet alleen is het kind op verschillende manieren met taal bezig, het wordt er ook toe aangezet heel nauwkeurig te werken.

Bij mooi gedrukt werk zijn kinde-

Creativiteit is troef op basisschool De Kring

Kinderen aan de slag met drukpers en letterbak

ren veel gemakkelijker te motiveren om de fouten eruit te halen. Schitterend uitgevoerde teksten vol fouten vinden ook kinderen niet leuk. Als de uitvoering perfect is, willen ze de inhoud ook perfect.

Want ook bij ons staan elementaire zaken als spelling en grammatica op de eerste plaats. Daarnaast staan de kinderen veel meer open voor literatuur. Een dichtbundel is niet vreemd meer voor hen, omdat ze er tijdens het taaldrukken mee vertrouwd zijn geraakt.”

En zo verschijnt er met de regelmaat van de klok drukwerk in basisschool de Kring, gemaakt tijdens de taallessen, waarin taaldrukken is geïntegreerd, of na schooltijd: dichtbundeltjes, een schoolkrant met veel gedrukte teksten, boekwerkjes met opstellen of eigengemaakte recepten (al naar gelang de opdracht) en één keer per jaar een kalender, die al lang voor datum van verschijnen uitverkocht is.

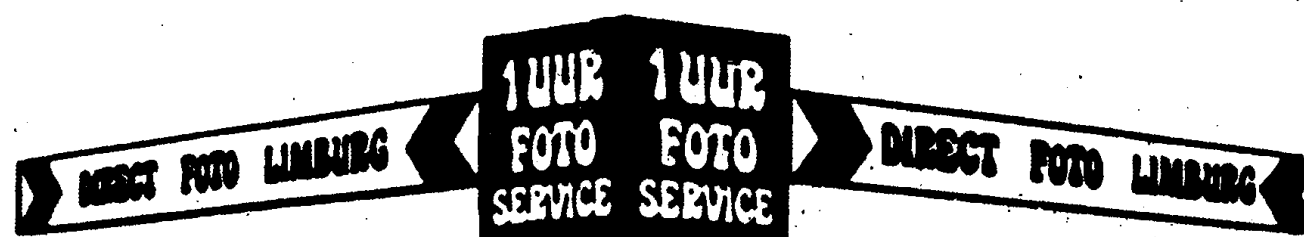
De ouders reageren positief en wat nog het allerbelangrijkste is – zeker voor het team van basisschool de Kring: de over zestien groepen verdeelde 440 leerlingen zijn laaiend enthousiast. Zij blijken zich heerlijk te kunnen uitleven met de twee grote en twee kleine drukpersen, de letterbakken, de limograaf en (voor de kleintjes) het stempel-materiaal. „Als ze met taaldrukken bezig zijn, dan zullen zich minder kinderen vervelen dan bij de gewone taallessen”, aldus Anja van Nispen. „En dat is mooi meegenomen”.

● Kinderen van basisschool

De Kring samen met de juf bezig aan de drukpers.

Belangrijke adressen voor:

Uw hobby krijgt bij ons speciale aandacht

DIRECT FOTO LIMBURG

1 UUR FOTO SERVICE

- Geen massaproductie, elk negatief wordt apart bekeken, beoordeeld en, indien nodig, gecorrigeerd.
- Zoekraken is niet mogelijk, want uw film blijft in ons eigen fotolab.
- Uw filmpje wordt door ons DIRECT verwerkt en vandaar die snelle service.

Niet voor niets de grootste in Zuid-Limburg

Heerlen Stationsstraat 44 t.o. AHWB Sittard Rijksweg 2 t.o. hotel de Prins Brunssum Parkeerplaats achter V&D Geleen Groenstraat 8 t.o. Hema/C&A

de boekelier voor alle boeken en tijdschriften

Promenade 133
6411 JD Heerlen
Tel.: 045-711382

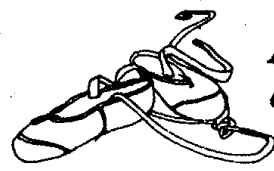
BIG ALDORADO BOSS

ELKE BOUWMARKT DE BAAS

HOUT • METAAL • KEUKENS

Industriestraat 10, Hoensbroek, telefoon 045-211685

Dance Shop Giselle

Alles op gebied van dans- en fitness

Open: ma.
13.00-18.00 uur
Di.-vr. 11.00-18.00 uur
Donderdag
koopavond tot
21.00 uur
Za. 11.00-17.00 uur

Hondstraat 3a
6211 HW Maastricht
043-211932

HET HANDWERKHUIS

M. Derwall-Wetenkamp

houdt op 24 sept. t/m 10 okt. haar

OPEN HUIS DAGEN

Dan tonen wij onze najaarscollectie truien in de kleuren zwart, rood, paars, groen, blauw en geborduurde truien in de vorm van landschappen en wintercreaties. Tevens wordt aan onze handwerkarikelen ook ruime aandacht besteed.

Koffie en koek staan klaar.

galerie zabawa

ophoven 183
6133 xv sittard
tel. 04490-19061

25 sept. - 31 okt.
dré houben
olieverf op
schilderingen
tekeningen
grafiek
woensd. don.
vrijd. 16-18
zond. 14-16
open

The best shop in de village

De schilderijlijstenmaker voor het inlijsten van:
SCHILDERIJSTUKKEN, HANDWERKEN, ETSEN, FOTO'S, POSTERS ENZ.

Wij geven geen korting, maar wij zijn en blijven het goedkoopste, want een schilderijlijst hoeft niet duur te zijn. Wij verlenen goede service, daar bereik je wat mee.

HET TRIPLEXHUIS

JOH. EVERS

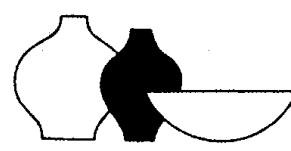
Tenelenweg 31, Voerendaal,
tel. 045-750689

Openingstijden:
van maandag t/m vrijdag
van 12.00-13.30 uur
en van 16.30-18.00 uur
's zaterdags van 9.00-17.00 uur

YENDOR

Jeugd- en kinderboekenwinkel

Entre Deux, 043-217085, Maastricht

SILEX

Voor al uw pottenbakkersmaterialen

Info en verkoop De Meerheuvel 5, 's Hertogenbosch, tel. 073-215573

HOUTLAND

Uw beste maat in doe-het-zelf

Houtland Schormans

Kantstraat 29, Landgraaf, 045-312267
Houtland Stef Theunissen
Akerstraat 3, Kerkrade-West, 045-413927

Django Sportswear

Hoofdstraat 12, Amstenrade,
04492-4421

Gespecialiseerd in
jazz-, ballet-,
fitness- en
turnkleding!

Vrijdag koopavond
maandag gesloten

Frans van Binsbergen

Uw speciaalzaak voor

★ foto ★ video
★ film ★ doka

Paardestraat 9a, Sittard
04490-28036

FOTO Uw foto-speciaalzaak te Kerkrade-West

— apparatuur — toebehoren
— occasions — studio
— doka — reportages

HET BOEKHUIS

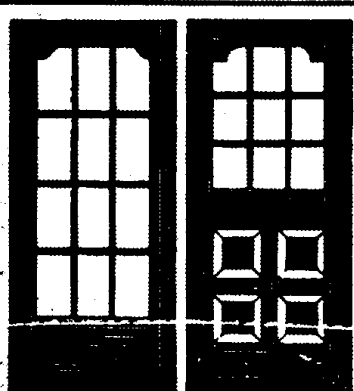
boekhandel
Limbrichterstraat 49-51

kantoorcentrum
Limbrichterstraat 44

tel. 04490-10555
Sittard

Balletstudio Charlotte Van Rooyen-Lechner

Kinderballet vanaf 4 jaar
Klassiek ballet
Jazzballet
Lenigheidstrainingen
Yoga
Zwangerschapsjoga
Heerenweg 274, Heerlen,
tel. 045-212513
Vraag vrijblijvend informatie

VOORDEUREN, TUINDEUREN, BUITENDEUREN, STUJENDEUREN
Keuze uit 100 modellen, in elke maat en houtsoort. Ook compleet leverbaar met afdichten, glas, hang- en sluitwerk, veiligheidsloten enz.
GEURTEN HOENSBROEK
045-212531,
Hommertweg 27,
's Maandags gesloten.

GALERIE leon theunissen FOR ART

for classic and modern art
Grootste coll. schilderijen van Nederland
Honigmanstraat 45, 6411 LJ Heerlen
t.o. postkantoor, tel. 045-740101

Nu borduren voor Kerst

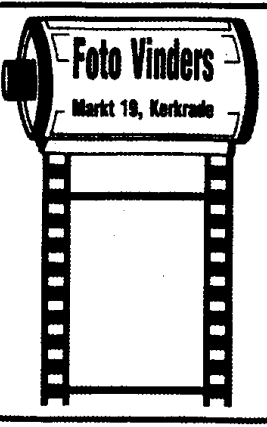
Voor een grote collectie tafelkleden, dekervetten, lopers en kerstkaarten naar

EVA

Geheel nieuw. Damasten kleden, rijkellieu kleden, dekervetten, kerstkleiden kant-en-klaar.

Dr. Poelsstr. 7a, Heerlen
Tel. 045-714065

Hét adres voor foto- en video-artikelen!

Uw foto's en dia's klaar in 24 uur!

Voor ál uw **kunstschildersmaterialen** kunt u terecht bij:

Decorette August van Wersch

Bongerd 19
6411 JL Heerlen
Tel. 045-713581

Uw complete boekhandel

WINANTS W BOEKHAND
naast t raadhu

Phildar speciaalzaak
Wolboetiek „Marie-Louise”
(Makado-Center Beek)
Ook nieuwe wintergarens zijn binnen-

Bij aankoop voor f 40,- breigaren, breiboek GRATIS.
Ook hebben wij ± 20 verschillende kindertruien met striptfiguren als model die u kunt nabreken.

Alleen zaterdag 10 sept. 10% KORTING bij inlevering van deze advertentie.

Foto Vroemen

Kouwendestr. 163,
Hoensbroek, tel. 212882

Voor al uw

★ foto-apparatuur
★ bruidsreportages
★ baby-/kinderportretten of familiefoto's (op afspraak)

Echt handgemaakte keramiek van de pottenbakker. Steengoed!

Schinveld
Eindstraat 12 - Tel. 045-254956

POTTERTY

BALLETSTUDIO KARIN SCHMEETS start nieuwe cursus 5 september 1988

- Klassiek ballet voor beginners va. ± 6 jaar en ouder
- Voor gevorderden en veegevoerden
- Houding- en bewegingsleer voor meisjes en dames, alle leeftijden
- Dit alles met pianobegeleiding

Dit alles is gevestigd aan de Kloosterbosstraat 5-9, Chèvremont gevestigd verenigingsgebouw Spekholzerheide

• Jazz-showballet vanaf 10 jaar

Voor inlichtingen: mevr. G. Engelen, tel. 455301

Zoveel voordeel... da's nou typisch karwei.

Eiken lamellenparket
reeds afgelakt, in stroken van 180x30 cm, met messing en groef, verpakt per 3 stroken (± 1,62 m2)

27,95 p.m2

Wanddecoratieplaten
in licht of donker eiken, 244x61 cm

9,95 p.plaat

Karwei Bouwmarkt BV, Kampstraat 2B
6163 HG Geleen-Lindenheuvel, tel. 04490-53508

FUJI CAMERA 8 MM CAMCORDER

slechts 1,5 kilo
atom. diafragma op alle lichtsterktes
close-ups
opnemen van titels
incl. harde draagtas

39,95

AKAI VHS VIDEORECORDER

timer 14 dagen met 4 programma's
beeld-voor-beeldweergave
7x versneld zoeken

14,95

Van Ude

Hoofdstr. 12,
Hoensbroek
Tel. 045-214793/214

★ Eigen techn. dienst

★ Royale parkeerplaats via Zandstraat (achter onze zaak)

Professioneel video en communicatie

Productie, verkoop en verhuur

Wannerplein 9, Heerlen
045-224627 Fax:
045-229315

ief van eeghem

Boumans hobbycentrum

★ Alles voor de doe-het-zelver
★ Gratis op maat gezaagd en thuisbezorgd

Ganzeweide 221, Heerlen, tel. 045-212887

breien & borduren de gezelligheid voor vrije uren

Een ongekend groot assortiment breien haakgarens van vele bekende fabrikanten
Elke week weer nieuwe kwaliteiten!

Deze week: exclusieve mohair van Luigi Botto Italia
voor pennen 4 f 8,95 per bol
voor pennen 6 f 9,95 per bol
nodig voor trui ± 8 bollen

kreatan zelfmaakmode

Brei-, Haak-, Handwerkarens en materialen. Stoffen, furnituuren, naaigarens en voeringstoffen. Nieuw Mode knippatronen ALLES ONDER EEN DAK

's Vrijdags: KOOPAVOND tot 21.00 uur

Speciaalzaak voor DOE-HET-ZELF

Wij geven u vakkundig advies. Uw bestellingen worden precies op maat gezaagd en geschaafd.

Schandelerstraat 106
Heerlen
Tel. 045-721332
's Maandags gesloten

HOBOMAT BV

Hout- en bouwmaterialen

Uitgebreide doe-het-zelfbranche

Pr. Irenestr. 2, Kerkrade, tel. 453279

Pottenbakkerij Hos

Schanserweg 4
Landgraaf (Nieuwenhagen)
tel. 045-314335

voor aparte en persoonlijke geschenken!

Uitgebreide hobbyafdeling w.o. nu óók kunstschildersbenodigdheden

Drukkerij & kantoorboekhandel

Deurenberg
Marktstraat 23 Kerkrade
Tel. 045-463353

FOTO VIDEO b. GRAUS

Wycker Brugstraat 31
Maastricht
Tel. 043-215094

Limburgs grootste speciaalzaak in Foto Video en K.T.V.!

Zo'n 7.000 Limburgers zijn momenteel actief op het gebied van toneel en drama, hoofdzakelijk als lid van de meer dan 200 amateuristische toneelverenigingen, die onze provincie rijk is. Ongeveer 700 à 800 acteurs en actrices proberen via de open cursussen van de creativiteitscentra hun niveau te verbeteren, terwijl door middel van de steunfunctie onderwijs en sociaal-cultureel werk vele duizenden worden bereikt.

Bij Dramatische Vorming wordt op de eerste plaats aan toneel gedacht, hoewel daarmee slechts een bepaald aspect van dit begrip wordt aangegeven. Creatief spel, regie, clownerie, theater maken, circus, (panto)mime, mime-toneel, beweging en ontwikkeling van de stem. Het zijn allemaal elementen van dat ene, veelomvattende gebied, dat Dramatische Vorming heet. 'Vorming door middel van spel, muziek en actie- en reactiepatronen' heet de officiële definitie van het begrip, of met andere woorden: bij Dramatische Vorming wordt de cursist geleerd zijn ideeën, persoonlijke bedoelingen en ervaringen in spel vorm te geven en zichtbaar te maken voor anderen. Hij leert daarbij rekening te houden met anderen, samen aan een productie te werken en deze te laten zien aan andere mensen. Dramatische Vorming is dus ook een sociaal kunstzinnige bezigheid, waarbij sociale vaardigheden worden ontwikkeld en tegelijk creatief en expressief handelen in woord en gebaar wordt aangeleerd.

De belangstelling – zowel passief als actief – voor (amateur)toneel is de laatste jaren sterk toegenomen en de Limburgse creativiteitscentra spelen op deze ontwikkeling in. Een voorbeeld met betrekking tot de activiteiten van het Creatief Centrum Zuid-Limburg West (Sittard/Geleen) maakt dat duidelijk: in 1980 werden door het centrum in samenwerking met de Sittardse Stadsschouwburg acht educatieve voorstellingen gegeven. Vorig seizoen was dat aantal opgelopen tot vierenvijftig, waarbij de basisscholen in de Westelijke Mijnstreek werden opgezocht en liefst 6500 kinderen en hun leerkrachten werden betrokken.

Wat het aanbod van de creativiteitscentra met betrekking tot de begeleiding van het onderwijs betreft werken de meeste centra in Limburg samen met schoolbegeleidingsdiensten, plaatselijke en regionale theatergroepen en landelijke ondersteuningsinstituten. Bovendien bestaan er intensieve contacten met Pabo's en Culturele Centra. Consulenten dragen zorg voor de daadwerkelijke begeleiding, die wordt afgestemd op de specifieke situatie van de individuele scholen.

Op deze pagina komen twee mensen aan het woord, die nauw betrokken zijn bij de Dramatische Vorming op het Creatief Centrum Zuid-Limburg West: de een, Ger Bertholet, is ruim vier jaar als docent drama werkzaam op dit instituut, de ander, Ben Hofstede, is als 'afnemer' net zo lang bezig zich verder te bekwaamen in zijn hobby, die inmiddels is uitgegroeid tot een ware passie. Vanuit hun eigen invalshoek belichten zij de activiteiten, waaraan zij beiden, ieder op heel specifieke wijze, hun bijdrage leveren.

Ger Bertholet, een 'toneelbeest' van de zuiverste soort

„Theater moet leven onder de mensen”

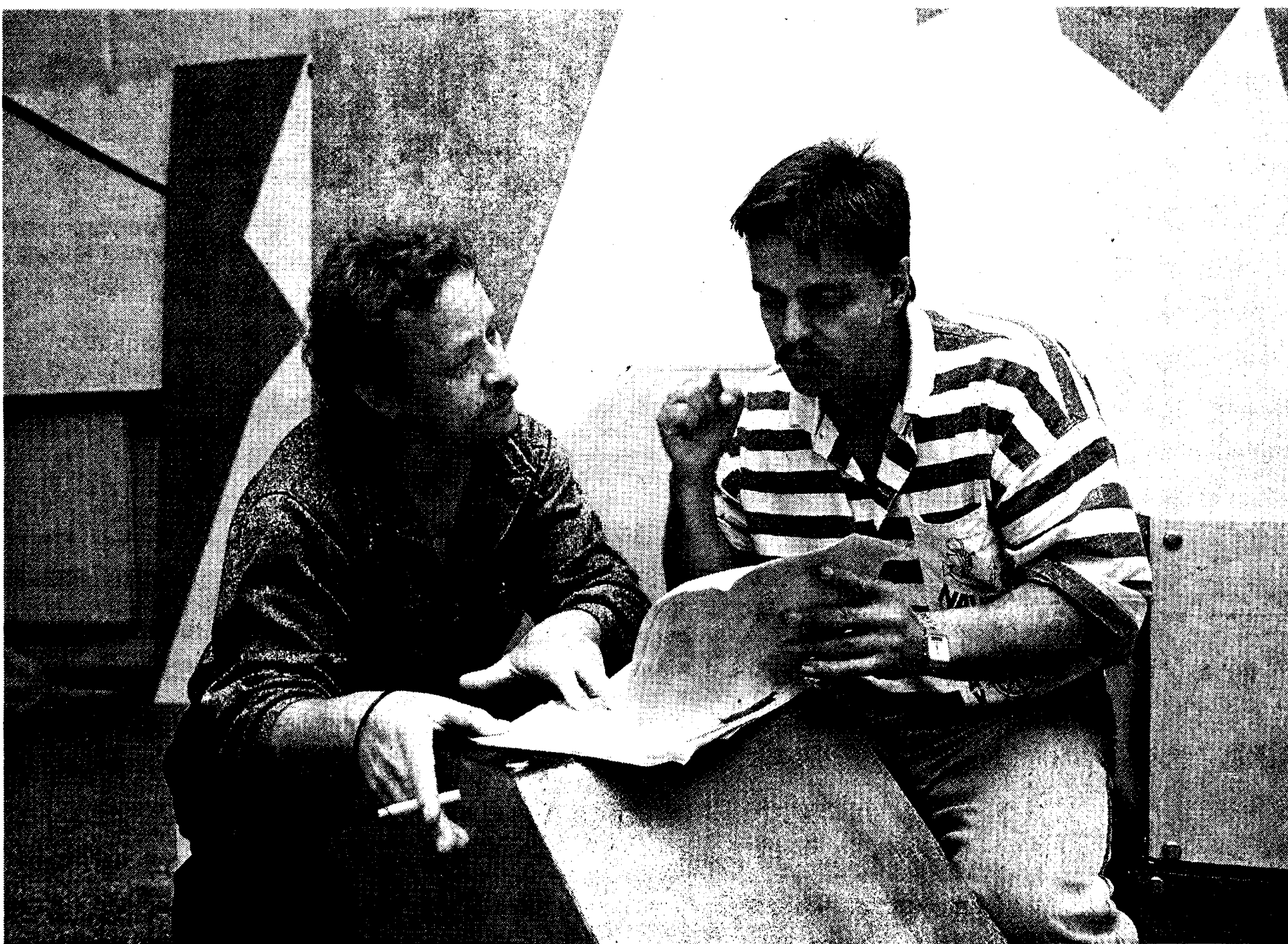
Je zou hem een 'toneelbeest' kunnen noemen; een man die zich met hart en ziel inzet voor zijn hobby, die tevens zijn beroep is. Die 'hem' is Ger Bertholet uit Sittard, negenendertig jaar geleden geboren in Klimmen en sinds 1984 docent drama aan het Creativiteitscentrum Zuid-Limburg West. Een toneelliefhebber pur sang, al is hij wat de beroepsmatige kant van zijn toneelactiviteiten betreft een 'late roeping'. Na jarenlang in het jongerenwerk actief te zijn geweest, nam hij betrekkelijk laat de beslissing de docentenopleiding van de Maas-trichtse Toneelacademie te gaan volgen. Sinds hij deze opleiding met goed gevolg afsluit is hij als docent aan het creativiteitscentrum verbonden, behoort hij tot de docentengroep van de LFA – de Limburgse Federatie van Amateurtoneel – en staat hij als gastpeler bij toneelverenigingen of in zijn eigen cabaretgroep 'Glimburg' regelmatig op de planken. Want zelf blijven spelen vindt hij noodzakelijk voor zijn eigen ontwikkeling.

Les geven in toneel aan volwassenen en kinderen en zelf produceren, regisseren en schrijven van toneelstukken. Zo ongeveer luidt de taakomschrijving van Ger Bertholet; een omschrijving, die hem voldoende ruimte biedt om zijn functie naar eigen inzichten en ideeën in te vullen. „Op de eerste plaats moet je de cursisten elementaire zaken laten ontdekken”, aldus Ger Bertholet, een even vlotte als enthousiaste prater. „Hen de antwoorden laten vinden op vragen als 'Wat is het spelen van een rol', 'Hoe kun je je gedragen in een ruimte' en 'Wat is inleving'. Elementaire zaken, die bij het amateurtoneel echter veel te weinig aan bod komen. Daar speelt iemand een bepaald soort rollen en blijft die spelen. Tijdens de cursus proberen wij de mensen volledig op te leiden. En daar hoort ook bij het leren beoordelen van de inhoudelijke kant van een toneelstuk. Het is belangrijk dat men leert een goed toneelstuk uit te kiezen. Je zou dit de eerste fase van de opleiding kunnen noemen. In de tweede fase laat ik de cursisten zelf ontdekken wat hun eigen mogelijkheden zijn en hoe ze zelf de kwaliteit van hun spel kunnen verbeteren. De totale ontplooiing van de cursist als het ware. Een heel belangrijke fase, want als je vernieuwing op toneelgebied wenst, dan heb je mensen nodig, die zelfbewust met hun hobby bezig zijn.”

Praktijk

In 1986 begon Ger Bertholet met zijn cursusgroep voor het eerst ook buiten het creativiteitscentrum op te treden. Hij schreef daarvoor een toneelstuk, 'Lowieke', dat maar liefst 22 keer in de regio werd opgevoerd. De cursisten bouwden zelf de decors, zochten de kleding bij elkaar en maakten voor het overige gebruik van de – zij het beperkte – faciliteiten van het creatief centrum. Maar dat laatste geeft juist een kick beweert de docent drama. En je moet de cursisten ook leren met beperkte middelen om te gaan, is zijn opvatting.

„Door met een eigen productie te boer op te gaan kun je de cursisten een echte praktijksituatie bieden”, aldus Ger Bertholet. „Dat is onontbeerlijk voor hun ontwikkeling. Bewust hebben wij daarbij die plaatsen opgezocht, waar je het 'niet-

● Cursist Ben Hofstede en zijn mentor bespreken een rol.

theater' publiek kunt bereiken. Het schouwburgpubliek is een vrij constante groep, waar weinig groei in zit. De meeste beroepsgeselschappen beperken zich te veel tot dat circuit. Ik vind echter, dat je voor een veel groter publiek bereikbaar moet zijn, zonder daarbij overigens artistieke concessies te doen. Je moet het bevattingsvermogen van de mensen niet onderschatten. Ik werk echter wel veel in het dialect. De streektaal kan ook theatertaal zijn. Je spreekt vlotter het gevoel van de mensen aan. En je hoeft zeker niet meteen oubollig te worden.”

Groepsles

Zijn lessen drama geeft Ger Bertholet uitsluitend in groepsverband. „Ik zou het mij niet anders kunnen voorstellen”, licht hij toe. „De situatie waarin je speelt en de mensen om je heen zijn bepalend voor je spel. Individueel is het moeilijk werken bij toneel. Bovendien kun je in een groep een sfeer van vertrouwen scheppen, waarin de cursist gemakkelijker tot ontplooiing komt. Hij leert ermee om te gaan om door anderen bekeken te worden. En juist dat is in het begin heel belangrijk. De meeste mensen, die aarzelen om de cursus drama bij ons te komen volgen, zijn bang dat ze iets alleen moeten doen. In een groep voelen ze zich echter al snel geborgen. Ik begin met nieuwe cursisten in groepjes van twee of drie te wer-

Ben Hofstede werd in vier jaar tijd een ervaren toneelspeler

„Ik ben niet bang meer om mij bloot te geven”

Vóór 1984 had Ben Hofstede uit Sittard nooit aan toneel gedaan. Zijn werk als produktiemedewerker bij DSM slokte hem helemaal op, al ging zijn interesse ook toen al uit naar film en toneel. Toen hij ruim vier jaar geleden echter WAO-er werd, veranderde het een en ander in zijn leven: hij kreeg de beschikking over een enorme hoeveelheid vrije tijd, die ingevuld moest worden. 'Wat ga je met je leven doen', 'Hoe kun je je tijd het best besteden' en 'Wat vind je leuk' waren de vragen, waarop Ben Hofstede een antwoord moest vinden. Een advertentie in de krant over het werk van de creativiteitscentra bracht hem uiteindelijk op het pad van een cursus drama aan het Creativiteitscentrum Zuid-Limburg West. Een stap, die de veertigjarige Hofstede, die inmiddels volledig aan zijn hobby verknocht is geraakt, nooit heeft betreurd.

Hoewel Ben Hofstede toevallig met het werk van de creativiteitscentra werd geconfronteerd, is zijn keuze om een cursus drama te gaan volgen heel bewust geweest. „Ik realiseerde mij, dat ik tijdens mijn periode bij DSM nooit iets met mijn creativiteit gedaan had. Je zat in een bepaalde sleur, in een levensritme waar je niet uit kwam. Zo'n cursus leek mij dan ook wel wat, temeer omdat het mij al snel duidelijk werd, dat de hele aanpak

mij aansprak. Samen met de docent kunnen meebeslissen welk stuk wordt gekozen, welke rol je gaat spelen of welk decor gemaakt moet worden; dat vond ik wel interessant. Bovendien kon ik mij hier bekwaamen in toneelspelen onder begeleiding van een ervaren docent.”

Ben Hofstede is na vier jaar onder de hoede te hebben gestaan van Ger Bertholet niet alleen een ervaren toneelspeler geworden, die

even enthousiast als zijn leermeester over zijn hobby kan praten, maar ook een heel ander mens. „Ik was vroeger heel introvert en kon moeilijk contacten met mensen leggen”, bekent hij.

„Tijdens de cursus leer je je eigen mogelijkheden te ontplooiën. Het eerste half jaar van de cursus hebben wij niet alleen veel gespeeld, maar ook veel gepropt. Dat spelen ging toen van een leien dakje, omdat je vertrouwen had in je medecursisten. Je was niet meer bang je bloot te geven, dat was inmiddels al gebeurd. In zo'n vertrouwelijke sfeer durf je veel gemakkelijker te spreken, je wordt heel zelfverzekerd. Wat dat betreft lijkt een cursus drama veel op een cursus sociale vaardigheden. Door het open karakter van de cursus is het verloop binnen de groep betrekkelijk groot. Mensen gaan en komen en je probeert de nieuwelingen op te vangen en te begeleiden. Ze moeten van hun drempelvrees afgeholpen worden want iedereen

ken om hen daaraan te laten zien. Dat werkt uitstekend in de praktijk. Ik heb al heel wat mensen na één jaar les op de Bühne laten zien.”

Wat het soort mensen betreft uiteindelijk de stap durft men om bij een creativiteitscentrum aan te kloppen, is er ook in de drama sprake van een geleerd gezelschap, qua leefwijze ook qua achtergrond. Dat volgens Ger Bertholet een aparte sfeer in de groep. „Echt rijke mensen heeft hij nooit op les gehad en ook niet uit de toneelverenigingen van nauwelijks de weg naar het tram te vinden. „Eigenlijk toch typisch”, vindt de docent sommige gevallen stappen naar de LFA toe, maar men doet ze zich minder moeite hun spel te verbeteren. Door steeds met cursisten bezig die niet uit de toneelwereld komen, werk je wel mee aan de breiding van het spelersveld. Vele groepjes, die op de creativiteitscentra les hebben gegeven, gaan zelf verder of werken aan nieuwe initiatieven. Dat is een heel positieve ontwikkeling. „Ik v. Omgaan met amateurs vindt s Bertholet het einde, werkende professionele acteurs spreken minder aan, al zal hij niet bij baat nee zeggen tegen een amateur samenwerking. „Op dit moment heb ik geen uitgesproken ambitie in die richting. Ik vind het verdien dat er bij de professionele groepen te weinig of in ieder geval anderssoortig engagement als speuren valt. Persoonlijk houd ik meer van herkenbare zaken dan de mensen. Dat is mijn stijl. Voelsmatig kies ik daarvoor, zal ongetwijfeld met mijn werkzaamheden te maken hebben. De jaren in het jongerenwerk zijn een geweldige ervaring voor mij, zowel wat betreft het gaan met mensen als ook mijn trekking tot de dingen die ik maak. En wat dat professioneel betreft, theater is een kunstvorm die niet staat of valt met de hoogte van het niveau waarop ze bevestigd wordt, maar die leven is onder de mensen. Dan pas kom ik volledig uitleven, docent, regisserend, actierend of anderszins. Waarmee ik overigens wil zeggen, dat amateurtoneel geen niveau zou kunnen hebben. Ik probeer in ieder geval al het tegendeel te bewijzen.”

heeft in het begin toch een gevoel van onzekerheid.”

Ben Hofstede behoorde tot de 'spelers', die de eigen produktieveke op de planken zette. Hij heeft liefst 22 keer op schiedgemeenschapshuizen, buurthuizen en kleine podia in de regio zich deden spreken. Een productie, waaraan de acteur met geleen terugdenkt: „Zoiets geeft extra dimensie aan het geheel, denk dat niet meteen aan een cursus gaat volgen. Maar heb er van genoten. Alles is echt. Je wordt toch maar voorleuven geworden en ik kan verzekeren dat dat gepaard is met plankenkoorts. Maar het wel een kick”.

De komende maanden gaat Hofstede zich samen met zijn collega's onder leiding van Ger Bertholet bezig houden met een nieuwe productie, 'Klein meekind' getiteld, waarmee opnieuw een tournee wordt gemaakt. „Dat is niet de enige bezigheid van de toneelspeler in de komende maanden. Sinds een aantal maanden is Ben Hofstede lid van het Limburgs Toneel Sittard, waarmee meer dan 150 keer op de planken stond, o.a. in 'Es de Weerd' en 'Ghetto'. Ook het komende seizoen zal hij in de nieuwste productie van dit gezelschap, dat inmiddels landelijke bekendheid verworven heeft, van de planken zijn. Daarnaast doet hij vrijwilligerswerk in opvangcentrum Baken in Geleen. Vorig schreef hij voor het centrum toneelstukje over opvangwerk, hij zelf regisseerde. Een duidelijke bewijs van de ontwikkeling. Ben Hofstede in betrekkelijk korte tijd heeft doorgemaakt.

„Een ontwikkeling vooral in de manier van naar buiten treden, want hij nog eens extra te bevestigen. „Ik ga nu ook veel meer naar toneel kijken dan vroeger. DSM-kringen komt dat maar weinig voor. Nu praat je met mensen uit de toneelwereld en verbreed je blikveld. En je vindt het prettig om mensen te laten kijken naar wat je te bieden hebt. Als ze er ook nog iets van opsteken, is dat natuurlijk prachtig. Op die momenten voel je dat je een mens geworden bent.”

Foto links:

● Ger Bertholet tijdens de eerste repetities van 'Klein meekind'.

Foto rechts:

● Docente grime Elly Rinders-Schiffeleers neemt een cursiste onder handen.

Alleen de notaris kan alle aspecten overzien

Langs gelanceerde 'alternatief' van de Vereniging Eigen Huis voor de rol van de notaris in de aankoop van een eigen huis. Het spot met de belangen van haar leden, meent mr H.J.M. de Weijer in Kerkrade, notaris in Heerlen, voor het arrondissement Maastricht de zogenaamde 'persnotaris' van de Koninklijke Notariële Broederschap is. „Als de Vereniging Eigen Huis haar doelstelling serieus neemt – en niemand kan haar recht ontnemen alternatieven te ontwikkelen – dan zou huiseigenaren een grotere zekerheid moeten geven dan nu werkelijk beoogt. Wij notarissen controleren terdegerechtsvervalsing, zodat deze volledig op naam kan worden gevonden. We gaan na of er rechten en plichten ten nadele van de koper (erfdienstbaarheid etc.) bestaan en we zien erop dat het pand onbelast wordt aangeboden of wordt vrijgegeven door de eerste hypotheekhouder.”

Van de Weijer acht de door Huis voorgestelde interventie met het kadaster, in plaats van de 'gevaarlijk', omdat deze de instelling haar werk nu al wel kan aanpakken. „In deze regio is het kadaster een achterstand gebied. Bovendien zou ons wettelijk systeem moeten worden aangepast aan het kadaster die nu geen weet ervan of een huis die bijvoorbeeld 10 jaar geleden een huis kocht inmiddels ge-

reinst onzin te beweren, dat er met een computeruitdraai van komen brokken van! Ik in dit Euregio-grensgedebied met de eigendomsverhoudingen al maar op de verervingen, de gevallen waar buitenlanders, wellicht gescheiden zijn, voor plicaties kunnen zorgen. Die kan het kadaster nooit ge- wij notariassen onderzoeken, roleren, coördineren en garan- Die garantie van onbelaste gang moet in één hand blijven.”

Twijfels
heb grote twijfels of het kadastrale goedkoop kan wer- Per 1 augustus zijn de kadastrale tarieven nog met 20% ver- , maar daar praat de Vereniging Eigen Huis niet over. Ook de je haar niet toen in 1980 de drachtsbelasting van 5 op 6 pro- werd gebracht. Nu dan is blijkbaar verplicht voor het de publiek en in het kader van de oerving iets aan te pakken dat assant oogt. Het is een goede dat over ons werk gediscus- kan worden, maar de voor-

Geen routine

Van de Weijer wijst het standaard-formulier en het routinematige karakter van de meeste koopaktes, zoals de Vereniging Eigen Huis het werk van de notaris kleintert, met kracht en resoluut naar het rijk der fabeltjes. „Niets is standaard. Elke akte is maatwerk, geënt op die persoon. Natuurlijk is er een gedeelte routine en ook ik beschik over een computer, maar de kern, het onderzoek naar de garantie van de onbelaste overdracht, is maatwerk. Wanneer men het kadaster een gedeelte van onze werkzaamheden zou overdragen, zou er wel eens een derde partij in het geding kunnen komen, met alle vervelende consequenties van dien. En zo kostenbesparend werkt onze overheid nu ook niet bepaald...”

Grenen is weer 'in'

De belangstelling voor grenen meubelen is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Dit komt, omdat deze houtsoort zich makkelijk laat verwerken in klassiek, antiek en modern. Voor degenen die de kunst verstaan om een harmonieus interieur samen te stellen zijn het de oude (en ook wel nieuwe) grenen meubelen die bij uitstek kunnen zorgen voor de persoonlijke 'touch' aan hun omgeving.

Grenen meubelen worden gemaakt in allerlei vormen en soorten. Het gaat dus niet alleen om een aardige fauteuil of een fijne kast maar ook om eet- hoeken, slaapmeubelen, zit- hoeken en dergelijke. Alles in diverse uitvoeringen, echter steeds als variatie op het ene thema: sfeer in het interieur met 'vernieuwd' klassiek.

Van grenen wordt wel eens beweerd dat het op de dag van zijn ontstaan al bijna aan antiek meubel is. Benamingen van kasten roepen beelden op van vroeger: 'Meidenkast', 'brood- kast', 'kaaskast' en zelfs een 'wapenkast'. Toch kan, volgens de wetgever, alleen van antiek worden gesproken als iets minstens honderd jaar oud is en niet in serie is vervaardigd.

Tegenwoordig is er vooral veel

vraag naar het zogeheten 'grenen boerenmeubel' die het gezellige landelijke leven weergeeft. Vooral in combinatie met stoffering van onder andere lichterystoffen, mille-fleurs en de ontwerpen van Laury Ashley kan een heel aparte sfeer worden geschapen. Een vleugje dromerige nostalgie in ons hedendaagse bestaan.

Wat stoelen betreft is er in deze boerenstijl een keus uit meer dan twintig modellen. Bij een goede vakman worden deze modellen traditioneel gevormd en ambachtelijk gemaakt. De fabrikanten met een eigen werkplaats, zoals de Almond-hove in Oegstgeest en 'Grenen Antiek' in Baexem (L) bieden vooral in de antieke sfeer veel mogelijkheden. Ze restaureren bijvoorbeeld een oud gebruikt meubelstuk.

Sommige van deze handwerks- lieden bezitten de vakbe- kwaamheid en de vaardigheid om kopieën van een bestaand meubelstuk te maken en aan te passen aan de wens van de koper wat uitvoering of formaat betreft. Hierbij is voornamelijk aan de oorspronkelijke details veel zorg besteed. Juist bij replica's moet op deze klein- heden worden gelet. Het is daar- om raadzaam om voor uw grenen meubelen naar een goede vakman te gaan.

Mr Van de Weijer: nauwelijks tijd om te golfen.

Foto 3POOT/DRIES LINNSEN

Lusthof

door Sante Brun

voor vragen: postbus 3100 heerlen
of telefoon 045-739 261

Naar de woestijn gaan om bloemen te zien, zeker in de laatste week van augustus, ligt misschien niet zo voor de hand. Ze zijn er dan ook niet zo gek veel, hoewel het eigenlijk wonderlijk is hoeveel er toch nog groeit, terwijl de temperatuur elke dag tot tegen de vijftig graden Celsius stijgt, er een loeiende storm staat en de luchtvochtigheid bijna nul is. De eenzame, lichtgrijze vlaktes, die zich naast de weg uitstrekken tot aan de lichtbruine bergen in de verte, zijn vaak toch nog wel begroeid, vooral als er- gens iets van water aanwezig is. Dan groeit er alfagras, waarvan heel mooi papier kan worden ge-

maakt; in alle droogte groeit verder alleen een grijze plant, dertig centimeter hoog, bestaande uit harde, bladloze steeltjes, met geniepgige stekeltjes erop.

En als het grint en de rotsblokken plaats maken voor zoutvlaktes of zandduinen groeit er feitelijk niets meer; alleen door mensen geplante gewassen, zoals dadelpalmen, houden het nog uit op plaatsen waar water wordt opgepompt.

Maar in Algerije is natuurlijk niet alleen woestijn. De kuststrook is zelfs zeer vruchtbaar, en de begroeiing daar is die, welke je op veel plaatsen langs de Middel-

landse Zee ziet: parasoldennen, gras, brem, kurk-eiken, johannesbroodbomen. En natuurlijk veel aangeplante gewassen, zoals Pittosporum, oleanders, mimosa, sinaasappels, mispels, olijven, cypressen. Oleanders zie je trouwens ook in de aanlopen tot de woestijn, de hoogvlakte ten zuiden van de kuststrook bijvoorbeeld, waar ze in het wild groeien op plaatsen waar het heet is, maar waar de planten volop water vinden aan de oevers van beekjes en riviertjes. De oleander is hier altijd roze; gecultiveerd zie je vaak dubbelbloemige en witte oleanders.

Als hij hier thuisloft groeit hier ook de vijgcactus, Opuntia; hij levert in enorme hoeveelheden een vrucht die langs de weg wordt verkocht, en gelukkig ook handig voor je gepeld; zelf zou je je handen vol krijgen met de venijnige stekeltjes die aan de vrucht zitten.

Iets bijzonders voor Algerije vind ik ook de meer dan vuistgrote vijgen, vooral de blauwe, waarvoor nu net het seizoen begint. Helaas zijn er niet zoveel wilde bomen langs de weg, maar hier zie je echte vijgenkwekerijen. Die zijn in Italië en Frankrijk ondenkbaar, omdat de vijg daar toch beschouwd wordt als een minderwaardige vrucht. In Algerije waardeert men buiten vijgen ook gele en rode peren, druiven en uiteraard dadels.

Die laatste zijn pas rijp in november, maar ze zijn zeer houdbaar en dus kun je het hele jaar door min of meer gedroogde dadels krijgen. Als de verzorging van de vruchten verbeterd wordt zullen over enige tijd trouwens dadels van de variëteit Deglet Nour – schitterende, doorzichtige vruchten – te krijgen zijn in Nederland. De bomen herken je direct: de reusachtige trossen met grote vruchten zijn veel groter dan van 'gewone' dadelpalmen.

Niet zo vaak als in Algerije is in Italië of Frankrijk Plumbago capensis te zien, die op veel plaatsen in Algiers en andere steden bloeit met zijn prachtige bleekblauwe bloemen. En in Sidi Fredj zag ik een witte kamperfoolie die een zware jasmijnlucht verspreide. Ook enorme Datu- ra's zie je in de tuin en park.

En dan tenslotte de botanische tuin van Algiers, of, zoals hij wordt genoemd, de Jardin d'Essai, de Proeftuin dus. Hij ligt ingeklemd tussen een heuvel en de haven en heeft heerlijk gezegd iets van vergane glorie. Naambordjes staan bijna niet meer bij de planten, er is hoog, vaak 'Europees'

• Een dadelpalm van de variëteit Deglet Nour, in een oase in de Algerijnse woestijn.

Shemex doet in tropische kamerplanten

In de kassen van Shemex Internationaal waan je je in een tropisch oerwoud. Een tien meter hoge palm uit Spanje, een bananenplant uit Florida en allerlei gekleurde, kleine en grote planten en bomen uit Singapore tot en met Madagascaren staan er in voorraad. Shemex Internationaal is één van de weinige distributiecentra in Europa waar je zoveel verschillende soorten tropische bomen en planten direct kunt kopen, zonder op de bestelling te moeten wachten. Het is net een winkel in de tropen: je kan alleen de tien meter hoge palm niet meten in je tas stoppen.

De specialiteit van Shemex Internationaal is interieur-beplanting. Grote bomen, afkomstig uit heel de wereld, worden gebruikt voor de inrichting van onder meer hotels, nachtclubs en ziekenhuizen. Ook steeds meer zwembaden willen een palm langs het water om het Nederlandse bad tropisch te doen lijken.

Volgens bedrijfsleider Jasper Knoester stijgt de vraag naar interieur-beplanting. „Ruimtes zonder groen zijn tegenwoordig bijna niet meer in te denken. De interieur-beplanting is zelfs zo belangrijk geworden dat architecten hun bouwplannen afstemmen op de grootte van de plant. Voor een tien meter lange palm in de hal zijn lichtkoepels en voldoende ruimte wel een eerste vereiste.”

Om de Nederlandse gebouwen tropisch te kunnen inrichten heeft Shemex Internationaal onder andere een inkoper in Florida.

De interieur-beplanting in bijvoorbeeld hotels, restaurants en nachtclubs gaat niet altijd van een leien dakje. Ook al houden architecten rekening met de ruimte voor eventueel een grote palm in de hal, soms groeit de boom toch de tent uit. Shemex-Internationaal heeft daar een oplossing voor: ze leveren namelijk ook planten en bomen die niet verder groeien. Het bedrijf distribueert niet-levende bomen waarvan de bladeren toch 'echt' zijn. Shemex Internationaal streeft er naar om de 'kunst'-planten zoveel mogelijk op levende planten te laten lijken. Dat gaat als volgt: de wortels worden van de plant afgehaald en de plant wordt een aantal dagen in een speciale vloeistof gezet. Die vloeistof zorgt er voor dat de plant niet verder groeit.

In één van de kassen staat het 'kunst-groen' tentoongesteld. Shemex-Internationaal maakt met het niet-levende materiaal allerlei verschillende combinaties: zo kunnen bijvoorbeeld op de stam van een palm de takken van een wilg worden gezet. Of je laat een boom uit de muur komen: dit kunstzinnige groen heeft toch geen water en grond nodig.

Grote, tien meter hoge palmen kosten gemiddeld 20.000 gulden per stuk. Het distributiecentrum heeft niet alleen dure palmen voor kapitaalkrachtigen, maar een palmpje van 30 gulden voor iemand die minder goed bij kas zit, is ook te koop. Volgens Pieters zijn Nederlanders de laatste tijd ook meer geïnteresseerd in tropische planten voor de huiskamer. „Vroeger was er veel meer sprake van de raamcultuur: je kocht zoveel mogelijk kleine plantjes voor in de vensterbank en je besteedde al je tijd om ze groter te laten groeien. Tegenwoordig wil men liever minder planten, maar grotere met meer volume. De palm leent zich daar uitstekend voor: veel groen voor weinig geld.”

• Bloem van een Datura tegen de achtergrond van de kasbah-toren van een hotel in Sidi Fredj.

onkruid opgeschoten. Maar er is een indrukwekkende allee met Ficus en een met bamboes. En vergane glorie op zich mag er ook zijn.

Een roze lelie-achtige plant stond mooi te bloeien toen ik er vorige week zondag was; meer planten die bloeien vóór het blad komt liepen al uit, zoals een witte Eremurus-soort, die ik trouwens ook in het wild zag, in Kabylie maar ook in de diplomatenwijk van Algiers.

De hibiscus- en oleanderlanen zijn minder interessant. Wel weer indrukwekkend zijn de laan met de Dracaena's en de kleine palmenwouden die men hier lang geleden, in de Franse tijd, heeft aangeplant.

In Algiers zijn ficussen de normale straatbomen, en gelukkig maar, want ze geven veel schaduw, en dat heb je hier wel nodig.

En dan tenslotte een verrassing: een felpaarse distel die uit de volstrekt verordende grond komt tussen de ruïnes van de oude Romeinse stad Cuiculum, nu El Djemila, ook in Kabylie. Uiteraard waren de ruïnes op zich nog interessanter...

Bonsai

Vandaag en morgen houdt Bonsai-kwekerij Janssen-Koopmans in Helden-Grashoek (omgeving Venlo) een gratis toegankelijke bonsai-show, waar ruim duizend planten te bewonderen. Adres: Pastoor Vullingsstraat 43. Laurens Janssen, de eigenaar van de kwekerij, zal de komende maanden in Café 'In d'r Bergbok' in Simpelveld (Huls 5) een cursus bonsai geven. De cursus telt acht avonden, kost 150 gulden en wordt op maandag gegeven. Alle belangrijke aspecten van bonsai-kweek komen aan de orde.

BOCHOLTZ

HALFVRIJSTAANDE WONINGEN PREMIE-A

In het riante gelegen, gevarieerde woonplan 'Kerkeveld' wordt een aantal halfvrijstaande woningen met berging gerealiseerd. De woningen hebben een vriendelijke architectuur en een aantrekkelijke Z-vormige indeling op de begane grond met woonkamer, eetkamer en open keuken. Op de verdieping zijn 3 slaapkamers, een badkamer met douche en een vaste wastafel en verder een zolder.

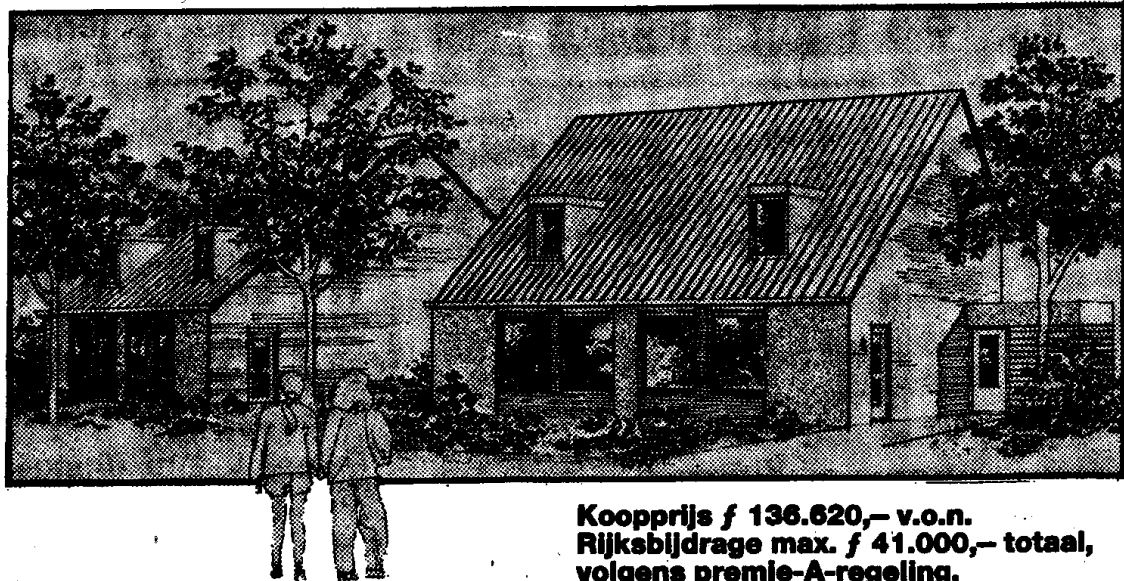
De woningen worden degelijk gebouwd, uitstekend afgewerkt en goed geïsoleerd met dak- en spouwisolatie, isolatie van de begane grondvloer en isolatieglas op de begane grond.

COUPON

Graag wil ik meer weten van de halfvrijstaande woningen in het mooie, gevarieerde woonplan 'Kerkeveld' in Bocholtz. Stuur mij geheel vrijblijvend de documentatie.

Naam: _____
Adres: _____
Postcode: _____
Plaats: _____
Telefoon: _____

Inzenden aan: Makelaarskantoor
Drs. Ruijters BV, Antwoordnummer 1020,
6400 VB Heerlen LD 10.9.

Koopprijs f 136.620,- v.o.n.
Rijksbijdrage max. f 41.000,- totaal,
volgens premie-A-regeling.

Uw persoonlijke omstandigheden spelen een belangrijke rol bij de koopoverwegingen en de uiteindelijke koopbeslissing. Die omstandigheden zijn voor iedereen weer anders. Laat u daarom gedetailleerd inlichten door onze deskundigen. Geheel vrijblijvend en zonder kosten uitrazen.

DRS. RUIJTERS

makelaar onroerend goed - sittard maastricht heerlen
6411 AT heerlen - van grunsvenplein 12 - tel 045-713746

DIT JAAR NOG KUNT U WONEN IN KERKRADE-WEST.

BOUWBEZICHTIGING
Heden 10 september
van 10.00 - 14.00 uur.

In het woonplan "Romeinenstraat" is gestart met de bouw van attractieve halfvrijstaande huizen.

COMFORTABEL WONEN

Zo is de ruime woonkamer volledig op de tuin georiënteerd. De verdieping telt 3 ruime slaapkamers en een fraaie badkamer. Tenslotte zult u veel plezier hebben aan de praktische hobbyzolder.

PROFITEER NU NOG VAN DE HOGE RIJKSBIJDRAGE

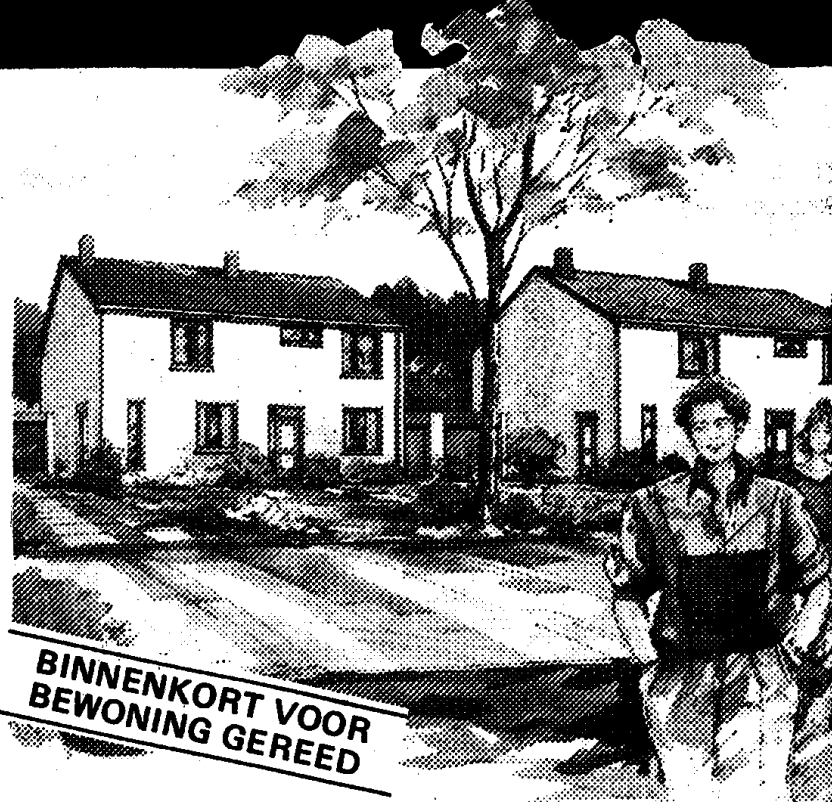
Verkoopprijs f 140.196,- v.o.n.
Dankzij de hoge rijksbijdrage van max. f 44.000,- kunt u al eigenaar zijn voor ca. f 535,- netto per maand.

KUNNEN UW HUURLASTEN HIER TEGENOP?

BON

Gaarne vrijblijvend volledige informatie over de woningen in Kerkrade-West.

Naam: _____
Adres: _____
Postcode/Plaats: _____
Telefoon: _____
In ongefrankeerde envelop zenden aan Stienstra
Makelaardij BV, Antwoordnummer 40, 6400 VB Heerlen.

BINNENKORT VOOR BEWONING GEREED

Makelaardij onroerend goed - Hypotheken - Verzekeringen
stienstra
Stienstra Makelaardij BV
Kruisstraat 56, 6411 BW Heerlen
045-712255*
Maandag t/m vrijdag
geopend van 9.00 tot 21.00 uur
Zaterdag van 9.00 tot 18.00 uur.

ZOMAAR?

Huwelijk kennismaking

Zoekt u 'n REISGENOOT, partner of (pen)vriend(in)?
Gratis folder: Intercompas,
Postbus 15, Eindhoven.
Kontaktblad kost f 7,-.

ALLEENSTAANDE:
's zaterdags en 's zondags gezellige dans- en contactavond in de kelderbar 'La Chalet' in Treebeek, aanv. 20.00 u. Za. di Richard, zo. di. Wim. Zondag speciale avond voor alleenstaanden en paren. Chalet Treebeek, Kruisstraat 25, Tel. 045-211375.

Huw. en rel.buro AMOR voor een betere en betrouwbare relatie. Bel voor info. tel. 0490-74424.

J. man, 30 jr., vast werk zkt. MEISJE v. vaste rel. 25 tot 32 jr. rk., niet gesch., geen barytype. Br.m.foto o.e.r. Br.o.no. SB 956, LD, Fr. Erensin. 4, 6371 GV Landgraaf.

PARTNERS-TRUST.
Huw. relatieburo. Info. 045-461235.

27 jr. sport. j.man i.b.v. werk en auto zkt. een liefdev. sport. jonge MEID om samen een leuke toek. op te bouwen. Belangr. is wat erin je leeft en of je veel waarde hecht aan iemands liefde en genegenheid. Hou v. huissel. gezelligh., uit eten etc. Alle b. m. foto o.e.r. Br. o. no. HK 470 LD Postb. 3100, 6401 DP Heerlen.

BELINDA van de bank, neem eens contact op met Nico uit Heerlen. Br. o. no. HK 472 Limb. Dagbl. b.v. Postbus 3100, 6401 DP Heerlen.

CAFE-DANCING Helberg, Akerstr.-Nrd. 150, Hoensbroek. Geop. v. dond. t/m zond. Aanv. 20.30 u. Voor paren en alleenstaanden.

Zoekt u een serieuze relatie: bel dan **HUWELIJKS-REL/BEMIDDELBUREAU** Geluk. tel. 04498-54604 of 045-211948.

Beschafte man 65 jr. zkt. dito VRIENDIN. Br.o.nr. HO 570, LD, Kouvenderstr. 215, 6431 HB Hoensbroek.

Zaterdag 10 september gezellige dansavond voor ALLEENSTAANDE in Café The Corner, Sittardseweg 114, Heerlen, aanvang 20.30 uur. Bewijs verplicht. Het bestuur.

Gaarne zou ik KONTAKT willen opnemen met de heer in dienst v.d. NS uit Landgraaf die ik op 21 juli j. heb ontmoet in het stationsrestaurant van Heerlen en die mij aanbod dat ik een kop koffie voor een kwartje kon krijgen. Door dat ik samen was met mijn zwarte hond werd mij de toegang ontzegd en werd het contact verbroken. S.v.p. gaarne reactie sturen naar Limburgse Dagblad, Br.o.nr. HK 474, Postbus 3100, 6401 DP Heerlen.

Jongeman 22 jr. uit goed milieu zkt. KENNISMAKING met spontaan lief meisje. brieven m. foto ont. erew. retour. Br.o.nr. BR 252, LD, Rumpenerstr. 81, 6443 CC Brunssum.

Alleenstaande zakenvrouw zkt. serieuze MAN tot 56 jr. Br.o.nr. BR 253, LD, Rumpenerstr. 81, 6443 CC Brunssum.

Weduwe 52 jaar zoekt KENNISMAKING met weduw. naar om de eenzaamh. op te lossen. Br.o.nr. SI 575, LD, 6136 ER Sittard, Baander 16.

Iedere donderdagavond gezellig dansen en luisteren naar mooie muziek voor ALLEENSTAANDE in Eldorado Spaubeek, Bongerd 5, Tel. 04493-4193.

J.VROUW, 25 jr., zkt. kennism. met leuke vriend tot 35 jr. BR. m. foto ond. nr. HO 575 LD, Kouvenderstr. 215, 6431 HB Hoensbroek.

ZOMAAR!

HEERLEN (De Erk)
f 265.000,- k.k.
Halfvrijstaand woonhuis met c.v. ind. sout. garage + provisie- en wasruimte. Beg. gr.: woonkamer met parketvloer en open haard ± 40 m², goed geout. keuken, terras + tuin. 1e verd.: 4 slaapkamers en fraaie badkamer. Aanvaarding in overleg.

HEERLEN-NRD.
f 89.000,- k.k.
App. op 1e etage. Luxeus afgewerkt. Ind.: hal, woonkamer met halloen keuken met plavuizen, badkamer + 3 slaapkamers. Aanvaarding vrijwel direct.

LANDGRAAF
f 210.000,- k.k.
Vrijst. woonhuis met garage. Bt. 1985, grondopp. 835 m². Ind.: royale hal, woonkamer 40 m², goed geout. keuken, bijkeuken, grote tuin. 1e verd.: 3 slaapkamers + badkamer. 2e verd.: 1 slaapkamer + bergzolder. Aanvaarding vrijwel direct.

MERKELBEEK
f 349.000,- k.k.
Vrijst. landhuis met c.v. en garage. Ind.: royale hal, woonkamer 68 m² met plavuizenvloer, complete keuken incl. app., studeerkamer 12,5 m², terras en rondom tuin. 1e verd.: 3 grote slaapkamers, goed geout. badkamer. 2e verd.: zolderruimte. Aanvaarding vrijwel direct.

BEDRIJFSPANDEN

HOENSBROEK
f 159.000,- k.k.
Winkelwoonhuis met tuin. Ind.: kelder. Beg. gr.: winkel + etalage ± 50 m², op beg. gr. ook nog een compleet app. 1e verd.: woonkamer ensuite, keuken, slaapkamer + badkamer. 2e verd.: 2 slaapkamers + douche. 3e verd.: zolderruimte. Dit object moet u van binnen gezien hebben. Aanvaarding direct.

KERKRADE
f 240.000,- k.k.
Bedrijfsruimte met kantoren voor diverse doeleinden geschikt o.a. opslag, sportschool, dansschool etc. Grondopp. 1250 m², bebouwd ca. 1000 m². Aanvaarding direct.

Woning of bedrijfspand verkopen?
Makelaar Emens kan u van dienst zijn.
Geen verkoop - geen kosten.
Maak vrijblijvend een afspraak.

MEER DAN 18 JAAR ERVARING

- Makelaar o.g.
- Taxaties
- Bedrijfsobjecten
- Hypotheken
- Woningen
- Verzekeringen

makelaardij ERNENS

Hoolstraat 42, Voerendaal
Tel. 045-752142

Gesch. vrouw 61 jr. m. zacht kar. zkm. met alleenst. HEER liefst n-roker en dienliefh. voor serieuze vriendsch. Br. m. foto. Br. o. no. HK 473 LD, Postb. 3100, 6401 DP Heerlen.

Ser. eenvoud. jongeman 29 jr., vrijgezel, slank, vast werk, zkt. MEISJE, vrouw, lft. tuss. 25 en 35 jr., om samen toekomst op te bouwen. Br.o.no. SB 959, LD, Fr. Erensin. 4, 6371 GV Landgraaf.

Jongeman 30 jr. zkt. serieuze relatie m. JONGEMAN tot 35 jaar. Br.m. fot. op erew. retour. Br.o.nr. 251, LD, Rumpenerstr. 81, 6443 CC Brunssum.

Ongehuwde j.man, geen barytype, rustig karakter, slank, 33 jr., vaste baan, auto, houdt v. muziek, natuur, huiselijk, z.k.m. nette, lieve, j. vrouw v. vaste relatie. Br.o.nr. MA 484 LD, Stationsstr. 27, 6221 BN Maastricht.

U heeft maar één partner nodig.

PARTNER CONSULT biedt: een HBO/ac. of een daarmee vergelijkbaar niveau, een representatief voorkomen, een positieve levensvisie en zuidelijk woonachtig. Brochure + info: mw. Schiks, 045-74008, pb. 443, 6400 AK Heerlen.

STIENSTRA UW BESTE PARTNER VOOR EEN NIEUWBOUWWONING.

NIEUWBOUW * NIEUWBOUW * NIEUWBOUW * NIEUWBOUW

HEERLEN, A. gen. Giesen
Direkt nabij het winkelcentrum Heerlerbaan worden een 14-tal patio-bungalows gebouwd.

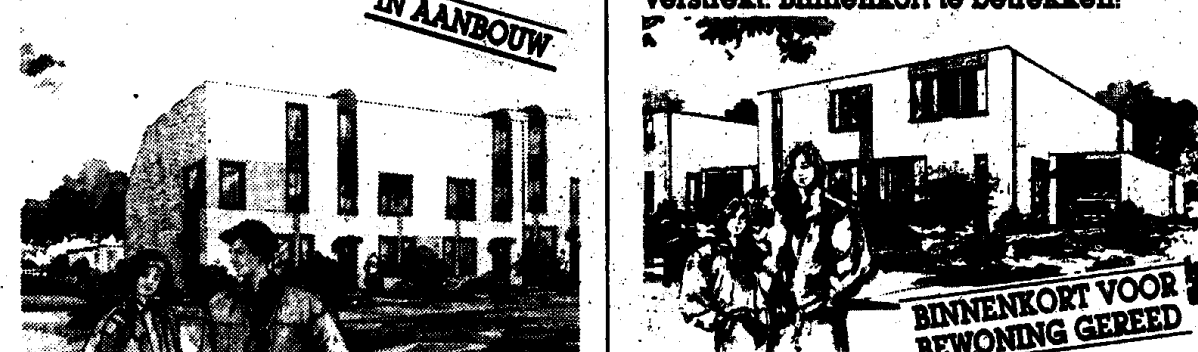
De indeling is met recht steenvol te noemen! Dit monumentaal zit al in een 1-vormige woonkamer (incl. keuken ca. 34 m²) met een royale glaspl. t.p.v. de eethoek. De bungalow heeft 2 ruime slaapkamers waarvan één met toegang tot het terras. Een ruime inparadijs berging, een badkamer en een separaat toilet completeren de bungalow. Een tweetal bungalowt zijn van carport voorzien. Door de bouwvorm is er een ideale patio te creëren met een optimale privacy.

Prijzen van f 143.988,- v.o.n. tot f 158.520,- v.o.n.

Op dit project is van toepassing met een netto maandlast van ca. f 637,- per maand.

LANDGRAAF, Op de Kamp

Gerieflijke eengezinswoningen in moderne architectuur in het hart van de gemeente Landgraaf.

HOENSBROEK, De Dam Zuid
Uitzonderlijk woonnieuws: Halfvrijstaande huizen met garage, waarop het rijk een subsidie van max. f 44.000,- verstrekt. Binnenkort te betrekken!

Aperte indeling:
Op de begane grond is een ruime woonkamer met een uitzicht op de tuin. De garage/berging is inparadijs bereikbaar. Logisch en goed doordacht is de indeling van de 1e verdieping die resulteert in 3 slaapkamers van resp. 13,5 m², 12,5 m² en 6,5 m² en een fraaie badkamer.

De overheid helpt u met een rijksbijdrage van max. f 44.000,- waardoor uw netto maandlast ca. f 560,- bedraagt.

Verkoopprijs f 144.600,- v.o.n.

De woningen zijn voorzien van een goede isolatie alsmede van dubbele beglazing in de woonkamer en de keuken.

Verkoopprijs vanaf f 141.900,- v.o.n. tot f 142.900,- v.o.n.

De overheid helpt u met een rijksbijdrage van max. f 44.000,- waardoor uw netto maandlast ca. f 545,- bedraagt.

HEEFT U EEN EIGEN HUIS EN WENST VERBETERING?
Informeer naar de mogelijkheden om risicoolos een ander huis te kopen.

Makelaardij onroerend goed, Hypotheken, Verzekeringen
stienstra
Stienstra Makelaardij BV

HUIZENKIJKDAGEN * HUIZENKIJKDAGEN * HUIZENKIJKDAGEN

HEERLEN, Maria Christinawijk
Karakteristieke herenhuizen met ruimte en kwaliteit.

Op de rand Heerlerbaan/Kerkrade-West in het uitbreidingsplan Giesen Buitenzijn de eerste herenhuizen nagegevoerd voor bewoning gereed.

Ruimte
Zo is de L-vormige woonkamer maar liefst 9,70 m. lang (ca. 48 m² incl. de open keuken). Afzonderlijk van het type is een bijkeuken geprojecteerd. De verdieping telt standaard 4 slaapkamers en een badkamer met o.a. een 2e toilet.

Kwaliteit
Hardhouten kozijnen en gekleurd sanitair worden standaard geleverd. Extra aandacht is besteed aan de isolatie. De spouw-, dak- en vloerisolatie wordt extra dik aangebracht en in vrijwel de gehele woning zal dubbele beglazing geplaatst worden.

Op dit project is van toepassing de met een netto maandlast vanaf f 640,-. Verkoopprijs vanaf f 195.125,- v.o.n.

KIJKDAG
Heden 10 september
van 14.00-16.00 uur
Aan de Riekhof

HEEFT U EEN EIGEN HUIS?
Bij dit project bestaat de mogelijkheid uw eigen huis in te ruilen.

De MODELWONING is ingericht door **Lendfers**

OPEN HUIS
Zondag 11 september
van 14.00 - 16.00 uur
(Volg de borden vanaf de J.P. Kennedylaan)

HEERLEN, Welten
Herenhuizen met een ruime woonkamer/keuken van ca. 49 m² en een overvloedige grote zolderverdieping.

De verdieping telt 3 slaapkamers en een badkamer met een ligbad en een 2e toilet. Max. oppervlakte is 800 m². Er is een keuze uit halfvrijstaande en type vrijstaande herenhuizen.

Prijzen van f 194.990,- tot f 229.990,- (all-in, excl. financieringskosten).

Bij dit project bestaat de mogelijkheid uw eigen huis in te ruilen.

De MODELWONING is ingericht door **Lendfers**

OPEN HUIS
Zondag 11 september
van 14.00 - 16.00 uur
(Volg de borden vanaf de J.P. Kennedylaan)

VAALS, Dr. E. Melchiorstraat

Makante gegevens:
• Entree en garage op straatniveau.
• Woonkamer en keuken op achtertuin.
• Royale woonkamer (ca. 40 m² incl. open keuken)
• Inparadijs garage
• 3 Slaapkamers
• Luxe badkamer (met ligbad, vaste wastafel en voorziening voor 2e toilet)
• Berghouten kozijnen (incl. ramen)
• Dubbele beglazing (in woonkamer, keuken, badkamer, slaapkamer beh. klapparam)

Prijzen vanaf f 160.974,- v.o.n. (excl. max. f 15.000,- rijksbijdrage).

DE MODELWONING IS GEOPEND
Zondag 11 september
van 14.00-16.00 uur
en is compleet ingericht door

java COMPLETE PROJECT- WONINGINRICHTING
HEERLEN NUTH

Het huis van uw gading al gezien?

DOE UZELF NIET TEKORT EN bel ons even!

Wij hebben nl. ruim 900 woningen in portefeuille.

Voor inlichtingen:
H= Kantoor Heerlen, Tel. 045-712255.
Kruisstraat 56, 6411 BW Heerlen.
M= Kantoor Maastricht, Tel. 043-252933.
Weyker Brugstraat 50, 6221 ED Maastricht.
Geopend: maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 21.00 uur, zaterdag van 9.00 tot 18.00 uur.

STELWIGGEN

6 Wiggen voor het stellen van uw meubelen.

Een kwaliteitsproduct van Jacob Kleine Leiden, Holland.

Stelwiggen stellen alles waterpas

Meubels hebben vaak de neiging om een beetje wankeel te worden, een verschijnsel dat meestal veroorzaakt wordt door een niet vlak-

ke vloer. De geroutineerde doe-het-zelver kent daar wel een oplossing voor: houten wigjes snijden, zagen of met de beitel steken. Toch nog een heel gedoe.

Veel handiger is het nieuwe Stelwiggen-systeem, strips van kunststof die van dun tot dik oplopen, om kleine of grote hoogteverschillen te corrigeren. Gewoon onder meubelpoot of kastbodem tikken en dan afbreken. Het afgebroken stukje kan elders eventueel ook weer dienst doen.

De stelwiggen zijn ook uitstekend bruikbaar om diepvriezer, koelkast, wasmachine e.d. waterpas en 'trilvrij' op te stellen. Handig uitvindinkje, dat op de vakbeurs Interdecor wordt gelanceerd en binnenkort in dhr-zaken, woning-inrichtingszaken enzovoort wordt gepresenteerd. Leverancier is Kleine in Leiden, 071-123289. Per set van 6 strips is de prijs f 3,50.

Overzicht hypotheekrente

Hypotheekrente 6 september 1988

In navolging van de banken die vorige week hun hypotheekrente tarieven hebben verhoogd, hebben nu ook de meeste andere geldverstrekkers hun tarieven verhoogd. Verwacht wordt dat hiermee voorlopig de rust op de rente-markt is teruggekeerd.

Naam bank	rente vast gedur.	afsluitpr. in pct.	rentepercentages			
			met gem-garantie		zonder gem-garantie	
			opgave bank	werke-lijk	opgave bank	werke-lijk
ANNUÏTEITENHYPOTHEKEN						
A.B.N.	var. ¹⁾	1,5	6,3	6,64	6,5	6,85
	1 jaar ¹⁾	1,5	6,5	6,85	6,7	7,07
	3 jaar ¹⁾	1,5	6,9	7,28	7,1	7,50
	5 jaar ¹⁾	1,5	7,4	7,82	7,6	8,04
	7 jaar ¹⁾	1,5	7,6	8,04	7,8	8,25
	10 jaar ¹⁾	1,5	7,7	8,20	7,9	8,36
	15 jaar ¹⁾	1,5	8,1	8,58	8,3	8,80
ABP	2 jaar ¹⁾	1	6,2	6,48	6,4	6,69
	5 jaar ¹⁾	1	7,0	7,34	7,2	7,55
	10 jaar ¹⁾	1	7,1	7,44	7,3	7,66
	15 jaar ¹⁾	1	7,3	7,66	7,5	7,87
Amrobank	var. ¹⁾	1,5	6,3	6,64	6,5	6,85
	2 jaar ¹⁾	1,5	6,7	7,07	6,9	7,28
	5 jaar ¹⁾	1,5	7,4	7,82	7,6	8,04
	7 jaar ¹⁾	1,5	7,6	8,04	7,8	8,25
Bouw. Limb. Gem.	5 jaar ¹⁾	1,5	7,1	7,60	7,1	7,60
	10 jaar ¹⁾	1,5	7,4	7,92	7,4	7,92
	15 jaar ¹⁾	1,5	7,6	8,14	7,6	8,14
	30 jaar ¹⁾	1,5	7,8	8,36	7,8	8,36
Centrale Volksbank	2 jaar ¹⁾	1	6,3	6,59	6,5	6,80
	5 jaar ¹⁾	1	7,1	7,44	7,3	7,66
	7 jaar ¹⁾	1	7,3	7,66	7,5	7,87
	10 jaar ¹⁾	1	7,6	7,98	7,8	8,20
	ideaalrente	1	7,0	7,34	7,2	7,55
Direktbank/NCB-bank	1 jaar ¹⁾	1	6,4	6,69	6,6	6,91
	3 jaar ¹⁾	1	6,9	7,23	7,1	7,44
	5 jaar ¹⁾	1	7,4	7,77	7,6	7,98
Grens Wis.kant./CDK	1 jaar ¹⁾	1	6,5	6,80	6,7	7,01
	5 jaar ¹⁾	1	7,3	7,66	7,5	7,87
	1 jaar ¹⁾	1	6,7	6,91	6,9	7,12
	5 jaar ¹⁾	1	7,5	7,75	7,7	7,96
Ned. Midd. Bank	1 jaar ¹⁾	1,5	6,5	6,85	6,7	7,07
	3 jaar ¹⁾	1,5	6,9	7,28	7,1	7,50
	5 jaar ¹⁾	1,5	7,4	7,82	7,6	8,04
	7 jaar ¹⁾	1,5	7,6	8,04	7,8	8,25
Pancratiusbank	var./5 jr. ¹⁾	1	6,9	7,23	7,1	7,44
	ideaalrente	1	6,9	7,23	7,1	7,44
	7 jaar ¹⁾	1	7,1	7,44	7,3	7,66
	10 jaar ¹⁾	1	7,4	7,77	7,6	7,98
Postbank	2 jaar ¹⁾	1	6,5	6,80	6,7	7,01
	5 jaar ¹⁾	1	7,3	7,66	7,5	7,87
	7 jaar ¹⁾	1	7,5	7,87	7,7	8,09
Rabo (adviesrente)	var. ¹⁾	1,25	6,5	6,83	6,7	7,04
	2/3 jaar ¹⁾	1,25	6,9	7,26	7,1	7,47
	4/5 jaar ¹⁾	1,25	7,4	8,12	7,6	8,01
	stabiel ¹⁾	1,25	7,7	xxxxx	7,9	8,34
	var. ²⁾	1,25	xxxxx	xxxxxx	6,8	7,05
	2/3 jaar ²⁾	1,25	xxxxx	xxxxxx	7,0	7,26
	4/5 jaar ²⁾	1,25	xxxxx	xxxxxx	7,4	7,67
	stabiel ²⁾	1,25	xxxxx	xxxxxx	7,9	8,20
Rabo Hypotheekbank	3 jaar ¹⁾	1,5	6,9	7,82	7,1	7,50
	5 jaar ¹⁾	1,5	7,4	xxxxxx	7,6	8,04
	3 jaar ²⁾	1,5	xxxxx	xxxxxx	7,2	7,49
	5 jaar ²⁾	1,5	xxxxx	xxxxxx	7,7	8,01
Spaarbank Limburg	1 jaar ¹⁾	1	6,0	6,27	6,2	6,48
	3 jaar ¹⁾	1	6,6	7,23	6,8	7,12
	5 jaar ¹⁾	1	6,9	7,66	7,1	7,44
	7 jaar ¹⁾	1	7,3	7,88	7,5	7,87
Westland-Utrecht stand.	1 jaar ²⁾	1,5	6,4	6,90	6,6	7,12
standaard	5 jaar ²⁾	1,5	7,3	7,99	7,5	8,10
standaard	7 jaar ²⁾	1,5	7,4	8,32	7,6	8,21
standaard	10 jaar ²⁾	1,5	7,7	8,54	7,9	8,54
standaard	15 jaar ²⁾	1,5	op aanvraag	xxxxxx	op aanvraag	xxxxxx
Interim	1 jaar ²⁾	1,5	xxxxx	7,13	6,6	7,12
De kw. 1988 budget	var. ¹⁾	1,5	6,8	7,13	6,8	7,13

VERBETERDE LEVENHYPOTHEKEN

FGH (Kapitaalhyp.)	5 jaar ²⁾	1	7,2	7,58	7,3	7,69
	10 jaar ²⁾	1	7,6	8,02	7,7	8,12
Pancratiusb. (Sparhyp)	5 jaar ¹⁾	1	7,1	7,44	7,3	7,66
Spaarbank Limburg (Sparhyp.)	5 jaar ¹⁾	1	7,2	7,55	7,4	7,77
Zwolsche Alg. (ZA-Hypotheekplan)	5 jaar ¹⁾	1	7,2	7,55	7,3	7,66
	7 jaar ¹⁾	1	7,4	7,77	7,6	7,98
	10 jaar ¹⁾	1	7,5	7,87	7,7	8,09
	15 jaar ¹⁾	1	8,0	8,40	8,0	8,40

LEVENHYPOTHEEK

NVL-Maatschappijen	5/10 jaar ¹⁾	-	7,2	7,44	7,2	7,44
	15/20 jaar ¹⁾	-	7,6	7,87	7,6	7,87
Spaarbank Limburg (Sparhyp.)	5 jaar ¹⁾	1	7,2	7,55	7,4	7,77
Westland-Utrecht (lage lasten)	7 jaar ¹⁾	1	7,4	7,77	7,6	7,98
	14 jaar ¹⁾	1	7,9	7,31	8,1	8,50

¹⁾ Maan dbetaling achteraf
²⁾ Maan dbetaling vooraf
³⁾ Hal fjaarbetaling achteraf
⁴⁾ Kwa rtalbetaling achteraf

© Copyright „Vereniging Eigen Huis“ te Amersfoort.

Meubelindustrie 'maakt maar wat'

Ontwerpster: Nederland moet woonbewust worden

Wootrends ontstaan niet uit het onzichtbare niets, maar worden weloverwogen gestuurd en bedacht door ontwerpers en designers, die precies aanvoelen welke richting de consumptie op wil en wat er op het gebied aan wensen leeft. Ontwerpen en stylen, dat is het vak van de Amsterdamse styliste en industrieel ontwerpster Simone Sanders. Haar dagelijkse werk heeft te maken met alles op het gebied van wonen (stoffen, decoraties, meubelontwerpen, kleurcombinaties) en dan gericht op nu en de toekomst.

Om te weten wat er op de internationale markt te koop is en welke stromingen zich ontwikkelen kijkt ze op straat goed om zich heen en reist ze heel wat af. „Ik ga naar alle beurzen, heb contacten met adviesbureaus in Parijs, Londen en Milaan en met de meubelbranche. Met elkaar praten we over de trends, waarna ik de eindconclusies trek, ingevuld naar de noordelijke smaak,“ vertelt Simone, die haar adviezen voornamelijk uitbrengt aan de meubelindustrie.

● Simone Sanders in haar eigen woonkamer: zie het overgordijn.

Informeren

„Die is niet marketing minded,“ heeft de ontwerpster moeten vaststellen. „Ze maken maar wat. Dat kon nog wel in de bruine periode, maar nu niet meer. Je moet weten voor wie je het maakt.“

Een nieuwe markt zijn de mensen met veel vrije tijd en geld. Die willen ergens bij horen en kopen een compleet concept. Dat is voor de meubelzaken natuurlijk plezierig, maar de persoonlijke noot ontbreekt er meestal aan. „De Nederlander moet woonbewuster worden,“ vindt Simone

Sanders. „De inrichtingen zijn te saai en er wordt nog te weinig geld aan besteed. Dat is jammer, want wonen is zo belangrijk, je brengt er zoveel uren in door.“

Een hulpmiddel om de consument goed over interieurinrichting te informeren en inrichtings-suggesties aan de hand te doen zou een televisie-programma kunnen zijn, dat laat zien wat je met bepaalde dingen fantasievol kunt doen. „Want de gemiddelde Nederlander is straight,“ zegt Simone en daarmee bedoelt ze dat de streepdessins het al jaren heel goed doen, in tegenstelling tot bloemmotieven, waar nauwelijks belangstelling voor is.

Momenteel is na het opdringerige bruin de wit-grijze woninginrichting populair. „Die periode is nog niet over,“ weet Simone, „Maar jonge mensen hebben het wel gezien. Het bruin mag weer, maar op een andere manier met warmere kleuren zoals roest en oker-geel-bruin. Het wordt meer als accent gebruikt. Het high-tech is duidelijk over, dat koele en zakelijke. Men wil nu gezelligheid, niet truttig, maar leefbaar, warmte. Overdag is het heftisch en heb je stress; dan wil je thuis een oase, de rust voelen, je terugtrekken in een stulp.“ Volgens de ontwerpster gaat het koele eraf en zijn des-sins sterk in opmars.

Wat het in de toekomst moet gaan worden met ons interieur laat Simone Sanders zien tijdens de vakbeurs Interdecor (van 18 tot en met 22 september in Utrecht), waar ze een expositie heeft ingericht met zes trendthema's. In het oog springende thema's Country-side (landelijk, natuurlijk) en Lyrical (romantisch). „Dat laatste zal wel de nieuwe trend worden,“ denkt Simone. „Dat gaat zo'n tien jaar mee. Het landelijke wordt de nieuwe trend voor mensen die alles beu zijn, die weg willen van de luxe.“ De stijl Countryside geeft rust en geborgenheid met warme aardtonen, 'droge' en matte materialen zoals hout en keramiek, sisal, wol, katoen en leer.

Creatief

Het romantische interieur wordt gekenmerkt door glimmende stoffen in de kleuren chroom, koper en zilver. Verder zijn er stevige pastels te vinden. Bij Essential, de zakelijkheid, staan het functionele en koele kleuren, hout en staalcombinaties voorop. Classical Warmth (klassiek decor) ademt een Venetiaans sfeertje uit. Modern en klassiek worden hier uitstekend gecombineerd. De materialen zijn mat en glanzend, de stoffen hebben diepe volle tinten. Inside-out (inspiratiethema) gaat uit van onverwachte materiaalcombinaties, zelfs afval en stenen. De kleuraccenten zijn oranje, groen en paars. Tenslotte de stijl Ironical (voor de snel veranderende jongeren): die is bont, levendig en creatief, zoals een mooie lap stof aan de muur ophangen of over een stoel draperen. Hier zijn de basiskleuren zwart, grijs en wit.

De ideeën van Simone Sanders zullen na de beurs niet direct in het interieur zijn terug te vinden. De woonmode is niet zo snel als de kledingmode, maar als de woninginrichtingszaken de consument met een goede winkelpresentatie op het spoor brengen, staat er heel wat te veranderen in de Nederlandse huiskamers.

Weer oplossing voor vocht in de woning

Het bedrijf Schrijver Systeem in Homoet heeft een vochtregulerend systeem ontwikkeld, bestemd voor woningen waarin vochtproblemen aanwezig zijn. Op het systeem is kortgeleden octrooi verleend en ook TNO heeft de werking ervan na maandenlange proefnemingen onder steeds wisselende omstandigheden bevestigd.

Het Schrijver Systeem is al toegepast in een aantal proefprojecten in zowel binnen- als buitenland. Onder andere in een renovatieproject van 144 woningen in een woonwijk in Arnhem. De belangstelling van woningbouwverenigingen voor het systeem is zodanig, dat directeur Henk Schrijver inmiddels heeft moeten besluiten tot het opvoeren van de productie. Momenteel worden nog 30.000 systeemelementen in eigen beheer vervaardigd, goed voor toepassing bij tweeduizend woningen.

Vanuit zijn werkzaamheden in de openhaardenbouw in de jaren zeventig kwam Schrijver vaak in contact met mensen, die problemen hadden met vochtige woningen. Die problemen uitten zich in zichtbare gevolgen zoals het ontstaan van schimmels, plassen en water op plaatsen waar het vocht zich concentreert.

Muf

Schrijver: „Naast die hinderlijke, zichtbare gevolgen wordt door de vaak extreem hoge relatieve vochtigheid ook het leefgenot drastisch aangetast. Kamers voelen klam aan, het ruikt muf in huis en bovendien zijn vochtige wonin-

gen een ernstige bedreiging voor de gezondheid. Ziekten als astma en reuma kunnen door een te hoge relatieve vochtigheid worden verergerd.“

Door telkens te worden geconfronteerd met het groot aantal woningen, dat met vochtproblemen te kampen heeft, begon Schrijver – 'Ik doe in lucht, wind en trek' – na te denken over een oplossing. Het feitelijke idee achter het door hem ontwikkelde systeem stamt al uit 1974 en in 1981 had dat een dusdanige gestalte gekregen, dat hij er octrooi op aanvraag. Enkele weken geleden werd hem dat uiteindelijk verleend.

„In de tijd tussen de octrooi-aanvraag, de oprichting van mijn bedrijf in 1983 en ook daarna,“ zo vertelt de 46-jarige Schrijver, „is het systeem uitgebreid getest in zowel laboratoria als in praktijk-situaties. Ook TNO heeft tijdens een vele maanden durend experiment het systeem onder telkens gewijzigde omstandigheden op zijn functioneren beproefd.“

„De proefresultaten waren zodanig, dat samen met de positieve ervaringen bij de proefwoningen opgedaan, de ontwikkelingsfase inmiddels is afgesloten en de feitelijke productie op gang is gekomen. Maar dat houdt niet in, dat de ontwikkeling van het systeem is gestopt. Integendeel. De laatste uitbreidingen aan het systeem maken het mogelijk dat de vochtregulerende elementen zonder problemen in nieuwbouwwoningen kunnen worden aangebracht.“

Natuurlijk

Het uiteindelijk ontwikkelde

Schrijver-systeem maakt gebruik van een natuurlijke beluchtingsmethode. De elementen, de vochtregulerende stenen, worden rondom de woning en ongeveer 35 centimeter boven het maaiveld in de buitengevel aangebracht. Per strekkende meter gaat het om twee tot drie elementen, die elk een toevoer- en een afvoeropening hebben. Die komen uit in twee met elkaar in contact staande luchtkamers. Deze constructie maakt gebruik van de altijd aanwezige luchtstromingen.

Schrijver nader uitleggend: „Het element zuigt via de toevoeropening buitenlucht aan. In de twee luchtkamers ontstaat doortocht. De koude-brug, die hierdoor wordt gecreëerd, zorgt voor de aanvoer van vocht uit muren en/of vloeren naar het element. Via de afvoersleuf wordt de vochtige lucht naar buiten gezogen. Op deze actieve, maar natuurlijke wijze wordt, afhankelijk van andere het weertype en de windsnelheid, continu vocht aan het pand onttrokken en naar buiten getransporteerd.“

Bij de experimenten, zoals uitgevoerd door TNO, werd over een periode van elf weken via de muur met het Schrijversysteem ruim 52 liter water afgevoerd en via de normale muur, opgetrokken vanuit hetzelfde materiaal, 21 liter water. Na een jaar tot anderhalf jaar moet volgens Henk Schrijver het meeste vocht aan een woning zijn onttrokken. Schrijver Systeem biedt uitgebreide garantie en heeft inmiddels ook al in Engeland, België en Duitsland woningen van het vochtregulerende systeem voorzien. Toepassing kost 165 gulden per strekkende meter.

Boeiende boeken houtknutselaars

Hout is niet alleen voor bouwende doe-het-zelvers maar ook voor hobbyisten die er decoratieve werkstukken van maken een inspirerend materiaal. In die 'knutselsfer' zijn restanten van massief hout, triplex enzovoort goedkope, vaak zelfs kostenloze grondstoffen die niet in de vuilnisbak hoeven te verdwijnen maar waarvan artistieke werkstukken gemaakt kunnen worden. Om op ideeën te komen zijn de twee onlangs verschenen boeken van Cantecleer voortreffelijke gidsen.

We signaleerden het 'Modellenboek Figuurzagen' en Het Houtsnijboek'. Beide uitgaven geven handenvol informatie en suggesties over wat je met hout en houtproducten kunt maken. Figuurzagen is een weer opkomende vrijetijdsbesteding. Dat kan op de ouderwetse manier, met de figuurbeugelzaag, ook met de elektrische figuurzaagmachines of een decoupeerzaag. Het figuurzaagboek is vooral toegepast op werktekeningen die op de afgebeelde grootten overgenomen, maar ook op een andere schaal ver-

groot kunnen worden. In het boek worden meer dan 450 modellen aangeboden, variërend van decoratieve maar tevens praktische huishoudelijke voorwerpen tot leuke dieren bloemfiguren.

Het Houtsnijboek is technisch en illustratief van grote klasse. Hoe je met zakmes, met beitel, frees of guts en andere gereedschappen massief hout kunt bewerken tot ware kunststukjes, dat wordt allemaal tot in de puntjes verklaard. De enige kritische opmerking die we zouden kunnen plaatsen is dat de bijgeschreven de technische illustraties begeleidt hier en daar in het Duits gedrukt zijn. Maar verder niets dan lof over opzet en 'diepgang' van dit boek.

Het Modellenboek Figuurzagen kost f 29,50, Het Houtsnijboek f 55. Verkrijgbaar in de boekhandel, uitgever Cantecleer in De Bilt. Beide uitgaven lijken ons ook heel geschikt voor handenarbeidclubs of bij de handvaardigheidslessen op scholen.

'Viëtnam? We hadden moeten doorvechten!'

Ander
zijds

Heerema

„Trees, we moeten het huis uit. Heerema heeft het gezegd.

„Heerema, is dat de nieuwe huisbaas?”

„Trees, lees jij geen kranten? Heerema is de baas van Volkshuisvesting. Die maakt uit waar de mensen mogen wonen.”

„Ja, maar Sjeng, waarom moeten we dan ons huis uit? We wonen hier toch lekker.”

„Trees toch. Lees de krant. Ik verdien teveel. Ik heb hard gewerkt voor mijn baas. Je weet dat ik geen avond vroeg thuis kan zijn. Maar daar staat tegenover dat ik me opgewerkt heb van krullenjongen tot baas van de afdeling. Die Heerema vindt dat mensen met zo'n salaris als ik best een eigen huis kunnen kopen. Wij moeten hier weg. Hier kunnen dan andere mensen in komen die het niet zo breed hebben. Dat is het plan van Heerema.”

„Sjeng, je maakt me aan het schrikken. Hoe moet dat dan met de tuin? Die kunnen we niet meenemen. En de garage die we bijgebouwd hebben. En de centrale verwarming? Hebben we dat dan allemaal voor niks gedaan?”

„Tja Trees, dat is de prijs die je betaalt wanneer je altijd goed opgepast hebt en hard gewerkt.”

„Nou, ik vind het maar niks. We hebben hier altijd gepletoerd en gewerkt. Weet je nog toen we pas getrouwd waren. Hoe het er toen hier uitzag. De bruine vlechtplekken in de keuken. En dat vieze behang. En moet je nou zien. Overal schrootjes aan het plafond. En de dubbele ramen. Trouwens op onze voordeur is de hele buurt jaloers. Nee, ik ga hier niet weg. Dat die Heerema maar op de pot gaat zitten.”

„Nee Trees, die man is staatssecretaris en je weet dat die mensen het beste met ons voor hebben. Je moet dat breed zien. Voor de huur die wij hier betalen kan er ook een bijstandsmoeder wonen. Wij hadden al lang geleden een eigen huis moeten kopen. Maar jij hebt altijd gezegd dat je het hier in de buurt zo fijn vond. En nou moeten we.”

„Maar Sjeng, heb jij dan geen gevoel. De kinderen zijn hier allemaal geboren, hier in dit eigenste huis. Weet je nog dat we een hele week bij Marieke hebben gewaakt toen ze met difterie lag. Dat we duizend keer die trap op en af gelopen zijn. En nu zouden andere mensen hier komen wonen en over die trap gaan rennen. We weet wat voor 'n mensen dat zijn. Misschien met van die wilde kinderen. Dan is de lambrizering in de gang binnen de kortste keren naar de filistijnen. En daar heb jij twee weken lang, wanneer je laat en moet terugkwam van het werk, aan gepletoerd en getimmerd.”

„Maar Trees begrijp me...”

„Niks begrijpen. Ik laat me niet uit m'n huis zetten. Niet uit dit huis. Niet weg uit deze buurt. Ik ben hier opgegroeid. Ik heb hier altijd op straat gespeeld. Daar, in die kerk heb ik de communie gedaan en daar zijn we ook getrouwd. En zou ik dan nu naar een sjeke buurt moeten vertrekken. Nee, ik weet het al. Het is jou in de bol geslagen. Jij wil natuurlijk naar een dure bungalow. Jij wil je baas achterna. Je durft natuurlijk niemand van die hoge heren vragen om hier te komen. Je schaamt je natuurlijk omdat je van eenvoudige komaf bent en je denkt dat je nu wat bereikt hebt. En dan haal je Heerema erbij. Je denkt zeker: O, Treeseke slikt dat wel. Treeseke is dom. Treeseke snapt er niks van. Maar dan heb je je in Treeseke vergist. Sjeng. Jij krijgt mij niet in een bungalow. Met geen tien paarden en ook niet met jouw Heerema.”

„Nee Trees. Ik wil niet verhuizen. Ik wil hier ook blijven wonen. Maar als de minister dat nou zegt, dan moeten we toch luisteren. We betalen toch weinig huur. En we verdienen toch goed. Zeker nu de kinderen het huis uit zijn en de jongste in dienst is. We kunnen toch eigen huis betalen. En daar helpen we andere mensen mee.”

„Sjeng, voor de laatste keer. Daar komt niks van in. Dan schrijf ik naar de koning. Dan moet die hier maar komen kijken of ik de zaak niet proper heb. Iedere vrijdag was ik de ramen. Twee keer per jaar de grote poets. Je kunt zelfs op de zolder van de vloer eten. Ik ga niet weg. En als die Heerema van jou me dat komt vertellen, dan zal hij eens wat anders horen. Dat komt die erachter wie Trees is. Dan krijgt hij de levieten gelezen. Wat denken ze wel, die stomme Hollanders. Dat ze ons Limburgers altijd in de hoek kunnen trappen...(enz.)

het gevoel dat ze gingen aanvallen. We hadden snel kunnen winnen als we doorgestoten waren naar het Noorden,” meent de militair.

Of dat nu mogelijk was of niet, feit blijft dat hoewel het offensief voor de viëtnam op een glorieuze mislukking uitdraaide, het een morele nederlaag van de eerste orde voor de Amerikanen betekende. Terwijl werd beweerd dat de VS aan de winnende hand waren, bleek de Viëtnam (het verzet in Zuid-viëtnam) ineens in staat zelfs in Saigon aanvallen uit te voeren en overal in het zuiden aanwezig te zijn.

Verraad

Gonzalez wil het niet uitvoeren van een aanval op Noord-Viëtnam in 1968 en het diplomatieke einde aan de oorlog in 1973 niet als 'verraad' bestempelen, maar duidelijk is dat hij het de verantwoordelijke politici niet in dank afneemt.

De Amerikanen die destijds aan het thuisfront tegen de ook in de VS onpopulaire oorlog demonstreerden, beticht hij echter wel van verraad. „Die mensen vielen me aan terwijl ik voor hen vocht. Het demoraliseerde ons. Voor mij persoonlijk was het verraad.”

De soldaat daalde in de VS sterk in aanzien door de onpopulaire (en verloren, want niet gewonnen) oorlog. Viëtnam-veteranen werden jarenlang met de nek aangekeken, al is de laatste jaren duidelijk sprake van herstel. Reagan heeft in de ogen van Gonzalez het beroep van militair nieuw aanzien gegeven en de Amerikaanse defensie weer opgebouwd.

Zelf wil Guillermo Gonzalez er eind 1989 de brui aan geven, al zou hij dan nog zeven jaar aan zijn diensttijd vast kunnen plakken. „Het wordt tijd dat ik aandacht aan mijn familie ga besteden,” zegt de Amerikaan.

Theo Snickers

● Sergeant-majoor Guillermo Gonzalez (links) na aankomst op het vliegveld van Brussel.

Foto
WIDDERSHOVEN

Een onnodige oorlog? „Het is geen kwestie van nodig of niet. De regering besloot in Viëtnam in te grijpen en ik vocht de redenen daarvoor niet aan. Dat is een dilemma dat de soldaat zelf moet oplossen. Er waren er die er het bijtje bij neerlegden.”

Brullend

Het gesprek vindt plaats staande in een brullend C-131 vrachtvliegtuig, op weg van de VS naar Europa. Gonzalez, die het bevel voert over 3.800 militairen, maakte deel uit van de groep kwartiermakers die in

Brussel de komst van bijna 18.000 Amerikaanse militairen naar Europa moest voorbereiden. Die soldaten gaan deelnemen aan de grote herfstoefeningen in de Bondsrepubliek.

Doorvechten

Voor Gonzalez is het al de veertiende 'Reforger' in de 27 jaar dat hij beroepsmilitair is. In Viëtnam, waar hij van 1965-1966, 1968-69 en 1971-72 verbleef, zat hij midden in het strijdgevoel. Hij was verantwoordelijk voor de analyse van de vijandelijke acties en bevoorradings-

Gonzalez heeft een bittere nasmaak aan Viëtnam overgehouden. „Veel van mijn beste vrienden zijn er nuteloos gesneuveld.” Niet zoals menigeen in eerste instantie zou denken, omdat die oorlog niet nodig of verwerpelijk geweest zou zijn. Integendeel. „We hebben niet gewonnen,” legt Gonzalez uit. „We hebben niets bereikt. We gingen daarheen om Zuid-Viëtnam te helpen, om de democratie te redden. Na jaren vechten realiseerden we ons dat er om politieke redenen misschien geen doel te verwezenlijken was.

De politici ontdekten dat de oorlog niet te winnen was en zochten een

diplomatiek einde van de oorlog.”

Gonzalez juichte dat einde, in 1973, niet toe. „Ik wilde doorvechten, ook al konden we niet winnen. Ik ben getraind om te vechten en te winnen. Vechten tot het einde door, zelfs tot het bittere einde.” Zijn dood dus. Volgens de sergeant-majoor denken de meeste veteranen er niet zo over.

Volgens hem was het in 1968 bij het Tet-offensief van de communisten wel degelijk mogelijk geweest Noord-Viëtnam en de Viëtnam op de knieën te krijgen. „We hadden al

Ook hond moet elke dag tandjes poetsen

Als je iemand vraagt of hij dagelijks zijn tanden poetst en regelmatig naar de tandarts gaat luidt in negen van de tien gevallen het antwoord; „Ja, natuurlijk.” Maar als je dierenbezitters vraagt of ze regelmatig het gebit van hun hond of kat poetsen en dit een keer per jaar laten controleren door hun dierenarts, kijken de meesten je vreemd aan. Velen gaan er immers van uit dat dieren sterke tanden hebben en dat er onder hen weinig gebitsproblemen voorkomen. De praktijk is anders.

„Als je een slecht gebit als een ziekte zou omschrijven, zou dit de meest voorkomende ziekte bij huisdieren zijn. Eenderde van alle honden kampt met gebitsproblemen, onstoken tandvlees, wortel- of kaakontstekingen, bij katten ligt dat iets lager,” aldus de Maastrichtse dierenarts Wil van de Kerkhof.

In zijn praktijk heeft hij veel te maken met dieren met gebitskwalen. Samen met een bevriende tandarts, Dodger Hendriks in Maastricht, bekeek hij tal van dieren gebitten en zocht naar de mogelijke behandeling. Al snel bleek dat met name bij katten en honden vaak de zelfde behandelingen als bij mensen toegepast kunnen worden. „Tijdens de studie diergeneeskunde hoorde je daar niets van. Dodger begeleidde mij een half jaar in mijn praktijk. Samen zijn we toen naar een congres over de toepassing van tandheelkunde bij dieren in Utrecht geweest. Daar bleek dat wij deze ma-

terie goed onder de knie hebben, maar wat nog belangrijker is, de ervaringen van de congressgangers kwamen overeen met die van ons.”

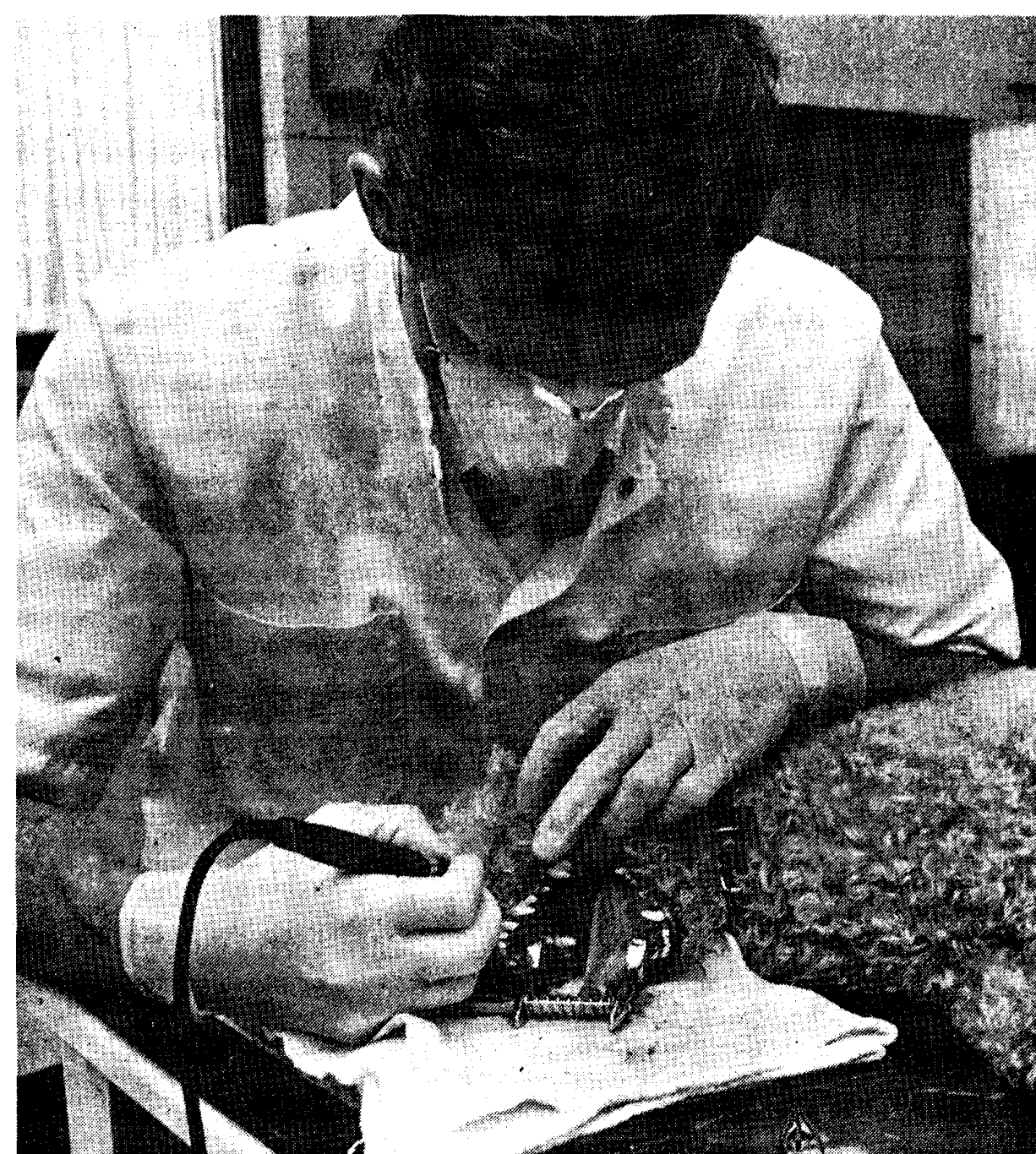
Behandeling

De meest voorkomende behandeling bij honden zijn zenuwbehandelingen bij afgebroken kiezen en het op de juiste wijze verwijderen van tandsteen. Dit laatste moet ook veelvuldig bij katten gebeuren. Bij kleinere huisdieren zoals konijnen, cavia's en hamsters moeten vaak de kiezen bijgeslepen of afgeknippt worden. Ook moeten er bij dieren vaak tanden verwijderd worden die onstoken zijn of waarvan het tandvlees is terug getrokken. Wil van de Kerkhof: „Kleine honderrassen hebben veel last van tandsteen en ten gevolge daarvan veel tandvleesontstekingen. Tandsteen is aanslag die voor negentig procent uit bacteriën bestaat. Het tandsteen moet van de tanden en onder het tandvlees verwijderd worden. Dit is een erg secuur werk dat een dierenarts niet aan zijn assistent mag overlaten.” Volgens Wil van de Kerkhof zijn er een aantal oorzaken aan te wijzen voor de gebitsproblematiek bij honden.

Oorzaken

Door verkeerde stand van de tanden, die te dicht op elkaar staan en daardoor geen ruimte hebben verliest het gebit zijn zelfreinigend effect met alle trieste gevolgen van dien. Verkeerde fok, met name van honden met korte snoeten en kleine rassen. Deze geven de meeste tandproblemen. Bij grotere honderrassen is dat beduidend minder. Hard, kalkrijk water beïnvloedt het gebit op een nadelige wijze. De kalkzouten slaan neer op de tanden en tast de glazuurlaag aan.

Wil van de Kerkhof: „Omdat veel mensen niet weten wat er met het gebit van hun hond of kat aan de hand is, letten ze er niet op. Door deze onwetendheid zijn de oorzaken van de gebitskwal van hun dieren dan ook niet bekend.”

● Dierenarts Wil van de Kerkhof: „Regelmatig poetsen van tanden huisdieren is bittere noodzaak.”

De hond wordt helemaal verdoofd en krijgt bovendien een pijnstiller. Vervolgens wordt het tandsteen verwijderd. De hond blijft een half dag bij de dierenarts. „De dieren merken weinig van de behandeling omdat ze helemaal verdoofd zijn. De behandeling kun je in drie grote

ger je wacht, des te duurder wordt groepen verdelen. Zestig procent bestaat uit het verwijderen van tandsteen, dertig procent uit het trekken van kiezen en tanden en tien procent uit overige behandelingen.

Als je ziet dat je dier iets aan zijn tanden heeft kun je het beste naar

de behandeling,” aldus Wil van de Kerkhof.

De meeste mensen geven veel geld uit voor de verzorging van hun dier. De kosten van een tandtechnische behandeling van een hond of kat vallen mee, zo verzekert Wil van de Kerkhof: „Het verwijderen van tandsteen duurt ongeveer tien mi-

nuten en een zenuwbehandeling ongeveer een half uur. De prijs hangt af van het instrumentarium en de werktijd.” En liggen dan tussen vijftig en honderd gulden.

In deze dierenartspraktijk worden de gebitten van dieren gesaneerd. Reinigen van het gebit, verwijderen van tandsteen en trekken van kiezen die niet meer te redden zijn. Bij probleemgevallen wordt twee keer per jaar gecontroleerd, andere dieren komen eens per jaar.

De behandelkamer, waar Wil van de Kerkhof werkt aan de gebitten van honden, lijkt niet veel op de behandelkamer die wij kennen van de tandarts. Er staat een operatietafel en daar achter een kast, maar als deze open gaat liggen daar, duidelijk herkenbaar, de tandartspullen. Een tandsteenverwijderaar, boren, tangen en spiegels. Een tandartsenpraktijk in het klein, alleen de stoel ontbreekt. Wil van de Kerkhof laat foto's zien van gebitten die hij zoal onder handen kreeg.

„Ons eigen gebit houden we goed bij maar door onwetendheid verwaarlozen we dat van onze dieren. Ook bij hun kunnen vaak dezelfde kwalen ontstaan. Gebitsziekten worden dan ook vaak gevolgd door andere ziekten. Ontstekingsprocessen in de bek, die langdurig aanwezig zijn, kunnen op den duur ook ontstekingsprocessen elders in het lichaam veroorzaken. Bijvoorbeeld ontstekingen aan de hartkleppen en nieren, en maagklachten. Verder kunnen de chronische ontstekingsprocessen tandwortels en kaakbot aantasten, en dat kan leiden tot verlies van tanden en ontstekingen van de kaak en kaakholtes. Door kaakontsteking kan bot afgebroken worden wat de stevigheid van vooral de onderkaak vermindert. Veel kunnen we voorkomen door geregeld de tanden van onze dieren te poetsen en hun gebit eens per jaar te laten controleren door de eigen dierenarts.”

Frans van den Broek

Marxistisch Algerije aan handen en voeten gebonden aan EG

Algerije is op Soedan na het grootste land van Afrika met een oppervlak van negentig maal Nederland. De 24 miljoen Algerijers wonen bijna een miljoen in Frankrijk. Het is na 26 jaar geleden dat Frankrijk dit grootste Noord-Afrikaanse departement onafhankelijkheid verklaarde, na een verbitte acht jaar had de landbouw en tienduizenden Algerijnen het leven had verloren. De Fransen verkregen echter niet alles vernietigd te worden dat een jong land heeft om een goede toekomst te maken. Sindsdien is de Algerijnse economie en vooral veel aardolie gevonden, waardoor Algerije een zeer eenzijdig exportpositie heeft. Het land is van de OPEC, een echt armoe-land is en een eigenzinnige buitenlandse politiek kan voeren.

De gevolgen van de bevrijdingsoorlog zijn nog alom merkbaar, niet in de laatste plaats in een orthodox staatspolitiek met het National Bevrijdingsfront als marxistisch eenheidsfront; en uiteraard de gecompliceerde haat-liefde-verbinding met Frankrijk – zeg maar een haatverhouding, ondanks dat Frankrijk Algerije's grootste handelspartner is en leverancier van grote stroom deuren.

Algerije is sinds 1979 sprake van een 'rooi' regime, en genieten de media er een zekere mate van glans. Uit de teksten met Algerijnen blijkt dat de buiten de bekende ja-kliek die gewoon belang hebben bij de steun, uit nationalistische of negatieve economische motieven, er is altijd enthousiaste aanhangers van een zeer degelijke versie van het socialisme. Een aardig beeld is Mina Kherrouf, redactrice van de Algerijnse radio. Ze heeft weliswaar felle kritiek op haar regering die veel te traag de ontwikkeling van het land nastreeft; maar voor het moment zit ze in de wereld in elkaar vol met bekende recept.

De beeld: 'de Joden' (Israël) dus is er belang bij dat er duizenden 'Hebreeërs' naar de woestijn kwamen, nadat was gebleken dat de Joden uit Oost-Europese landen geen trek hadden naar dat land. De Joden trek hadden naar dat land. De Joden trek hadden naar dat land. De Joden trek hadden naar dat land.

komen dat er alleen in Ethiopië honger was. Mali en Niger kregen natuurlijk weer niks, want daar hadden de Joden en de Amerikanen geen belangen. Een opvatting met de charme van de eenvoud. En waterdicht, als je de kans voorbij laat gaan ook eens een ander geluid te horen. Over een onbelangrijk detail, dat het om slechts 1.500 Ethiopische joden ging, die in Israël bovendien met de nek worden aangekeken, moet je dan niet zeuren. Israël heet in Algerije trouwens 'La Palestine Occupée'.

Mank

Een poging tot vergelijking tussen Algerije en de landen van het Oostblok gaat onmiddellijk mank. De organisatie van de staat is op papier gelijk aan die van de Sovjetunie. Algerije heet officieel 'Algerijnse Democratische Volksrepubliek'. Er is maar een partij, het FLN; er is een soort opperste sovjet, en een centraal comité; de secretaris-generaal van de partij is tegelijk president. Dat is tegenwoordig Chadli Bendjedid, een ietwat kleurloos figuur van wie weinig vernomen wordt. Chadli is maar weinig opvallend, niet zo steil en kennelijk iets realistischer dan zijn in 1979 overleden voorganger Houari Boumedienne. Direct na diens dood werd het roer omgegooid en werd o.a. particulier initiatief toegestaan en begon men het tot dan toe verafschuwde toerisme te bevorderen.

Diverse economische sectoren kennen een groot aantal min of meer particuliere ondernemingen; zo beslaat de 'socialistisch' georganiseerde landbouw ruim 2,4 miljoen hectare, particuliere bedrijven 5 miljoen. Detailhandel zoals die in levensmiddelen en kleding is vrijwel geheel in particuliere handen. Er zijn enkele staatswinkels die een vergelijking met die in Polen of Roemenië uitstekend kunnen doorstaan: troosteloos en met lege schappen, artikelen die er wel zijn blijken van inferieure kwaliteit; de beste dingen gaan naar de detailhandel, en daar kan zelfs over de prijs worden onderhandeld; hier zie je nog eens hoe moeilijk het is een volk dat de 'handel' met de paplepel ingegoten krijgt op andere gedachten te brengen.

Ondanks de rigide greep van de staat op de economie en de politiek is daarvan in het straatbeeld weinig te merken; het ontbreken van reclame voor buitenlandse frisdranken en sigaretten is feitelijk het enige. De hoofdstad Algiers is dagelijks volledig verstopt door duizenden auto's, vaak van dure buitenlandse merken, voor ruim 99 procent Frans van makelij. Ook op het platteland heeft men goede, Franse, auto's; van het wagenpark was overigens in 1984 ruim de helft ouder dan tien jaar; 40 procent van alle auto's rijdt in de 'wilaya' (departement) Algiers. (Benzine kost nog geen dubbeltje).

● De veerboot die veel welvaart brengt, aan de kade in Algiers.

Bijna iedereen heeft televisie en andere technische gadgets. Maar in Algiers en elders zal men vergeefs zoeken naar winkels waar dat soort spullen te koop is. Algerije importeert officieel alleen, en dan nog mondjesmaat, auto's en elektronica uit het Oostblok. Ondanks dat Lada's goedkoop worden gehouden doordat er maar 100 procent invoerrechten op worden geheven (op andere auto's 300 procent) zie je ze nauwelijks rijden, en dan nog voornamelijk als (gele) taxi van het staatsbedrijf. De gemiddelde Algerijn ziet veel meer heil in een Franse, Duitse of Japanse auto. Ondanks dat auto's hier, dank zij het droge klimaat, zeer oud kunnen worden, zie je toch opvallend veel exemplaren van het nieuwste model. Dat ze vaak tweedehands worden ingevoerd valt op te merken aan de stickers van garages in heel Frankrijk, en zelfs uit Den Haag en Nieuwegein.

Tweemaal in de week legt de veerboot uit Marseille 's morgens om half zeven aan bij de kade van de staatsveerbootmaatschappij CNAN in Algiers. Die veerboot is de rechtgeaarde Algerijnse socialist, zoals Mina Kherrouf, een doorn in het oog, want die boot brengt, behalve Algerijnse en andere vakantiegangers uit Frankrijk, ook spullen; het is niet overdreven te zeggen dat met die veerboot vrijwel alle auto's, tv-toestellen, merkkleding en andere voor het moderne leven onmisbare artikelen Algerije binnengekomen zijn. (Het laatste snuffje is uiteraard de satelliet-ontvanger, waarvan je er honderden ziet op daken en balkons in Algiers. Nu kunnen de Algerijnen op hun tv ook kennis nemen van iets anders dan de in de westerse oren een tonig Arabische muziek en godsdiens uitzendingen; Fun Factory bijvoorbeeld en reclame op Sky Channel (in het Nederlands) voor Programmen; plus nachtelijke soft

porno op een satellietzender genaamd M6.) De staat kijkt overigens wel uit die veerboot en deszelfs inhoud een strobreed in de weg te leggen; want de duizend dagelijkse passagiers brengen uiteraard ook een stroom deviezen binnen, evenals de drie miljoen passagiers die per jaar per vliegtuig het land binnenkomen. In Frankrijk wonen ruim 800.000 Algerijnen, waarvan bijna 300.000 in Parijs, en die zorgen goed voor hun meestal uitgebreide achtergebleven families in Algerije.

De Algerijnse statistiek vermeldt voor de Franse Algerijnen 70.000 werklozen op een beroepsbevolking van 250.000 mensen, maar dat is een probleem voor Frankrijk en niet voor Algerije. Hoe dan ook: Algerije zelf kent uiteraard geen werklozen, dat is onmogelijk in een socialistisch land. Wat voor baan de mannen hebben die elke dag de kofiehuizen bevolken valt uiteraard in een paar dagen niet uit te zoeken.

De gemiddelde Franse Algerijn verdient ongeveer 4.500 Franse francs per maand, de gemiddelde Algerijn 2.200 dinar. De officiële koers is 1 op 1, maar er is een zwarte koers van vier dinar op een Franse franc. Dat wil dus zeggen dat de modale Franse Algerijn voor zijn maandsalaris 'zwart' 18.000 dinar kan krijgen, ruim acht maal zoveel als zijn Algerijnse tegenspeler. Hij kan er in Algerije zeer fraai weer van spelen en doet dat ook gaarne.

En dat leidt er dan weer toe dat Mina Kherrouf trots meldt dat 'dank zij het socialisme Algerije vele miljardairs tellt' – in Algerijnse dinars, wel te verstaan. Het moet voor de socialistische ideologen een deprimeerende gedachte zijn dat de patserigste villa's in plaatsen als Algiers, Constantine, Oran en dergelijke – sommige met dertig kamers, de Algerijn ziet er geen heil in nogal opzichtig bekendheid te ge-

ven aan zijn rijkdom – langs de geschetste weg tot stand zijn gekomen.

Politiek bewuste Algerijnen menen zelfs dat een groeiende gegoede middenklasse de garantie vormt voor een stabiele maatschappij. Op het platteland is de islam alom tegenwoordig, en houdt de mensen duidelijk in zijn ban. De bourgeoisie zal dit socialistische land moeten redden van het islamitisch fundamentalisme, dat trouwens ook rustig wordt gehouden doordat de staat aan de lopende band tientallen moskeeën laat bouwen. De ware rechtgelovige annex socialist beweert bij hoog en bij laag dat de gelovigen zelf betalen voor de meestal lichtgroene moskeeën, maar de staatsbegroting vermeldt niettemin een fikse bedrag voor investeringen in deze sector, en 's lands grondwet bewijst de nodige lippendienst aan deze godsdienst; 'staatsgodsdienst' is een nog te zwakke term voor de positie van de Islam in Algerije.

Dat de Islam niettemin ruimte biedt voor zeer veel afwijkende opvattingen wordt getoond door de verschillende wijzen waarop vrouwen al of niet een sluier dragen; menig Algerijn laat zich de (door de Islam verboden) borrel prima smaken en in restaurants zie je dat menigen bij het eten een geroutineerd gebruiker is, zowel van bier als wijn die ter plaatse worden geproduceerd en van goede kwaliteit zijn.

Het Algerijnse proletariaat en de boeren leven inmiddels nauwelijks op de rand van het bestaansminimum. De inkomsten uit arbeid zijn maar net voldoende om te voorzien in de elementaire kosten van levensonderhoud; zoals gezegd zijn allerlei zaken maar mondjesmaat te koop, de prijzen zijn in vijf jaar met de helft gestegen, met name voor levensmiddelen, en dat alleen in Groot Algiers, waar alles relatief gemakkelijk te krijgen is. Eigenlijk kan alleen van brood worden ge-

zegd dat het tot nu toe niet schaars is. Dat gaat misschien ook nog veranderen, want deze zomer is de graanoogst voor een belangrijk deel de prooi geworden van de sprinkhanen. Een groot deel van het dagelijks voedsel moet toch al worden geïmporteerd, en de Algerijnse regering doet dat kennelijk schoorvoetend: het kost allemaal maar deviezen, en dus is de aanvoer, zacht gezegd, onregelmatig.

Inmiddels doet de Algerijnse regering alle mogelijke moeite het geboorte-overschot te verkleinen, maar dat gaat maar moeizaam: kinderen worden hier nog beschouwd als de beste oudedagsvoorziening. Het gemiddelde gezin telt vier kinderen; bijna 55 procent van de bevolking is beneden de twintig jaar. Ondanks een hoge sterfte onder jonge kinderen wegens slechte hygiënische omstandigheden groeit de bevolking hard. Elk jaar moeten honderden scholen worden gebouwd om de kinderteel op te vangen. Eenderde van de staatsbegroting gaat naar het onderwijs, en ondanks dat is er een geweldig alfabetisme, vooral onder vrouwen. Het land heeft een wanhopige behoefte aan goed geschoolden mensen, maar veel van de geschoolden proberen het elders in Europa, omdat het daar beter verdient.

De Algerijnse bevolking telt momenteel vier miljoen mensen meer dan vier jaar geleden. Het geboortetoevoerschaal daalt nu langzaam, maar de bevolking zal voorlopig grote druk blijven uitoefenen, met als belangrijke uitingsvorm: de razendsnelle verstedelijking. De regering probeert die tegen te gaan door een subsidieprogramma voor landbouw in steppe- en woestijngebieden.

Afgeroomd

Helaas wordt ook die melk daar afgeroomd door de al genoemde han-

delsgeest. Ik sprak in de oasestad Biskra een zekere Nasr, 29 jaar, bij 45 graden goed in het pak met een opvallende Rayban-zonnebril. Hij vertelde dat hij drie maanden per jaar werkt, namelijk tijdens de dadeloogst, vanaf oktober. In die tijd rijdt hij dagelijks met een vrachtwagen vol dadelas naar Oran waar hij de vruchten voor het viervoudige van de inkoop prijs verkoopt. Hij kan daar de rest van het jaar van leven en houdt er een gloednieuwe Peugeot van op na. En ook hij maakt er geen geheim van.

Hij heeft het heel wat gemakkelijker dan Mohammed Khalef, waarnemend directeur van het staatshotel El Aurassi in Algiers. Als ik normaal kan werken als een hotelmanager liep deze tent veel beter, zegt hij. Maar u moest eens komen kijken in mijn kantoor, op een gewone werkdag. Ik moet mij persoonlijk bemoeien met de aanvoer van paprika, van suikerklontjes, noem maar op. Je moet je in de gekste bochten wringen om de gewoonte dingen voor elkaar te krijgen. En de gewone Algerijn zal ongetwijfeld dat soort problemen kennen.

Algerije's buitenlandse politiek is moeilijk te begrijpen, zeker als politiek bepaald wordt door de economische omstandigheden. Het aardgas gaat naar Frankrijk, Spanje, Italië. De EG neemt 66 procent van de export van Algerije op, en die export bestaat voor 96 procent uit aardgas. (de export vertegenwoordigt 36 miljard dinar, de overige export iets meer dan één miljard). De Verenigde Staten en Canada nemen nog eens 17,5 procent voor hun rekening, de 'socialistische' landen in het Oostblok kopen 3 procent, en dat cijfer daalt nog. Van wat Algerije importeert komt 57 procent uit de EG, 10 procent uit Noord-Amerika en 4,2 procent uit het Oostblok. En de realiteit ligt nog extremer, als men in aanmerking neemt dat een groot deel van de import 'onofficieel' gebeurt.

Die economische afhankelijkheid van de westerse landen heeft nog niet kunnen verhinderen dat Algerije internationaal een hoogste eigenzinnige politiek voert. In de Verenigde Naties stemt het 'extrem links', als daar iets bestaat; in het westen gaat men er vanuit dat Algerije met Noord-Jemen en Libye een toevluchtsoord voor vliegtuigkapers en dergelijke is; in april gaven de Algerijnen de kapers van een Koeweitse Boeing nog een vrije afocht. Inmiddels is de relatie tussen Algerije en Marokko sterk verbeterd, en de Algerijnen dromen alweer van een Noord-Afrikaanse economische gemeenschap. Le Maghreb Arabe, waarvan zowel Marokko als Algerije, Tunesië als Libye lid zijn. Plannen uiteraard die je alleen kunt bedenken als je niet geteisterd wordt door al te veel geveld voor de realiteit.

Sante Brunt

Superketel op oud principe gestoeld

Eigenlijk is het geen volstrekt nieuw idee, maar toch is het ontwerp opzienbarend: een verwarmingsketel die pakweg het dubbele aan rendement oplevert. Bij het Kerkrade bedrijf Rendamax – de naam zegt al voldoende – sleutelt al jarenlang een groepje technici aan de ontwikkeling van deze 'super'-rendementketel. Men baseerde zich op een oud concept dat in het begin van deze eeuw werd toegepast.

Met dien verstande dat dit concept, het zogeheten absorptie-koudemachisme, eigenlijk het tegenovergestelde deed dan wat Rendamax voor ogen had. Het was ook een omslachtig systeem dat erg veel ruimte in beslag nam en dat, aldus projectleider dr. J. Bassols Rhein-felder, nog een belangrijk nadeel had: de stand van de techniek wat warmtewisselaars betreft, was nog niet erg gevorderd. Uit het onderzoek bij Rendamax moest iets veel compacters rollen en een van de knelpunten daarbij was de vraag in hoeverre voor de warmtewisselaars nieuwe, keramische materialen toegepast konden worden.

Bassols, die promoveerde aan de technische hogeschool in Aken, verzamelde een groep van vijf tech-

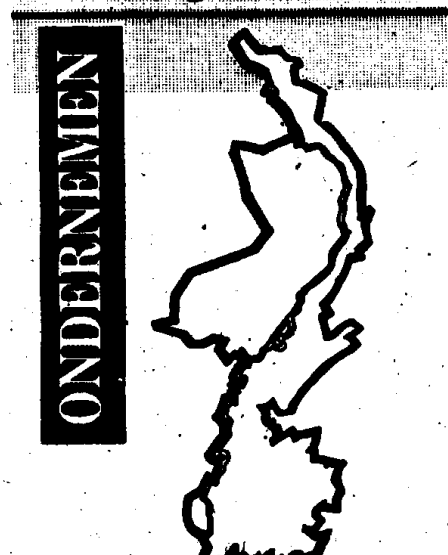
nici om zich heen, zonder uitzondering afkomstig van dezelfde academische opleiding. 'Waarom zou je het ver zoeken als het aanbod zo dichtbij is?' zegt hij.

Het eerste proto-type van de nieuwe systeem – in een laboratorium-opstelling – kwam in 1985, drie jaar na de start van de ontwikkeling, gereed. De branders warmen geen water op, zoals bij een verwarmingsketel, maar een oplossing van ammoniak en water die via een gesloten systeem meer warmte aan de radiatoren kan afgeven dan de normale ketels. Het rendement loopt daardoor op tot circa 170 procent, als het rendement van de gewone gasketel op 100 wordt gesteld.

Nu werken de onderzoekers volop aan een tweede proto-type dat in november in bedrijf komt. Na een demonstratieperiode moet in de jaren negentig van de nieuwe ketel op gang komen. Voor de duidelijkheid: Rendamax maakt verwarmingsketels voor grootgebruikers (kantoren, ziekenhuizen e.d.), die in vermogen variëren van 100 tot 1000 kW. Ook aan de nieuwe ketel zal de consument niets hebben, kastelbewoners en dergelijke uitgezonderd.

Terwijl het onderzoek naar de bouw van de nieuwe 'verwarmingsketel' – die ook als koeling gebruikt kan worden – volop in gang was, kwam Bassols in contact met andere bedrijven die op soortgelijk terrein gespecialiseerde kennis in huis hadden: Gea in de Bondsrepubliek, thuis warmtetransformatoren, en Institut Française du Pétrole (IFP),

VERNIEUWEND

Voor suggesties voor deze rubriek, schrijf naar: Limburgs Dagblad, redactie economie, postbus 3100, 6401 DP Heerlen; of bel 045-739263.

ontwikkelaar van absorptie koel-/warmtepompen, die geproduceerd worden door Societ  Quiri, de derde deelnemer. Daarmee werd Rendamax, als enige kleine Limburgse bedrijf (60 werknemers), partner van een Eureka-project dat de naam PACA meekreeg (Pompe   Chaleur Absorption). De Eureka-status krijgen projecten waarin ondernemingen uit meerdere EG-landen samen-

werken. In de praktijk levert deze Europese erkenning in het thuisland extra subsidie-voordelen op. Bassols zegt dat de samenwerking niet verder gaat dan de uitwisseling van informatie. Ervaringen die de vier bedrijven op het eigen onderzoeksgebied opdoen, worden van tijd tot tijd uitgewisseld.

De absorptie-warmtepomp is, aldus Bassols, vooral voor de tuinbouw interessant. Daar wordt deze methode al toegepast, maar dan wel voorzien van een mechanische compressor. Dat vraagt meer onderhoud dan het systeem van Rendamax, waarin de compressor is vervangen door het chemische kringloopproces dat hoofdzakelijk uit warmtewisselaars bestaat. Daardoor is geluidsisolatie overbodig geworden, en zijn ook de installatiekosten aanzienlijk lager.

Rendamax heeft becijferd dat de in-

vestering in een 'superketel' van 500 kW (140.000 gulden) bij de huidige gasprijs in 4,5 jaar terugverdiend is. Omdat de ketel energiezuinig is, wordt de terugverdiend tijd korter zodra de gasprijs stijgt. En daar ziet het, als we de deskundigen mogen geloven, in de jaren '90 wel naar uit.

Alleen in Frankrijk zal de vinding van Rendamax geen vaste voet aan de grond krijgen. Door de groot-schalige toepassing van kernenergie bij de opwekking van stroom zijn de elektriciteitsprijzen in dat land lager dan in landen (als Nederland) waar men het moet hebben van kolen- of gasgestookte centrales. Het gebruik van elektrische warmtevoorzieningen zal in Frankrijk dus aantrekkelijk blijven, zeker naarmate de fossiele energiedragers zoals kolen en aardgas in prijs stijgen.

Han Brinkman

(ADVERTENTIE)

onze bekende garanties

voor ziekenfondsleden op recept de vaste vergoedingen

contactlenzen-brillenspecialzaak

Als de eisen hoog zijn !!!

P. HOPPENBROUWERS
EMMALEEN 11
HEERLEN TEL. 711614

Proefopstelling van het warmtepompsysteem, de 'superketel', van Rendamax in Kerkrade die vanaf 1992 op de markt moet komen.

PAUL SIMONS

MAKELAARDIJ O.G.
ASSURANTIËN TAXATIES
HYPOTHEKEN-FINANCIËN

EUROPAWEG ZUID 214 UBACH OVER WORMS

Eys-Trintelen
Landel. gel. vrijst. semi-bungalow in prima staat, op 1000 m² met o.a. inpand. gar., keld., ruime hal, 2 slpks., ruime badk., L-living, op. keuk. met luxe install., ruime vide, 3e slpk., zold. en tuinberg. Pr. f 270.000,- k.k.

Hoensbroek
Mod. halfvrijst. woonh. met inpand. gar., c.v. en tuin. Ind. o.a. hal, ruime eetkeuk. met compl. install., woonk., wasruimte, 3 slpks., berg. en badk. Ligging is rustig in kindvriendel.

Eygelshoven
Halfvrijst. woonh. met soubst. op goede stand. Ind. o.a. gr. gar., waskeld., voorraadkeld., ruime hal, woonk., keuk. met aanbouwinstall., ruim balkon, 2 ruime slpks., 2 kl. slpks. en badk. Vr.pr. f 149.000,- k.k.

Heerlen
Goed onderh. hoekp. met gar., berg., veranda en ruime tuin. Ind. o.a. entree, knusse L-woonk., op. keuk., doucheceel, 3 slpks., keld. en vier. Vr.pr. f 98.000,- k.k.

045-318182

TE KOOP

'S-GRAVENVOEREN (BELGIË)
Mooi gelegen BOUWTERREIN Van 857 m² voor vrijstaand landhuis of bungalow. f 52,- k.k. per m².

GELEEN/HENRI HERMANSLAAN
Goed gelegen RUIME FLATWONING met eigen c.v. en berging. Ind.: hal, keuken, ruime woonkamer m. balkon, 2 slaapk., douche, w.c. f 65.000,- k.k.

MARGRATEN
Mooi gelegen bouwterrein van ca. 1200 m² voor vrijstaand pand of 2-blok. Met achtergelegen kersenweide. Perceelsuitb. mog. tot 1 ha. Prijs n.o.t.k.

TE KOOP

LIXHE (BELGIË)
COMFORTABELE BUNGALOW (± 10 min. van centrum Maastricht gelegen) met c.v., dubbele garage en fraaie tuin (770 m²) f 179.000,- k.k.

UBACHSBERG/VOERENDAAL
Fraai gerenoveerd BOERENWOONHUIS met c.v. en mooie tuin met kapel. Royale indeling met o.a. gew. kelder, hal, ruime woonkeuken + eetkamer, fraaie leefruimte m. stenen plavuizen, logeerkamer, 4 grote slaapk., badkamer, hobbyzolder en atelier. f 285.000,- k.k.

RIANT BELEGINGSOBJEKT
bestaande uit 11 appartementen op prachtige locatie vlak over de grens. Uitst. rendement en prima staat van onderhoud. Nadere gegevens en prijs op aanvraag.

EPEN
Prachtig gerestaureerd VRIJSTAAND VAKWERKPAND met c.v.-gas, garage, apart gastenverblijf en 1100 m² grond met veel privacy. Royale indeling en uitstekende afwerking. Prijs n.o.t.k.

nicola

makelaardij
tel. 043-254555*
stationstraat 20, maastricht

nachthoofd/avondhoofd/ weekendverantwoordelijke m/v

voor gemiddeld 19,25 uur per week.

De Stichting Burgerlijk Armbestuur beheert de gecombineerde verpleegklinieken "Klevarie" (396 bedden) en "De Zeven Bronnen" (120 bedden), alsmede twee bejaardenverzorgingshuizen "Lenculenhof" en "Molenhof" (totale capaciteit 341 plaatsen).

Binnen de verpleegkliniek "Klevarie" bestaat een plaatsingsmogelijkheid voor een

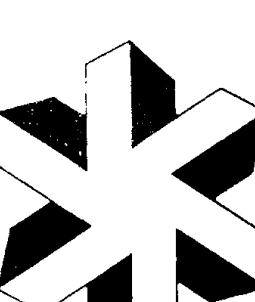
Functie-informatie:
Tot uw werkzaamheden behoren ondermeer:
- het mede-zorgdragen voor de continuïteit van de verpleging en de verzorging;
- het Hoofd Verplegingsdienst informeren omtrent de gang van zaken tijdens de avond, nacht en weekenden;
- het coördineren van de verplegings- en verzorgingswerkzaamheden;
- het activeren en steunen van het dienstdoende personeel d.m.v. een positieve en tactvolle opstelling.

Functie-eisen:
- in het bezit zijn van het diploma Ziekenverpleging A en B met bij voorkeur als vooropleiding Ziekenverzorging;
- het diploma Kaderopleiding Gezondheidszorg strekt tot aanbeveling;
- ervaring in een soortgelijke functie in een gecombineerde Verpleegkliniek strekt eveneens tot aanbeveling;
- leidinggevende ervaring en goede contactuele eigenschappen worden noodzakelijk geacht.

Algemeen:
- een psychologisch onderzoek kan deel uitmaken van de selectieprocedure;
- leeftijd 25 tot 40 jaar;
- een taakomschrijving kan opgevraagd worden bij de afdeling Personeelszaken (tel. 043-210541, toestel 534);
- nadere informatie over de functie kunt u inwinnen bij dhr. G. Thissen, Hoofd Verplegingsdienst (tel. 210541, toestel 529).

Arbeidsvoorwaarden:
- een rechtspositieregeling analoog aan die van de Gemeente Maastricht is van toepassing;
- de IZA-ziektekostenregeling en de Algemene Burgerlijke Pensioenwet zijn van toepassing;
- het salaris bedraagt afhankelijk van opleiding, leeftijd en ervaring minimaal f 2571,- en maximaal f 3616,- bruto per maand op full-time basis.

Schriftelijke sollicitaties kunt u binnen 14 dagen richten aan het Hoofd Personeelszaken, Polvertoerenstraat 6, 6211 LX Maastricht, met vermelding van vacaturnummer A-6.

Klevarie

ressortierend onder de Stichting Burgerlijk Armbestuur

GELEEN

De notarissen Mr. E.M. Huyben en Mr. A.H.G. Wagemans te Geleen

zullen op woensdag 21 september 1988 om 15.00 uur in café "Terminus", Rijksweg Zuid 82 te Geleen, ex artikel 1223 BW bij opbod in het openbaar verkopen:

het woonhuis

met garage en verdere opstallen, een en ander met ondergrond, erf en tuin, gelegen te Geleen, Ruysdaellaan 35, kad. bek. als gem. geleen, sectie F nr. 1684, groot 1.82 are.

Indeling:
beneden: entree, woonkamer, keuken (met inbouwapparaten), toilet;
boven: 3 slaapkamers, badkamer.

Het pand is onderkelderd.

Aanvaarding:
terstond na betaling van de koopprijs, welre betaling moet plaatsvinden uiterlijk 28 oktober 1988.

Kijkdagen:
woensdag 14 september en dinsdag 20 september tekenmale van 15.00-16.00 uur.

Nadere inlichtingen te verkrijgen bij:

Notariskantoor Huyben & Wagemans
Kummenaedestraat 43, Geleen
Tel. 04490-47175.

BRUNSSUM

Notaris Mr. J.M.M. Kreijn te Brunssum

zal op donderdag 15 september 1988 om 15.00 uur n.m. in café J.M.A. Keulen, Schinvelderstraat 3 te Brunssum in het openbaar, bij opbod, in één zitting ex art. 1223 lid 2 verkopen:

kavel 1: het appartementsrecht, rechtgevend op het uitsluitend gebruik van de kantoorruimte, gelegen te Brunssum, Merkelbeekerstraat 8, kad. bek. Gem. Brunssum, sectie A nr. 5333 A 3; indeling: gang, meterkast, toilet, c.v.-ruimte, keuken, berging, 2e toilet, 6 ruimten, (geen kelder);

kavel 2: het appartementsrecht, rechtgevend op het uitsluitend gebruik van de kantoorruimte en kelder, gelegen te Brunssum, Merkelbeekerstraat 10, kad. bek. Gem. Brunssum, sectie A nr. 5333 A 4; indeling: kelder, vier ruimten, keuken, bad, toilet;

kavel 3: het appartementsrecht, rechtgevend op het uitsluitend gebruik van de kantoorruimte en kelder, gelegen te Brunssum, Merkelbeekerstraat 12, kad. bek. Gem. Brunssum, sectie A nr. 5333 A 5; indeling: hal, garderobekast, meterkast, c.v.-bergruimte, toilet, 5 ruimten, berging, keuken, kelder; de massa van de kavels 1 en 2 (de appartements Merkelbeekerstraat 8 en 10 zijn doorgebroken; vormen thans één geheel); de massa van alle kavels.

kavel 4:

kavel 5:

Aanvaarding: vrij van huur en geheel ontruimd na betaling van de koopsom en kosten, uiterlijk 31 oktober 1988.

Bezichtiging: na telefonische afspraak met kantoor notaris Kreijn, 045-251284.

Stelrad B.V.

Stelrad B.V. maakt deel uit van Stelrad Group Ltd., 'n divisie van het Metal Box Concern. Met een aantal radiatoren- en ketelfabrieken in het Verenigd Koninkrijk en op het Europese vasteland, is Stelrad Group de belangrijkste producent in de Europese verwarmingswereld.

De forse groei van de productie in ons bedrijf te Nuth, gepaard aan een steeds verdergaande automatisering, noopt tot versterking van onze Technische Dienst.

Daarom vragen wij een

Onderhoudsmonteur E (M/V)

Functie-eisen:
- Diploma M.T.S.-E
- Ervaring in PLC- en Relais-besturing.

De werkzaamheden worden verricht in een team van 6 personen. Bereidheid tot 3-ploegendienst gewenst.

Wij bieden een gevarieerde werkkring, waarbij inzet en initiatief gehonoreerd worden met een prima salaris en uitstekende arbeidsvoorwaarden, w.o. reiskostenvergoeding - aantrekkelijke spaarregeling en studiefaciliteiten.

Zonder ervaring is het onnodig te reflecteren.

Uw sollicitatie kunt u binnen 14 dagen telefonisch of schriftelijk richten aan Mevr. W. Meens, afdeling personeelszaken

Stelrad B.V.

Kathagen 30, 6361 HG Nuth tel.: 045-241351

Akrosil Europe

Als nieuw opgerichte Europese dochter van een Amerikaans concern concentreren wij ons op het silicone coaten van papier en kunststoffen door middel van speciale produktiemachines.

Voor onze Financiële afdeling zoeken wij:

JONGE ENTHOUSIASTE ADMINISTRATIEF MEDEWERKER (M/V)

Taak: zelfstandig beheren en uitvoeren van de administratie en verzorgen van de periodieke financiële informatie. Meewerken aan de uitbouw van geautomatiseerde systemen waarbij de personal computer een centrale rol vervult.

Gevraagd: afgeronde HEAO-BE opleiding of gelijkwaardige opleiding en/of ervaring (MBA/SPD). Enkele jaren boekhoudkundige ervaring op administratie-accountantskantoor of bij een onderneming. Ervaring met PC's en spreadsheet-toepassingen. (Lotus 1,2,3).

Voor onze afdeling Onderhoud zoeken wij:

MONTEUR - E/M

met electronica-ervaring.

Taak: het instellen en instandhouden van de geautomatiseerde produktiemachines. Beoordelen en verhelpen van storingen. Opstarten en instandhouden van preventieve onderhoudsprogramma's. Opzetten van een reparatiewerkplaats/onderdelenmagazijn.

Gevraagd: Elektromonteur op LTC-C of MTS-niveau met enige electronica-ervaring op: PL/PC-Pneumatiek. Productie-ervaring minimaal 2 jaar.

Voor beide functies geldt dat het beheersen van de Engelse taal een vereiste is en dat een psychologisch onderzoek deel kan uitmaken van de selectieprocedure.

Het opstarten van een nieuwe onderneming vereist een flexibele aanpak. Gevraagd wordt daarom vooral een actieve instelling en de bereidheid zich waar nodig in te zetten. Vanzelfsprekend worden daarbij passende arbeidsvoorwaarden geboden.

Sollicitaties met curriculum vitae richten aan:

Akrosil Europa b.v.
Imsterdaderweg 15,
6422 PM Heerlen

KWALITEIT STAAT BIJ QNS HELEMAAL VOOROP!

DAAN SMIT B.V.

**Citaren
Citaarverst.
Meer dan 30 drumstellen**

**Akerstraat 16
Maastricht
tel. 043-217428**

**Rijksweg 124
Geleen
tel. 04490-54665**

Pas binnengekomen!!! De nieuwe Roland E20 homesynthesizer. Alle mogelijkheden verzameld in een muziekinstrument. Vraag een vrijblijvende demonstratie. Geen probleem met de nieuwste midi/synthesizer/keyboardtechnieken, vakbekwame productspecialisten staan u met raad en daad terzijde.

Wij zijn dealer van o.a. Yamaha, Roland, Korg, Akai, Elka, Tannoy, Ensoniq, Hohner, Casio, Sonor, Ibanez etc.

Een bezoek aan een van onze zaken is zeker de moeite waard. Door onze eigen technische dienst bent u verzekerd van vele jaren muziekplezier met uw instrument.

Geopend van half tien tot zes uur; 's maandags gesloten. 42786

Doorgewinterde koukleumen kiezen ze ook om hun zuinigheid. Remeha CV-ketels.

Koele intelligentie met een warm hart voor uw budget. Ziedaar het rechte achtige programma CV-ketels van Remeha. Met voor elke situatie de ideale oplossing op maat. En altijd zonder warmpjes bij, want de gaskonsumptie van een Remeha CV-ketel is en blijft nu eenmaal uiterst bescheiden.

Daarbij verzekert 's lands grootste ketelbouwer u ook nog eens van betrouwbare, uitgekiende techniek. En de vlotte, dus voordelige installatie.

Waarna u uw installateur hoogst nog eens tijdens een sporadische, kort onderhoudenbeurt zult ontmoeten. Remeha CV-ketels zijn er in vele capaciteiten, naar wens ook met warmwaterboiler. Het rendement? Neem nou unieke Micron. Klein, compact en extreem zuinig met een gebruiksrendement van liefst 91,5%. Uw gasrekening gaat op 'n spaarrekening lijken!

Remeha. Behaaglijk nieuws voor die koukleumen die er ook bij de strengste vorst als 'n vorst bij willen zitten. Via de bon weet u snel meer!

Ja, ook ik betaal liever minder voor m'n warmte!

Stuur me snel nadere informatie.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Plaats: _____

Telefoon: _____

Remeha, Antwoordnr. 179, 7300 VB Apeldoorn.
(Een postzegel plakken is niet nodig)

Remeha. Royaal met zuinige warmte

Morgen Open Huus bij Syben

Zondag 11 september, van 11.00 tot 17.00 uur.

ONTDEK HET NIEUWE WONEN VAN ONDER ANDERE GALERIE CLAIR...

Omgeving van licht met een sfeer van elegantie en moderniteit. Perfectionistische aandacht voor detail zorgt voor een sfeer van rust en de architectuur wordt versterkt door de schitterende decoratie. Gewaagd aangevuld met zonnige messing accenten en elegante accessoires. De kenmerken van de indrukwekkende interieurpresentaties van Galerie Clair. Tegenwoordig te vinden bij Syben in Roermond, omdat een dergelijke markante collectie gewoon niet mag ontbreken. En ook is niet ongevoelig bent voor de nieuwste trends.

SUBEN MEUBELEN ROERMOND

Openingstijden: maandag 13.00-18.00 u.; dinsdag t/m vrijdag 9.00-18.00 u.; zaterdag 9.30-17.00 u.; donderdag koopavond.

Maasnielsterweg 33, 04750-16141 Roermond - Maasniel, nabij Philips

MARCEL MUYRES BOUW B.V.

is een landelijk opererende bouwonderneming met onder meer vestigingen te Sittard, Bodegraven, Eindhoven en Venlo.

In onze vestiging te Venlo hebben wij op korte termijn plaatsingsmogelijkheden voor een

UITVOERDER

De uitvoerder wordt binnen onze organisatie belast met de dagelijkse leiding van een project en voert dat volledig zelfstandig volgens bestek en tekening uit. In goed overleg met de productieleider draagt hij zorg voor de technische en organisatorische aspecten en de inzet van personeel en materieel.

Voor deze functie is een algemene bouwkundige kennis op MTS-niveau vereist.

Omdat de omzet in deze vestiging voornamelijk gerealiseerd wordt in de sector woning- en utiliteitsbouw is een ruime ervaring hierin van groot belang. De in uitvoering zijnde werken zijn voornamelijk gelegen in de regio Noord-Limburg en Oost-Brabant.

Aan geschikte kandidaten bieden wij goede primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden.

De sollicitatie gelieve men te richten aan:

Marcel Muyres Bouw B.V. Afdeling Personeelszaken
Wilhelminapark 23 5911 EC Venlo

43105

As a company, part of an american corporation, we seek for immediate entry.

DIRECTIESECRETARESSE

De positie

- * Assisterende en ondersteunende werkzaamheden voor de directie
- * Zakenreizen boeken
- * Personeelszaken administratie
- * Typewerk

De candidate

- * Energieke vrouw
- * Uitstekende kennis van de Nederlandse en Engelse talen
- * Opleiding op hoger niveau

Dit is een tijdelijke full-time positie.

Sollicitaties richten aan:
Deltech BV, Langs de Heij 20, 6136 KR Sittard t.a.v. dhr. M. de Bier

431

Ald. Personeelszaken
Postbus 29
6000 AA Weert
Tel. 04950-37888

De Stichting "Stichting St. Jans Gasthuis" beheert een algemeen ziekenhuis St. Jans Gasthuis van 346 bedden en een gecombineerd verpleeghuis St. Martinus van 159 bedden en 15 dagbehandelingsplaatsen.

Binnen de civiele dienst ontstaat, wegens vertrek van een medewerkende, met ingang van 1 november 1988, ten behoeve van de voedingsdienst - afdeling centrale keuken -, een vakature voor de functie van

KOK (M/V)

De werkzaamheden bestaan uit onder andere:

- het (voor)bereiden van de zowel normale- als diëtmaaltijden;
- het portioneren en controleren van de maaltijden aan de voedselverdeelband;
- het begeleiden van leerling-koks en stagiaires;
- het onderhoud van werkruimten en keukenapparatuur.

De functie-eisen zijn:

- leeftijd tot 30 jaar;
- een vakopleiding op het niveau van Zelfstandig Werkend KOK (Voortgezette Opleiding Restaurant- of Instellingskok SVH, Culinaire Vakschool, Kokopleiding Jeanne Ruigrok, Stichting Beroepsopleiding Grootkeukenpersoneel);
- enige jaren ervaring in de horeca;
- instellingservaring en diëtervaring strekt tot aanbeveling.

De arbeidsduur bedraagt 40 uren gemiddeld per week, te meten per kwartaal, waarvan de werktijden liggen of van 06.45 tot 15.30 uur of van 08.00 tot 16.30 uur of van 09.00 tot 17.30 uur. Om de veertien dagen dient er te worden gewerkt op zaterdag en zondag.

De arbeidsvoorwaarden worden bepaald conform de CAO voor het ziekenhuiswezen. Salarisschalen funktiegroep 30 zijn voor de functie kok van toepassing.

Telefonisch worden desgewenst inlichtingen verstrekt door de heer F.J. Janssen, hoofd voedingsdienst (toestel 1158).
Schriftelijke sollicitaties kunnen worden gericht aan de heer P. Groenen van de dienst personeelszaken vóór 24 september 1988.

43107

ZOMAR?

ZOMAR!

Onze voortdurend groeiende verkoopactiviteiten vinden uiteraard hun weerslag in de werkzaamheden. Daarom is er in onze speciaalzaak in gereedschappen, machines, aandrijvingen en ijzerwaren op korte termijn plaats voor

★ WINKELVERKOPER (M/V)

met enige jaren ervaring;

★ BUITENDIENST-MEDEWERKER (M/V)

ervaring in ons artikelenpakket vereist.

★ LEERLING VERKOPER/MAGAZIJNBEDIENDE (M/V)

opleiding MTS/MDS

Goede arbeidsvoorwaarden, o.a. pensioenfonds.

Schriftelijke sollicitaties t.a.v. de directie, welke strikt vertrouwelijk behandeld zullen worden, zien wij graag tegemoet voor 24 september 1988.

B.V. Handelsonderneming
Akerstraat Noord 288
6431 HW Hoensbroek
Tel. 045-211692

Diversen

Na-komers en „enig“-kinderen

Een van de komende televisie-uitzendingen van NCRV-Random-Tien (Henk Mochel) gaat over de bijzondere persoonlijke ervaringen van mensen die geboren en opgevoed zijn als na-komer, als enig-kind of als kind in een zeer groot gezin.

De redactie van Random-Tien zoekt contact met mensen die over deze ervaringen willen vertellen. U kunt schrijven naar NCRV-Random-Tien, postbus 121, 1200 JE Hilversum, met vermelding van uw tel.nr.

Wij zijn op zoek naar

PART-TIME BUSCHAUFFEURS

die als versterkingschauffeurs kunnen gaan werken bij een busonderneming in onze regio. De werkzaamheden zullen 3 à 4 uur per dag in beslag nemen. Wij zoeken mensen die in het bezit zijn van een rijbewijs D en eventueel chauffeursdiploma CCV-B. Verder dient u over goede contactuele eigenschappen te beschikken. Tevens zullen een psychologische test, een rijtest en een medische keuring onderdeel uitmaken van de sollicitatie-procedure. Heeft u interesse, en denkt u voor deze functie in aanmerking te komen, neem dan contact op met Keser Uitzendgroep in Heerlen, Luc Goossens, tel. 713120 of met Keser Uitzendgroep in Kerkrade, Harm Wiertz, tel. 463700.

43097

Uiteraard kunnen zowel mannen als vrouwen reageren!

Sittard, Rosmolenstraat 9, 04490-22279
Maastricht, Stationsstraat 35, 043-218151
Heerlen, Dr. Poelsstraat 16, 045-713120
Kerkrade, Hoofdstraat 39, 045-463700

Per 13 september 1988 zal de dierenartsen-maatschap Ramakers-Hagenbeck zijn opgeheven.

Zij zullen elk zelfstandig de praktijk voortzetten. Drs. P. Hagenbeck zal de praktijk als vanouds in samenwerking met drs. P. Schmeitz uitoefenen vanaf het praktijkadres Heideveldweg 6, Heerlen-Heksenberg, tel. 045-225090 b.g.g. 04490-12969.

Spreekuren dag. van 14.00 tot 15.00 uur en van 17.30 tot 18.30 uur. Zaterdags van 14.00 tot 15.00 uur.

Drs. P. Hagenbeck

Drs. P. Schmeitz

43095